

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు మహాకావ్యం

॥ యాదవాభ్యుదయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమః సర్గః	3
2	ద్వితీయః సర్గః	14
3	తృతీయః సర్గః	31
4	చతుర్థః సర్గః	43
5	పంచమః సర్గః	65
6	షష్ఠః సర్గః	82
7	సప్తమః సర్గః	97
8	అష్టమః సర్గః	116
9	నవమః సర్గః	137
10	దశమః సర్గః	158
11	ఏకాదశః సర్గః	171
12	ద్వాదశః సర్గః	185
13	త్రయోదశః సర్గః	201
14	చతుర్దశః సర్గః	220
15	పంచదశః సర్గః	234
16	షోడశః సర్గః	257
17	సప్తదశః సర్గః	273

18	అష్టాదశః సర్గః	296
19	ఏకోనవింశః సర్గః	319
20	వింశః సర్గః	334
21	ఏకవింశః సర్గః	352
22	ద్వావింశః సర్గః	364
23	త్రయోవింశః సర్గః	389
24	చతుర్వింశః సర్గః	400

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ప్రథమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

- వందే బృందావనచరం వల్లవీజనవల్లభం ।
జయంతీసంభవం ధామ వైజయంతీవిభూషణం ॥ 1.1 ॥ 1
- యదేకైకగుణప్రాంతే శ్రాంతా నిగమవందినః ।
యథావద్వర్ణనే తస్య కిముతాన్యే మితంపచాః ॥ 1.2 ॥ 2
- శక్త్యా శౌరికథాస్వాదః స్థానే మందధియామపి ।
అమృతం యది లభ్యేత కిం న గృహ్యేత మానవైః ॥ 1.3 ॥ 3
- వసుధాశ్రోత్రజే తస్మిన్ వ్యాసే చ హృదయస్థితే ।
అన్యేఽపి కవయః కామం బభూవురనపత్రపాః ॥ 1.4 ॥ 4
- స కవిః కథ్యతే స్రష్టా రమతే యత్ర భారతీ ।
రసభావగుణీభూతైరలంకారైర్గుణోదయైః ॥ 1.5 ॥ 5
- తదాత్వే నూతనం సర్వమాయత్యాం చ పురాతనం ।
న దోషాయైతదుభయం న గుణాయ చ కల్పతే ॥ 1.6 ॥ 6
- ప్రవృత్తామనఘే మార్గే ప్రమాద్యంతీమపి క్వచిత్ ।
న వాచమవమన్యంతే నర్తకీమివ భావుకాః ॥ 1.7 ॥ 7
- విహాయ తదహం వ్రీడాం వ్యాసవేదార్ణవామృతం ।
వక్ష్యే విబుధజీవాతుం వసుదేవసుతోదయం ॥ 1.8 ॥ 8

- క్రీడాతూలికయా స్వస్మిన్ కృపారూషితయా స్వయం |
ఏకో విశ్వమిదం చిత్రం విభుః శ్రీమానజీజనత్ || 1.9 || 9
- జగదాప్లాదనో జజ్ఞే మనసస్తస్య చంద్రమాః |
పరిపాలయితవ్యేషు ప్రసాద ఇవ మూర్తిమాన్ || 1.10 || 10
- యదపత్యసముద్భూతః పుణ్యకీర్తిః పురూరవాః |
సతామాహితవహ్నినాం విహారస్థేయతాం యయౌ || 1.11 || 11
- సమవర్ణత తద్వంశః ఉపర్యుపరి పర్వభిః |
యశోముక్తాఫలైర్యస్య దిశో దశ విభూషితాః || 1.12 || 12
- బభూవ నహుషస్తస్మిన్ ఐరావత ఇవాంబుధౌ |
యమింద్రవిగమే దేవాః పదే తస్య న్యవీవిశన్ || 1.13 || 13
- నరేంద్రాః పృథివీచక్రే నామచిహ్నైరలంకృతాః |
జంగమాస్తస్య వీరస్య జయస్తంభా ఇవాభవన్ || 1.14 || 14
- శక్తిరప్రతిఘా తస్య శాత్రవైరపి తుష్టువే |
యథావత్ సాధకస్యేవ యావదర్థా సరస్వతీ || 1.15 || 15
- వీరో రస ఇవోత్సాహాన్నహుషాదభ్యజాయత |
యయాతిర్నామ యేనైంద్రమర్థాసనమధిష్ఠితం || 1.16 || 16
- విశాలవిపులోత్తుంగే యద్భాహుశిఖరాంతరే |
ఆసీద్వీరశ్రియా సార్థం భూమిరర్థాసనే స్థితా || 1.17 || 17
- నిదేశం తస్య రాజానో న శేకురతివర్తితుం |
ప్రాప్తస్వపరనిర్వాహం ప్రమాణమివ వాదినః || 1.18 || 18

- తటాకమివ తాపార్తాస్తమింద్రమివ నిర్జరాః |
భావా ఇవ రసం భవ్యాః పార్థివాః పర్యుపాసత || 1.19 || 19
- యదుర్నామ తతో జజ్ఞే యత్సంతతిసముద్భవైః |
సమానగణనాలేఖ్యే నిస్సమానైర్నిషద్యతే || 1.20 || 20
- దేహీతి వదతాం ప్రాయః ప్రసీదన్ ప్రత్యువాచ సః |
లలితధ్వనిభిర్లక్ష్మీలీలాకమలషట్పదైః || 1.21 || 21
- స చ వృత్తవిహీనస్య న విద్యాం బహ్వామన్యత |
న హి శుద్ధేతి గృహ్యేత చతుర్థీచంద్రచంద్రికా || 1.22 || 22
- అపునః ప్రార్థనీయస్య ప్రార్థితాధికదాయినః |
అర్థినః ప్రథమే తస్య చరమాన్ పర్యపూరయన్ || 1.23 || 23
- శరాణాం శాత్రవాణాం చ సంధానేన మహౌజసః |
తస్య నిర్ధూతలక్షణ ద్విః క్వచిన్నాప్యభూయత || 1.24 || 24
- యుక్తదండమమిత్రాణాం కృతాంతం సమవర్తినం |
దక్షిణం లోకపాలం తమమన్యంత దివౌకసః || 1.25 || 25
- యశః ప్రసూనసురభిః యదుసంతానపాదపః |
బభూవ విబుధప్రీత్యై బహుశాఖః క్షమాతలే || 1.26 || 26
- వంశే సమభవత్ తస్య వసుదేవః క్షితీశ్వరః |
జనకః ప్రాగ్భవే యోఽభూత్ దేవదానవయాథయోః || 1.27 || 27
- ఆనకానాంచ దివ్యానాం దుందుభీనాంచ నిస్వనైః |
సహ జాతం యమాచఙ్కురాఖ్యయాఽఽనకదుందుభిం || 1.28 || 28

- తేన నిర్మలసత్త్వేన వినివృత్తరజస్తమాః |
జగతీ శాంతమోహేవ ధర్మోచ్ఛ్వాసవతీ బభౌ || 1.29 || 29
- స విష్ణురివ లోకానాం తపనస్తేజసామివ |
సముద్ర ఇవ రత్నానాం సతామేకాశ్రయోఽభవత్ || 1.30 || 30
- ప్రఖ్యాతవిభవే పత్స్యా తస్య పూర్వం ప్రజాపతేః |
రోహిణీ దేవకీరూపే మనుష్యత్వే బభూవతుః || 1.31 || 31
- అక్షుద్రగతిశాలిన్యోః తయోరన్యోన్యసక్తయోః |
ఐకరస్యమభూత్ పత్యా గంగాయమునయోరివ || 1.32 || 32
- స తాభ్యామనురూపాభ్యాం సమతుష్యత్ సమేయివాన్ |
వ్యక్తిహేతురభూద్యేన సపర్యంకస్య శార్జ్జిణః || 1.33 || 33
- అలిప్సత న సామ్రాజ్యం సోఽర్థకామపరాజ్ముఖః |
యదృచ్ఛాగతమైశ్వర్యమాన్యన్యరుచిరన్వభూత్ || 1.34 || 34
- కయాచిదశరీరిణ్యా వాచా వ్యవసితాయతిః |
దేవకీం వసుదేవంచ కంసః కారామయోజయత్ || 1.35 || 35
- స కాలాతిబలః కంసః కాలనేమిరనేహసా |
సర్వ దైతేయసత్త్వానాం సమాహార ఇవోదితః || 1.36 || 36
- ఏతస్మిన్నంతరే దేవీ మేరుమధ్యముపేయుషః |
ప్రజాపతిముఖాన్ దేవాన్ ప్రాహ సాగరమేఖలా || 1.37 || 37
- విదితం భవతాం దేవాః ! విశ్వరూపేణ విష్ణునా |
మహీయాన్ ధర్మశీలేషు భారో యత్తన్నివేశితః || 1.38 || 38

- అధర్మనిష్ఠైరధునా ధర్మసేతువిభేదకైః |
అసంఖ్యైరదుభితైస్తుంగైః క్రమ్యే రాక్షసపర్వతైః || 1.39 || 39
- అత ఆలోచితజగద్ధితైః సురగణైః స్వయం |
న పతామి న భిద్యే చ యథాఽహం క్రియతాం తథా || 1.40 || 40
- ఇతి తే భూతధారిణ్యా నిసృష్టార్థా దివౌకసః |
అవిదుస్తత్ప్రియస్యైవ తద్భారహరణం క్షమం || 1.41 || 41
- పురస్కృత్య జగద్ధాత్రీం మనసోఽపి పురస్సరాః |
దుగ్ధోదధిశయం దేవం దూరమేత్యాభితుష్టువః || 1.42 || 42
- త్రివేదీమధ్యదీప్తాయ త్రిధామ్నే పంచహేతయే |
వరదాయ నమస్తుభ్యం బాహ్యాంతర హవిర్బుజే || 1.43 || 43
- అనన్యాధీనమహిమా స్వాధీనపరవైభవః |
దయాధీనవిహారస్త్వం ప్రణతాన్ పరిపాహి నః || 1.44 || 44
- స భవాన్ గుణరత్నైఃపైర్దీప్యమానో దయాంబుధిః |
తనోతి వ్యూహవిభవైః తరంగైరివ తాండవం || 1.45 || 45
- త్వదేకవ్యంజితైరాదౌ త్వదన్యేష్వనిదంపరైః |
నిగమైరనిగమ్యం త్వాం కః పరిచ్ఛేత్తుమర్హతి || 1.46 || 46
- అమితస్య మహిమ్నస్తే ప్రయాతుం పారమిచ్ఛతాం |
వితథా వేదపాంథానాం యత్ర సాయంగృహా గతిః || 1.47 || 47
- నమ్యస్య నమతః క్షుద్రాన్ వరదస్య వరార్థినః |
పుత్రైః పితృమతః క్రీడా కథం తే కేన వర్ణ్యతే || 1.48 || 48
- నటవద్ భూమికాభేదైర్నాథ దీవ్యన్ పృథగ్విధైః |
పుంసామనన్యభావానాం పుష్టాసి రసమద్భుతం || 1.49 || 49

- బ్రహ్మాదిస్తంబపర్యంతవిచిత్రాంకురశాలినాం ।
సలిలం కర్మకందానాం క్రీడైవ తవ కేవలం ॥ 1.50 ॥ 50
- నిరాధారనిజస్థేమ్నో నిరుపాధికశేషిణః ।
నిరపేక్షనియంతుస్తే నిస్సమాభ్యధికా గుణాః ॥ 1.51 ॥ 51
- అనావిలధియామంతశ్చింతామణిరివ స్ఫురన్ ।
దిశస్యభిమతం సర్వమతిరస్కార్యదీధితిః ॥ 1.52 ॥ 52
- సంసారమరుకాంతారే పరిశ్రాంతస్య దేహినః ।
త్వద్భక్త్యమృతవాహిన్యామాదిష్టమవగాహనం ॥ 1.53 ॥ 53
- దురితోదన్వదావర్తే ఘూర్ణమానస్య దుఃఖ్యతః ।
సమగ్రగుణసంపన్నః తారకస్త్యం ప్లవో మహాన్ ॥ 1.54 ॥ 54
- అపరిచ్ఛిద్యమానస్య దేశకాలాదిభిస్తవ ।
నిదర్శనం త్వమేవైకః త్వదన్యద్వ్యతిరేకతః ॥ 1.55 ॥ 55
- అకర్తుమఖిలం కర్తుమన్యథాకర్తుమప్యలం ।
సంకల్పసచివః కాలే శక్తిలేశః స తావకః ॥ 1.56 ॥ 56
- యన్మూలమఖిలం కార్యం యదమూలమధీమహే ।
లక్ష్మ్యం తదసి యోగానాం లక్ష్మీకౌస్తుభలక్షణం ॥ 1.57 ॥ 57
- త్రివర్గమపవర్గం వా ప్రతిలబ్ధుం ప్రయస్యతాం ।
ప్రలయేష్వపి దీర్ఘాయుః ప్రతిభూస్త్వదనుగ్రహః ॥ 1.58 ॥ 58
- యదేకమక్షరం బ్రహ్మ సర్వామ్నాయసమన్వితం ।
తారకం సర్వజంతూనాం తత్ త్వం తవ చ వాచకం ॥ 1.59 ॥ 59

- త్వదాలంబితహస్తానాం భవాదున్మజ్జతాం సతాం |
మజ్జతః పాపజాతస్య నాస్తి హస్తావలంబనం || 1.60 || 60
- అనన్యరక్షావ్రతినం చాతకవ్రతచారిణః |
భవంతమవలంబంతే నిరాలంబనభావనం || 1.61 || 61
- అనిదంపూర్వనిద్రాణామనస్తమయభానుమాన్ |
ఆపాదయసి పుంసాం త్వమపునస్స్వాపజాగరం || 1.62 || 62
- త్వదేకశరణానాం త్వం శరణాగతజీవనః |
విపదం నః క్షిప క్షిప్రం తమిస్తామివ భాస్కరః || 1.63 || 63
- సతి సూర్యే సముద్యంతః ప్రతిసూర్యా ఇవాసురాః |
జగద్భాధాయ జాయంతే జహి తాన్ స్వేన తేజసా || 1.64 || 64
- స దైత్యహత్యామిచ్ఛద్భిః సురైరేవమభిష్టుతః |
అనన్యదృశ్యః సహసా దయయా దర్శనం దదౌ || 1.65 || 65
- తతస్తం దదృశుర్దేవాః శేషపర్యంకమాస్థితం |
అధిరూఢశరన్మేఘమన్యాదృశమివాంబుదం || 1.66 || 66
- పత్న్యా సహ నిషేదుష్యా పద్మలక్షణలక్ష్మయా |
స్వేచ్ఛయైవ శరీరిణ్యా సూచితైశ్వర్యసంపదం || 1.67 || 67
- సుకుమారసుఖస్పర్శసుగంధిభిరలంకృతం |
స్వవిగ్రహగుణారామప్రసూనైరివ భూషణైః || 1.68 || 68
- ఆరంజిత జగన్నేత్రైరన్యోన్య పరికర్మితైః |
అంగైరమితసౌందర్యైరనుకల్పితభూషణం || 1.69 || 69

- ఉత్తేజితజయోత్సాహమాయుధైరనఘోద్యమైః |
శౌర్యవిక్రమశక్త్యాద్యైః సహజైః స్వగుణైరివ || 1.70 || 70
- స్వకాంతిజలధేరంతస్సిద్ధసంహననం స్వతః |
మహిమ్నా జాతవైచిత్త్యం మహానీలమివోదితం || 1.71 || 71
- శ్రుతిరూపేణ వాహేన శేషకంకణశోభినా |
స్వాంఘ్రిసౌరభదిగ్ధేన దత్తసంగ్రామదోహలం || 1.72 || 72
- స్వవేత్తస్పంద నిఃస్పందనేతవ్యేన నివేదితం |
భక్తినమ్రేణ సేనాన్యా ప్రతిశృణ్వంతమింగితైః || 1.73 || 73
- అనపాయం తమాదిత్యమక్షయం తారకాధిపం |
అపారమమృతాంభోధిమమన్యంత దివౌకసః || 1.74 || 74
- అభయోదారహస్తాగ్రమనఘస్వాగతస్మితం |
అవేక్ష్య విబుధా దేవమలభంత దృశోః ఫలం || 1.75 || 75
- తస్మై విజ్ఞాపయామాసుః విదితార్థాయ నాకినః |
నిహతాశేషదైత్యాయ నిదానం స్వాగతేః పునః || 1.76 || 76
- త ఇమే క్షత్రియా భూత్వా క్షోభయంతి క్షమామిమాం |
తవ తేజసి యైర్నాథ దనుజైశ్శలభాయితం || 1.77 || 77
- చతుర్ణాం పురుషార్థానాం ప్రసవో యత్సమాశ్రయాత్ |
హవ్యకవ్యప్రసూరేషా దీర్యతే దైత్యభారతః || 1.78 || 78
- జాతా నిఖిలవేదానాముత్తమాంగోపధానతః |
త్వత్పాదకమలాదేషా త్వదేకాధీనధారణా || 1.79 || 79
- యది న త్వరతే నాథ ! భారవ్యపనయే భవాన్ |
ప్లావయిష్యంతుదన్వంతః పృథివీం పృథువీచయః || 1.80 || 80

- కరుణాధీనచిత్తేన కర్ణధారవతీ త్వయా |
మాఽవసీదతు పృథ్వీయం మహతీ నౌరివాంభసి || 1.81 || 81
- రశనారత్నరూపేణ పయోధిరశనా త్వయా |
ప్రశాంత దనుజక్లేశా పరిష్కరణమర్హతి || 1.82 || 82
- కంసప్రభృతిభిః సేయం శల్యైరివ సముద్భృతైః |
చిరం భవతు తే పృథ్వీ శేషమూర్తేః శిఖండకః || 1.83 || 83
- ప్రబోధ సుభగైః స్మేరైః ప్రసన్నైః శీతలైశ్చ నః |
కటాక్షైః ప్లావయ క్షిప్రం కృపైకోదన్వదూర్మిభిః || 1.84 || 84
- త్వయి న్యస్తభరాణాం నః త్వమేతాం క్షంతుమర్హసి |
విదితాశేషవేద్యస్య విజ్ఞాపనవిడంబనాం || 1.85 || 85
- ఇత్థం వదతి దేవానాం సమాజే వేధసా సహ |
వవందే పృథివీ దేవం వినతత్రాణ దీక్షితం || 1.86 || 86
- తనుమధ్యా విశాలాక్షీ తన్వీ పీనపయోధరా |
మాయేవ మహతీ తస్య వనితారత్నరూపిణీ || 1.87 || 87
- ఆబద్ధమండలైర్భృంగైరలకామోదమోహితైః |
అయత్నలబ్ధాం బిభ్రాణా మాయూరచ్ఛత్రసంపదం || 1.88 || 88
- ప్రియసందర్శనానందజనితైరశ్రుబిందుభిః |
న్యస్తమౌక్తికనైపథ్యైః పరిష్కృతపయోధరా || 1.89 || 89
- ప్రస్ఫురంతం ప్రియస్యేవ పరిరంభాభిలాషిణం |
దక్షిణాదితరం బాహుం దక్షిణా బహ్వామన్యత || 1.90 || 90
- విపదంచ జగాదైషా విపంచీమధురస్వనా |
విలక్షస్మితసంభిన్నమౌక్తికాధరవిద్రుమా || 1.91 || 91

- అథ తాన్ భవ్యయా వాచా భగవాన్ ప్రత్యభాషత |
ప్రతిశ్రుత్వాప్తనిర్వాద పాంచజన్యాభినంద్యయా || 1.92 || 92
- మాభైషురసురానీకాత్ భవంతో మదుపాశ్రయాః |
మదాజ్ఞామనవజ్ఞాతుః పరిభూత్యా న భూయతే || 1.93 || 93
- అవతార్య భువో భారమవతారో మమామరాః |
అనాదినిధనం ధర్మమక్షతం స్థాపయిష్యతి || 1.94 || 94
- యావదిష్టభుజో యావదధికారమవస్థితాః |
పరిపాలయత స్వాని పదాని విగతాపదః || 1.95 || 95
- దమనాద్ధనుజేంద్రాణాం ద్రక్ష్యథ త్రిదశాధిపాః |
భూయోఽపి లఘుతాం ప్రాప్తాం భువముల్లాఘితామివ || 1.96 || 96
- దైతేయమృగసంఘాతే మృగయారసభాగిభిః |
భవద్భిరపి మేదిన్యాం భవితవ్యం నరాధిపైః || 1.97 || 97
- ఇతి తాననఘాదేశః సమాదిశ్య జనార్దనః |
అవధీరితదుగ్ధాభిః మధురాయాం మనో దధే || 1.98 || 98
- ఆశ్వాస్య వాగమృతవృష్టిభిరాదితేయాన్
దైతేయభారనమితాం పృథివీం చ దేవీం |
ప్రాదుర్భూషురనఘో వసుదేవపత్న్యాం
పద్మాపతిః ప్రణిదధే సమయం దయాయాః || 1.99 || 99
- సాధూనాం స్వపదసరోజ షట్పదానాం
ధర్మస్య స్థితిమనఘాం విధాతుకామః |
యద్గర్భే జగదఖిలం స ఏవ గర్భో
దేవక్యాః సమజని దేవదేవవంద్యః || 1.100 || 100

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ప్రథమః సర్గః ॥
కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ద్వితీయః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధతాం సదా హృది ॥

అథాగమానామనఘేన భూమ్నా ధర్మస్య పూర్ణేన ధనాగమేన ।

దివౌకసాం దర్శయతా విభూతిం దేవీ బభౌ దౌహృదలక్షణేన ॥ 2.1 ॥

101

శృంగారవీరాద్భుతచిత్రరూపం గర్భే త్రిలోకైకనిధిం వహంత్యాః ।

పరావరక్రీడితకర్పూరాణి ద్వేధాభవన్ దౌహృదలక్షణాని ॥ 2.2 ॥

102

అశేషవేదైరథిగమ్యభూమ్నా

సిద్ధేన సిద్ధైశ్చ నిషేవితేన ।

అమానుషీ నూనమభూదయత్నాత్

కృష్టేన కేనాపి రసాయనేన ॥ 2.3 ॥

103

శతపూదాబంధురయా స్వకాంత్యా

సంచారిజాంబూనదబింబకల్పా ।

త్రయ్యంతసిద్ధేన రసాయనేన

కాలేన భేజే కలధౌతలక్ష్మీం ॥ 2.4 ॥

104

మయూరపింఛద్యుతిభిర్మయూఖైః

తత్కాంతిరంతర్వసతస్త్రిధామ్నః ।

శ్యామా బహిర్మూలసితా బభాసే

మంగల్యరత్నాంకురపాలికేవ ॥ 2.5 ॥

105

- కాలే బభాసే వసుదేవపత్న్యాః
 కర్పూరలిప్తేవ కపోలశోభా |
 శశిప్రభా సప్తమగర్భకాంతిః
 చ్యుతావశిష్టేవ శనైరుదీర్ఘా || 2.6 || 106
- నవేందునిష్యందనిభశ్చకాశే
 వర్ణః ప్రతీకేషు మధుద్రవాంగ్యాః |
 అంతః స్థితేన ప్రథమేన పుంసా
 ప్రవర్తితం సత్త్వమివావదాతం || 2.7 || 107
- కరంబితా కించిదివ ప్రసృష్టైః
 తేజోభిరంతర్వసతస్త్రిధామ్నః |
 మరీచిభిః స్వైరభవత్ ప్రజానాం
 మంగల్యరత్నాంకురపాలికేవ || 2.8 || 108
- తస్యాః సుధోల్లాసజుషః కటాక్షాః
 సంక్షుబ్ధదుగ్ధాంబుధిసౌమ్యభాసః |
 జగత్త్రయీసౌధవిలేపనార్థాం
 వితేనిరే వర్ణసుధామపూర్వాం || 2.9 || 109
- రక్షావిధౌ రాక్షసదానవానాం
 కారాగృహే కంసనియోగభాజాం |
 సంపశ్యమానా సకృదీక్షితా వా
 సంక్షోభయామాస మనాంసి సైషా || 2.10 || 110
- భుక్తా పురా యేన వసుంధరా సా
 స విశ్వభోక్తా మమ గర్భభూతః |
 ఇతి ధ్రువం సూచనమాచరంతీ
 తత్తాదృశం నాటితకం తతాన || 2.11 || 111

- సమాధిసుక్షేత్రకృషీవలనాం
 సంతోషసస్యోదయమేఘకాంత్యా |
 చకాస తస్యాః స్తనచూచుకాభా
 గర్భత్విషా గాఢమివానులిప్తా || 2.12 || 112
- కస్తూరికాకామ్యరుచిస్తదీయా
 రమ్యా బభౌ చూచుకరత్నకాంతిః |
 తద్గర్భసందర్శనలోలుపానాం
 అంతర్ద్వశామంజనకల్పనేవ || 2.13 || 113
- పరావరాణాం ప్రభవస్య పుంసః
 ప్రకాశకత్వం ప్రతిపద్యమానాం |
 అభావయన్ భావితచేతసస్తాం
 విద్యామయీం విశ్వపితామహీంచ || 2.14 || 114
- లిలేఖ విశ్వాని జగంత్యభిజ్ఞా
 లీలాహృతే చిత్రపటే యథార్థం |
 ప్రాయః ప్రజానాం పతయః ప్రతీతాః
 యన్మాతృకాః స్వేషు విధిష్వభూవన్ || 2.15 || 115
- నిరాశిషాం పద్ధతిమాదదానా
 నైశ్చేయసీం నీతిముపఘ్నయంతీ |
 పుణ్యాశయా పూర్వయుగప్రరోహం
 ఇయేష దేవీ భువనే విధాతుం || 2.16 || 116
- అనాప్తపూర్వం కిమపేక్షితం తే
 కిం భుక్తపూర్వేష్వధునోపదద్యాం |
 వయస్యయాఽభావవిదాఽనుయుక్తా
 న కించిదిత్యేవ జగాద నాథా || 2.17 || 117

అనాదరే దేవి సఖీజనానాం

కథం న దూయేత దయా తవేతి |

ఉపహ్వారే సల్లపితా మనోజ్ఞైః

ఆలోకనైరుత్తరమాచచక్షే || 2.18 ||

118

అశేత సా కామమజాతనిద్రా

మాతుం ప్రవృత్తేవ పదాని చక్రే |

అధ్యాస్త్ర లోకానవధీరయంతీ

భద్రాసనం భావితపారమేష్ఠ్యా || 2.19 ||

119

పరిక్రమప్రేక్షితభాషితాద్యైః

అన్యాయశైరాప్తవిభావనీయైః |

మదోపపన్నా మదలాలసా వా

జితశ్రమా వేతి జనైః శశంకే || 2.20 ||

120

శేషే శయానాం గరుడేన యాంతీం

పద్మే నిషణ్ణామధిరత్నపీఠం |

హయాననైరాశ్రితవందికృత్యాం

స్వామాకృతిం స్వప్నదృశా దదర్శ || 2.21 ||

121

అంతఃస్థితం యస్య విభోరశేషం

జగన్నివాసం దధతీ తమంతః |

తదాత్మనో విశ్వమపశ్యదంతః

తర్కాతిగం తాదృశమద్భుతం నః || 2.22 ||

122

సురాసురాధీశ్వరమౌలిఘాతాత్

విశీర్ణజాంబూనదవేత్రశృంగం |

ఆలక్ష్మ్యసంతోషమలక్ష్మ్యమన్యైః

అనీకనేతారమవైక్షతాఽఽరాత్ || 2.23 ||

123

- త్రిలోకమాంగల్యనిధేస్త్రివేద్యాః
 సంజీవనీం వాచముదీరయంతీ |
 నియోగయోగ్యాన్ అనఘప్రసాదా
 నాకౌకసాం నామభిరాజహావ || 2.24 || 124
- యదృచ్ఛయా యాదవధర్మపత్నీ
 యామాహ ధర్మేషు పరావరేషు |
 అదృష్టపూర్వాపరయాపి వాచా
 ప్రతిశ్రుతా నూనమభావి తస్యాః || 2.25 || 125
- క్రియాముపాదిత్సత విశ్వగుప్త్యా
 కృతాపరాధేఽపి కృపామకార్షీత్ |
 మునీంద్రవృత్త్యా ముఖరీభవంతీ
 ముక్తిక్షమాం వక్తుమియేష విద్యాం || 2.26 || 126
- సతాం చతుర్వర్గఫలప్రసూతౌ
 నారాయణే గర్భగతే నతాంగీ |
 అభంగురామున్నతిమాశ్రయంతీ
 సర్వస్య సాఽదిత్సత సర్వమేకా || 2.27 || 127
- కృశోదరీ కార్యమతీత్య కాలే
 కేనాపి ధామ్నా కృతవృద్ధియోగా |
 పరామభిఖ్యాం క్రమశః ప్రపేదే
 తారాభినంద్యా తనురైందవీవ || 2.28 || 128
- నిగూఢమంతర్దధతా నివిష్టం
 పద్మాపరిష్కారమణిం ప్రభూతం |
 మధ్యేన తస్యాః ప్రచితేన కాలే
 మంజూషయా రూప్యభువా బభూవే || 2.29 || 129

- శనైశ్శనైస్తాముపచీయమానాం
 దర్శాంతదీప్తామివ చంద్రలేఖాం ।
 అంతఃస్థకృష్ణామవలోకయంతః
 చక్రుశ్చకోరాయితమాత్మనేత్రైః ॥ 2.30 ॥ 130
- మయి స్థితే విశ్వగురౌ మహీయాన్
 మా భూత్ భువో భార ఇతీవ మత్వా ।
 సఖీజనానామవలంబ్య హస్తాన్
 సంచారలీలాం శనకైశ్చకార ॥ 2.31 ॥ 131
- ముకుందగర్భా ముకురేషు దేవీ
 నాపశ్యదాత్మానమవాప్తభూషా ।
 నాథత్విషా నందకదర్పణేనా -
 దిదృక్షతాఽఽత్మానమదృశ్యమన్వైః ॥ 2.32 ॥ 132
- స్త్రజః ప్రభూతా న శశాక వోధుం
 దూరే కథా రత్నవిభూషణానాం ।
 భవిష్యతి క్షోణిభరాపనోదే
 ప్రత్యాయనం ప్రాథమికం తదాసీత్ ॥ 2.33 ॥ 133
- దివౌకసో దేవకవంశలక్ష్మీం
 విలోక్య తాం లోకనిధానగర్భాం ।
 విభూతిమగ్రేసరవేదవాదాః
 వ్యాచఖ్యురస్యా వివిధప్రకారాం ॥ 2.34 ॥ 134
- పతిఃససత్త్వామపి తత్ప్రభావాత్
 అదుఃఖశీలాం సమయే భవిత్రీం ।
 సుఖైకతానామవలోక్య దేవీం
 స్వసంపదం సూచయతీతి మేనే ॥ 2.35 ॥ 135

- పితృత్వమాసాద్య సురాసురాణాం
 పితామహత్వం ప్రతిపత్స్యమానః |
 అనంతగర్భామవలోక్య దేవీం
 అతుష్యదన్యేషు గతాభిలాషః || 2.36 || 136
- తాపోపశాంతిం జగతాం దిశంతీ
 సంధ్యాఽపరా సాధుజనప్రతీక్ష్యా |
 తామీదృశీం విశ్వపితుః ప్రసూతిం
 సంవేదయంతీవ సమాజగామ || 2.37 || 137
- సువర్ణపీతాంబరవాసినీ సా
 స్వధామసంచ్చాదితసూర్యదీప్తిః |
 ఉపాసనీయా జగతాం బభాసే
 మురద్విషో మూర్తిరివ ద్వితీయా || 2.38 || 138
- ప్రసక్తపాతశ్చరమాంబురాశౌ
 రక్తోరుబింబో రవిరస్తశైలాత్ |
 దినాంతనాగేన దృఢప్రణున్నం
 మనశ్శిలాశ్చంగమివాబభాసే || 2.39 || 139
- నిమజ్జతా వారినిధౌ సవిత్రా
 కో నామ జాయేత కరగ్రహీతా |
 తదేతి సంభావనయైవ నూనం
 దూరాదుదక్షిపి కరాగ్రముచ్చైః || 2.40 || 140
- స్ఫురత్ప్రభాకేసరమర్కబింబం
 మమజ్జ సింధౌ మకరందతామ్రం |
 సంధ్యాకుమార్యా గగనాంబురాశేః
 క్రీడాహృతం క్షిప్తమివారవిందం || 2.41 || 141

ఫణామణిప్రేక్ష్యఖరాంశుబింబః

సంధ్యాసుపర్ణిమవలోక్య భీతః |

తాపాధికో వాసరపన్నగేంద్రః

ప్రాయేణ పాతాలబిలం వివేశ || 2.42 ||

142

ప్రదోషరాగారుణసూర్యలక్షాత్

దిశాగజో దృప్త ఇవాతిఘోరః |

కాలోపనీతం మధునా సమేతం

అభుంక్త మన్యే కబలం పయోధిః || 2.43 ||

143

తదా తమః ప్రోషితచంద్రసూర్యే

దోషాముఖే దూషితసర్వనేత్రం |

వియోగినాం శోకమయస్య వహ్నేః

ఆశాగతో ధూమ ఇవాన్వభావి || 2.44 ||

144

సతారపుష్పా ధృతపల్లవశ్రీః

ప్రచ్ఛాయనీరంధ్రతమఃప్రతానా |

విశ్వాభినంద్యా వవృధే తదానీం

వైహాయసీ కాపి వసంతవన్యా || 2.45 ||

145

అలక్ష్మత శ్యామలమంతరిక్షం

తారాభిరాదర్శితమౌక్తికౌఘం |

నివత్స్యతో విశ్వపతేరవన్యాం

కాలేన భృత్యేన కృతం వితానం || 2.46 ||

146

అభృంగనాదప్రతిపన్నమౌనా

నిమేషభాజో నియతం వనస్థాః |

దూరంగతే స్వామిని పుష్కరిణ్యః

తత్ప్రాప్తిలాభాయ తపో వితేనుః || 2.47 ||

147

నిమీలితానాం కమలోత్పలానాం

నిష్పన్నసఖ్యైరివ చక్రవాకైః |

విముక్తభోగైర్విదధే విషణ్ణైః

విబోధవేలావధికో విలాపః || 2.48 ||

148

తమిస్తనీలాంబరసంవృతాంగీ

శ్యామా బభౌ కించిదతీత్య సంధ్యాం |

ప్రాచీనశైలే సమయాన్నిగూఢం

సముద్యతా చంద్రమివాభిసర్తుం || 2.49 ||

149

నిశాకరేణ ప్రతిపన్నసత్త్వా

నిక్షిప్తదేహేవ పయోధితల్పే |

జగత్సమీక్ష్యా జహతీ చ కార్యం

ప్రాచీ దిశా పాండరతామయాసీత్ || 2.50 ||

150

తమఃప్రసంగేన విముచ్యమానా

గౌరప్రభా గోత్రభిదాభినంద్యా |

విధూదయారంభవిశేషదృశ్యా

ప్రాచీ దిశాఽభాసత దేవకీవ || 2.51 ||

151

అపత్యలాభం యదువీరపత్న్యః

మహోదధౌ మగ్నసముత్థితేన |

తద్వంశమాన్యేన సమీక్ష్య పూర్వం

ప్రాప్తం ప్రతీతేన పురోధసేవ || 2.52 ||

152

క్ష్యేలోపమే సంతమసే నిరస్తే

సోమం సుధాస్తోమమివోద్వమంతీ |

దుగ్ధోదవేలేవ దుదోహా లక్ష్మీం

ఆశా మనోజ్ఞామమరేంద్రమాన్యా || 2.53 ||

153

- తమస్సమాక్రాంతివశేన పూర్వం
 జజ్ఞే నిమగ్నైరివ భూతధాత్ర్యాం |
 తతస్తుషారాంశుకరావగూఢైః
 ఉత్తభ్యమానైరివ శైలశృంగైః || 2.54 || 154
- దిశస్తదానీమవనీధరాణాం
 సగ్నైరికైః పారదపంకలేఘైః |
 చకాశిరే చంద్రమసో మయూఖైః
 పంచాయుధస్యేవ శరైః ప్రదీప్తైః || 2.55 || 155
- సమున్నమంతీ కుటిలాయతాత్మా
 శశాంకలేఖోదయదృశ్యకోటిః |
 వియోగిచేతోలవనే ప్రవీణా
 కామోద్యతా కాంచనశంకులేవ || 2.56 || 156
- తమాంసి దుర్వారబలః స కాలః
 ప్రాయో విలోప్తం సహసా దిశాం చ |
 మనాంసి కామశ్చ మనస్వినీనాం
 ప్రాయుంక్త శైత్యాధికమర్థచంద్రం || 2.57 || 157
- కరేణ సంకోచితపుష్కరేణ
 మదప్రతిచ్ఛందకలంకభూమా |
 క్షిప్త్యా తమశ్చైవలమున్నమజ్జ
 మగ్నో దిశానాగ ఇవేందురభ్యైః || 2.58 || 158
- మదోదయాతామ్రకపోలభాసా
 శక్రస్య కాష్ఠా శశినా చకాశే |
 ఉదేయుషా వ్యంజయితుం త్రిలోకీం
 నాథస్య సా నాభిరివాంబుజేన || 2.59 || 159

సమీపతః సంతమసాంబురాశేః

బభార శంఖాకృతిరిందుబింబః |

పిత్రోపరాగాదివ పీతిమానం

దోషావిలప్రోషితదృష్టిదత్తాత్ || 2.60 ||

160

కృశోదరీలోచనకృష్ణలక్ష్మా

రాత్ర్యాః సమిద్ధోదయరాగ ఇందుః |

కస్తూరికాకుంకుమచిత్రితాత్మా

కర్పూరవిన్యాస ఇవాన్వభావి || 2.61 ||

161

ప్రసాదమంతఃకరణస్య దాతా

ప్రత్యక్షయన్ విశ్వమిదం ప్రకాశైః |

తమశ్చ రాగం చ విధూయ చంద్రః

సమ్మోదనం సత్త్వమివోల్లలాస || 2.62 ||

162

నిశాకరో వారిధినిస్స్వనానాం

నిష్పాదకః కుందరుచిశ్చకాశే |

ఉదేష్యతశ్చక్రభృతో నియోగాత్

ప్రాదుర్భవన్ ప్రాగివ పాంచజన్యః || 2.63 ||

163

మృగేణ నిష్పన్నమృగాజినశ్రీః

స్వపాదవిక్షేపమితాంతరిక్షః |

మురద్విషో వామనమూర్తిభాజః

పర్యాయతామన్వగమచ్ఛాంకః || 2.64 ||

164

జిగాయ శంఖాశ్రితశైవలాభః

చారుద్యుతేశ్చంద్రమసః కలంకః |

ఉదీయమానస్య మహోర్మియోగాత్

సామిచ్యుతం సాగరమూలపంకం || 2.65 ||

165

- ఉదేత్య తుంగాదుదయాద్రిశృంగాత్
తమోగజాన్ అగ్రకరేణ నిఘ్నన్ |
నిశాకరస్తన్మదలేపలక్ష్మా
సితాభీశుః సింహదశామయాసీత్ || 2.66 || 166
- నిశీథలక్ష్మా ఇవ పుండరీకం
నిర్వేశసింధోరివ ఫేనచక్రం |
తమన్వవైక్షంత విలాసతంత్రాః
తారామణీనామివ సూతిశుక్తిం || 2.67 || 167
- ఉదారతారాగణబుద్భుదౌఘః
చంద్రేణ సంపన్నసుధాప్రసూతిః |
అశేషదృశ్యామధిగమ్య లక్ష్మీం
ఆలోకదుగ్ధోదధిరాబభాసే || 2.68 || 168
- ప్రకాశయన్ విశ్వమిదం యథావత్
చంద్రోదయోద్ధీపితసౌమ్యతారః |
ఆసీన్నిశీథో జగతః ప్రభూతాత్
అంధస్య దైవాదివ దృష్టిలాభః || 2.69 || 169
- విశోధితాద్విష్ణుపదాత్ క్షరంతీ
విష్వజ్ముఖీ సాగరవృద్ధిహేతోః |
తమోమయాం సూర్యసుతాం నిగీర్య
జ్యోత్స్నానదీ శోణమపి వ్యముంచత్ || 2.70 || 170
- ప్రియాముఖైస్తోయమధు ప్రదిష్టం
వీత్వా నవం వ్రీత ఇవాంబురాశిః |
సమేత్య చంద్రద్యుతినర్తకీభిః
తరంగితం తాండవమాతతాన || 2.71 || 171

కలంకచిత్రీకృతమిందుఖండం

తమః సమధ్యాసితసత్త్వకల్పం ।

అశుష్కశైవాలమివాబభాసే

సిద్ధాపగాసైకతమర్థదృశ్యం ॥ 2.72 ॥

172

స్వమధ్యసంపన్నవిశుద్ధధామా

శ్యామా చ సా దేవకనందినీ చ ।

తమః క్షిపంత్యై జగతాం త్రయాణాం

అన్యోన్యసంవాదమివాన్వభూతాం ॥ 2.73 ॥

173

శాఖావకాశేషు కృతప్రవేశైః

చంద్రాతపైరాశ్రితచారకృత్యైః ।

హతావశిష్టాని తమాంసి హంతుం

స్థానం తదాక్రాంతమమృగ్యతేవ ॥ 2.74 ॥

174

పరాకృతధ్వాంతనికాయపంకైః

పర్యాప్తతారాగణఫేనపుంజైః ।

అశోభత ద్యౌరసమాయుధస్య

యశఃప్రవాహైరివ చంద్రపాదైః ॥ 2.75 ॥

175

దదానయా దిక్సరితాం ప్రసాదం

ప్రసక్తహంసాగమయా స్వకాంత్యా ।

అపాకృతధ్వాంతఘనప్రవృత్త్యా

శరత్త్విషా చంద్రికయా చకాశే ॥ 2.76 ॥

176

కలావతా కామవిహారనాట్యే

కాలోచితం కల్పయతేవ నర్మ ।

అమోఘమాయాపలితంకరణ్యః

ప్రాయో దిశాం దీధితయః ప్రయుక్తాః ॥ 2.77 ॥

177

- కదంబమాలాభిరధీతలాస్యః
 కల్యాణసంభూతిరభూత్ ప్రజానాం ।
 ప్రియోదయస్ఫీతరుచో రజన్యాః
 సంతోషనిఃశ్వాసనిభః సమీరః ॥ 2.78 ॥ 178
- ప్రాయేణ హంసైరవధూతసంగా
 చారుస్మితా సంభృతభృంగనాదా ।
 సర్వోపభోగ్యే సమయే ప్రసుప్తం
 కుముద్వతీ కోకనదం జహాస ॥ 2.79 ॥ 179
- కలంకలక్షణ సమైక్తి కాచిత్
 కస్తూరికాపత్రవిశేషకాంతిః ।
 సుధాంశుబింబవ్యపదేశదృశ్యే
 ముగ్ధే రజన్యా ముఖపుండరీకే ॥ 2.80 ॥ 180
- తలేష్వవేపంత మహీరుహాణాం
 ఛాయాస్తదా మారుతకంపితానాం ।
 శశాంకసింహేన తమోగజానాం
 లూనాకృతీనామివ గాత్రఖండాః ॥ 2.81 ॥ 181
- తమస్తరంగానవసాదయంత్యా
 సమేయుషీ చంద్రికయా మహత్యా ।
 శ్యామా బభౌ సాంద్రనవోత్పలశ్రీః
 సురస్రవంత్యేవ కలిందకన్యా ॥ 2.82 ॥ 182
- స్వవిప్రయోగవ్యసనాన్నిపీతం
 భృంగాపదేశేన కుముద్వతీభిః ।
 సుధాభిరాప్లావ్య కరస్థితాభిః
 ప్రచ్ఛావయామాస విషం సుధాంశుః ॥ 2.83 ॥ 183

- చకాశిరే పత్రకలాసమృద్ధ్యా
 వ్యోమోపమే వారిణి కైరవాణి |
 కలంకదృశ్యభ్రమరాణి కాలే
 స్వనాథ సాధర్మ్యముపాగతాని || 2.84 || 184
- సరిన్ముఖోపాహృతమంబురాశిః
 పీత్వేవ తోయం మధు జాతహర్షః |
 చకార చంద్రప్రతియాతనానాం
 కరగ్రహైః కామపి రాసలీలాం || 2.85 || 185
- ప్రసాదభాజోరుభయోరభూతాం
 ఉభావనిర్ధార్యమిథోవిశేషా |
 నభఃస్థలే శీతరుచిః సతారే
 సక్తైరవే తత్ప్రతిమా చ తోయే || 2.86 || 186
- నభస్తుషారాంశుమయూఖయోగాత్
 తమిస్తయా మోక్షమవిందతేవ |
 అత్యష్యతః తత్త్వవిదో నిశాయాం
 అంతర్ముఖం చిత్తమివాత్మయోగాత్ || 2.87 || 187
- సహోదితా చంద్రమసా బభాసే
 జ్యోత్స్నా పయోధేరుపజాతరాగా |
 తదాతనే సంజననేఽపి శౌరేః
 సహాయినీ సాగరసంభవేవ || 2.88 || 188
- ప్రబుద్ధతారాకుముదాభ్రిచంద్రే
 నిద్రాణనిశ్చేషజనే నిశీధే |
 స తాదృశో దేవపతేః ప్రసూతిం
 పుష్యన్ బభౌ పుణ్యతమో ముహూర్తః || 2.89 || 189

- భాగేన పూర్వేణ తమోమయేన
 ప్రకాశపూర్ణేన చ పశ్చిమేన |
 తదా నిశీథః స సతాం ప్రసత్త్యై
 సంసారముక్త్యోరివ సంధిరాసీత్ || 2.90 || 190
- ప్రాగేవ జాతేన సితేన ధామ్నా
 మధ్యోపలక్ష్మ్యేణ చ మాధవేన |
 ప్రకామపుణ్యా వసుదేవపత్న్యా
 సంపన్నసామ్యేవ నిశా బభాసే || 2.91 || 191
- సహ ప్రతిచ్ఛందశశాంకభేదైః
 సరస్వతాం తాండవినస్తరంగాః |
 అవేక్ష్య శౌరేరవతారవేలాం
 సంతోషనిఘ్నా ఇవ సంప్రణేదుః || 2.92 || 192
- అవాదితోదీరితవాద్యఘోషం
 దిశాభిరామ్రేడితదివ్యగీతం |
 సతాముపస్థాపితసత్త్వలాస్యం
 సంగీతమాంగల్యమభూత్ తదానీం || 2.93 || 193
- ప్రదీపితైః కంసగృహేషు దీపైః
 తాపైశ్చ భావేషు తపోధనానాం |
 అలభ్యత క్షిప్రమలబ్ధభంగైః
 అహేతునిర్వాణదశానుభూతిః || 2.94 || 194
- అజః స్వజన్మార్హతయాఽనుమేనే
 యామష్టమీం యాదవభావమిచ్ఛన్ |
 ద్వితీయయా భావితయోగనిద్రా
 సాఽభూత్ తదానీం ప్రథమా తిథీనాం || 2.95 || 195

అథ సితరుచిలగ్నో సిద్ధపంచగ్రహోచ్ఛే
 వ్యజనయదనఘానాం వైజయంత్యాం జయంత్యాం |
 నిఖిలభువనపద్మక్లేశనిద్రాపనుత్త్యై
 దినకరమనపాయం దేవకీపూర్వసంధ్యా || 2.96 ||

196

అవతరతి ముకుందే సంపదామేకకందే
 సురభితహరిదంతాం స్వాదుమాధ్వీకదిగ్గాం |
 అభజత వసుదేవస్థానమానందనిఘ్నేః
 అమరమిధునహస్తైరాహితాం పుష్పవృష్టిం || 2.97 ||

197

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ద్వితీయః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ తృతీయః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ జగంతి బభూవురనావిలాన్యతిమిరా హరితః ప్రచకాశిరే ।
అభజదేవ నిశా దివసశ్రియం జననభాజిని దేవదివాకరే ॥ 3.1 ॥

198

నన్యతురప్పరసో దివి నందితాః
కిమపి గీతమగీయత కిన్నరైః ।
శ్రుతిసుఖైస్సమతోషయత స్వనైః
అమరదుందుభిరానకదుందుభిం ॥ 3.2 ॥

199

దశసు తత్ర దిశాస్వశరీరిణీ
జయజయేతి బభూవ సరస్వతీ ।
అజితమేకమగోచరయత్ స్వయం
స్వరసవృత్తిరసావసురాంతకం ॥ 3.3 ॥

200

అనతివేలసమీరణచోదితైః
శిశిరశీకరశీభరితాంబరైః ।
జలధరైరభితో దివి దధ్వనే
సురగజైరివ సూచితమంగలైః ॥ 3.4 ॥

201

వపురథో మరుతస్త్రిదశాంగనా -
వదనసౌరభసౌరభృతః శుభాః ।
ముదితనిర్జరముక్తసురద్రుమ -
ప్రసవవృష్టిమధుద్రవమేదురాః ॥ 3.5 ॥

202

- మధురిపోరవతారమహోత్సవే
ముముదిరే మధురాపురదేవతాః |
యదభిగంతరి భక్తజనే వరం
దదురశేషమతంద్రితచేతసః || 3.6 || 203
- అవదధానధియో మునయస్తదా
యదనధీతమధీతవదంజసా |
నిగమజాతమశేషమవేక్ష్య తత్
నిరవిశన్నివ ముక్తిమయీం దశాం || 3.7 || 204
- ప్రసదనం శరదాగమసంభవం
నభసి మాసి నదీభిరుపాదదే |
మహితయోగవిదాం మతిభిః సమం
శ్రుతిభిరప్యనుపప్లవనీతిభిః || 3.8 || 205
- నిఖిలచేతనమానస నిస్సృతాః
కలుషతాః సముదేత్య కిల క్షణాత్ |
వివిశురంభ ఇవ స్వయమాపగాః
జలనిధేరివ భోజపతేర్మనః || 3.9 || 206
- అసురవీరగృహాణి పృథగ్విధైః
అశుభశంసిభిరానశిరే ముహుః |
అమరరాజపురేషు జజృంభిరే
శుభనిమిత్తశతాని పునః పునః || 3.10 || 207
- చరమతశ్చ ఋణాదివ దేవకీ -
పతిరముచ్యత శృంఖలతః స్థిరాత్ |
నిఖిలబంధనివర్తకసన్నిధౌ
విగలనం నిగలస్య కిమద్భుతం || 3.11 || 208

- ఉదితమాత్మని దేవకసంభవా
 దనుజభేదనమంకగతం దధౌ |
 కమపి కాంచనభూభృదధిత్యకా
 హరిహయోపలశృంగమివాద్భుతం || 3.12 || 209
- విద్యుతశంఖరథాంగగదాంబుజః
 శబలితః శుభయా వనమాలయా |
 పితురసూత ముదం పృథుకస్తదా
 జలధిడింభనిభో జననీధృతః || 3.13 || 210
- పితరమబ్జభువామనపాయినం
 ప్రీయతమాంకగతం పరిపశ్యతా |
 స విభురానకదుందుభినా మహాన్
 అవితధైః స్వగుణైరభితుష్టువే || 3.14 || 211
- ప్రణిపతామి భవంతమనన్యధీః
 అఖిలకారణమాశ్రితతారణం |
 అనుగమాదనిదంప్రథమా గిరః
 కిమపి యత్సదమేకమథీయతే || 3.15 || 212
- విషమకర్మవిపాకపరంపరా -
 వివశవృత్తిషు దేహిషు దుస్తరం |
 కరుణయా తవ దేవ కటాక్షితాః
 కతిచిదేవ తరంతి భవార్ణవం || 3.16 || 213
- త్వదనుభావమహోదధిశీకరైః
 అవశపాతిభిరాహితశక్తయః |
 అవధిభేదవతీముపభుంజతే
 స్వపదసంపదమబ్జభవాదయః || 3.17 || 214

శ్రుతికిరీటశుభాశ్రయవిగ్రహః

పరమసత్త్వనిధిః ప్రతిపద్యసే |

జగదనుగ్రహమారుతచోదితో

వివిధరూపతరంగవికల్పనాం || 3.18 ||

215

త్వయి న దేవ యదాయతతే న తత్

జగతి జంగమమన్యదథాపి వా |

ఇతి మహిమ్ని తవ ప్రమితే పరం

విభజనే వివిధైః స్థితమాగమైః || 3.19 ||

216

అఖిలలోకపితుస్తవ పుత్రతాం

అహమయాచమనన్యమనోరథః |

వరద వాంఛితదానధృతవ్రతే

త్వయి తదేవమయత్నమపచ్యత || 3.20 ||

217

అవనిభారనిరాకరణార్థినాం

క్రతుభుజామభిలాషమవంధ్యయన్ |

జితరిపూణి బహూని దయానిధే

విహరణాని విధాతుమిహార్హసి || 3.21 ||

218

దనుజమోహనదోహాలినా త్వయా

సహజలాంఛనసంవరణం క్షమం |

తదధునా శమయన్ మమ సాధ్వసం

యవనికామధిగచ్ఛ యథేప్పితం || 3.22 ||

219

ఇతి సభీతమవేక్ష్య దయానిధిః

స్మితముఖో వసుదేవమభాషత |

త్వమసి మే జనకః కిమిహన్యథా

కిమపి తాత ముధా కథితం త్వయా || 3.23 ||

220

- ఇయమమర్త్యపితుస్తవ గేహినీ
 దివిషదాం జననీ మమ చానఘా |
 అభిమతం యువయోరనవగ్రహం
 సమయభావి మయైవ సమర్థ్యతే || 3.24 || 221
- యది బిభేషి భజామి మనుష్యతాం
 అథ చ మాం నయ నందగృహం క్షణాత్ |
 దుహితరం చ సమానయ తస్య తాం
 గతభయో భవ దూరగతే మయి || 3.25 || 222
- అథ నిశమ్య నియోగమభంగురం
 మధుజితో మధురాక్షరమంథరం |
 హితమిదం ప్రతిపద్య తమాదదే
 గురుతరం కృపయా లఘుతాం గతం || 3.26 || 223
- తుహినభానుదివాకరలోచనం
 నిగమనిఃశ్వసితం స్వసుతస్య తత్ |
 అనుబభూవ ముహుర్ముహురాదరాత్
 అనఘమాననమానకదుందుభిః || 3.27 || 224
- శ్రుతిసుగంధితదాననచంద్రికా -
 ముషితమోహతమా మునిసన్నిభః |
 అధిజగామ స తన్మయతాం క్షణాత్
 అనిమిషత్వముత ప్రతిసందధే || 3.28 || 225
- జిగమిషుః స దిశో దశ యాదవః
 సకృదవైక్షత సాధ్వసవిహ్వాలః |
 అనఘవైభవమర్భకముద్వహాన్
 అమితగుప్తినిరుద్ధగతౌ గృహే || 3.29 || 226

విజఘటే సహస్రైవ కవాటికా

వ్రజమథ వ్రజతో యదుభూభృతః |

ఉపలకల్పమశేరత రక్షకాః

సరణీమాదిదిశుర్గహదేవతాః || 3.30 ||

227

క్షరదసూనివ యామికరక్షకాన్

ముషితమంజుగిరః శుకశారికాః |

యదుకులేందురపశ్యదమీలితాన్

పరిజనానపి చిత్రగతానివ || 3.31 ||

228

ఉపయతో విశిఖాం సదనాంతరాత్

కువలయాభకుమారతనుత్విషా |

శతమఖోపలమేచకయా ద్రుతం

శమితసంతమసా హరితో బభుః || 3.32 ||

229

శ్రుతిమయో విహగః పరితః ప్రభుం

వ్యచరదాశు విధూతనిశాచరః |

అనుజగామ చ భూధరపన్నగః

స్ఫుటఫణామణిదీపగణోద్వహాః || 3.33 ||

230

దినకరోపమదీధితిభిస్తదా

దనుజదేహవిదారణదారుణైః |

పరిగతః కిల పంచభిరాయుధైః

యదుపతిః ప్రజహావసహాయతాం || 3.34 ||

231

ప్రగుణమిందునివేదితపద్ధతిః

యదుకులేందురథో యమునానదీం |

పరమపూరుషమక్షతపౌరుషః

పతగరాజ ఇవాశు వహాన్ యయా || 3.35 ||

232

తనుతరంగప్రసక్తాణశీతలః

సురభిక్షైరవసౌహృదవాసితః |

అభిసమేతమసేవత మారుతో

యమునయా ప్రహితో యదుపుంగవం || 3.36 ||

233

పవనకంపితపల్లవపాణికా

ప్రహితపుష్పభరా పదవీముఖే |

ఉపజహావ కిల భ్రమరస్వనైః

యదుపతిం యమునోపవనస్థలీ || 3.37 ||

234

నిమిషితాసితనీరజలోచనా

ముకులితాబ్జముఖీ సవితుః సుతా |

లలితదీనరథాంగయుగస్వనా

కుహకదైన్యమశోచదివ ప్రభోః || 3.38 ||

235

వికచక్షైరవతారకితాకృతిం

తనుమతీమివ శారదయామినీం |

త్వరితమంబునిధేరభిసారికాం

తరితుమైహత సత్యసమీహితః || 3.39 ||

236

భవతి కిం ను భవిష్యతి వా కిమి -

త్యనవధారితశౌరివిహారయా |

చకితయేవ విరోచనకన్యయా

విధుతవీచికరం కిల వివ్యథే || 3.40 ||

237

ఘనతమఃపరిపాకమలీమసైః

గురుభిరూర్మిగణైరనుపప్లుతః |

అతితతార దినాధిపతేః సుతాం

అనఘయోగమనా ఇవ సంస్మృతిం || 3.41 ||

238

- యదుపతేర్యమునా త్వరితం యతః
 ప్రతియతశ్చ సమర్పితపద్ధతిః |
 స్వయమమర్త్యమదావలమజ్జనీ
 చరణలంఘ్యజలా సమజాయత || 3.42 || 239
- అజని పశ్చిమతో భృశమున్నతా
 రవిసుతా పురతః స్థలశేషితా |
 అధిరురోహ పదం కిమసౌ హరేః
 ప్రతియయౌ యది వా పితరం గిరిం || 3.43 || 240
- అకృతసేతుమనాకలితప్లవాం
 జననసింధుదృఢప్లవముద్వహాన్ |
 రవిసుతామతిలంఘ్య రమాపతిం
 సపది ఘోషసమీపముపానయత్ || 3.44 || 241
- అథ కయాచన కారణనిద్రయా
 వివశసుప్తజనం వ్రజమావిశత్ |
 ధనదపత్తనసంపది యత్ర సా
 స్వసుతమర్త్యమసూయత రోహిణీ || 3.45 || 242
- ఉపగతే వసుదేవసుతేఽంతికం
 నరకవైరిణి నందకుటుంబినీ |
 అరణిసంభవపావకసంగమాత్
 అభజతాధ్వరవేదిరివ శ్రియం || 3.46 || 243
- న్యధిత నందవధాసవిధే సుతం
 ద్రుతముపాదిత గోపకుమారికాం |
 అథ నినాయ చ దేవకనందనీ -
 శయనమానకదుందుభిరాశు తాం || 3.47 || 244

- అనవబుద్ధజనార్దనకన్యకా
 వినిమయస్త్వథ భోజగణేశ్వరః |
 దృషది తామభిహంతుమపాతయత్
 ప్రతిజఘాన చ సా చరణేన తం || 3.48 || 245
- నృపతిరాశు పదా నిహతస్తయా
 నిపతితోదితకంతుకవద్భవన్ |
 దవసమాహతశైలనిభః క్రుధా
 దరనిమీలితదృష్టిరదూయత || 3.49 || 246
- ఉదపతత్ దివముగ్రఘనస్వనా
 యువతిరూపయుగాత్యయశర్వరీ |
 అసురఘాతిభిరష్టభిరాయుధైః
 అలఘుభిశ్చపలాభిరివాశ్రితా || 3.50 || 247
- అథ చ భోజనియంతురయంత్రితా
 దనుజహంతురుదంతముద్దైరిరత్ |
 పటు గభీరముదారమనాకులం
 హితమవిస్తరమర్థ్యమవిప్లవం || 3.51 || 248
- అహమశేషసురాసురమోహనీ
 యవనికా మధుకైటభమర్దినః |
 ప్రబలశుంభనిశుంభనిషూదనే
 ప్రణిహితా హతయా తవ కిం మయా || 3.52 || 249
- వసతి నందగృహే విబుధద్విషాం
 దమయితా వసుదేవసముద్భవః |
 అయమసౌ తవ నాశయితేతి సా
 దరముదీర్య జగామ యథేప్పితం || 3.53 || 250

మధుహిరణ్యనిభో మధురాపతిః

దినపలతాశనదీనదశాం గతః |

శ్వసితజల్పితవేపితపలంకృతైః

అరతిమాయతభీతిరసూచయత్ || 3.54 ||

251

జడమతిః స జనార్దనమాయయా

విహసితస్త్రపయా జనితవ్యథః |

అపకృతం వసుదేవమమోచయత్

దయితయా సహ దీనవిలాపయా || 3.55 ||

252

కిమపి చింతితమాగతమన్యథా

కిమిదమిత్యవశాదుపజాతయా |

విషవిదూషితయేవ మనీషయా

ముహురదూయత మోహవిచేష్టితః || 3.56 ||

253

అవిషయే విపదామసురాంతకే

పునరియేష నికారపరంపరాం |

నియతిరేకముఖీ దురతిక్రమా

కృతధియా కిముతాఽఽవిలచేతసా || 3.57 ||

254

పరిబభూవ చుకోప విసిష్మియే

పరిజహాస హారిం ప్రజగర్జ చ |

పరిణతేన భవాంతరవాసనా -

ఽఽగ్రహగుణేన భజన్ భవితవ్యతాం || 3.58 ||

255

క్వచన ధామని కంసనివేదితే

సభయమానకదుండుభిరావసత్ |

స్మృతిగతేన సుతేన సజీవితా

దినశతాని నినాయ చ దేవకీ || 3.59 ||

256

- విగతకన్యకయా చ యశోదయా
 నియతिसంభృతనిర్భరనిద్రయా |
 చిరసమాగతజాగరయాఽంతికే
 హారిరపత్యమదృశ్యత ధన్యయా || 3.60 || 257
- యదవబుద్ధనిరాకులనీతిభిః
 మునిగణైరధునాపి విమృగ్యతే |
 తదిదమాగమమౌలివిభూషణం
 విధివశాదభవత్ వ్రజభూషణం || 3.61 || 258
- అనఘవత్సమనాకులధేనుకం
 ప్రచురదుర్ధమచోరభయోద్భవం |
 వ్రజమనామయవిశ్వజనం విభుః
 కృతయుగాస్పదకల్పమకల్పయత్ || 3.62 || 259
- అజని గోపగృహేషు మనోరమైః
 అమితకాంతిభిరస్సరసాం గణైః |
 యదనుభూతిరసేన సమేష్యతః
 శరణయాదవశైశవయౌవనే || 3.63 || 260
- సురమహీసురతోషణమాదరాత్
 నవముపాదిత నంద ఉదారధీః |
 తరలగోపగణాగమసంకులం
 తనయజన్మమహోత్సవమద్భుతం || 3.64 || 261
- అధిచకార వదాన్యమణేః శ్రియం
 వ్యధిత కల్పతరోరనుకల్పతాం |
 అజనయచ్ఛ సుతప్రసవోత్సవే
 మహతి మేఘవికత్తనమోఘతాం || 3.65 || 262

నిధిమనంతమివ స్వయముత్థితం
నిరవధిం నిజభాగమివోదితం ।

వ్రజభువః ప్రతిలభ్య రమాపతిం
జహసురైంద్రమసారతరం పదం ॥ 3.66 ॥

263

పుత్రం ప్రసూయ తపసా పురుషం పురాణం
కాలం చిరం విధివశాత్ కృతవిప్రకర్షౌ ।

శంకాకలంకితధియావపి దంపతీ తౌ
తద్వైభవస్మరణశాంతరుజావభూతాం ॥ 3.67 ॥

264

నందసద్మని నవేందుసన్నిభౌ
వాసమేత్య వసుదేవనందనౌ ।

వృద్ధిమాపతురనేహసా స్వయం
స్వాదుభోగజననీం సుపర్వణాం ॥ 3.68 ॥

265

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే తృతీయః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్థః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధతాం సదా హృది ॥

మనీషితం కైతవమానుషస్య శ్రుత్వా భయక్రోధపరిప్లతాత్మా ।

కంసశ్చిరం ప్రాగ్భవకాలనేమిః చింతార్ణవే మగ్న ఇవావతస్థే ॥ 4.1 ॥

266

స దుర్దమానాసురసత్త్వభేదాన్ నేతా సమాహలాయ నృశంసచేతాః ।

ప్రస్థాపయామాస పరైరధృష్యం నందాస్పదం నాథవిహారగుప్తం ॥ 4.2 ॥

267

కదాచిదంతర్హితపూతనాత్మా

కంసప్రయుక్తా కిల కాపి మాయా ।

నిద్రాపరాధీనజనే నిశీధే

వ్రజం యశోదాకృతిరావివేశ ॥ 4.3 ॥

268

స్తన్యేన కృష్ణః సహ పూతనాయాః

ప్రాణాన్ పపౌ లుప్తపునర్భవాయాః ।

యదద్భుతం భావయతాం జనానాం

స్తనంధయత్వం న పునర్భూభూవ ॥ 4.4 ॥

269

నిశమ్య తస్యాః పరుషం నినాదం

రుక్షం యశోదా రుదితం చ సూనోః ।

ససంభ్రమావేగముపేత్య భీతా

తమగ్రహీద్ దుర్దహమాగమానాం ॥ 4.5 ॥

270

- నందశ్చ తీవ్రేణ భయేన సద్యః
 సమేత్య పశ్యన్ననఘం కుమారం |
 తేనైవ తస్య త్రిజగన్నియంతుః
 ప్రాయుంక్త రక్షాం పరమార్థవేదీ || 4.6 || 271
- గోపాశ్చ సంభూయ గుహోపమాక్షీం
 స్వఘోషనిర్హృదితవిశ్వఘోషాం |
 గతాసుమైక్షంత నిశాచరీం తాం
 భీమాకృతిం భైమరథీమివాన్యాం || 4.7 || 272
- పరశ్శ్చైస్తత్క్షణశాతితైస్తాం
 విచ్ఛిద్య వింధ్యాచలసానుకల్పాం |
 అనఃప్రవృత్త్యా బహిరాశు నిన్యుః
 క్రవ్యాద్భలిం ప్రాజ్యమివ క్షిపంతః || 4.8 || 273
- గ్రహాదిదోషాన్ అపహంతుకామా
 గోప్తుః సతాం గోపతయః సమేతాః |
 సువర్ణసూత్రగ్రథితాభిరామాం
 పంచాయుధీమాభరణం బబంధుః || 4.9 || 274
- రమ్యాణి రత్నాని రథాంగపాణేః
 ఆకల్పతాం నూనమవాప్పువంతి |
 తదంగసంస్పర్శరసాత్ ప్రకామం
 రోమాంచితాన్యంశుగణైరభూవన్ || 4.10 || 275
- స శాయితః క్షేమవిదా జనన్యా
 పర్యంకికాయాం ప్రరుదన్ కుమారః |
 చిక్షేప తుంగం శకటం పదాభ్యాం
 గాఢాభిఘాతేన గిరీంద్రసారం || 4.11 || 276

- విదారితస్తస్య పదాగ్రయోగాత్
 వికీర్యమాణో బహుధా పృథివ్యాం |
 శబ్దాయమానః శకటాఖ్యదైత్యః
 సంక్షోభయామాస జగంత్యభీక్షం || 4.12 || 277
- యదృచ్ఛయోక్తిప్తపదే కుమారే
 శైలోపలక్ష్మ్యే శకటే నిరస్తే |
 సరోజగర్భోపమసౌకుమార్యం
 పస్పర్శ తత్పాదతలం యశోదా || 4.13 || 278
- అథాంగణే జానుపదాగ్రహస్తైః
 చక్రాయుధే చంక్రమణప్రవృత్తే |
 ప్రాయో ధరిత్రీ పరిషస్వజే తం
 సాపత్రపా సాంద్రరజశ్చలేన || 4.14 || 279
- నిర్వ్యాజమందస్మితదర్శనీయం
 నీరాజితం కుండలరత్నభాసా |
 నందస్తదానీం న జగామ తృప్తిం
 ముగ్ధాక్షరం ప్రేక్ష్య ముఖం తదీయం || 4.15 || 280
- విశ్వాని విశ్వాధికశక్తిరేకో
 నామాని రూపాణి చ నిర్మిమాణః |
 నామైకదేశగ్రహణేఽపి మాతుః
 బభూవ కృష్ణో బహుమానపాత్రం || 4.16 || 281
- తరంగితానుశ్రవగంధమాదౌ
 తస్యాద్భుతం సల్లపితం సఖీభిః |
 వర్ణస్వరాదివ్యవసాయభూమ్నా
 శిక్షావిదాం శిక్షణమగ్ర్యమాసీత్ || 4.17 || 282

- తమీషదుత్థాయ నిలీనమారాత్
 సంప్రేక్ష్యదంతాంకురచారుహాసం |
 సనాతనీం దృష్టిమనన్యదృష్టిః
 సానందమాలోకత నందపత్నీ || 4.18 || 283
- పదైస్త్రిభిః క్రాంతజగత్తయం తం
 భవ్యాశయా భావితబాలభావం |
 కరేణ సంగృహ్య కరాంబుజాగ్రం
 సంచారయామాస శనైర్యశోదా || 4.19 || 284
- స్థలధ్గతిం ద్విత్తపదప్రచారాత్
 జానుక్రమే జాతరుచిం కుమారం |
 భుగ్నే సమావేశ్య వలగ్నభాగే
 స్తన్యం ముదా పాయయతే స్మ ధన్యా || 4.20 || 285
- క్రమేణ భూయోఽపి విహారకాంక్షీ
 నందస్య దారైరభినంద్యమానః |
 నిత్యానుభూతం నిగమాంతభృంగైః
 నిజం పదాబ్జం నిదధే పృథివ్యాం || 4.21 || 286
- స సంచరన్ సాధుజనప్రతీపైః
 మా భుజ్యతాం సేయమితీవ మత్వా |
 చక్రాదిభిః పాదసరోజచిహ్నైః
 ఆముద్రయామాస మహీమనన్యైః || 4.22 || 287
- ఆలంబ్య మాతుః కరపల్లవార్గం
 శనైః శనైః సంచరతో మురారేః |
 బభార చిత్రామివ పత్రరేఖాం
 ధన్యా పదన్యాసమయీం ధరిత్రీ || 4.23 || 288

- అకర్మనిఘ్నో భువనాన్యజస్తం
 సంకల్పలేశేన నియమ్య దీవ్యన్ |
 ప్రచారితః ప్రస్నుతయా జనన్యా
 పదే పదే విశ్రమమాచకాంక్ష || 4.24 || 289
- సురప్రసూనైః సురభీకృతానాం
 ఆరోహణాన్యంగణవేదికానాం |
 తమారురుక్షం తరలాంఘ్రిపద్మం
 ధాతారమారోహయదాశు ధాత్రీ || 4.25 || 290
- తలేషు తస్యాంగణపాదపానాం
 తాలానుకూలేషు గతాగతేషు |
 వ్రజస్థితాః స్వర్గసదామశృణ్వన్
 దూరోదితాన్ దుందుభితూర్యనాదాన్ || 4.26 || 291
- య ఏష లోకత్రయసూత్రధారః
 పర్యాయపాత్రాణి చరాచరాణి |
 ఆనర్తయత్యద్భుతచేష్టితోఽసౌ
 ననర్త ఖేలం నవనీతకాంక్షీ || 4.27 || 292
- గృహేషు దధ్నో మథనప్రవృత్తౌ
 పృషత్కణైరుత్పతితైః ప్రకీర్ణః |
 నిదర్శయామాస నిజామవస్థాం
 ప్రాచీం సుధాశీకరయోగచిత్రాం || 4.28 || 293
- త్రస్యన్ ముకుందో నవనీతచౌర్యాత్
 నిర్భుగ్నాత్రో నిభృతం శయానః |
 నిజాని నిఃశబ్దదశాం యయాచే
 బద్ధ్వాంజలిం బాలవిభూషణాని || 4.29 || 294

- ఆరణ్యకానాం ప్రభవః ఫలానాం
 అరణ్యజాతాని ఫలాన్యభీష్పన్ |
 విస్త్రంసిధాన్యాంజలినా కరేణ
 వ్యాధాత్మజాం విశ్వపతిః సిషేవే || 4.30 || 295
- సుజాతరేఖాత్మకశంఖచక్రం
 తామ్రోదరం తస్య కరారవిందం |
 విలోకయంత్యాః ఫలవిక్రయిణ్యా
 విక్రేతుమాత్మానమభూద్విమర్శః || 4.31 || 296
- అపూరయత్ స్వాదుఫలార్పణేన
 క్రీడాశిశోర్హస్తపుటం కిరాతీ |
 రత్నైస్తదా కౌస్తుభనిర్విశేషైః
 ఆపూరితం తత్ ఫలభాండమాసీత్ || 4.32 || 297
- ముపలః ప్రవృత్తం నవనీతచౌర్యే
 వత్సాన్ విముంచంతమదోహకాలే |
 ఉలూఖలే కుత్రచిదాత్తపుణ్యే
 బంధుం సతాం బంధుమియేష మాతా || 4.33 || 298
- ఆనీతమగ్రే నిజబంధనార్థం
 దామాఖిలం సంహితమప్యపూర్ణం |
 నిరీక్ష్య నిర్విణ్ణధియో జనన్యాః
 సంకోచశక్త్యా స బభూవ బంధ్యః || 4.34 || 299
- బద్ధం తథా భావయతాం ముకుందం
 అయత్నవిచ్ఛేదిని కర్మబంధే |
 తపస్వినీ తత్యతునీతిరాద్యా
 సవ్రీడమారణ్యకథాసు తస్థౌ || 4.35 || 300

- ఉలూఖలే ప్రగ్రథితేన దామ్నా
 నిబద్ధమాస్త్రావిలలోలనేత్రం |
 సహసమైక్షంత జనాః సమంతాత్
 ఆలానితం నాగమివానభిజ్ఞాః || 4.36 || 301
- అనాదరాకృష్టములూఖలం తత్
 యావర్జునౌ శైలనిభౌ బభంజ |
 బభూవతుర్బ్రహ్మసుతస్య శాపాత్
 ముక్తౌ మునేర్యక్షవరౌ తదా తౌ || 4.37 || 302
- శాపావధిం బ్రహ్మసుతేన దత్తం
 సంప్రాప్య తౌ శౌరిసమాగమేన |
 దేహేన దివ్యేన విదీప్యమానౌ
 స్తుత్వా హరిం ధామ సమీయతుః స్వం || 4.38 || 303
- అదృష్టపూర్వం భువి పూతనాదేః
 ఉదంతముత్పాతముదీక్షమాణాః |
 సమేత్య గోపాః సహ మాధవేన
 బృందావనం సత్వరమభ్యగచ్ఛన్ || 4.39 || 304
- యేనౌషధీనామధిపం పురస్తాత్
 ఆహ్లాదహేతుం జగతామకార్షీత్ |
 తేనైవ దధ్యౌ మనసా వనం తత్
 కృష్ణో గవాం క్షేమసమృద్ధిమిచ్ఛన్ || 4.40 || 305
- అనుగ్రహభేరివ వీచిభేదైః
 ఆప్యాయయామాస శుభైరపాంగైః |
 వనం పృథివ్యా ఇవ యౌవనం తత్
 గోష్ఠా సతాం గోధనవంశచంద్రః || 4.41 || 306

- ఆసీన్నిషేవ్యా పృథివీ పశూనాం
 పుండ్రేక్షురమ్యాణి తృణాన్యభూవన్ |
 తస్మిన్నరణ్యే తరుభిః ప్రపేదే
 కల్పద్రుమాణామనుకల్పభావః || 4.42 || 307
- అదృష్టపూర్వైరధికాం విశేషైః
 ఆలక్ష్య వన్యామమరేంద్రమాన్యాం |
 నందోపనందప్రముఖైర్ననందే
 నాకాధిరూఢైరివ నాథభూమ్నా || 4.43 || 308
- దైత్యైస్తృణావర్తముఖైరయత్నాత్
 ముహుర్నిరస్తైర్ముదితో ముకుందః |
 అభుంక్త రామేణ సహాద్భుతం తత్
 పుణ్యం వనం పుణ్యజనేంద్రమాన్యం || 4.44 || 309
- సపక్షైలాసనిభస్య గోపాః
 బకస్య పక్షాన్ అభితో బబంధుః |
 వనే తదన్యానపి ఘోరవృత్తీన్
 క్షేప్తం ప్రవృత్తా ఇవ కేతుమాలాః || 4.45 || 310
- పురస్కృతం మంగలగీతవాద్యైః
 పుంసః ప్రసత్వై జగతాం ప్రసూతేః |
 కయాఽపి తత్ర స్పృహయాఽన్వతిష్ఠన్
 కన్యావ్రతం కించన గోపకన్యాః || 4.46 || 311
- నిశాత్యయస్నానసముద్యతానాం
 నిక్షిప్తమాభీరకిశోరికాణాం |
 కూలాదుపాదాయ దుకూలజాలం
 కుందాధిరూఢో ముముదే ముకుందః || 4.47 || 312

- స చైకహస్తప్రణతిం విధూన్వన్
 క్షౌమార్థినీనాం హరిరంగనానాం |
 అన్యోన్యహస్తార్పణసంప్రవృత్తం
 ఆసాం జహాసాంజలిమప్యపూర్వం || 4.48 || 313
- స చాఽఽత్మచండాతకమాత్రభాజాం
 క్షౌమార్థినీనాం స్వయమర్థ్యమానైః |
 అనన్యహస్తార్పణసంప్రవృత్తైః
 తాసాం జహాసాంజలిభిస్తదీయైః || 4.49 || 314
- ప్రసుప్తముద్బోధయతా పరత్వం
 వీరశ్రియో విభ్రమమండనేన |
 నీలాదినిర్వేశనిధానధామ్నా
 నాథో బభాసే నవయావనేన || 4.50 || 315
- విహారపర్వక్రమచారు శౌరేః
 కల్యం వయః కామగృహీతియోగ్యం |
 మనోభిరాస్వాద్యతమం ప్రపేదే
 మాధుర్యమిక్షోరివ మధ్యభాగః || 4.51 || 316
- సమాశ్రితాం విభ్రమసైన్యభేదైః
 కాంత్యా స్వయా కల్పితచారువప్రాం |
 వ్రజస్త్రీయః కృష్ణమయీం వ్యజానన్
 క్రీడార్గలాం క్షేమపురీమపూర్వ్యాం || 4.52 || 317
- వంశస్వనో వత్సవిహారపాంసుః
 సంధ్యాగమస్తస్య చ వన్యవేషః |
 ఆయాతి కృష్ణే వ్రజసుందరీణాం
 ఆసీచ్ఛతుస్కంధమనంగసైన్యం || 4.53 || 318

అనుశ్రవాణామవతంసభూతం

బర్హావతంసేన విభూషయంతీ |

అదివ్యయా చర్మదృశైవ గోపీ

సమాధిభాజామభజత్ సమాధిం || 4.54 ||

319

కలాపినాం కల్పితమాల్యభావైః

పత్తైస్తదా పత్రలదేహకాంతిం |

అవాప్య సంచారితమాలమాద్యం

ఛాయాత్మతాం ప్రాపురివాస్య గావః || 4.55 ||

320

వితన్వతా మాన్మథమింద్రజాలం

పింఛేన తాపింఛనిభో బభాసే |

అనేకరత్నప్రభవేన ధామ్నా

శారాత్మనా శైల ఇవేంద్రనీలః || 4.56 ||

321

ముపలః స్పృశంతీ ముముదే యశోదా

ముగ్ధాంగనామోహనవాంశికేన |

మనీషిణాం మాంగలికేన యూనా

మౌలౌ ధృతాం మండనబర్హమాలాం || 4.57 ||

322

కృతాస్పదా కృష్ణభుజాంతరాలే

ప్రాలంబబర్హావలిరాబభాసే |

విశుద్ధహేమద్యుతిరభీకన్యా

శ్యామాయమానేవ తదంగకాంత్యా || 4.58 ||

323

సాచీకృతాని ప్రణయత్రపాభ్యాం

వ్యావృత్తరాజీవనిభాని శౌరిః |

సభ్రూవిలాసాని దదర్శ తాసాం

వక్త్రాణి వాచాలవిలోచనాని || 4.59 ||

324

- నిరంకుశస్నేహరసానువిధాన్
 నిష్పందమందాలసనిర్నిమేషాన్ |
 వంశేన కృష్ణః ప్రతిసంబభాషే
 వార్తాహరాన్ వామదృశాం కటాక్షాన్ || 4.60 || 325
- అశిక్షితం తుంబురునారదాద్యైః
 ఆభీరనాట్యం నవమాస్థితేన |
 జగే సలీలం జగదేకధామ్నా
 రాగాభినా రంజయతేవ విశ్వం || 4.61 || 326
- అపత్రపాసైకతమాశ్రితానాం
 రాగోదధౌ కృష్ణముఖేందునున్నే |
 హస్తావలంబో న బభూవ తాసాం
 ఉత్పక్షణాముత్కలికాప్లుతానాం || 4.62 || 327
- అయంత్రితస్వైరగతిః స తాసాం
 సంభావితానాం కరపుష్కరేణ |
 ప్రస్విన్నగండః ప్రణయీ చకాశే
 మధ్యే వశానామివ వారణేంద్రః || 4.63 || 328
- విమోహనే వల్లవగేహినీనాం
 న బ్రహ్మచర్యం బిభిదే తదీయం |
 సంపత్యతే బాలకజీవనం తత్
 సత్యేన యేనైవ సతాం సమక్షం || 4.64 || 329
- స్వసంభవం కృష్ణమవేక్షమాణః
 బంధుప్రసూతం చ బలం వ్రజేశః |
 నిసర్గమైత్యా నియతైకభావౌ
 న్యయుంక్త తౌ వత్సకులాని గోప్తుం || 4.65 || 330

- అనన్యతంత్రః స్వయమేవ దేవాన్
 పద్మాసనాదీన్ ప్రజనయ్య రక్షన్ |
 స రక్షకః సీరభృతా సహౌఽఽసీత్
 నేతా గవాం నందనియోగవర్తి || 4.66 || 331
- కథం వ్రజేచ్ఛర్కరిలాన్ ప్రదేశాన్
 పద్భ్యామసౌ పల్లవకోమలాభ్యాం |
 ఇతి స్నుతస్తన్యరసా యశోదా
 చింతార్ణవే న ప్లవమన్వవిందత్ || 4.67 || 332
- విహారవిత్రాసితదుష్టసత్త్వై
 మృగేంద్రపోతావివ ధీరచేష్టా |
 బభూవతుః శాశ్వతికేన భూమ్నా
 బాలౌ యువానావివ తౌ బలాఢ్యౌ || 4.68 || 333
- సిందూరితౌ వత్సపరాగజాలైః
 సితాసితౌ బాలగజావివ ద్యౌ |
 ఉదారలీలావుపలక్ష్య గోప్యః
 సర్వాస్తదాఽనన్యవశా బభూవుః || 4.69 || 334
- గోపాయమానే పురుషే పరస్మిన్
 గోరూపతాం వేదగిరో భజంత్యః |
 భవ్యైరసేవంత పదం తదీయం
 స్తోభప్రతిచ్ఛందనిభైః స్వశబ్దైః || 4.70 || 335
- అబాలిశో బాలిశవత్ప్రజానాం
 ప్రఖ్యాపయన్నాత్మని పారతంత్ర్యం |
 న్యదర్శయత్ విశ్వపతిః పశూనాం
 బంధే చ మోక్షే చ నిజం ప్రభుత్వం || 4.71 || 336

ఆత్మోపమర్దేఽప్యనుమోదమానాత్
 ఆత్మాధికం పాలయతశ్చ వత్సాన్ |
 గావస్తదానీమనఘామవిందన్
 వాత్సల్యశిక్షామివ వాసుదేవాత్ || 4.72 ||

337

యోఽసావనంతప్రముఖైరనంతైః
 నిర్విశ్యతే నిత్యమనంతభూమా |
 వైమానికానాం ప్రథమః స దేవః
 వత్సైరలేలిహ్యత వత్సలాత్మా || 4.73 ||

338

మహీయసా మండితపాణిపద్మం
 దధ్యన్నసారేణ మధుప్లుతేన |
 దృష్ట్వా ననందుః క్షుధయాఽన్వితాస్తం
 వత్సానుచర్యాసు వయస్యగోపాః || 4.74 ||

339

స్వాదూని వన్యాని ఫలాని తైస్తైః
 స్నిగ్ధైరుపానీయ నిదర్శితాని |
 రామాయ పూర్వం ప్రతిపాద్య శేషైః
 స పిప్రియే సాదరభుజ్యమానైః || 4.75 ||

340

తాభ్యాం తదా నందనిదేశితాభ్యాం
 రక్షావతీం రామజనార్థనాభ్యాం |
 విశేషభోగ్యామభజత్ విభూతిం
 బృందావనం వ్యాప్యతథేనుబృందం || 4.76 ||

341

అగాధకాసారమహీనశప్పం
 అతీక్ష్ణసూర్యం తదచండవౌతం |
 ప్రచ్ఛాయనిద్రాయిత ధేనువత్సం
 ప్రౌఢే నిదాఘేఽపి బభూవ భోగ్యం || 4.77 ||

342

న వ్యాధిపీడా న చ దైత్యశంకా
 నాసీత్ గవాం వ్యాఘ్రభయం చ తస్మిన్ |
 స్వబాహుకల్పేన బలేన సార్థం
 నారాయణే రక్షతి నందలక్ష్మీం || 4.78 ||

343

నిరీతయస్తే నిరపాయవాంఛాః
 నిశ్చేయసాదప్యధికప్రమోదాః |
 ప్రపేదిరేఽపూర్వయుగానుభూతిం
 గోపాస్తదా గోప్తరి వాసుదేవే || 4.79 ||

344

వత్సానుచర్యాచతురస్య కాలే
 వంశస్వనైః కర్ణసుధాం విధాతుః |
 గతాగతప్రాణదశామవిందన్
 గోపీజనాస్తస్య గతాగతేషు || 4.80 ||

345

ఆఘ్రాతవర్తమానమరణ్యభాగే -
 ష్వారణ్యకైరాశ్రితధేనుభావైః |
 కేనాపి తస్యాపహృతం కిరీటం
 ప్రత్యాహరన్ ప్రేక్షత పత్రినాథః || 4.81 ||

346

దేవస్య దుగ్ధోదశయస్య దైత్యాత్
 వైరోచనాద్వ్యాలభుజోపనీతః |
 కృష్ణస్య మౌలౌ కృతబర్హచూడే
 న్యస్తః కిరీటో నిబిడీబభూవ || 4.82 ||

347

సమాహితైరగ్నిషు యాయజుకైః
 ఆధీయమానాని హవీంషి భోక్తా |
 భక్తైకలభ్యో భగవాన్ కదాచిత్
 పత్నీభిరానీతమభుంక్త భోజ్యం || 4.83 ||

348

- కరాంబుజస్పర్శనిమీలితాక్షాన్
 ఆమర్శనైరాకలితార్థనిద్రాన్ |
 వత్సాననన్యాభిముఖాన్ స మేనే
 ప్రహ్లాకృతీన్ భక్తిభరావనమ్రాన్ || 4.84 || 349
- రోమంథఫేనాంచితస్పృక్విభాగైః
 అస్పందనైరర్థనిమీలితాక్షైః |
 అనాదృతస్తన్యరసైర్ముకుందః
 కంఠాయితైర్నిర్వృతిమాప వత్త్యైః || 4.85 || 350
- సిషేవిరే శాద్వలితాన్ ప్రదేశాన్
 కృష్ణస్య ధామ్నా మణిమేచకేన |
 వసుంధరాయామపి కేవలాయాం
 వ్యాపారయంతో వదనాని వత్సాః || 4.86 || 351
- నవప్రసూతాః స తదా వనాంతే
 పయస్వినీరప్రతిమానదోహః |
 పరిభ్రమశ్రాంతపదాన్ అదూరాత్
 ప్రత్యాగతాన్ పాయయతే స్మ వత్సాన్ || 4.87 || 352
- నివిశ్య మూలేషు వనద్రుమాణాం
 నిద్రాయితానాం నిజతర్ణకానాం |
 అంగాని గాః సాదరమాలిహంతీః
 అమంస్త సంభావ్యగుణాః స్వమాతుః || 4.88 || 353
- స నైచికిః ప్రత్యహమాతపాంతే
 ప్రత్యుక్తఘోషా ఇవ వత్సనాదైః |
 మధూని వంశధ్వనిభిః ప్రయచ్ఛన్
 నినాయ భూయోఽపి నివాసభూమిం || 4.89 || 354

- సమావ్రజన్ విశ్వపతిర్వజాంతం
 గోభిః సమం గోపవిలాసినీనాం |
 ఉల్లాసహేతుః స బభూవ దూరాత్
 ఉద్యన్ వివస్వానివ పద్మినీనాం || 4.90 || 355
- నివర్తయన్ గోకులమాత్తవంశో
 మందాయమానే దివసే ముకుందః |
 ప్రియాదృశాం పారణయా స్వకాంత్యా
 బర్హావృతం వ్యాతనుతేవ విశ్వం || 4.91 || 356
- బాలం తరుణ్యస్తరుణం చ బాలాః
 తమన్వరజ్యంత సమానభావాః |
 తదద్భుతం తస్య విలోభనం వా
 తస్యైవ సర్వార్హరసాత్మతా వా || 4.92 || 357
- అవేదిషాతాం పృథుకౌ పితృభ్యాం
 తారుణ్యపూర్ణౌ తరుణీజనేన |
 వృద్ధౌ పురావృత్తవిశేషవిద్భిః
 క్షప్తేంద్రజాలావివ రామకృష్ణౌ || 4.93 || 358
- అథాపదానం మదనస్య దాతుం
 ఆదాతుమాలోకయతాం మనాంసి |
 నవం వయో నాథసమం ప్రపేదే
 గుణోత్తరం గోపకుమారికాభిః || 4.94 || 359
- అనంగసింధోరమృతప్రథిమ్నా
 రసస్య దివ్యేన రసాయనేన |
 మహీయసీం ప్రీతిమవాప తాసాం
 యోగీ మహాన్ యౌవనసంభవేన || 4.95 || 360

- విజృంభమాణస్తనకుడ్యులూనాం
 వ్యక్తోన్మిషద్విభ్రమసౌరభాణాం ।
 మధువ్రతత్వం మధురాకృతీనాం
 లేభే లతానామివ వల్లవీనాం ॥ 4.96 ॥ 361
- అతిప్రసంగాదవధీరయంత్యా
 ప్రాచీనయా సంయమితో నియత్యా ।
 పాంచాలకన్యామివ పంచభుక్తాం
 ధర్మః సతీరాదృత తాదృశీస్తాః ॥ 4.97 ॥ 362
- దిశాగజానామివ శాక్వరాణాం
 శృంగారనిర్భిన్నశిలోచ్చయానాం ।
 స తాదృశా బాహుబలేన కంఠాన్
 నిపీడ్య లేభే పణితేన నీలాం ॥ 4.98 ॥ 363
- కరేణ దంభోలికరోరతుంగాన్
 దేహాన్ పృథూన్ దానవదుర్వృషాణాం ।
 విమృద్య నూనం విదధే ముకుందః
 ప్రీయాస్తనస్పర్శవిహారయోగ్యాం ॥ 4.99 ॥ 364
- ఆత్మీయపర్యంకభుజంగకల్పౌ
 అక్షేప్యరక్షాపరిఘౌ పృథివ్యాః ।
 నీలోపధానీకరణాత్ స మేనే
 భూయిష్ఠధన్యౌ భుజపారిజాతౌ ॥ 4.100 ॥ 365
- రాగాదిరోగప్రతికారభూతం
 రసాయనం సర్వదశానుభావ్యం ।
 ఆసీదనుధ్యేయతమం మునీనాం
 దివ్యస్య పుంసో దయితోపభోగః ॥ 4.101 ॥ 366

అనుద్రుతా నూనమనంగబాణైః

సులోచనా లోచనభాగధేయం ।

ప్రత్యగ్రహీషుః ప్రతిసన్నివృత్తం

త్యక్తేతరైరక్షిభిరాత్మనా చ ॥ 4.102 ॥

367

వ్రజోపకంఠే విబుధానుభావోఽ

గోపీజనైరాత్మగుణావదాత్తైః ।

సమావృతో నందసుతశ్చకాశే

తారాగణైరిందురివాంతరిక్షే ॥ 4.103 ॥

368

హత్వా సయాధం తృణరాజషండే

రామాచ్యుతౌ రాసభదైత్యముగ్రం ।

అతోషయేతాం భృశమాత్మభృత్యాన్

స్వాద్యైః సుధాపిండనిభైః ఫలౌఘైః ॥ 4.104 ॥

369

కదాచిదాసాదితగోపవేషః

క్రీడాకులే గోపకుమారబృందే ।

స్కంధేన సంగృహ్య బలం బలీయాన్

దైత్యః ప్రలంబో దివముత్పపాత ॥ 4.105 ॥

370

పపాత భూమౌ సహసా స దైత్యః

తన్ముష్టినా తాడితశీర్ణమౌలిః ।

మహేంద్రహస్తప్రహితేన పూర్వం

వజ్రేణ నిర్భిన్న ఇవాచలేంద్రః ॥ 4.106 ॥

371

స్వవాససా క్షప్తకలంకలక్ష్మీః

కాంత్యా దిశః చంద్రికయేవ లింపన్ ।

రరాజ రామో దనుజే నిరస్తే

స్వర్భానునా ముక్త ఇవోడురాజః ॥ 4.107 ॥

372

- వినైవ రామేణ విభుః కదాచిత్
 సంచారయన్ ధేనుగణం సవత్సం |
 వనశ్రియా దూరవిలోభితాక్షః
 కంచిద్యయౌ కచ్ఛమదృష్టపూర్వం || 4.108 || 373
- యదృచ్ఛయా చారితధేనుచక్రః
 కూలాంతికే విశ్వజనానుకూలః |
 కలిందజాం కాలియపన్నగస్య
 క్ష్యేలోద్ధమైః కజ్జలితాం దదర్శ || 4.109 || 374
- విషాగ్నినా ముర్మురితప్రతానే
 వైరోచనీతీరవనావకాశే |
 అహీంద్రమాస్కందితుమధ్యరుక్షత్
 కాష్ఠాకృతిం కంచన నీపవృక్షం || 4.110 || 375
- మధుద్రవైరుల్బణహర్షబాష్పా
 రోమాంచితా కేసరజాలకేన |
 పత్రాంకురైశ్చిత్రతనుశ్చకాశే
 కృష్ణాశ్రితా శుష్కకదంబశాఖా || 4.111 || 376
- నిపత్య సంక్షిప్తపయోధికల్పే
 మహాహ్రాదే మందరపోతరమ్యః |
 విషవ్యపోహాదమృతం విధాతుం
 స్వాదూదయం క్షోభయతి స్మ సింధుం || 4.112 || 377
- కృతాహతిః కృష్ణనిపాతవేగాత్
 ఆనద్ధరూపా వితతైస్తరంగైః |
 సర్పాపసారౌషధిసంప్రయుక్తా
 భేరీవ సా భీమతరం రరాస || 4.113 || 378

- ప్రసక్తకృష్ణద్యుతిభిస్తదీయైః
 పృషత్కణైరుత్పతితైః ప్రతూర్ణం |
 అదృశ్యతాఽఽద్యోతితమంతరిక్షం
 వీతాంధకారైరివ తారకౌఘైః || 4.114 || 379
- ఉదగ్రసంరంభముదీక్ష్వ భీతాః
 తార్క్ష్యధ్వజం తార్క్ష్యమివాఽఽపతంతం |
 ప్రపేదిరే సాగరమాశ్రితౌఘాః
 కాకోదరాః కాలీయమాత్రశేషాః || 4.115 || 380
- అథాంభసః కాలీయనాగముగ్రం
 వ్యాతాననం మృత్యుమివోజ్జిహానం |
 భోగేన బద్నంతమపోహ్య శౌరిః
 ప్రవీష్వాకృతం తత్ఫణమారురోహ || 4.116 || 381
- సద్యో మహానీలమయీం ముకుందః
 సపద్మరాగామివ పాదపీఠీం |
 క్రామన్ ఫణాం కాలీయపన్నగస్య
 గ్రస్తోదితో భానురివాబభాసే || 4.117 || 382
- ఫణామణీనాం ప్రభయోపరక్తే
 ఖేలన్ బభౌ చక్రిణి చక్రపాణిః |
 ప్రదోషసిందూరితమంబువాహం
 ప్రాచేతసో నాగ ఇవోపమృద్నన్ || 4.118 || 383
- ప్రణేముషాం ప్రాణభృతాముదీర్ణం
 మనో వినేష్యన్ విషమాక్షవక్త్రం |
 అకల్పయత్ పన్నగమర్ధనేన
 ప్రాయేణ యోగ్యాం పతగేంద్రవాహః || 4.119 || 384

- తద్భోగబృందే యుగపన్ముకుందః
 చారీవిశేషేణ సమైక్షి నృత్యన్ |
 పర్యాకులే వీచిగణే పయోధేః
 సంక్రాంతబింబో బహుధేవ చంద్రః || 4.120 || 385
- తదుత్తమాంగం పరికల్ప్య రంగం
 తరంగనిష్పన్నమృదంగనాదం |
 ప్రశస్యమానస్త్రిదశైరకార్షత్
 అవ్యాహతామారభటీమనంతః || 4.121 || 386
- ఏకేన హస్తేన నిపీడ్య వాలం
 పాదేన చైకేన ఫణాముదగ్రాం |
 హరిస్తదా హంతుమియేష నాగం
 స ఏవ సంసారమివాశ్రితానాం || 4.122 || 387
- స పన్నగీనాం ప్రణిపాతభాజాం
 ద్రవీభవన్ దీనవిలాపభేదైః |
 ప్రసాదితః ప్రాదిత భర్తృభిక్షాం
 కిమస్య నః స్యాదపదం దయాయాః || 4.123 || 388
- లోలాపతచ్ఛరణలీలాహతిక్షరితహాలాహాలే నిజఫణే
 నృత్యంతమప్రతిఘకృత్యం తమప్రతిమమత్యంతచారువపుషం |
 దేవాదిభిః సమయసేవాదరత్వరితహేవాకఘోషముఖరైః
 దృష్టావధానమథ తుష్టావ శౌరిమహిరిష్టావరోధసహితః || 4.124 || 389
- హరిచరణసరోజన్యాసధన్యోత్తమాంగః
 శమితగరుడభీతిః సానుబంధః స నాగః |
 యుగవిరతిదశాయాం యోగనిద్రానురూపాం
 శరణమశరణః సన్ ప్రాప శయ్యాం తదీయాం || 4.125 || 390

వివిధమునిగణోపజీవ్యతీర్థా

విగమితసర్పగణా పరేణ పుంసా |

అభజత యమునా విశుద్ధిమగ్ర్యాం

శమితబహిర్మతసంప్లవా త్రయీవ || 4.126 ||

391

అవధూతభుజంగసంగదోషా

హరిణా సూర్యసుతా పవిత్రితా చ |

అపి తత్పదజన్మనః సపత్న్యా

బహుమంతవ్యతరా భృశం బభూవ || 4.127 ||

392

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే చతుర్థః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

తతః సమానీతరసాలపాకః సంవీజయన్ పాటలగంధవాహ్నేః ।

నిరూఢమల్లీవిభవో నిదాఘః సీరాయుధం శౌరిసఖం సిషేవే ॥ 5.1 ॥

393

అబిభ్రతీనాం కుచకుంభకక్ష్యాం

ఆలిప్తకర్పూరహిమోదకానాం ।

స సుభ్రువాం దేహగుణేన యూనాం

ఆసీత్ వసంతాదపి మాననీయః ॥ 5.2 ॥

394

విహారయూనా భజతా స్వయం తత్

వ్రజాంగనావిభ్రమకింకరత్వం ।

నితాంతధన్యాః స్వగుణైరభూవన్

నిర్విశ్వమానాః ఋతవః క్రమేణ ॥ 5.3 ॥

395

కృతావసేకా ఇవ కృష్ణగీతైః

వనద్రుమా వర్ధితతుంగశృంగాః ।

అయత్నలభాని గవాం బభూవుః

స్థాయీని వర్షాతపవారణాని ॥ 5.4 ॥

396

బభంజ వాతః ప్రబలో న వృక్షాన్

న తిగ్మరశ్మిః సలిలం తతాప ।

దదాహ వన్యాం న చ తత్ర దావః

సంరక్షితా యత్ర గవాం స దేవః ॥ 5.5 ॥

397

గావో మహిష్యశ్చ గభీరనాదాః

సంచారితాః శార్ఙ్గభృతా యథార్థం |

కలిందకన్యామవగాహ్య కాలే

ఘర్మాపదా సంపదమేవ భేజుః || 5.6 ||

398

గతేఽపి భూయిష్ఠగుణే వసంతే

గోపాః సుఖం చారితగోధనాస్తే |

కలిందజానూపసమీపభాజుః

కాలం కరోరాతపమత్యనైషుః || 5.7 ||

399

వితేనిరే జంగమధామకల్పైః

అనోభిరధ్యాసితచత్వరాణి |

నిదాఘవర్షానుగుణాని గోపాః

స్థానాని గోవత్సగుణోచితాని || 5.8 ||

400

అకాలకాల్యేన పరేణ పుంసా

సామ్యం గతానామివ వల్లవీనాం |

సుఖాయ సర్వే సమయా బభూవుః

స్వైః స్వైరవిచ్ఛిన్నగుణైర్విశేషైః || 5.9 ||

401

సుధాప్లవస్వైరసఖీమభిఖ్యాం

వనాశ్రితే వర్షతి కృష్ణమేఘే |

మధ్యందినేఽప్యాదదిరే విహారాన్

గావః ప్రకామం గతఘర్మతాపాః || 5.10 ||

402

తాపాపహంతుః స్వపదాశ్రితానాం

తత్తాదృశా తస్య సమీక్షణేన |

న తస్య గోపాధ్యుషితస్య జజ్ఞే

వనస్య వాతాతపవహ్నిపీడా || 5.11 ||

403

ప్రసాధితాః పాటలపుష్పజాలైః

ప్రచ్ఛాయనిద్రాశమితోపతాపాః |

దినావసానస్సపనేన శీతా

గోప్యః ప్రియైర్నిర్వివిశుః నిశీథాన్ || 5.12 ||

404

నిదాఘతైక్ష్వాదిహ దుష్టసత్త్వాః

క్షోభం గవాం కుర్యురతిక్షుధార్తాః |

ఇతీక్షమాణః సహజేన సార్థం

వ్యధత్త నాథో మృగయావిహారం || 5.13 ||

405

ప్రసక్తగంగాయమునానుషక్త్యా

భాసా తయోరాహితగాఢమోహాః |

అయత్నలభ్యోపగమాస్తదాఽఽసన్

వ్యాళాః క్షణాదర్భకవేధయోగ్యాః || 5.14 ||

406

అనుప్రయాతైరివ దేవమాయాం

అచ్ఛేదనీయైరపి దిగ్గజానాం |

వనం తదంతర్గతసత్త్వజాతం

పాశైరవారుంధత వత్సపాలాః || 5.15 ||

407

అనంతలీలోచితభూమికాఘ్నేః

ఆవేదితాన్ వేదవనేచరేంద్రైః |

పథః సమాస్థాయ గృహీతచాపా

గుప్తస్థితిం గోపసుతా వితేనుః || 5.16 ||

408

క్షణాదనిర్ధార్య నిదానభేదం

దత్తాపహాసైః వనదేవతాభిః |

మృగాయితం తత్ర మృగేంద్రముఖ్యైః

సింహాయితం గోకులసారమేయైః || 5.17 ||

409

పరిస్ఫురత్యత్రిమసత్త్వజాతైః

ప్రసారితైః శ్యామపట్టైర్వనాంతే |

స్వయం తిరోధాయ తదర్హశబ్దాః

గోపా మృగాన్ గూఢచరాః చకర్షుః || 5.18 ||

410

శతావరీదామనిబద్ధమూర్ధ్నః

శార్ఙ్గధ్వనిత్రాసితసింహాయూథాన్ |

అనీకనాథప్రముఖానకార్షీత్

అగ్రేసరాన్ వ్యాధతనూన్ అనంతః || 5.19 ||

411

విముక్తపాశా మధువైరిభృత్యైః

జిహ్వాలదుర్దర్శకరాలవక్త్రాః |

నిపేతురన్యోన్యవిముక్తరోషాః

శ్వానో వరాహేషు నిశాతదంష్ట్రాః || 5.20 ||

412

సంభూయ గోపాః ప్రసభం ప్రయుక్తైః

సత్త్వాని వన్యాని సమగ్రసత్త్వాః |

గుహాముఖామ్రేడితతీవ్రఘోషైః

కోలాహలైరాకులయాంబభూవుః || 5.21 ||

413

అమృష్యతో మానుషసింహనాదం

గిరీంద్రరోధైరపి దుర్నిరోధాన్ |

బభంజ దృష్టో బలభద్రసింహాః

సింహాన్ ద్విషేంద్రానివ దుర్నివారః || 5.22 ||

414

గుంజాకలాపప్రతినద్ధకేశైః

ఆగుల్ఫమాలంబితపింఛజాలైః |

నిషంగిభిశ్చారుప్పృషత్కచాపైః

గుప్తో బభౌ గోపసుతైర్ముకుందః || 5.23 ||

415

- ఆక్రాంత్యకంపేషు నగేషు ధైర్యం
 శౌర్యక్రమం శ్వాపదవిక్రమేషు |
 అశిక్షయత్ క్షేమవిదాత్మభృత్యాన్
 విహారగోపో మృగయాపదేశాత్ || 5.24 || 416
- ఆదాయ లూనాని ముకుందబాణైః
 శృంగాణి శీఘ్రం వనకాసరాణాం |
 శార్ఙ్గప్రమాణాని శనైరకార్షుః
 తైరేవ చారూణి ధనూంషి బాలాః || 5.25 || 417
- మనుష్యమాంసస్పృహయా సరోషం
 గుహాంతరాదుత్పతితుం ప్రవృత్తాన్ |
 శిలీముఖైః కీలితశైలకంఠాన్
 కృష్ణస్తదా కేసరిణశ్చకార || 5.26 || 418
- నవాహృతైర్నాథపరిష్కృయార్థాం
 గుంజాస్తజం గోపకుమారవీరాః |
 విభిన్నవన్యద్విపకుంభముక్తైః
 ముక్తాఫలైరంతరయాంబభూవుః || 5.27 || 419
- శరాహతానాం విపినే మృగాణాం
 ఆర్ద్రాహృతైశ్చర్మభిరాత్తహర్షాః |
 అకల్పయన్నాస్తరణాని గోపాః
 సంవేశయోగ్యాని సహాయినీనాం || 5.28 || 420
- అభిన్న పార్శ్వేష్వవకాశభేదాత్
 భిన్నస్థితీన్ భీతిమపోహ్య వత్సాన్ |
 నిరస్తసింహేషు గుహాగృహేషు
 న్యవీవిశన్ నాథనియోగభాజః || 5.29 || 421

అయాతయామైరచిరప్రతాపాత్

సుమృష్టపాక్షైరధిశల్యశృంగం ।

మాంసైర్మగాణాం మధునాఽవసీక్ష్ణైః

నందస్య భృత్యా విపినే ననందుః ॥ 5.30 ॥

422

నివేద్యమానాన్ వనదేవతాభిః

సంగృహ్య వన్యాన్ ఉపదావిశేషాన్ ।

సమం సుహృద్భ్యః సహసా విభేజే

రామానురోధేన రమాసహాయః ॥ 5.31 ॥

423

త్రాణం సతాం దుష్కృతినాం వినాశం

తన్వన్నభీష్టం మృగయాచ్ఛలేన ।

స్వచ్ఛందచర్యానుగుణం గవాం తత్

చక్రే వనం శాంతమృగావశేషం ॥ 5.32 ॥

424

నిసర్గకారుణ్యతరంగవృత్త్యా

నిర్వైరతాం నైగమగోపదృష్ట్యా ।

సంప్రాపితాః ప్రాపురివైకజాత్యం

కేచిత్ గవాం కేసరిదంతిముఖ్యాః ॥ 5.33 ॥

425

విధూన్వతా ధూలికదంబరేణాన్

ధారాకదంబాంకురకారణేన ।

నిన్యః శ్రమం నిర్ధరబిందుభాజా

నభస్వతా నందసుతానుయాతాః ॥ 5.34 ॥

426

అమర్త్యయక్షేశ్వరధామభాజోః

ఆరామయోరేకమివావతారం ।

ప్రశాంతఘర్మాతిశయం ప్రభావాత్

బృందావనం నందసుతో వితేనే ॥ 5.35 ॥

427

- దిశం సమాక్రమ్య కరైరుదీచీం
 దేవే రవౌ దక్షిణతః ప్రవృత్తే |
 నిదాఘక్ష్తప్త్యా నిగృహీతదేహం
 వృష్టిం పునః స్రష్టుమియేష శౌరిః || 5.36 || 428
- అథావిరాసీదపసారయంతీ
 తాపం గవాం చండకరప్రసూతం |
 విచిత్రసస్యోదయమేచకాంగీ
 మేఘావిలా మాధవయోగవేలా || 5.37 || 429
- మహీభృతః సంభృతతీర్థతోయైః
 అంభోధరైరాచరితాభిషేకాః |
 ప్రయుక్తవిద్యుద్వలయైః పునస్తైః
 ప్రాయేణ నీరాజనమన్వభూవన్ || 5.38 || 430
- ధౌతావదాతైః క్రకచచ్ఛదానాం
 పత్తైరవిశ్రాంతషడంఘినాదైః |
 వ్యదారయత్ పుష్పశరః ప్రతూర్ణం
 మానగ్రహం మానవతీజనానాం || 5.39 || 431
- పయోముచా సేకవతాం స్థలీనాం
 వీరుత్ప్యరోహా వివిధా బభూవుః |
 సమీక్షితానాం మధుసూదనేన
 శ్రద్ధాదయాద్యా ఇవ సద్గుణౌఘాః || 5.40 || 432
- శితేన పంచేషుశరేణ భిన్నాత్
 వియోగినీమానసతో వికీర్ణాః |
 తదేంద్రకోపత్వమివాధిజగ్ముః
 శోణాః క్షితౌ శోణితబిందుభేదాః || 5.41 || 433

- మధుద్రుతేరుల్బణదంతవీణా
 మేఘానిలే మేదురబిందుజాలే |
 ప్రభూతకంపాః ప్రథయాంబభూవుః
 శీతాలుతాం కంటకినః కదంబాః || 5.42 || 434
- శతపూదాశస్త్రవిలాసదీప్తా
 ధీరప్రణాదా ధృతచిత్రచాపా |
 కనద్బలాకా ధ్వజపంక్తిరాసీత్
 కాదంబినీ కామచమూరపూర్వా || 5.43 || 435
- మృదంగధీరస్తనితో విహాయాః
 సౌదామినీసంభృతచారులాస్యః |
 బభౌ నవానాం ప్రభవో రసానాం
 రతిప్రియస్యేవ నటస్య రంగః || 5.44 || 436
- అచింతితోపస్థితజీవనానాం
 ఆసేదుషామభ్యధికాం సమృద్ధిం |
 తోయాశయానాం పరివాహజన్యా
 స్వగుప్తిరన్యోపచయప్రదాభూత్ || 5.45 || 437
- గుహాసు గోవర్ధనసంభవాసు
 ప్రకామవిస్తీర్ణసమస్థలీషు |
 గుణాధికో విశ్వసృజా ప్రవర్షే
 వాసః సమాధీయత వల్లవానాం || 5.46 || 438
- దరీషు గోప్యః ప్రసమీక్ష్య కృష్ణం
 దిశాసు జీమూతగణం మయూర్యః |
 అగ్రే పతీనామభిగీతినాదం
 వితేనిరే చారు విహారలాస్యం || 5.47 || 439

పయోదలక్ష్మప్రహితాగ్రహస్తాం

కృష్ణః స్వనేత్రే ఇవ చంద్రసూర్యౌ |
తిరోదధానాం ప్రతిరోద్ధుమైచ్ఛత్
స్వైరీ స్వలీలామివ వర్షవేలాం || 5.48 ||

440

అథాంజనస్నిగ్ధనభః ప్రకాశాః

క్షణత్విషాం కల్పితలాస్యభంగాః |
దిశాముఖోల్లాసనదృష్టదాక్ష్యాః
దీనాంబువాహా దివసా బభూవుః || 5.49 ||

441

అలక్ష్మతీవ్రాతపమంతరిక్షం

సీతాసితైరంబుధరైశ్చకాశే |
వివేకమాసాదయతామివాదౌ
చిత్తం వితర్కైరనివర్తమానైః || 5.50 ||

442

విహాయ సద్యః కుటజార్జునాదీన్

విప్లావితాన్ కాలవిపర్యయేణ |
పునర్బంధుః ప్రణయం ద్విరేషాః
కోశోపపన్నేషు కుశేశయేషు || 5.51 ||

443

తరంగ లోలాంబుజతాలవృంతా

బర్హాతపత్రాయిత భృంగయాథాః |
విధూతహంసావలిచామరౌఘాః
నద్యః సమాతన్వత నాథసేవాం || 5.52 ||

444

తాపానుబంధప్రశమాయ పుంసాం

శయ్యార్థినా శార్జ్గభృతోపహలాతా |
పయోదమాలావ్యపదేశదృశ్యా
ప్రాయస్థిరోఽధీయత యోగనిద్రా || 5.53 ||

445

- ఇతస్తతః ప్రాప్తశరద్విహారం
 గోపీసఖం ద్రష్టుమతీవ హర్షాత్ |
 అశోభి నేత్రైరివ జృంభమాణైః
 శీర్ణైర్ధరిత్రీ శిఖినాం కలాపైః || 5.54 || 446
- చరాచరేష్వాహితజీవనానాం
 అనుజ్ఞతాం సత్పథమంబుదానాం |
 శుచిత్వమంతర్బహిరప్యయత్నాత్
 అభ్యాగతైర్హంసగణైః శశంసే || 5.55 || 447
- సంస్కారభేదైః కలమాదికానాం
 క్రమేణ లభ్యోపచయస్థితీనాం |
 సమున్నతిః సన్నతిహేతురాసీత్
 ధర్మం నిజం సాధయితుం క్షమాణాం || 5.56 || 448
- విహారగోపస్య గుణాన్ గృణద్భిః
 క్షీబాశయా గీతపదైరుదారైః |
 చకాసురాసాదితభక్తిభేదాః
 సామోపశాఖా ఇవ శాలిగోప్యః || 5.57 || 449
- వికస్వరేంద్రాయుధబర్హదామ్నః
 శ్యామీకృతం కృష్ణఘనస్య ధామ్నా |
 శరత్ప్రసంగేఽపి తదా తదాసీత్
 బృందావనం బద్ధమయూరలాస్యం || 5.58 || 450
- సమగ్రబంధూకరజస్సమేతం
 స్మేరాతసీమేచకమంతరిక్షం |
 వీతాంబరేణ ప్రభుణా తదానీం
 అయత్నసంభూతమవాప సామ్యం || 5.59 || 451

సమగ్రసప్తచ్ఛదరేణుకీరైః

స్త్రోతోభిరున్నీతమదప్రవాహః |

స్వకాననే స్వైరజషాం గజానాం

గోవర్ధనో యూథపతిర్బభూవ || 5.60 ||

452

అధోముఖైశ్చ ప్రతిబింబరూపైః

అభ్యున్నతైరాత్మభిరప్యశంసన్ |

త్రివిక్రమస్య స్థితమున్నతం చ

పదద్వయం పాథసి రక్తపద్మాః || 5.61 ||

453

పంకక్షయే ప్రాక్తనవర్తనీనాం

వక్రేతరా వ్యక్తిరభూత్ పృథివ్యాం |

బహిర్మతప్రత్యయినాం వ్యపోహే

వేదోదితానామివ సత్ప్రియాణాం || 5.62 ||

454

మదప్రభూతధ్వనయో మహోక్షా

రోధోవిభేదోల్బణతుంగశృంగాః |

దర్పస్య దేహా ఇవ యోగసిద్ధాః

దంతావలాన్ అంతరయాంబభూవుః || 5.63 ||

455

సరోరుహాం రక్తసితాసితానాం

శ్రియా బభౌ శారదవాసరశ్రీః |

విహారభాజా గుణభేదయోగాత్

వ్యక్తికృతా విశ్వస్పృజేవ మాయా || 5.64 ||

456

ఆరక్తకల్హారవిలోచనశ్రీః

క్లాంతా భృశం ఖేలగతిః స్థలంతీ |

ఉన్నాలనాలీకమధూపభోగాత్

మత్తేవ మార్తాండసుతా బభాసే || 5.65 ||

457

- వలగ్నలగ్నోర్మివలీవిభంగాం
కాలే యథాస్థానగృహీతకార్యాం |
అరంస్త పశ్యన్ననఘోఽనురూపాం
శ్యామాం సుదృష్టామపి సూర్యకన్యాం || 5.66 || 458
- శోణాకృతిం కోకనదైరుదారైః
ఇందీవరైరాకలితాత్మకాంతిం |
సితాంబుజైః సూచితజాహ్నవీతాం
ఏకామనేకామివ తామభుంక్త || 5.67 || 459
- కుముద్వతీం ప్రేక్ష్య కలిందకన్యాం
తారాపరిష్కారవతీం త్రియామాం |
నభఃస్థలీం చ స్ఫుటహంసమాలాం
నాధస్త్రీధాభూతమమన్యత్రైకం || 5.68 || 460
- బంధూకజాలైః పరిధానశోభాం
ఇందీవరైరప్రతిమామభిఖ్యాం |
ముఖశ్రియం తామరసైర్మురారేః
సంభృత్య లేభే శరదానురూప్యం || 5.69 || 461
- పయోధరాణాం పలితంకరణ్యా
దివశ్చ తారుణ్యమివార్పయంత్యా |
విచిత్రభూమ్నా శరదా స్వశక్తిం
విఖ్యాపయామాస విహారగోపః || 5.70 || 462
- కుముద్వతీకల్పితభృంగగీతః
సందర్శయన్ దర్పణమిందుబింబం |
సచామరశ్చంద్రికయా సిషేవే
తమీశ్వరం తత్ర శరత్ప్రదోషః || 5.71 || 463

సరోరుహం రక్తసితాసితానాం

స్థానేషు భృంగధ్వనిభిః ప్రతేనే ।

జిగీషతః పంచశరస్య విశ్వం

తూర్ణం ప్రవృత్తైరివ తూర్యఘోషైః ॥ 5.72 ॥

464

నిర్ముక్తభోగీంద్రనిభైః పయోదైః

నభఃస్థలీ వ్యాప్తతనుర్బభాసే ।

అనంగయోగ్యైర్హరినీలభూమిః

ధౌతప్రకీర్ణైరివ చామరౌఘైః ॥ 5.73 ॥

465

విభావ్య బంధూకవిభాతసంధ్యాం

కాలోచితం కల్పయితుం విహారం ।

ద్విజైరుపాధావి నిసర్గశుద్ధైః

అంగీకృతానావిలతీర్థతోయైః ॥ 5.74 ॥

466

అనిందితాం గ్లానిమివోద్వహంత్యో

వితేనిరే మందతరాన్ ప్రచారాన్ ।

వర్షానిశీధే దయితేన భుక్తాః

శ్రాంతిం ప్రయాతా ఇవ శైవలిన్యః ॥ 5.75 ॥

467

శ్రియా సమం భావితపద్మభూమ్నా

ఘనాగమాదుల్లసితః పయోధేః ।

రరాజ నీలే రవిరంతరిక్షే

మణీశ్వరో మాధవవక్షసీవ ॥ 5.76 ॥

468

అవాప్య సంకోచమతీవ భూయః

కాలాగమాదున్మిషతో నభస్తః ।

విభాగమాపుర్విదిశో దిశశ్చ

ప్రజాః ప్రసన్నాదివ విశ్వధామ్నః ॥ 5.77 ॥

469

- సముద్యతస్తిగ్మరుచో ఘనాభ్యేః
ఉన్నిద్రతాం పూర్వముపాజగామ |
రథాంగపాణేరివ సింధుజన్మా
సరోజినీ చారుసరోజలక్ష్యా || 5.78 || 470
- ఉత్సారయన్ జీర్ణశిలింధజాలం
ప్రాయో మదైః పేచకినాం ప్రసించన్ |
చకార సప్తచ్ఛదరేణుజాలైః
కాలో మహీం కామవిహారయోగ్యాం || 5.79 || 471
- కృతోదయాః కృష్ణవలాహకేన
స్తోతోవహాః స్వైరవిహారభాజః |
త్రపామివ స్థానగతిప్రతీక్ష్యాః
స్వాభావికీం స్వచ్ఛదశామవాపుః || 5.80 || 472
- సుఖావగాహ్యైః సుదృశామతుష్యత్
స్వాదోత్తరైః శౌరిరపేతపంక్తైః |
ప్రసన్నశీతైరనఘైః పయోభిః
స్వభక్తచిత్తైరివ యామునీయైః || 5.81 || 473
- అనుల్బణైరన్వహమూర్మి భేదైః
సంపన్నరేఖాః సరితామధోఽధః |
శ్రియో దధుః పద్మవనావతారే
సోపానతాం సైకతసన్నివేశాః || 5.82 || 474
- ప్రసాదభాజా సమయేన దత్తాః
త్త్రైలోక్యలక్ష్యాస్త్రలస్వభావాః |
పయోధరస్థానగతా విరేజః
హారాః ప్రభూతా ఇవ హంసమాలాః || 5.83 || 475

జలాతపత్యాగసమాగమాభ్యాం

ప్రాచీమవక్త్రాం ప్రకృతిం భజంత్యః |

తదన్వయత్యాగవశాదవాప్తైః

పంకైరముచ్యంత శనైః పదవ్యః || 5.84 ||

476

స్థానే వినిద్రాః స్థలపద్మకోశాః

ప్రాయో గతిం పాంథజనస్య రోద్ధుం |

అరుంతుదాన్ ఆముముచుః పరాగాన్

ఆశ్యానపంకేషు మహాపథేషు || 5.85 ||

477

పతత్రలీలాహతపుష్కరాంతైః

పద్మాలయానూపురసౌమ్యనాదైః |

శుభైరభావి స్వపతస్త్రిధామ్నః

ప్రత్యూషతూర్వైరివ రాజహంసైః || 5.86 ||

478

కల్వారనిష్పాదితకర్ణపూరా

వితీర్ణబంధూకవిశేషకశ్రీః |

ఆముక్తపద్మోత్పలరేణురాసీత్

సైరంధ్రికా కాపి శరత్ త్రిధామ్నః || 5.87 ||

479

సరోజకోశాన్మిషతః ప్రభుగ్నాన్

శాలీన్ విపాకానతపింజరాగ్రాన్ |

శుకాంశ్చ తేష్వాపతతోఽనుమేనే

శౌరిః సయూథ్యానివ శోణతుండాన్ || 5.88 ||

480

స్వవేగసంఛన్నగభీరభావం

స్త్రోతస్వినీనామపహాయ తోయం |

కాలుష్యమాయోధనకాలయోగాత్

వీరాంగనానాం హృదయం వివేశ || 5.89 ||

481

నవప్రరూఢైర్నలినీపలాశైః

శారాణీ వేశంతజలాన్యవాపుః |

స్ఫురత్కలంకస్య తుషారధామ్నః

ఛాయాభిరన్యాభిరివావిశేషం || 5.90 ||

482

వర్షీయసీనామపి పద్మినీనాం

సౌమ్యేన వర్షాంతరసాయనేన |

సామోదమందస్మితహార్యభృంగం

యుక్తం శ్రియా యౌవనమావిరాసీత్ || 5.91 ||

483

శరద్విభూతిం కుముదావదాతాం

సంవీతనీలాంబరదర్శనీయాం |

అమంస్త నిర్ధూతఘనప్రలంబాం

మూర్తిం బలస్యేవ శుభాం ముకుందః || 5.92 ||

484

నిద్రాయితేవ ప్రథమం పయోదైః

ప్రశాంతనిద్రేవ శరత్ప్రసాదాత్ |

జగత్త్రయా తద్వృత్తినీవ భేజే

జాతోద్యమం జాగరణే ముకుందం || 5.93 ||

485

నిద్రాపదేశేన జగద్విభూతిం

విభావయన్ నిత్యవిధూతనిద్రః |

ప్రబుధ్యమానః స విభుః ప్రజానాం

ప్రాదాత్ స్వధర్మానుగుణం ప్రబోధం || 5.94 ||

486

అవ్యాసంగం జలధిశయనాదుత్థితస్యాత్మధామ్నః

పత్యుః పుణ్యం ప్రథమనయనస్పందితం ప్రాప్తుకామా |

నిత్యాపూర్వశ్రుతిపరిమలం న్యస్తలీలారవిందా

పాదాంభోజం సహ వసుధయా ధారయామాస పద్మా || 5.95 ||

487

అనుచరితవిధిజ్ఞైరాదృతాం పూర్వపూర్వైః

మహాదిదమనపాయం మంగలం మన్యమానాః |

ప్రచితవివిధభోగ్యాం ప్రారభంత ప్రతీతాం

వలమథనసపర్యాం వల్లవా నందముఖ్యాః || 5.96 ||

488

వాహేషు గోషు ద్విరదేషు చాగ్ర్యాం

తజ్జన్యయా జీవికయోపపన్నాః |

తదర్హసంభారవతీం సపర్యాం

క్షిప్తాపదం క్షేమవిదో వితేనుః || 5.97 ||

489

ఆబాలప్రేక్షణీయం ప్రణతమనిమిషైరద్భుతానాం ప్రధానం

ధూతత్రైలోక్యదోషం ధ్వజమమరపతేస్తూర్ణముత్థాపయంతః |

ఘృష్టీనామర్చనాభిః స్తుతిగుణనికయా గీతనృత్తోపహారైః

ఉద్వేలప్రీతిలోలా విదధురవికలైః ఉత్సవం గోపవృద్ధాః || 5.98 ||

490

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు

యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే పంచమః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ షష్ఠః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శమయతా పురుహూతమహోత్సవం వ్రజపతిః సహ వల్లవయాధపైః ।
నిభృతమంజుగిరా నిజసూనునా నిజగదే జగదేకకుటుంబినా ॥ 6.1 ॥

491

విదితవానివ విజ్ఞపయామ్యహం శృణుత మే శకునేరివ భాషితం ।
పుధుకబుద్ధిరహం పుధుచేతసః ప్రభవతో భవతో నహి శిక్షయే ॥ 6.2 ॥

492

నిగమదృష్టమిదం నిఖిలేన వః

క్వచన విశ్వతనౌ పురుషే స్థితే ।

య ఇహ యాముపజీవతి తత్తనుం

స హి తయా హితయా భువి నాథవాన్ ॥ 6.3 ॥

493

అతియజేత నిజాం యది దేవతాం

ఉభయతశ్చ్యవతే జషతేఽప్యఘం ।

క్షీతిభృతైవ సదైవతకా వయం

వనవతాఽనవతా కిమహిద్రుహా ॥ 6.4 ॥

494

అనఘశాద్వలకాననసంపదా

నదనదీప్రాదనిర్ఘరశాలినా ।

బహుపశుః పశుపాలకసంతతిః

మహిభృతా హి భృతా న మరుత్వతా ॥ 6.5 ॥

495

- అచలమర్చిత కిం విబుధైశ్చలైః
 శుభవనం భవనం చ దివౌకసాం |
 క్షమమనేన వనే పరిరక్షితే
 న హరిణా హరిణానపి బాధితుం || 6.6 || 496
- గిరిషు విష్ణువిభూతిషు యుజ్యతే
 నిఖిలదేవమయీషు చ గోషు నః |
 తదుభయాశ్రితవృత్త్యపజీవినాం
 గురు చిరం రుచిరం చ సమర్చనం || 6.7 || 497
- అభిమతం గిరయః కృతసత్క్రియా
 దదతి దర్శితదైవతభూమికాః |
 హరితరక్షుముఖైరపి విగ్రహైః
 అహితమాహితమానవిపర్యయాః || 6.8 || 498
- పశుభిరద్రిచరైరుపకల్పితే
 వ్రజనయే జనయేమ న విప్లవం |
 క్షితిభృదేష సమహితసిద్ధయే
 జనమితం న మితంపచతాం నయేత్ || 6.9 || 499
- అపి చ సాధు గవామభివర్ధనాత్
 అన్యతహానిజయా నిజయాఽఽఖ్యయా |
 భజతి గోపగణైరభిరాధ్యతాం
 వనమయం నమయన్ ఫలసంపదా || 6.10 || 500
- హరతి తాపమసావుపసేదుషాం
 మహిమవాన్ హిమవానివ దక్షిణః |
 వితనుతే మణిరశ్మిభిరప్యసౌ
 సురపతేరపతేజ ఇవాస్పదం || 6.11 || 501

ప్రదిశతా మధుమూలఫలాని నః

సతరుణా తరుణాద్భుతవీరుధా |

ఉపకృతం గిరిణా తదిహోర్వృతాం

రసతతం సతతం హవిరాహృతం || 6.12 ||

502

సమరుతా మరుతాపజితాఽమునా

నదవతా దవతాంతిదవీయసా |

శ్రమహతా మహతా కృతవిశ్రమా

వయమితో యమితోల్బణశాక్వరాః || 6.13 ||

503

బహుమతో మనుజా దధతే ధృతిం

బహుమతోఽయమనన్యధృతిః సతాం |

గిరిశతోన్నతిమానధికో హ్యసౌ

గిరిశతోషకృతోఽపి మహీభృతః || 6.14 ||

504

సనగరా నగరాజిమతాఽమునా

కుహరిణా హరిణా సమసంపదా |

సతతమాతతమానమహీయసీ

వసుమతీ సుమతీశ్వర ధార్యతే || 6.15 ||

505

సురసగంధవిభూతినిధే హితం

పరిగృహాణ నిజే పశుపాలనే |

సురసగంధవిభూతి నిధేహి తం

హరిమవేత్య గిరిం హవిరుత్తమం || 6.16 ||

506

విశుద్ధతోయౌఘపరీతపార్శ్వే

శుద్ధాశయాః శ్వేత ఇవాంతరీపే |

నిరాశిషో నిత్యమిహాశ్రయంతే

నైః శ్రేయసం తాత నివృత్తిధర్మం || 6.17 ||

507

ఇహవాసమహీ సమహీనగుణే

స్థిరకుంజగృహే జగృహే విబుధైః |

అయమానమతాం న మతాం న తనుం

క్షితిభృద్భజతే భజ తేన ధృతిం || 6.18 ||

508

తటభూమిరసౌ జయతి త్రిదివం

పవనాగతతాపవనాగతతా |

ఇహ దేవగణైరనిశాధ్యుషితా

యుతకోకనదాయుతకోకనదా || 6.19 ||

509

ప్రకృష్టవంశోదయమాననీయః

ప్రభూతతోయప్రథితానురూప్యాః |

ప్రవాలముక్తామణిచిత్రితాంగీః

పత్నీరయం ప్రాపయతే పయోధిం || 6.20 ||

510

నంద నీతిధన సర్వనందనీ

తత్త్వ యాతమతిభూష తత్త్వయా |

సాధునా క్షితిభృతో రసాధునా

సేవ్యతామిహ గతేన సేవ్యతాం || 6.21 ||

511

నమ్యతేహ నియతా విభూతయే

భూతయేశ్వరతయా విరాజతే |

రాజతేదృశతటీమహీయసే

హీయసే న యది నామ నమ్యతే || 6.22 ||

512

అయోగనిద్రస్య హరేరిదానీం

మాన్యే పదే మానసతః ప్రవృత్తాః |

త్వదాశయస్వచ్ఛసరిత్ప్రవాహే

హంసైః సమం వాసమిహాశ్రయేమ || 6.23 ||

513

నిశాకరస్య స్ఫటికేష్విహాధికం

సుజాతరూపా శ్రయతో విభా సితా ।

రవిప్రభా చ స్పృశతేవ సాంధ్యతాం

సుజాతరూపాశ్రయతో విభాసితా ॥ 6.24 ॥

514

న దంతినోఽస్మిన్ ముదితా నదంతి నో

వనస్థలీలాఽస్త్విహ దేవనస్థలీ ।

వ్రజాధిపాఘోన్నతితీవ్రజాధిపా

ప్రభాతతామ్రాశ్మగణప్రభాతతా ॥ 6.25 ॥

515

మహీయసీ గోపగణాశ్రితా మహీ

వనైరుపేతా ఫలపుష్పభావనైః ।

రసౌఘరమ్యైరపి నిర్ఘరైరసౌ

చకాస్త్వముష్మిన్ యవసైశ్చ మేచకా ॥ 6.26 ॥

516

సదోన్నతాయ ప్రణమత్యముష్మై

సతాం కనిష్ఠా ప్రథమాంకనిష్ఠా ।

నిశామయాస్మిన్ సరితశ్చ రత్న -

ప్రభాసమానాః ప్రతిభాసమానాః ॥ 6.27 ॥

517

ఇహ వంశలతావిలగ్నవాలాః

ప్రియవాలా నతకంధరాశ్చమర్యః ।

శబరీకబరీనిరీక్షణేన

త్రపమాణా ఇవ నిశ్చలా భవంతి ॥ 6.28 ॥

518

హారినీలరుచా లసత్తమిస్తో

దివసేఽపి స్ఫురదోషధిప్రదీపః ।

నిశి చైష తపోధనాంగదీప్త్యా

దినమోహాదవిభక్తకోకయుగ్మః ॥ 6.29 ॥

519

- వ్రజవైరవతీషు వల్లవానాం
 వృష సేనాసు సదానవాసు దేవః |
 అచలాకృతిరాశు నైష గోష్ఠా
 వృషసేనాసు సదా న వాసుదేవః || 6.30 || 520
- మధునా సవిభవ సంతం
 మదనధనం యం వదంతి శుభదివసం తం |
 నియతమిహైవ వసంతం
 నిష్కామధియోఽపి నిర్విశంతి వసంతం || 6.31 || 521
- కాననం దధదసౌ సదోన్నమత్
 కాంచనారకకుభం సదృక్షకః |
 మందరస్య మహతా స్వవర్షణా
 కాం చ నార కకుభం సదృక్షకః || 6.32 || 522
- అనేహసా హానిరుపైతి నేహ సా
 న కందరస్థస్య దిశత్యకం దరః |
 అపాస్య తాం భీతిమసావృపాస్యతాం
 సదా నవా భూమిరియం సదానవా || 6.33 || 523
- సమింధతేఽస్మిన్నజహత్సమాధికాః
 సమాధికాతీతధియః స్థిరాశయా |
 స్థిరాశయాశ్చ వ్రతినః సదారసాః
 సదారసాధ్యేషు తపస్స్వవస్థితాః || 6.34 || 524
- వసత్యముష్మిన్ వనదేవతాద్భుతా
 విభాతి భాస్వత్తిలకాలికాననా |
 విచిత్రరత్నా మహతీ చ మేఖలా
 విభాతి భాస్వత్తిలకాలికాననా || 6.35 || 525

తపస్వినామాత్మవిదాం నివాసైః

సమానభూమావసమానభూమా |

ఇహాటవీ కాంచనకర్ణికార -

పరాగతామ్రాఽప్యపరాగతామ్రా || 6.36 ||

526

సరస్సు జాతైః నలినైః సుజాతైః

అపాం తరంగైశ్చ సుధాంతరంగైః |

ఇహాసమేఽతివ్రతతౌ సమేతి

మరుత్తుషారః శ్రమరుత్తుషారః || 6.37 ||

527

యమభిప్లుతమంబుధరైరభితః

సరసా సరసాస రసాఽఽసరసా |

స్థిరధర్మ తయా గిరిరాద్రియతే

స మయా సమయాసమ యా సమయా || 6.38 ||

528

ప్రణమ తమిమమచలమమరం

అహితమహితమహితమహిత |

భజనమలఘు విఫలమిహా న

సదయసదయ సదయ సదయ || 6.39 ||

529

రత్నోపసంఘటితశృంగఫణాసహస్రః

స్ఫారోదితస్ఫటికరశ్మివిశుద్ధకాయః |

నిత్యం వహన్నిజబలేన మహీమహీనః

పుష్యత్యసౌ మధురిపోరపి భోగయోగం || 6.40 ||

530

మరుద్గణసమాశ్రితో మఘవరత్ననీలద్యుతిః

విభాతి వనమాలయా వితతనిత్యతుంగాకృతిః |

కనత్యభిగతః శ్రియా కనకరశ్మిపీతాంబరః

కరోతి విద్యుతిం భువః కథమసౌ న విశ్వంభరః || 6.41 ||

531

- ముహురవధీరితోఽపి భజతీహ యువా గణయన్
 హితమతిభూరితానవసుధే వనితాం తరసా |
 సపది విహాయ మానమియమృచ్ఛతి తం ప్రతి సా
 హితమతిభూరితా నవసుధేవ నితాంతరసా || 6.42 || 532
- ఇహ మరుతో వహంతి సురసింధుసగంధసరి -
 ద్వికసిత హేమకోకనద సౌరభసారభృతః |
 మధుకరమౌలిదమ్న మదదంతుర దంతిఘటా -
 కరటకటాహవాహిఘన శీకరశీభరితాః || 6.43 || 533
- మనఃప్రియమిహ ప్రభో మధురసాదరం సాదరం
 విధత్స్వ హవిరర్పయన్వ తశుభావనాం భావనాం |
 కురుష్వ చ గురుష్వఘక్షపణదక్షిణాం దక్షిణాం
 ప్రయచ్ఛతి తవేప్పితం ప్రణయపర్వతః పర్వతః || 6.44 || 534
- గిరిభజనోదితప్రియవికాసమయే సమయే
 జనితనభః ప్రచారజలపత్రిదశైస్త్రిదశైః |
 సహ యది నః సమేతి హారిరప్రతిఘప్రతిఘః
 ప్రతిహతిమేతు దుష్టవధదోహాలినా హాలినా || 6.45 || 535
- ప్రత్యక్షం గోత్రమాసన్నం కిమనాదృత్య గోధనైః |
 అదృశ్యో గోత్రభిత్ కశ్చిద్గతః స్వర్గం గవేష్యతే || 6.46 || 536
- అహార్యో వివిధైర్భౌగైరాకర్షన్ విబుధానపి |
 అపరిచ్ఛిన్నమూలోఽసౌ ససారః సర్వదుఃఖకృత్ || 6.47 || 537
- నంద గోపప్రభో ధర్మైర్వజ వృద్ధార్య సద్గతిం |
 భజ తామేవ బుద్ధ్యాఽద్రిం తను త్రాణే రతిం గవాం || 6.48 || 538

- నానాఫలవనాలీకే నాలీకేధామితోదకే |
తోదకే చ క్షుధామత్ర ధామ త్రస్తహితం విదుః || 6.49 || 539
- సహసా సహ సార్థైర్మా తరసేతరసేవనం |
తను తాత నుతాద్వజ్జీ న గతో న గతోఽర్చ్యతాం || 6.50 || 540
- జషతామిహ ధీః సూర్యసమా హి తవ సుందరీం |
రక్షార్థమిహ యక్షేణ సమాహితవసుం దరీం || 6.51 || 541
- సభాజనం వదామ్యేతద్ధవ్యైః సరసభాజనం |
సభాజనం గిరేరర్థం స్వవృత్త్యల్లాసభాజనం || 6.52 || 542
- భవతా భవతాపఘ్న భావితే భావితేజసా |
సుతరా సుతరామస్మిన్ సురభీః సురభీశ్వర || 6.53 || 543
- బహూవిద్యుః సమగ్రాహి సమగ్రా హి మతిస్త్వయా |
అతోఽన్యజనసందిగ్ధే న సందిగ్ధే హితాహితే || 6.54 || 544
- గోవర్ధనప్రకాశిన్యా గోవర్ధనసమాఖ్యయా |
సమక్షేఽపి గిరేరస్య సమక్షేపి క్షమా స్తుతిః || 6.55 || 545
- వయం ధేనుశతైః సార్థమత్రాసంకటకాన్వయాః |
అన్వభూమ నిరాబాధమత్రాసం కటకాన్వయాః || 6.56 || 546
- అనంతమహిమా సోఽయం సమస్తవసుధాధరః |
మౌలిమండనమస్యేందుః సమస్తవ సుధాధరః || 6.57 || 547
- తపోధనైరయం శైలో మహాభాగ మహీయతే |
గోధనైరపి న త్వత్త మహాభాగమ హీయతే || 6.58 || 548

- రోధోరోధోఙ్ఘితైరేతైరుత్సైరుత్సైకత్తైరసౌ |
మహీమహీనాం తనుతే గ్రావాగ్రావాప్తతారకః || 6.59 || 549
- ధిషణాతీత ధిషణా లోకనీత్యాఽస్తు లోకనీ |
సుధరేఽస్మిన్వసుధరే తాత తేజస్వితాతతే || 6.60 || 550
- పాదపాదభ్రుపర్యంతా దీనాదీనామసౌ గతిః |
గోప గోపనయోగ్యాఽస్మిన్ కాంతా కాంతారభూరపి || 6.61 || 551
- ఇహ పుష్పోఘనిష్పన్నవ్రజామోదే వనే హితే |
భృశముత్సవసంతోషం వ్రజామో దేవనేహితే || 6.62 || 552
- ప్రయతస్వ గిరేరస్య వ్రజదేవ సభాజనే |
ఖపుష్పకల్పే మా భక్తిం వ్రజ దేవసభాజనే || 6.63 || 553
- దేవస్థానమివేంధానం పరాయణమవారితం |
గోవర్ధనమవేహ్యేనం నారాయణమివాగతం || 6.64 || 554
- మోఘాశో మఘవాందేవః స్యాదత్రత్యస్య సాదనే |
మేఘానామపి వా భావః సాదమేత్యద్రీసాదనే || 6.65 || 555
- అచంచలాంగసత్తాకశ్చలాచలఘనాతతః |
అచలః కస్య నాకల్యః సాధ్యానందస్య సిద్ధికృత్ || 6.66 || 556
- అగః సనగ ఆసన్నః సాలతాలలతాతతః |
సతతం సంహతఘనః సంగతానందసాధకః || 6.67 || 557
- అహహాంగ ఖగంగాకగాహకాంగాంకగాగకః |
అఘాకాగాంగకాగాంకగాంగకాగఖగాంగకః || 6.68 || 558
- రజతగైరికరత్నగణైరయం కనతి కాంతలతాంచితకాననః |
త్రిజగదేకనిధానతయాధికః త్రిదశరాజధరాధరతల్లజాత్ || 6.69 || 559

సహేత పర్వతోఽయం వో గోప్తుం క్వచన కందరే |
అదరిద్రా వసామోఽత్ర సర్వహేతోరివోదరే || 6.70 || 560

ఘనాఘనా ఘనాఘనాద్భుతేహ శాఖీసంతతిః |
వనావనావనావనానురూపసత్ఫలావృతా || 6.71 || 561

వృతేహ భాతి హేమభూర్మమేరుణా సమంతతః |
ప్రతీహి నైనమద్భుతం న మేరుణా సమం తతః || 6.72 || 562

ఇహ ప్రభూతవాహినీవనే వనే వనే వనే |
ఫలేన భూయతే స్వయం నతేన తేన తేన తే || 6.73 || 563

అహార్యమేతిచేతనాసితాసితానరాజ తే |
అహార్యమేతి చేతనా సితాసితా న రాజతే || 6.74 || 564

సమగ్రగుణభూమాఽసౌ సానుమానాగమానితః |
సమాహితధియాం సేవ్యః సానుమానాగమానితః || 6.75 || 565

యాచలే జరసానేతా తానే సారజలే చయా |
కాలిమానవసాయామా మాయా సా వనమాలికా || 6.76 || 566

ఏకక్రియాన్వితశ్లోకావృత్తిః

అభ్రాంతమతిశయ్యేహ విరాజితతమాగమే |
నిశామయాలీనఘనం సాలౌఘమతినందనం || 6.77 || 567

అభ్రాంతమతి శయ్యేహవిరాజి తతమాగమే |
నిశామయాలీనఘనం సాలౌఘమతినందనం || 6.77 || 567

చారుచీరీరుచా రోచీ రురుచారైరచర్పరుః |
చిరోచ్ఛరోచిరచరో రుచిరో రుచిరాచరః || 6.78 || 568

- నీతినేత్ర నతానంత నితాంతోన్నతతానతః |
తాతేతోఽతనుతోఽనీతం న నుత్తేనోనుతాంతతః || 6.79 || 569
- సరాససారసాసారైః సూరోస్తసరుసారసైః |
రససూః సరసస్తంసైః సరఃసారరసైరసౌ || 6.80 || 570
- ధీర ధీరధురాధారీ ధారాధరధరోఽధరే |
రోధోధరారోధరోధిధారాధారో ధరాధరః || 6.81 || 571
- భూభృన్నిభేభభానేనానేన భూనాభినేనభ |
భానుభానుభభాభిన్నం నున్నం నూనం న నో నభః || 6.82 || 572
- తత్ర తత్రాతితారేఽత్ర తారాతీతతరూత్తరే |
తరేత్తాతారతీరేతాతతే త్రాతరి తే రతిః || 6.83 || 573
- వితతీతావృతివృతే వీతాతీతావృతావృతౌ |
తాతావాతాతివృత్తేఽతి వాతోఽతీవాతతేఽవతి || 6.84 || 574
- నున్నైనసాం నినంసూనాం సానూనాసనసానునా |
సానసాం నః ససేనానాం సానేనాసన్నసూః సనిః || 6.85 || 575
- కల్లోల్లోల్లోలకీలాలే కేకాకలకలాకులే |
కాలికాకలిలాలోకే కాలే కాలే కిలైకకుః || 6.86 || 576
- పతతా పతతోపేతః పతితోత్పతితాతపః |
పాతా పీతోపతాపోఽపి తపః పూతపతే పితః || 6.87 || 577
- భూతభూతే భూతభృతో భీతతాభీతిభూతిభూః |
భాతీతో భూభృతో భాభృద్భాతా భాతా తు భూతితః || 6.88 || 578
- మరుముర్మురమర్మారిం మారమారేఽమరామరే |
రమారామే మురారౌ రురామేమమురుమేరుమం || 6.89 || 579

- రవీరేరావరావారోఽవర వైరివిరావర |
వివరారావివివరో వీర వవ్రే వరైరురుః || 6.90 || 580
- మానయానన్యనియమో మాన్యమేనమనామయః |
యమినాం నామ నమ్యోఽయమమేయో మౌనమానినాం || 6.91 || 581
- నిఃసమానేన మానేన సుమనోమానసైః సమః |
సోమసీమాసమాసన్నసానుమాన్సానుమానసౌ || 6.92 || 582
- తాతేతాతీతితాతీతః కేకాకాకుకకేకీకః |
పాపోపపాపపాపాపో నానానానాన్ననాన్ననీః || 6.93 || 583
- యయే యా యాయ యో యోఽయః స సోఽసౌ సాస సాసుసూః |
మమ మామోఽమమామామ గోగాగోగాగగోగరుః || 6.94 || 584
- రురురూరురిరారోఽరం దూడాదీం దదదాదిదః |
లాలిలోలాలిలీలాలో హాహాహలాహలాహాహేహా హి || 6.95 || 585
- నానానానానానానానానానానానా నానా నానా నా నానా |
నా నానానానా నా నానానానానానా నా నానానానా || 6.96 || 586
- ఇతి తత్త్వమతత్త్వం చ యథావదవగాఢయా |
అర్చ్యానర్చ్యౌ ధియా భిందన్తోధనాన్యవ గాఢయా || 6.97 || 587
- నయానయానయానయానయానయానయానయానయా |
నయానయానయానయానయానయానయానయానయా || 6.98 || 588
- యానయానయానయాన యానయానయానయాన |
యా నయానయానయా న యానయానయా న యా న || 6.98 || 588
- మాయాభాసా సాభాయామా యా సూతాయా యాతాసూయా |
భాతాయాయాయాతాభా సా యాయాగే గేయాయాసా || 6.99 || 589

- సేవా మాననమావాసే వాసితాహితాసివా |
మాతా పితా తాపితామా నహితాతతతా హి న || 6.100 || 590
- గేహ దేవవదేహగే హాసతాననతాసహా |
దేతానయాయానతాదేవ నయాత తయానవ || 6.101 || 591
- నదీసారసమేతాత్ర దీప్తా భాసా నరావృతా |
సాభానాసౌ మాభిరామే రసా సౌమ్యా సుమానస || 6.102 || 592
- వసుదా త్రసదానంద ధీసుదాంత ముదా నతా |
తానదా ముక్తిదా రమ్యా సనదాత్ర సదా రసా || 6.103 || 593
- సద్దైవేఽంకురయాతవైభవలతాశోభ్యచ్ఛనానాగమే
భవ్యం కర్మ సదార్చితోద్భవ నదీయాదఃసనాథీకృతే |
చిత్రాటవ్యనువాహివాతవలనశ్రేయః ప్రచేయోత్సవే
వేదోక్త్యా సమయే భజేః శుచి గిరౌ మేరూన్నతేఽస్మింధ్రువే || 6.104 || 594
- వాసే నాస్మిన్పూజాదేవా వాదే జాతాతోద్యారావా |
వారాద్యావిర్భూతాజీవా వాజీతాత్రాదీనా సేవా || 6.105 || 595
- సానుమానయమతీతతారకః సానుమానయమతీతతారకః |
సానుమానయమతీతతారకః సానుమానయమతీతతారకః || 6.106 || 596
- విరాజమానాదసమాన భూమావిరాజమానాదసమానభూమా |
విరాజమానాదసమానభూమా విరాజమానాదస మానభూమా || 6.107 || 597
- అక్లిష్టచిత్రమిదమత్ర మనాగివోక్తం
చిత్రాయుతాని సువచాని పునస్తథాపి |
కృత్యం విభోర్నిగమనీయమనన్యభక్తైః
ఆరాధ్యతాం హారిరసౌ పృథివీధరాత్మా || 6.108 || 598

ఇతి కథయతి కృష్ణే గోపవృద్ధా విదధ్యుః
 శరణమశరణానాం శాద్వలశ్యామలాంగం |
 పులకితవనమాలం పుష్పకింజల్కజాలైః
 పురుషమచలశృంగే పుండరీకాయతాక్షం || 6.109 || 599

శతమఖమణిశైలః స్యాదసౌ దేవతాత్మా
 శరది సముదితం వా తోయకాలస్య తోకం |
 చిరపరిచితపూర్వం చేతసాం కిం న భాగ్యం
 న కిమిదమితి చింతాం న వ్యతీయాయ నందః || 6.110 || 600

ఆద్యం కిమేతదధిదైవతమద్భుతానాం
 ఆకాలికం ఫలముత్తైకమిదం శుభానాం |
 ఏకీభవన్నిధిరసౌ కిమభీప్సితానాం
 ఇత్యన్వభావి సవిధోపగతైః స దేవః || 6.111 || 601

పీతాంశుకే పృథులబాహుభుజాంతరాలే
 మేఘాభిజన్మని మిథః ప్రతిబింబబుద్ధ్యా |
 ధన్యాని గోపనయనాని తదాఽన్వభూవన్
 కృష్ణే చ తత్ర చ కియంతి గతాగతాని || 6.112 || 602

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే షష్ఠః సర్గః ||
 కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ సప్తమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధతాం సదా హృది ॥

వ్రజౌకసౌ విస్మయమంధరాక్షాః బాలార్కవర్ణం వసనం వసానం ।

శ్యామం యువానం శతపత్రనేత్రం శైలోదితం దేవమథోపసేదుః ॥ 7.1 ॥

603

యమాపలరంతర్బహిరప్యలక్ష్మం యోగేశ్వరం యోగిభిరేవ దృశ్యం ।

తమద్రిశ్యంగే సముదీక్షమాణాః గోపం సతాం గోపగణాః ప్రణేముః ॥ 7.2 ॥

604

స తానశేషాన్ సుధయేవ దృష్ట్వా ప్రహర్షయన్ ప్రత్యయితప్రసాదః ।

స రామకృష్ణాన్ సనకాదిగమ్యః స్వామీ సతాం స్వాగతమన్వయుంక్త ॥ 7.3 ॥

605

శరత్ప్రవృత్త్యేవ శశాంకభాసో

వాచా హరేర్గోపధియః ప్రసన్నాః ।

మిథో విమర్శైః కుముదైరివాసన్

మిషద్భిరాసాదితనిర్మలాశాః ॥ 7.4 ॥

606

విధానదక్షా విపినాశ్రయాస్తే

తదన్యసంరాధనవీతసంగాః ।

తమర్చయామాసురదీనసత్త్వాః

సంప్రీణనైః శక్రమఖోపనీతైః ॥ 7.5 ॥

607

అనన్యయోగాదయజంత చైనం

కృష్ణేన తేనైవ కృతానుచారాః ।

- సమేఘకైలాసనిభైరసంఖ్యైః
సవ్యంజనైః సాదరమన్నకూటైః || 7.6 || 608
- నిర్ధారితార్థేషు నిజోపదేశాన్
న్యస్తోపహారేషు మహీధరార్థం |
అర్చ్యత్వమాచార్యకమప్యయాసీత్
గోపేషు కృష్ణో భువనేషు గోప్తా || 7.7 || 609
- ఉపాహరన్యాని సభాజనార్థం
బలద్విషో వల్లవవంశవృద్ధాః |
పరేణ పుంసా పరిగృహ్యమాణైః
ప్రాప్తం ఫలం పుష్పఫలాదిభిస్తైః || 7.8 || 610
- మృత్యూపసిక్తైర్భువనైరశేషైః
అనన్యదత్తైరపి హవ్యకవ్యైః |
అలబ్ధపూర్వామభజత్తదానీం
గోపాహృతైః ప్రీతిమశేషగోప్తా || 7.9 || 611
- విధిప్రయుక్తే హవిషి ప్రభూతే
సంభుజ్యమానే హరిణా సమక్షం |
అనాగమశ్రాంతధియోఽపి తత్ర
శ్రద్ధామవిందంత సమగ్రతోషాః || 7.10 || 612
- అమృష్యమాణో విహతాం స్వపూజాం
అక్షాం సహస్రేణ తదా మహేంద్రః |
అనేహసం రక్తశిలీంధ్రజాలైః
ఆకాలికైరంచితమన్వకార్షీత్ || 7.11 || 613

అవంచితాన్యూనపయః ప్రదానాన్
 ఆరాధకాన్ కాలమియంతమింద్రః |
 ఆహారకర్షాదభిహంతుమైచ్ఛత్
 కృతానభిజ్ఞేషు కిమాన్యశంస్యం || 7.12 || 614

అథాజహావ ప్రతిఘానుషంగాత్
 ఘోరాశయో ఘోషవిమర్షకాంక్షీ |
 సమేష్యతాం సంభవమర్ణవనాం
 సంవర్తకం నామ గణం ఘనానాం || 7.13 || 615

ప్రదీపితాన్ కోపహలతాశభూమ్నా
 పీతోదధీన్ వారిధరాయుధౌఘాన్ |
 మరుద్భుజేన త్వరితం మరుత్వాన్
 ప్రాయుంక్త ఘోషాభిముఖం సఘోషాన్ || 7.14 || 616

ప్రకల్పయంతః పరివేషచక్రం
 బృందావనే విహ్వలగోపబృందే |
 సమీరనున్నాః సహసా పయోదాః
 శక్రస్య తే శాసనమన్వతిష్ఠన్ || 7.15 || 617

తటిత్సహస్తేణ విదీప్తనేత్రః
 సమేతవజ్రో ధృతచిత్రచాపః |
 అతర్క్యతేంద్రః స్వయమభ్రవాహః
 కాలాత్మనా భూమికయేవ ఖేలన్ || 7.16 || 618

అసూయతా వజ్రభృతా ప్రయుక్తాం
 ఆకాలికీం ప్రావృషమాదిదేవః |
 ఆశానిరోధం జగతాం దిశంతీం
 నిరోద్ధుమైచ్ఛన్నిజయా న శక్త్యా || 7.17 || 619

వియత్సయోధిం పరితః పయోదైః

వేలాతమాలైరివ వర్ధమానైః |

జిఘాంసతా గోపగణాన్మఘోనా

చ్ఛన్నేన తస్థే మృగయార్థినేవ || 7.18 ||

620

అదృశ్యరూపః స తదా మరుత్వాన్

అంభోముచామంతరతోఽవతస్థే |

అపారయన్ ద్రష్టుమివ త్రిధామ్నో

దీప్తిం దివాభీత ఇవాతిసూర్యాం || 7.19 ||

621

అమర్షవేగాదచమత్క్రియోత్థాత్

జిఘృక్షతా వజ్రమకుంఠవీర్యం |

అలక్ష్మి జీమూతరథే మఘోనా

మోఘక్రియో ముక్త ఇవేంద్రచాపః || 7.20 ||

622

సుతీవ్రపలంకారభృతో నినాదైః

సౌదామనీదర్శితతర్జనీకాః |

మరుత్వదాఙ్గావిముఖానభీక్షం

నిర్భర్షయామాసురివాంబువాహాః || 7.21 ||

623

క్షణప్రభాస్తత్క్షణమంతరిక్షే

ప్రాయేణ గోపాన్ గ్రసీతుం ప్రవృత్తాః |

బభాసిరే వాసవరోషవహ్నాః

జ్వాలాగ్రజిహ్వ ఇవ జాతలౌల్యాః || 7.22 ||

624

కిమంతరిక్షేణ ఘనీబభూవే

కిముత్థితం ధ్వాంతమహీంద్రలోకాత్ |

మూలం కిమేతత్ ప్రలయార్ణవనాం

ఇతీవ మేనే మలినాభ్రమాలా || 7.23 ||

625

- వ్రజోపమర్దం సమయో విధాస్యన్
 బభార నమ్రేణ పయోదమూర్ధ్నా |
 మహీయసీం వాసవచాపలేఖాం
 మాయాప్రదిష్టామివ మాల్యశేషాం || 7.24 || 626
- కఠోరగర్జాపటహప్రణాదః
 కరప్రసూనైరవకీర్య పృథ్విం |
 క్షణప్రభాభిర్ఘటితాంగహారః
 కాలః ప్రతుష్టావ యుగాంతన్మృత్యం || 7.25 || 627
- ప్రణుద్యమానాః ప్రబలైస్సమీరైః
 ఆప్లావయామాసురమందఘోషాః |
 మహీమపర్యాయనిపీతముక్తైః
 ఔదన్వత్తైరంబుభిరంబువాహాః || 7.26 || 628
- అంగారరూక్షస్తనయిత్నుపూర్ణాత్
 ఐరమ్మదే తేజసి తప్యమానాత్ |
 విహాయసో నూనమభూద్విలీనాత్
 విష్వజ్ముఖీ వృష్టిరవారణీయా || 7.27 || 629
- ప్రదీప్త విద్యుద్గణదుర్నిరీక్షాన్
 సోఢుం వ్రజాః శ్రోత్రవిఘాతిఘోషాన్ |
 న శేకురావర్జితశక్రచాపాన్
 ధారాశరశ్రోణీముచః పయోదాన్ || 7.28 || 630
- సహలంకృతాః సామినిమీలితాక్షా
 దీర్ఘోరుశృంగా దరభుగ్నవక్త్రాః |
 ప్రత్యగ్రహీషుః ప్రతిపన్నరోషాః
 ధారాః క్షణం ధైర్యభృతో మహోక్షాః || 7.29 || 631

స్తనాహితస్వస్తికబాహుబంధాః

త్యానాలకాః సన్నతవక్త్రపద్మాః |

విలగ్నదేహా వసనైర్వృషీదన్

వ్రజస్త్రియో వాదితదంతవీణాః || 7.30 ||

632

చలద్బలాకోల్బణశంఖమాలా

పయోధరవృక్తిధరోర్మిమాలా |

ప్రావృట్ పునః సంవవృతేఽతిఘోరా

సంవర్తసింధోరివ ధర్మపత్నీ || 7.31 ||

633

గంభీరగర్జాపటహప్రణాదం

ప్రారబ్ధఝంఝూనిలనాదగీతం |

తడిద్భిరాపాదితతాండవం తత్

కాలస్య సంగీతమపూర్వమాసీత్ || 7.32 ||

634

విద్యుద్గుణైస్సందితయా సమంతాత్

వ్రజే మరుత్వాన్ మృగయామివేచ్ఛన్ |

సమావృణోత్ సాంద్ర తమిస్త్రధామ్నా

మేఘాత్మనా వాగురయా వనాద్రీన్ || 7.33 ||

635

ఆసారధారాచ్ఛురితేంద్రచాపైః

మేఘైర్దిశా మాఘవతీ చకాశే |

ఆముక్తముక్తాగుణరత్నదామైః

సింధోరపత్యైరివ ధీరనాదైః || 7.34 ||

636

హుంకారవంతః స్తనితైరుదారైః

క్షణప్రభాకాంచనవేత్రభాజః |

పురందరస్యేవ పురస్సరాస్తే

ప్రచేరురుత్సారితగోపవర్గాః || 7.35 ||

637

- ప్రకృష్టవజ్రాయుధచాపచిహ్నం
 పౌరస్త్వవాతేన కృతప్రకంపాం ।
 కాలస్య కృష్ణామివ కేతుమాలాం
 కాదంబినీం ప్రేక్ష్య జనశ్చకంపే ॥ 7.36 ॥ 638
- పయోముచాం పంక్తిరసహ్యాధారా
 భూభృద్గణాన్ భేత్తుమివ ప్రవృత్తా ।
 విడంబయామాస విశేషభీమాం
 కృతాంతకోపోల్లసితాం కృపాణీం ॥ 7.37 ॥ 639
- పయోదభారైర్నమితం నభః కీం
 శేషాహినా భూమిరుత ప్రణున్నా ।
 అదూరతస్సంపుటభావభాజోః
 ఆసీత్ తయోరంతరమల్పశేషం ॥ 7.38 ॥ 640
- ప్రాయః ప్రకీర్ణాశనివిష్ఫులింగైః
 లోకాస్తదా లోచనరోధమాపుః ।
 పయోదరూపేణ వివర్తమానైః
 పర్జన్యకోపానలధూమజాలైః ॥ 7.39 ॥ 641
- అలాతకల్పాః కరకాస్త్రిలోకీం
 ఆపూరయన్నద్భృతభీమరూపాః ।
 యుగాంతవాత్యారభసావధూతాః
 సంభూయ తారా ఇవ సంపతంత్యః ॥ 7.40 ॥ 642
- చకాస చంచత్కరకాస్థిమాలా
 కాదంబినీకంటకభీషణా ద్యౌః ।
 వజ్రౌఘనిష్పేషమహాట్టహాసా
 మూర్తిస్తదా మోహకరీవ రౌద్రీ ॥ 7.41 ॥ 643

శతపూదాభిర్ధృతహేమకక్ష్యా
 ధారాధరాః సేంద్రధనుష్పతాకాః |
 అదభ్రుహేషధ్వనయోఽనుచక్రుః
 సప్తస్తుతాం శక్రమతంగజానాం || 7.42 || 644

అహీంద్రభోగప్రతిమాః పతంత్యో
 ధారాస్తదా ఘోరమరుత్ప్రణున్నాః |
 అభావయన్భీమపయోదనక్రం
 వ్యోమార్ణవం వీచిగణావకీర్ణం || 7.43 || 645

ఆసారదుర్లక్షతడిత్యకాశం
 అన్యోన్య సంకీర్ణహరిద్విభాగం |
 ఆసీదసహ్యస్తనితం ప్రజానాం
 అభిన్ననక్తందివమంతరిక్షం || 7.44 || 646

తడిత్స్వభావేన తమఃప్రకృత్యా
 నిర్ఘోదరూపేణ జలాత్మనా చ |
 వివర్తతే విశ్వమితీవ గోపాః
 ప్రాయో న చింతార్ణవపారమాపుః || 7.45 || 647

ప్రవర్తమానాన్ ప్రతిసర్గక్ష్మణౌ
 పశ్యన్ ఘనాన్ పాశభృతాప్యవార్యాన్ |
 అభీతిముద్రామధురేణ గోపాన్
 ఆశ్వాసయామాస కరేణ శౌరిః || 7.46 || 648

యదర్చనాదాపదియం ప్రసక్తా
 తేనైవ గోపాలగణస్య గుప్తిం |

- అరోచయత్ కర్తుమశేషగోష్ఠా
రామేణ సంమంత్త్య రథాంగపాణిః || 7.47 || 649
- స లీలయా మేరుమివ ద్వితీయం
గోవర్ధనం గోపకులప్రదీపః |
నవప్రరూఢం నిహితైకహస్తో
నాగో నలస్తంబమివోజ్జహార || 7.48 || 650
- అధోముఖావస్థితమేరుకల్పం
శైలం తముత్థాయ శరణ్యగోపః |
ఉదంచయన్ సత్స్వరమూర్ధ్వమూలం
చక్రే మహేంద్రం శమితార్థగర్వం || 7.49 || 651
- ఫణాభిరామప్రసృతాంగులీకః
ప్రియాంగరాగవ్యతిషంగపాండుః |
భుజస్తదీయో గిరిణా బభాసే
భూమండలేనేవ భుజంగరాజః || 7.50 || 652
- ఆభుగ్నరక్తాంగులిపంజరం తత్
రత్నోర్మికారశ్మిశలాకమంతః |
నవోదకక్షౌమవృతం వ్యభాసీత్
ఛత్రప్రకాండం హరిబాహుదండే || 7.51 || 653
- విహారపద్మస్పృహయేవ కృష్ణో
భుజాద్రిణా భూమిధరం దధానః |
స్వశేషభూతస్య హాలాయుధస్య
ప్రాచీమవస్థాం ప్రథయాంబభూవ || 7.52 || 654

- నివాసభూతే నిఖిలస్య తస్మిన్
 బాలాకృతౌ బిభ్రతి శైలమేకం ।
 సవిస్మయాన్వీక్ష్య జహాస గోపాన్
 సంప్రీతిలక్ష్మ్యేణ తదగ్రజన్మా ॥ 7.53 ॥ 655
- స కాలికాలకృపాణికానాం
 ధారాశతైరాహతసంధిబంధః ।
 అవాస్యజత్కప్తతరం క్షరద్భిః
 ధాతుద్రవైర్నూనమస్పంజి శైలః ॥ 7.54 ॥ 656
- సగైరికస్తస్య గిరేస్సమంతాత్
 విలంబితో వర్షపయః ప్రవాహాః ।
 వితానపర్యంతజుషో వితేనే
 విడంబనాం వర్ణతిరస్కరిణ్యాః ॥ 7.55 ॥ 657
- ఇరంమదార్చిర్వ్యతిషంగదీప్తః
 పాణౌ హరేరద్రిపతిశ్చకాశే ।
 ప్రత్యస్తమింద్రేణ ముముక్షితానాం
 ప్రయుక్తముత్థాత ఇవాశనీనాం ॥ 7.56 ॥ 658
- స బాహుదండేన వహాన్ సలీలం
 ప్రవాలకల్పాంగులిపంజరేణ ।
 మహీధరచ్ఛత్రమనన్యవాహ్యాం
 మాయామయీం వ్యాకురుతేవ లీలాం ॥ 7.57 ॥ 659
- కరాలరూక్షాకృతివర్ణభేదాన్
 కాలాగ్నినిర్వాపణకల్యవృత్తీన్ ।
 రురోధ శైలీకృతయా స్వశక్త్యా
 ప్రాయో ఘనాన్ పర్వతకూటకల్పాన్ ॥ 7.58 ॥ 660

పృథ్వా యథావద్భరితం గిరేస్తత్
 మూలం నివాసాయ గవాం బభూవ |
 గ్రాసానుభావగ్రహణార్హమాసీత్
 అగ్రం చ తస్యానతివిప్రకృష్టం || 7.59 ||

661

ఉదంచితస్యాద్రిపతేరుపాంతే
 పయః ప్రవాహా నిబిడం పతంతః |
 అతన్వత స్ఫాటికవప్రశోభాం
 అంతర్గతైరస్తభయైరవేక్ష్యాం || 7.60 ||

662

అలభ్యసూర్యేందుకరప్రవేశే
 మూలే గిరేరావసతాం జనానాం |
 స్వలోచనద్వంద్వవిహారభేదాత్
 నక్తందినాన్యాతనుతే స్మ నాథః || 7.61 ||

663

ముకుందగాత్రం మణిదర్పణాభం
 ఛాయాపదేశేన విగాహమానైః |
 సగోధనైస్తత్ర సురేంద్రభీత్యా
 గోపైస్తదా గూఢమివావతస్థే || 7.62 ||

664

బిభర్తి కృష్ణః సుకుమారగాత్రః
 క్షమాధరం తేన విభావయామః |
 తదగ్రజోఽసౌ బిభృయాదశేషాం
 బలం క్షమామిత్యవదన్వజస్థాః || 7.63 ||

665

బభుః స్వశాఖాగ్రథితాగ్రపాదైః
 తపోధనైస్సాకమధః శిరోభిః |
 కృతాభిముఖ్యాః కృతినో ముకుందే
 తపఃప్రవృత్తా ఇవ తత్ర వృక్షాః || 7.64 ||

666

- అధోముఖస్యాద్రిపతేస్తృణాని
 స్పృష్ట్యా ముకుందేన నిదర్శితాని |
 జాతస్పృహా జగ్రసిరే సహర్షం
 గావస్తదా కించిదివోన్నమంత్యః || 7.65 || 667
- మణిప్రదీపైరతమాంసి గోప్యః
 ప్రవిశ్య రమ్యాణి గుహాగృహాణి |
 అస్పృష్టశతోష్ణమయత్నలబ్ధం
 స్వస్థాశయాః స్వర్గమివాన్వభూవన్ || 7.66 || 668
- యథాపురం తత్ర స పుత్రదారైః
 అచ్ఛిన్నగోదోహనమంథనాద్యైః |
 స్వప్నావబోధప్రభృతీని గోపైః
 సీషేవిరే విస్మృతపూర్వవాసైః || 7.67 || 669
- అస్పృష్టధారాజలబిందుసేకైః
 అకంపమానైరపదంతవీణైః |
 గోపీజనైరాదధిరే విహారాః
 గిరింద్రమూలే గృహానిర్విశేషం || 7.68 || 670
- వనేచరా గోపగణైస్సమేతా
 విముక్తపర్ణన్యభయా విచేరుః |
 మహీధరచ్ఛత్రధరే ముకుందే
 వన్యాని సత్త్వాని చ తత్ర గోభిః || 7.69 || 671
- ప్రభూతధారాప్రతిపన్నశైత్యం
 ప్రాప్తారమద్రిం ప్రభురద్భృతానాం |
 సుదర్శనాదప్యథికామనైషీత్
 పవిత్రతాం పాణిసరోజయోగాత్ || 7.70 || 672

- ముకుందహస్తాంబురుహాధిరోహాత్
 ప్రాప్తః శ్రియం మేరుముఖైరలభ్యాం |
 వర్షాపదేశేన గిరిస్స లేభే
 నగాధిపత్వార్హమివాభిషేకం || 7.71 || 673
- మదోల్బణానామివ వల్లవీనాం
 గీతం గణైః శౌరిగుణానుబంధం |
 గుహావిశేషైర్ధ్రువమన్వవాదీత్
 గోవర్ధనో గోపగణాభినంద్యః || 7.72 || 674
- కరాగ్రయంత్రే ఘటితేన కృష్ణః
 సవారిణా సానుమతాభిగుప్తాన్ |
 అలంభయత్ గోపగణాన్ సదారాన్
 ధారాగృహాభ్యంతరవాససౌఖ్యం || 7.73 || 675
- అచింత్యశక్తేరకుమారయూనః
 కౌమారలీలాకవచేన గుప్తం |
 బలం తదాఽగ్రాంగులీసంశ్రితాద్రైః
 తావత్పరిచ్ఛిన్నమబోధి గోపైః || 7.74 || 676
- నిమేషనిష్ఠ్యాతయుగాని యాసాం
 యేభ్యో నిరోధవ్యసనాన్యభూవన్ |
 తాసాం స తైః సార్థమభూత్సమీక్ష్యః
 వామభ్రువాం వల్లవయాథనాథః || 7.75 || 677
- కృతార్థభావం భృశమాదధానే
 కృష్ణాంగసంస్పర్శవిలోకనాదౌ |
 అయంత్రితాభిశ్చిరమాశశంసే
 వర్షానువృత్తిర్వృజసుందరీభిః || 7.76 || 678

ధారానిపాతైః స్తనతాం ఘనానాం

అక్షప్రమాణైరభిహన్యమానః |

ఆకస్మికీమన్వభవత్ స శైలో

వజ్రవ్యథాం వాసవరోషజాతాం || 7.77 ||

679

తమేకహస్తాంగులియంత్రలగ్నం

ధారాహతం ధారయతస్త్రిధామ్నః |

అముక్తబాల్యస్య సమగ్రశక్తేః

క్షణార్థవత్సప్త దినాన్యతీయుః || 7.78 ||

680

స తాదృశాన్స్తోయభృతో యుగాంతే

శ్వాసానిలైః శోషయితుం క్షమోఽపి |

మహేంద్రదర్పాత్యయమాత్రకాంక్షీ

ప్రఖ్యాపయామాస గిరేః ప్రభావం || 7.79 ||

681

ఏకత్ర సంరక్షతి కృష్ణమేఘే

గోత్రేణ చైకేన గవాం కులాని |

అశేషగోత్రౌఘభిదా నియుక్తైః

మేఘాయుత్తైర్మోఘతమైర్బభూవే || 7.80 ||

682

వ్రజోపమర్దే వితథే సురేంద్రః

స్వయం వృతోఽపత్రపయా భియా చ |

దునోతి మాం ఇంద్రపదం దురంతం

కిం పౌరుషం కేవలమిత్యదుఃఖ్యత్ || 7.81 ||

683

నివృత్తరోషే నిభృతేఽపి శక్తే

సందర్శితస్వామినిదేశసంగాః |

వవర్షురుగ్రాం ముహురశ్మవృష్టిం

వైరోపపన్నా ఇవ వారివాహః || 7.82 ||

684

నివార్య దుర్వారజవాన్ పయోదాన్
 నాథం సతాం నందసుతం ప్రపిత్సుః |
 కరంబితప్రీతిభయః క్షణార్థం
 వ్యక్తిం భజన్ వ్యోమతలేఽవతస్థే || 7.83 ||

685

క్రమేణ పృథ్విమభిగంతుకామః
 శ్వేతాభ్రపర్యాయగజాధిరూఢః |
 విలోచనవ్యంజితపద్మసంపత్
 వర్షాత్యయో మూర్త ఇవాబభాసే || 7.84 ||

686

పునః ప్రసన్నాం పురుహూతదాంత్యా
 పశ్యన్ దివం ప్రాణభృతామధీశః |
 తమద్రిమవ్యాహతదివ్యలీలః
 సంతోలయామాస నివేశయిష్యన్ || 7.85 ||

687

విలక్షవృత్త్యైవ తిరోహితేషు
 మేఘేషు విశ్రాంతవికత్తనేషు |
 స్థానే నివేశాదచలీచకార
 చ్ఛత్రాచలం శౌరిరఖిన్నబాహుః || 7.86 ||

688

ఉత్తిప్యమాణః పరివర్త్యమానః
 సంస్థాప్యమానోఽపి తథైవ భూయః |
 స తస్య సంకల్పవశేన భేజే
 శైలో న శైథిల్యకథాప్రసంగం || 7.87 ||

689

వ్యవేతశైలవ్యవధానదృశ్యో
 విభూషితః స్వేదకణ్ఠైః స బాలః |

- దిశద్భిరామోదమభౌమభోగ్యం
దివ్యైరవాకీర్యత పుష్పవర్షైః || 7.88 || 690
- నివేశ్య కృష్ణం శకటీరథాగ్రే
నాథోపచారైరుపసేదివాంసః |
సగోధనాః స్వం వ్రజమావ్రజంతః
సంగీతలీలామభజంత గోపాః || 7.89 || 691
- కచ్చిన్న ఖిన్నోఽసి వహన్ గిరీంద్రం
కచ్చిన్న విష్ణూయతి పాణిపద్మం |
ఇతి బ్రువాణాః సుహృదో ముకుందం
పర్యాకులాః పస్పృశురంగమంగం || 7.90 || 692
- అథావతీర్య స్వయమంతరిక్షాత్
అనుజ్ఞితైరావతదానవర్షాత్ |
విలక్షచిత్తో వసుదేవసూనుం
వల్గుస్మీతం వజ్రభృదాససాద || 7.91 || 693
- పురోదధానః సురభిం ప్రతీక్ష్యాం
ఆజగ్ముషీమాత్మభువో నియోగాత్ |
అపత్రపాగద్గదమాబభాషే
బద్ధ్వాంజలిం బాలముపేంద్రమింద్రః || 7.92 || 694
- నాథ త్వయా నర్మవిహారభాజా
విమోహితో విప్రతిసారితశ్చ |
అకించనస్త్వామహమాశ్రితస్సన్
క్షిప్తాపకారో న బహిష్క్రియార్హః || 7.93 || 695
- కృతాపరాధేష్వపి సానుకంపం
క్షేమంకరం క్షేత్రవివేచకానాం |

- విశ్వోపకారాధ్వరబద్ధదీక్షం
వేద్యం పరం వేదవిదో విదుస్త్యాం || 7.94 || 696
- నిగృహ్లాతస్తే సృజతశ్చ వర్షం
నిమిత్తభావే నిహితైస్త్వయైవ |
ప్రవర్తతే నిష్ప్రతిఘో విహారః
స్వయం ప్రయుక్తైరివ యంత్రభేదైః || 7.95 || 697
- అనన్యసాధారణపారమేష్ఠ్యాత్
అన్యానశేషానతిసందధానాత్ |
గోపాయితుం పారయతి త్రిలోకీం
గోపాయమానాదపి న త్వదన్యః || 7.96 || 698
- వ్రజౌకసాం నాథ దివౌకసాం వా
విపత్ప్రసంగే విహితావతారః |
ఏకస్త్వమేవ స్వయమీప్సితానాం
దయాసహాయో నియమేన దాతా || 7.97 || 699
- స్వరూపతో విగ్రహతశ్చ విశ్వం
నిత్యం త్వయైకేన ధృతం యదేతత్ |
తదేకదేశోద్వహానాదముష్మాత్
న విస్మయం తత్త్వవిదో భజంతి || 7.98 || 700
- ప్రయోజితోఽహం త్వయి భక్తిబంధాత్
గోభిః స్వలోకాదుపసేదుషీభిః |
ఇచ్ఛామి సంరక్షితగోవ్రజం త్వాం
స్థానే గవామింద్రతయాఽభిషేక్తుం || 7.99 || 701
- తిరోహితామంభసి విందతా గాం
పూర్వం త్వయా పోత్తివరేణ లభ్యా |

- నిరుక్తనిష్ఠాతకృతాభ్యనుజ్ఞా
వ్యక్తిం పునర్యాతు శుభా త్వదాఖ్యా || 7.100 || 702
- ఉపేంద్రభూతాద్భవతోఽపి భూమ్నా
మాన్యో మనుష్యాభినయే మయా త్వం |
అభ్యర్థనామాదరతస్తదేనాం
ప్రతీచ్ఛ విశ్వంభర విశ్వభూత్యై || 7.101 || 703
- ఇతి బ్రువాణో మఘవాన్ ధృతాద్రేః
శ్రాంతిం జగద్ధాతురివాపనేష్యన్ |
ధ్యాతోపయాతాం త్రిదశప్రణేతా
దివ్యాపగాం దర్శయతి స్మ దేవీం || 7.102 || 704
- అభౌమగంగాపయసా ప్రపూర్ణాం
ఆవర్జయన్ వారణరాజఘంటాం |
అశేషసామ్రాజ్యపదాభిషిక్తం
గుప్త్యై గవాం గోత్రభిదభ్యషించత్ || 7.103 || 705
- తదంగసంస్పర్శవశేన ధన్వైః
ఆప్లావ్యమానామభిషేకతోయైః |
అపేతభారామివ భూతధాత్రీం
ఉల్లాఘితాం పైక్షత నాకనాథః || 7.104 || 706
- కృతాభిషేకః కృతినా మఘానా
గుప్తేన గోవింద ఇతి స్వనామ్నా |
కృతప్రసాదః ప్రజిఘాయ కృష్ణః
స్వర్గాధిరోహాయ పునః సురేంద్రం || 7.105 || 707

ప్రతిగతవతి యూథే పుష్కలావర్తకానాం
 దివి భువి చ నియత్యా దీర్ఘనిద్రోజ్ఞితానాం |
 గుణగరిమసమృద్ధం గోకులం వీక్ష్య తుష్యన్
 గురుభిరభినియుక్తామాశిషం ప్రత్యగృహ్ణాత్ || 7.106 || 708

ముకులితరవిధామ్నా దేహదీప్త్యైవ ముష్ణన్
 జలదకదనజాతం జీవలోకస్య జాడ్యం |
 వ్యచరదచలభోగే చారయన్ ధేనుచక్రం
 పిశునితనిజమాయాం భూషయన్ పింఛమాలాం || 7.107 || 709

ప్రణిహితమధిరోహన్ ప్రాగివాద్రిం పృథివ్యాం
 అవమతపురుహలాత్తైరర్చితో గోపబృందైః |
 వ్రజపతిరుపసీదన్ బాలయోగ్యాన్ విహారాన్
 వనచరపరిబర్హో వత్సపాలైః సిషేవే || 7.108 || 710

నాథః సోఽయం శిశురపి సతాం నందగోపస్య సూనుః
 ప్రాయః శైలః ప్రతినిధిరసౌ పద్మనాభస్య పుంసః |
 కిం నః సాధ్యం సురపతిముఖైః కింపచానైస్తదన్యైః
 సాకం దారైరితి కిల జగుస్తత్ర సంభూయ గోపాః || 7.109 || 711

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే సప్తమః సర్గః ||
 కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ అష్టమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ ప్రసూనాయుధభాగధేయాన్యారబ్ధమందానిలసౌతికాని ।

మధుప్రసంగాత్మధురాణి యూనామనుష్టశీతాన్యభవందినాని ॥ 8.1 ॥

712

అనేకరూపైః స్వయమేకరూపః

కాలాత్మకం రూపమకాలకాల్యః ।

ఋతుప్రభేదైరనుభూయ రేమే

రామాసఖో రామమనుప్రయాతః ॥ 8.2 ॥

713

హేమంతపూర్వః శిశిరాంతిమశ్చ

శరచ్చ సంభూయ వసంతవృత్త్యా ।

శనైః శనైః శాంతిముపేయివాంసః

తద్వైభవాత్తన్మయతామివాపుః ॥ 8.3 ॥

714

ప్రాయేణ పంచాయుధపంచవక్త్రః

పలాశకోశాకృతిమాదదానైః ।

మనస్వినీమానగజేంద్రభేదాత్

సశోణితైః పాణిరుహైశ్చకాశే ॥ 8.4 ॥

715

జగంతి పుండ్రేక్షుశరాసనేన

ప్రసూనబాణైరపి జేతుమిచ్ఛోః ।

అసూచయన్నాత్మభువః స్వనాదైః

అవ్యాహతామాశిషమన్యప్రప్తాః ॥ 8.5 ॥

716

వరాంగనావక్త్రపదాంబుజానాం

స్వాభావికీం సౌరభరాగలక్ష్మీం |

ప్రపిత్సమానౌ ప్రసవైస్తదర్థం

ద్వేషా ద్రుమౌ దోహదమన్వభూతాం || 8.6 ||

717

తీక్ష్ణారుణాగ్రాణ్యచిరప్రరోహత్

చకాశిరే చంపకకుటమలాని |

దత్తాని కామోత్సవమంగలార్థం

దీపాంకురాణీవ వసంతలక్ష్మ్యా || 8.7 ||

718

ముక్తాపగామగ్నసముత్థితాత్మా

భూయో భజన్పుష్పరజోభిషేకం |

చచార మందం మలయాద్రివాతః

చేతోభువో దృప్త ఇవౌపవాహ్యః || 8.8 ||

719

పుష్పేషు సంయోగవియోగవృత్త్యా

క్రమాదృజంతీ నతిమున్నతిం చ |

వనాంతరే షట్పదపంక్తిరాసీత్

మంజుస్వనా మన్మథచాపమౌర్వీ || 8.9 ||

720

వసంతక్ష్మాన్మదనస్య బాణాత్

ఆందోలయన్నూనమనోకహేషు |

దినే దినే దక్షిణమాతరిశ్వా

గతాగతాభ్యాం గణయాంచకార || 8.10 ||

721

ఆఘూర్ణ్యమానైరభితో నభస్వాన్

కాంతైః ప్రదీపైరివ కర్ణికారైః |

వనశ్రియో మాధవసంగమార్హం

మంగల్యనీరాజనమాచచార || 8.11 ||

722

ప్రసూనహాసాధర పల్లవానాం

కింజల్కరోమాంచజషామభుంక్త |

మందానిలైరాహితవేపథూనాం

కాంతిం వసంతో వనవల్లరీణాం || 8.12 ||

723

విహారయోగ్యామథ వీక్ష్వ వన్యాం

రమాపతిం రామసఖం విశంతం |

నభశ్చరైః సాకమనోకహస్తం

నాథం ప్రసూనోర్మిభిరభ్యషించన్ || 8.13 ||

724

పుష్పాకరేణ ప్రతిపన్నశోభం

బృందావనం నందితగోపబృందం |

ప్రదర్శయన్ ప్రాపిత ధేనువత్సం

రామానుజో రామమిదం బభాషే || 8.14 ||

725

మనోభువో మూర్తమివావలేపం

మాన్యం మనస్కారమివ త్వదీయం |

చిరం త్వయా సేవ్యమిహార్య మన్యే

చిత్రం వనం చైత్రరథాభినంద్యం || 8.15 ||

726

అమానుష ప్రాప్యమరణ్యమేతత్

ప్రాప్తస్య తే పాదరజఃప్రభావాత్ |

సత్త్వోపపన్నా న భజంతి సత్త్వాః

శాంతాశయాః శాశ్వతికం విరోధం || 8.16 ||

727

అచింత్య భూమ్నస్తవ సన్నిధానాత్

అన్యోన్య జాతీయదశాం దధానాః |

సింహీవశాస్తన్యవిదో భజంతే

సుభ్రాతృతాం కేసరిదంతిపోతాః || 8.17 ||

728

- త్వదర్పితస్వాదుత్యణాదినీనాం
 త్వద్వంశనాదామృతపాయినీనాం |
 మన్యే గవాం వత్సగణావృతానాం
 విష్వగ్వనం విశ్రమయోగ్యమేతత్ || 8.18 || 729
- వసంతలక్ష్మ్యా ఇవ వాసభూమిం
 సంకల్పయోనేరివ శిల్పశాలాం |
 రతేరివారామవిభూతిమన్యాం
 వన్యామిమాం వేద్మి తవోపకార్యాం || 8.19 || 730
- వనస్థలీయం మకరందవర్షైః
 అతోయకర్మాంతికమాత్తసేకా |
 ప్రస్తౌతి పర్యాప్తపరాగజాలా
 సమీహితం సంచరణోత్సవం తే || 8.20 || 731
- నభఃస్పృశామత్ర మహీరుహాణాం
 నీడాదమీ నిష్పతితాః సలీలం |
 ప్రయుంజతే స్వాగతమంజసా తే
 ప్రాయః శుభాలాపజషః శకుంతాః || 8.21 || 732
- వాతావధూతాస్తరవః స్వమూర్ధ్నా
 సంతాన సాంతానిక సంపదస్తే |
 ప్రాజ్యైరమీ పుష్పఫలైశ్చ నూనం
 వితన్వతే వందనమర్హణాం చ || 8.22 || 733
- ఆస్వాద్య చూతాంకురమన్యపుష్టాః
 ప్రాయః స్వనైః పంచమముద్గిరంతః |
 ఆకారయంతీవ వనం గతం త్వాం
 దివ్యానమీ దర్శయితుం ప్రదేశాన్ || 8.23 || 734

- త్వత్పాద విన్యాస విశేష ధన్యాం
 ఆపాదయిష్యంత ఇవాత్మధాత్రీం |
 ఏనాం స్వశాఖాగ్రకరప్రయుక్తైః
 ప్రచిన్వతే భూమిరుహాః ప్రసూనైః || 8.24 || 735
- నిశామయంత్యో వనదేవతాస్త్యాం
 చకోరసమ్మోహన చారుదీప్తిం |
 ప్రీతిం ప్రభూతాం పరివాహ్యా గీతైః
 శీతాశ్రుణా శేషమివోద్వమంతి || 8.25 || 736
- రసాలరంభాది భవైరిహైతాః
 ఫలద్రవైః పిచ్ఛిలపార్శ్వభాగాః |
 వత్సావగాహ్యో వనరాజిమధ్యే
 పూర్ణాః సుధాయా ఇవ భాంతి కుల్యాః || 8.26 || 737
- కహ్లాంకపద్మోత్పలకాంతిభిస్తే
 కటాక్ష విక్షేపగుణం భజంత్యః |
 అరణ్యభాగానభితః ప్రవాహైః
 ఆప్యాయయంత్యాప ఇమాః ప్రసన్నాః || 8.27 || 738
- త్వద్వక్త్రపద్మప్రతిమాసహస్రైః
 సంస్పృజ్యమానేవ సపుష్కరాఽసౌ |
 ప్రభావతః ఖ్యాపితపుష్కరశ్రీః
 పుణ్యోదకా పుష్కరిణీ విభాతి || 8.28 || 739
- సంచారజాతైః శ్రమవారిలేశైః
 ఆలక్ష్య ముక్తాగుణమండనం త్వాం |
 వ్యక్తం నదీ వీజయతీయమారాత్
 అంభోరుహైరాశ్రిత వీచిహస్రైః || 8.29 || 740

సహంతి వాతాతపవర్షవాతాం

స్తోయేషు తిష్ఠంతి రవిప్రతీక్షాః |

తపస్యతస్త్వన్ముఖకాంతిలోభాత్

పద్మానిమాన్ పశ్చిమరామ మన్యే || 8.30 ||

741

తరంగిణీభిః పరిరభ్య ముక్తః

సంలాపవాన్ భృంగరవైరధీరైః |

ఆప్యచ్ఛతే నూనమతః ప్రయాతం

మందీభవన్ కుండ సమీరణస్త్వాం || 8.31 ||

742

మనఃప్రసాదం తవ దర్శయంతీ

ప్రాలేయసంఘాతనిభైః పయోభిః |

శుద్ధా నవేందీవరనీలవాసాః

ఛాయేవ తే శైవలినీ విభాతి || 8.32 ||

743

సహ ప్రయచ్ఛంతి తవ ప్రియాభిః

చంచూర్యమాణా ఇవ చక్రవాకాః |

ఆహలాయ దాతార ఇవాతిథేయాః

కాలోచితాం కస్త్వమితీవ వాచం || 8.33 ||

744

విధూతవాలవ్యజనాః స్వపక్షైః

చారుస్వనాపాదిత చాటువాదాః |

అభిన్నవర్ణాః ప్రతియంత్యమీ త్వాం

రాజోపచారైరివ రాజహంసాః || 8.34 ||

745

దివాపి గోవర్ధన నిర్ఘరాణాం

సంఛాదితే వ్యోమ్ని తుషారజాలైః |

ఇహాతపశ్చాంద్రమసేన ధామ్నా

వికల్ప్యతే బోధితపంకజోఽపి || 8.35 ||

746

- అతర్కిత ప్రాప్తమవేక్ష్య కాంత్యా
 మేఘంకరం మేచకమంబరం తే |
 నినాద నిష్పాదిత షడ్జగీతా
 నృత్యంత్యమీ సానుషు నీలకంఠాః || 8.36 || 747
- నదీభిరారబ్ధతరంగలాస్యం
 నాదైర్యుతం నిర్ఘరదుందుభీనాం |
 గాయద్ద్విరేఫం గిరిణా త్వదర్థం
 ప్రాయేణ సంగీతమిహ ప్రయుక్తం || 8.37 || 748
- కలిందజాకచ్ఛభువాం సఖీభిః
 ప్రచ్ఛాయవన్యాభిరధిత్యకాభిః |
 సూతే గిరిః సూచిత నందనోఽసౌ
 స్వర్గౌకసాం స్వైరవిహారవాంఛాం || 8.38 || 749
- అభ్యాగతం వీక్ష్య భవంతమారాత్
 సాలా ఇమే సామినతాగ్రశాఖాః |
 సుధారసస్వాదుతమాని భక్త్యా
 స్వయం ప్రయచ్ఛంతి ఫలాని ధన్యాః || 8.39 || 750
- పాత్రీభవంతస్తవ వీక్షణానాం
 పద్మాలయావాసవికల్పితానాం |
 చరాచరాః కాని కియంతి వైతే
 తపాంస్యతప్యంత భవాంతరేషు || 8.40 || 751
- విజానతాం సత్పురుష ప్రభావం
 పుంసామమీ పుణ్యతమీభవంతః |
 ప్రాయస్త్యదంగీకరణాత్ప్రయాస్యన్ -
 త్యారాధ్యతామద్రివనావకాశాః || 8.41 || 752

- సంస్కారపూతాభిరితీవ వాగ్భిః
 సమ్మోదయన్నగ్రజమాదిదేవః |
 విజాతలీలో విజహార హృష్యన్
 వంద్యః సతాం వత్సగణానుయాయీ || 8.42 || 753
- స్వయంవృతః స్వైరవిహారలక్ష్ణ్యా
 ముహుర్వితేనే విపినే ముకుందః |
 స్థానాంతర ప్రాప్తి విభావితాని
 స్థితేరభిన్నాని గతాగతాని || 8.43 || 754
- ప్రభూతయా పుష్పఫలప్రసూత్యా
 వదాన్యవృత్తీని వనాని దృష్ట్వా |
 సస్కార చింతావశవర్తినీనాం
 ప్రజస్థితానాం వరవర్ణినీనాం || 8.44 || 755
- ప్రాయస్తదాహ్వానవిధౌ నియోక్తుం
 ప్రగృహ్య వేణుం ప్రతిపన్నదూత్యం |
 న్యవేశయత్ కుట్మలీతే సలీలం
 బింబాధరే సూచితచిత్తరాగే || 8.45 || 756
- సామోపపన్నాన్ క్రమశః స్వరంధ్రైః
 సప్త స్వరాన్సప్తభిరుద్వమంతం |
 ప్రచక్రమే వాదయితుం వనాంతే
 వంశం ప్రియో వల్లవవంశజానాం || 8.46 || 757
- ముకుందవక్త్రానిలవాద్యమానో
 వేణుర్భృభౌ వేద ఇవ ద్వితీయః |
 రాగావధీనాం రహసాం యదేకం
 గీతాత్మనాం తస్య నిదానమాసీత్ || 8.47 || 758

తద్వంశనాదః సుభగోఽనుగచ్ఛన్
 అగ్రే సరస్వోరభమాగమానాం ।
 అయత్ననిష్పన్న మనః సమాధీన్
 ఆబ్రహ్మకానాతనుతేవ జంతూన్ ॥ 8.48 ॥

759

శృణ్వద్భిరుద్వాంతమధుప్రవాహం
 వంశస్వనం తస్య సుధైకవంశం ।
 సయాధ్యతాం నూనమవాప్య సర్వైః
 సత్త్వైః స్థితం సామినిమీలితాక్షైః ॥ 8.49 ॥

760

మధుద్రవైరుల్బణ సమ్మదాశ్రూ -
 ణ్యాలేఖ్యనిష్పందమృగద్విజాని ।
 ఉదగ్రకోశోత్పలకాని కృష్ణో
 వంశీనినాదేన వనాన్యకార్షీత్ ॥ 8.50 ॥

761

ఆస్వాద్య తద్వంశనినాదమాధ్వీం
 ఆఘ్రాయ తత్సంచరసౌరభం చ ।
 భుక్తామృతానాం భువి సౌరభేయ్యః
 క్షిప్తేతరాం క్షీబదశామవాపుః ॥ 8.51 ॥

762

వంశస్వనాస్వాద వశీకృతానాం
 వ్యక్తోదయానాం వనదేవతానాం ।
 స కర్బురః స్నిగ్ధతమైః కటాక్షైః
 సేంద్రాయుధో మేఘ ఇవాబభాసే ॥ 8.52 ॥

763

ఆధ్మాపయామాస స శృంగమర్శ్యం
 శంఖం తథాభూతమివాత్మయోగాత్ ।
 జగౌ చ గేయాని బహలాని యేషాం
 గాంధర్వ వేదోఽపి న పారదృశ్వా ॥ 8.53 ॥

764

త్రిస్థానయుక్తస్వరభూషితం తత్
 త్రిధా స్థితం గ్రామవిశేషయోగాత్ |
 అరంజయత్సప్తజగంత్యయత్నాత్
 గీతం హరేరాహృత కిన్నరౌఘం || 8.54 ||

765

విలాస వాక్యైరివ వేణునాదైః
 దివ్యేన గీతేన చ దైత్యహంతుః |
 నివేదితార్థాః సుదృశః స్వవాసాత్
 ఆజగ్మురాకర్షణ మంత్రతీక్ష్ణైః || 8.55 ||

766

అనిష్టశబ్దైర్వలయైరపోధాః
 కాంచ్యాప్యవజ్ఞాతపదోపగత్యా |
 గుణావకృష్టాః ప్రియమాప్తుమీషుః
 కామోపదిష్టేన మహాపథేన || 8.56 ||

767

ఆదిశ్యమానాం ప్రియవంశనాదైః
 ఆశాం నిజాశామివ నిర్విఘాతాం |
 తదాస్థితాం ప్రాస్థిషతాశు ధన్యాం
 ఆసన్నసంధ్యాధికరాగభాజః || 8.57 ||

768

మధువ్రతాధిజ్యశరాసనేన
 పుష్పాత్మకం సందధతా పృషత్కం |
 అనుష్టవేన వ్రజతా బభూవే
 తాసామనంగేన తదోద్యతానాం || 8.58 ||

769

ఆదేశయోగైరథ తత్ర గోప్యో
 నివార్యమాణా అపి దుర్నివారాః |
 ఆనిన్యిరే రాగమయైర్మహాఘ్నేః
 క్లేశాపహం కృష్ణసుధాపయోధిం || 8.59 ||

770

- త్వరాసఖీనాం పురతః ప్రచేలే
 తరస్వినా నిఃశ్వసితేన తాసాం |
 సదాగతి ప్రార్థనయా సమేతం
 దూరస్థితం కృష్ణమివోపనేతుం || 8.60 || 771
- ప్రాయేణ వేగాత్సదృశాం విభిన్నః
 ప్రకీర్ణముక్తాఫలపుష్పజాలః |
 ప్రస్తావయన్ కామవిహారనాట్యం
 హారః సమాలక్ష్యత సూత్రధారః || 8.61 || 772
- అవస్థితం క్వాపి కదంబమూలే
 వల్గుస్మితం వాదిత మంజువేణుం |
 సాచీకృతాక్షం దదృశుస్తరుణ్యః
 స్వాద్యం సతాం స్వస్తికచారుజంఘం || 8.62 || 773
- తదంగశోభామవలోక్య దివ్యాం
 విస్మేరభావం వ్రజతేవ దూరాత్ |
 అమోహయద్యౌవతమాదిధూర్తః
 సంతోషదిగ్ధేన సమీక్షణేన || 8.63 || 774
- ద్రుతాగతివ్యాకుల భూషణాస్తాః
 కించిత్ సముచ్ఛ్వాసితనీవిబంధాః |
 పర్యాకులాక్ష్యః పరివార్య తస్థుః
 కృష్ణం కృపాధీనదృశం కృశాంగ్యః || 8.64 || 775
- స వల్లభః సంసది వల్లవీనాం
 బర్హస్రజా దర్శితదానరాజిః |
 ఉదగ్రశృంగధ్వనిరాబభాసే
 దృప్తో వశానామివ వారణేంద్రః || 8.65 || 776

- అవృద్ధిసంకోచమివేందుమన్యాం
 అకార్ముకం కామమివాత్తవేణుం |
 తమద్భుతానామివ రాశిమేకం
 గోప్యస్తదాత్మాన ఇవాన్వభూవన్ || 8.66 || 777
- సురాంగనాభిః సమయే ధృతాయాం
 స్వేనైవ గోపాకృతి భూమికాయాం |
 అకర్మవశ్యస్య విభోస్తదాసీత్
 అర్చాఫలస్పర్శనమాత్ర లీలా || 8.67 || 778
- న ఖల్వముష్య ప్రమదామదాంధ్యం
 న కుత్సనం తత్తదభీష్టదాతుః |
 న ధర్మసంస్థాపనబాధగంధః
 శుద్ధానుచింత్యా హి శుభస్య లీలా || 8.68 || 779
- అనాగమప్రత్యయ సంభవానాం
 గురుత్యజాం గోపకుమారికాణాం |
 అనన్యసంగాత్ స దయాలురాసీత్
 అసంగఘంటాపథసార్థవాహీ || 8.69 || 780
- పుష్పావచాయప్రవణేన గోప్యః
 ప్రసాధితాస్తేన స చ ప్రియాభిః |
 అభిన్నబాహ్యంతరమైకరస్యాత్
 ఆమోదమన్యోన్యసగంధమాపుః || 8.70 || 781
- స్వలాలనాదాపతితం స తాసాం
 సౌభాగ్యదుర్మానమదం వినేష్యన్ |
 పుష్పావచాయవ్యపదేశలౌల్యాత్
 ఆసీద్ధవీయానబహిఃస్థితోఽపి || 8.71 || 782

- అవిప్రకర్షేఽపి తిరస్కరణ్యా
 కృష్టావృతిం కృష్ణమనీక్షమాణాః |
 భీమైరదూయంత భృశం తరుణ్యః
 క్షణైః స్వనిశ్వాససమీరదీర్ఘైః || 8.72 || 783
- పుష్పావకీర్ణేషు వనద్రుమాణాం
 మూలేషు మోహాలసచేతసస్తాః |
 కృతాసికాః కృష్ణవియోగఖేదాత్
 కామాస్త్రపర్యంకగతా ఇవాసన్ || 8.73 || 784
- విలీనచిత్తా విషమాస్త్రతాపాత్
 విలాపయంత్యో వసుధాం విలాపైః |
 అదృశ్యరూపస్య హరేరగాయన్
 గుణాంశ్చరిత్రాణి చ గోపకన్యాః || 8.74 || 785
- ముకుంద విశ్లేషవిమోహితానాం
 సంశ్రూయమాణాని ముహుర్వనాంతే |
 శమప్రదాన్యాత్మవిదామభూవన్
 త్రయ్యంతగంధీని వచాంసి తాసాం || 8.75 || 786
- స మాయయాత్మానమసౌ పరేషాం
 ప్రచ్ఛాద్య సందర్శయతి ప్రసాదాత్ |
 ఇతీమమర్థం ప్రథయన్ప్రియాణాం
 దృష్టిం శుభాం దాతుమియేష తాసాం || 8.76 || 787
- తాసామథ స్మేరముఖాంబుజేన
 శ్యామేన పీతాంబర చిత్రితేన |
 ఆవిర్భూవే సహసా పురస్తాత్
 మధుద్విషా మన్మథమన్మథేన || 8.77 || 788

- తమేకచిత్తాః ప్రతిసన్నివృత్తం
 యాతేన నృత్యంతమివాద్భుతేన |
 గోప్యః పునర్జాతమివాత్మనైవ
 ప్రైక్షంత సమ్మోదపయోధిమగ్నాః || 8.78 || 789
- నవేందురేఖా కృశపాండురాంగీః
 తాపాశ్రుసందర్శిత వాహ్నితోయాః |
 దదర్శ గోపీరవతారగోపః
 శ్వాస్తైస్త్రిలోకీమివ శోషయంతీః || 8.79 || 790
- అవిధ్యతైకః ప్రణయాపరాధీ
 యోగైరలక్ష్మో యుగపతృయుక్తైః |
 ఆవర్జిత భూధనుషామమోషైః
 ఏణీదృశామీక్షణ చిత్రపుంఖైః || 8.80 || 791
- ప్రసాద జీవాతుభిరంగనానాం
 ప్రత్యేకమన్యాభిరలక్షణీయైః |
 విలాసచాటూక్తివిలోకనాద్యైః
 ఆనందయన్ సాంత్యనమాచచార || 8.81 || 792
- తాసాం తదంగవృతిషంగలోభాత్
 సైరంధ్రికా వృత్తిముపేయుషీణాం |
 విరక్త నిధ్యేయపదః స రాగీ
 రాగాధికాం ప్రాస్తుత రాసలీలాం || 8.82 || 793
- తదగ్రహస్త గ్రహణార్థినీనాం
 స సవ్యతో దక్షిణతశ్చ తిష్ఠన్ |
 బభార విద్యుద్వ్యవధానభాజాం
 వాత్యాజుషాం వారిముచామభిఖ్యాం || 8.83 || 794

- ద్వయోర్ద్వయోరేకతయా స తాసాం
 మధ్యే స్థితో మండలరాసనృతే |
 కరద్వయస్పర్శరసేన కాంతాః
 ప్రత్యేకమానంద్య భృశం ననంద || 8.84 || 795
- అపారమావర్తయతా రసాభిం
 రామానుజో రాసజవేన దీవ్యన్ |
 పదాశ్రితానాం భ్రమశాంతిహేతుః
 ప్రియాసహస్రం భ్రమయాంచకార || 8.85 || 796
- స్వమాయయా ఘూర్ణయతో మహత్యా
 విశ్వాని భూతాని విభోరజస్రం |
 రామాజనం రాసవశం విధాయ
 స్వస్య స్వయం ప్రాప నిదర్శనత్వం || 8.86 || 797
- స్వపాదపాంసున్నపితాకృతీనాం
 స్విద్యన్ముఖీనాం వ్రజసుందరీణాం |
 లంబాలకానాం లలితస్మితానాం
 లాభాత్స్వయం లబ్ధ మనోరథోఽభూత్ || 8.87 || 798
- సనృతగీతేన విహారయానా
 గోపీజనైరంతరితేన బద్ధం |
 తదద్భుతప్రస్థితి రాసచక్రం
 జవాదలక్ష్యాంతరమాబభాసే || 8.88 || 799
- జగుః సహర్షం దివి దేవకన్యాః
 దివ్యాస్తదా దుందుభయః ప్రణేదుః |
 పపాత కల్పద్రుమ పుష్పవృష్టిః
 సదర్శితే సంశ్రితరాసలీలే || 8.89 || 800

- గృహీతహస్తద్వితయాః సలీలం
మిథ్యాభుజంగేన మృగీదృశస్తాః |
పరిభ్రమంత్యో విపరీతవృత్త్యా
ప్రక్రాంతరాసాం భువమభ్యజానన్ || 8.90 || 801
- మనోజ్ఞమల్లీహసితేన తాసాం
రమ్యేణ కృష్ణో రజనీముఖేన |
అన్యాదృశీం ప్రీతిమనన్యయోగాత్
ఆపాదయిష్యన్విరరామ రాసాత్ || 8.91 || 802
- ఉద్భిన్నఘ్రామ్బుకణం విహారాత్
తాసాం కరస్పర్శరసేన చైనం |
లతాగృహే నందన గర్భశోభి -
న్యాసీనమన్వాసత గోపకన్యాః || 8.92 || 803
- స్వలంభితైశ్చిత్రపలాశపుష్పైః
సంవీజ్యమానో విటపైః ప్రియాభిః |
నిదర్శయామాస వనాంతరాలే
నీలాద్రిముద్భ్యాంత మయూరబృందం || 8.93 || 804
- విచిత్రలీలాహితవేపథూనాం
తాసామనాసాదిత విశ్రమాణాం |
తాపోపశాంత్యై తపనాత్మజాయాం
ఆహ్లాదనీమద్భిరియేష లీలాం || 8.94 || 805
- ముఖేన తస్య ద్విజరాజభాసా
తారాభిరామేణ తమోపహేన |
ప్రేమోదధిం వర్షయతా ప్రియాణాం
సంచిక్షిపే తత్ర సరోజకాంతిః || 8.95 || 806

- సంధ్యాఘనాభః స తదా ప్రియాణాం
 మధ్యే బభౌ వారిజరేణుతామైః |
 శృంగారదిగ్గైరివ దృష్టిపాతైః
 శృంగోదక్టైరాప్లుత చిత్రదేహాః || 8.96 || 807
- స పద్మినీనాం సలిలస్థితానాం
 చకార సమ్మీలనమాశు తాసాం |
 తుషారజాలైస్తుహినాంశుసౌమ్యః
 కామోపనేతా కరయంత్రముక్తైః || 8.97 || 808
- పటీరపంక్తైః ప్రతిపన్నగంగాం
 శోణాన్వితాం కుంకుమసంగమేన |
 కస్తూరికాభిః ప్రచితాత్మవర్ణాం
 కృష్ణప్రియాః కృష్ణనదీం వితేనుః || 8.98 || 809
- అకాలజాతప్రతిమేందుజాలాన్
 ఆకీర్ణమిథ్యాశఫరాంస్తరంగాన్ |
 వక్త్రాక్షివక్షోరుహబింబయోగాత్
 అకల్పయన్ కల్పిత చక్రవాకాన్ || 8.99 || 810
- సవిభ్రమా చారుపయోధరాభా
 తాభిః సమం సూర్యసుతా ప్రపేదే |
 అలబ్ధపూర్వం తదనన్యలభ్యం
 కృష్ణోపభోగేన కృతార్థభావం || 8.100 || 811
- నితంబవక్షోజనిరూఢవృద్ధిః
 మధ్యే కృశా సంశ్రితనిమ్ననాభిః |
 విలోలపద్మార్ద్రతరంగహస్తా
 తాసామభూదన్య తమేవ సాఽపి || 8.101 || 812

అసూయయేవ ప్రమదాజనానాం

లాక్షాంజనాదీని విలోపయంతీ |

నిసర్గశోభాతిశయప్రకాశాత్

కృతోపకారేవ నదీ బభూవ || 8.102 ||

813

చిరప్రవృద్ధం దయితేఽనురాగం

చిత్తే దురాసేధమివోద్వమంతీ |

ప్రాయేణ తత్కాంతి మధూపభోగాత్

దృష్టిస్తదా రాగమువాహ తాసాం || 8.103 ||

814

అనంగ రాగోజ్జ్వల చిత్తదేహా

విశ్వాధికం వివ్యధురాయతాక్ష్యః |

కష్టారశోభారచితైః కటాక్షైః

కామస్య బాణైరివ తాపదీప్తైః || 8.104 ||

815

విగాహనాద్గోపనితంబినీనాం

సంవర్ధమానే సహసాఽంబుపూరే |

తద్వక్త్రశోభావిజితైః సరోజైః

అంతర్హితం నూనమవాప్తలజ్జైః || 8.105 ||

816

కృష్ణాంబుదః కల్పితహస్తయంత్రః

చకార గోపీనయనోత్పలేషు |

ధారాంబుసేకాదుపసంభవంత్యా

రాగశ్రియా రక్తసిలీంధ్రశోభాం || 8.106 ||

817

ముహుఃప్రయుక్తాం ముఖపుండరీకే

కదర్థయంత్యా కరయంత్రధారాం |

కాంతే కయాచిద్ధధిరే కరాభ్యాం

గతాగతాన్యత్ఫలకాననానాం || 8.107 ||

818

- ప్రయాపితే గోపికయా కయాచిత్
 కృష్ణాననం కీచకయంత్రతోయే ।
 నిమీలనోన్మీలనతస్తదీయాత్
 నక్తందివం తత్క్షణదృశ్యమాసీత్ ॥ 8.108 ॥ 819
- తమార్ద్రభావాన్నిబిడాంతరీయం
 లంబాలకం రాశిమివాద్భుతానాం ।
 పశ్చాదుపేతా పరిరభ్య తస్థౌ
 కాచిత్ప్రియా కామవధూరివాన్యా ॥ 8.109 ॥ 820
- అభంగురప్రేమబలేన తస్యాః
 బద్ధం ప్రియం బాహులతాద్వయేన ।
 సమీక్ష్య కామార్పితపాశమన్యాః
 సంప్లావయామాసురపేతశంకాః ॥ 8.110 ॥ 821
- యదంఘ్రియోగాజ్జగతాం త్రయాణాం
 మందాకినీ మాన్యతమా బభూవ ।
 తయాపి సంభావ్యతమా తదాసీత్
 కృష్ణేన సా తేన కృతావగాహా ॥ 8.111 ॥ 822
- అథోపచారానుపపాదయంతీ
 దివ్యేన దేహేన దినేశకన్యా ।
 ఆనర్చ పాదార్పిత రత్నపుష్పా
 గోపీసఖం గోపకుమారమాద్యం ॥ 8.112 ॥ 823
- సరిద్భిరన్యాభిరపి ప్రభావాత్
 ప్రాయేణ గోపీతనుమాశ్రితాభిః ।
 తోషాదుదన్వత్సుతయోప భోగ్యః
 తోయోపచారేణ విభుః సిషేవే ॥ 8.113 ॥ 824

- తముత్తరంతం సరితః ప్రవాహాత్
ఉత్తారకం పంకమయాత్పయోధేః |
మరుత్ప్రయుక్తా వసనాంగరాగైః
ఆకల్పయన్నస్సరసస్తదర్హైః || 8.114 || 825
- వ్రజాంగనాశ్చ త్రిదశాంగనాభిః
ప్రసాధ్యమానా బహుమానపూర్వం |
రమాసహాయ ప్రణయానురూపాం
సమ్మాననాం సాధుజనేష్వవిందన్ || 8.115 || 826
- విహృత్య తస్మిన్ వ్రజసమ్ముఖీనే
చక్రం గవాం శైలవనాన్నివృత్తం |
ఉపాద్రవత్కశ్చిదరిష్టనామా
కైలాసపర్యాయ తనుః కకుద్మాన్ || 8.116 || 827
- ఖురాగ్రవజ్రేణ విదారయన్క్మాం
విషాణనిర్భిన్నవిమానమూలః |
దుర్వారవేగో దదృశే స దూరాన్
మృత్యోరుపక్రాంతమహో మహోక్షః || 8.117 || 828
- శృంగావరుణైః శకటైః ప్రకీర్ణం
వృషాంతరైరాశు విముక్తమార్గం |
వ్రజం తదా విప్లుతగోపవర్గం
త్యక్త్వా స కృష్ణాభిముఖం జగామ || 8.118 || 829
- తమాపతంతం ప్రతిసంజిహానో
నిర్వాదవిత్రాసితదీనధేనుం |
విషాణయుగ్మ గ్రహణేన శౌరిః
చక్రే వినిష్పేడిత పీనకంఠం || 8.119 || 830

అపహత్య దుర్జయమరిష్టదానవం

జగతామరిష్టమివ జాతవిగ్రహం ।

వ్రజసద్భిరద్భుత విహారతోషితైః

సురసత్తమైరపి సమం స తుష్టువే ॥ 8.120 ॥

831

అన్యైరప్యసురమలిష్టుచైరనేకైః

ఆతంకాన్స్థిరచరసూతిభిః ప్రసూతాన్ ।

గోపానాం ప్రతివిదధే గవాం చ కాలే

రామేణ స్తుతచరితో రథాంగపాణిః ॥ 8.121 ॥

832

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు

యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే అష్టమః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ నవమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ భోజపతిర్జగత్పతేః అవతారం భువి నారదాన్మునేః ।

శ్రుతవానతిదేవదానవం వ్యథయా వీతవిషోపమోఽభవత్ ॥ 9.1 ॥

833

నిహతా పృథుకేన పూతనా

శకటం తత్పరివర్తితం మహత్ ।

కకుభద్వితయం నిపాతితం

ప్రహితః క్వాపి విపీడ్య కాలియః ॥ 9.2 ॥

834

స చ గోముఖవర్ధనో దధే

గమితః క్షోదమరిష్టపర్వతః ।

ప్రథితశ్చ బలః ప్రలంబజిత్

నిధనం ధేనుకదానవో గతః ॥ 9.3 ॥

835

దవహవ్యవహాశ్చ జగ్రసే

విషధృద్వింధ్యసమో విదారితః ।

ఇతి నామ విజృంభణే రిపోః

అలమేకైకమలంఘ్యతాస్థితే ॥ 9.4 ॥

836

బహుభిః కిమిహ ప్రతర్కితైః

బలినః స్తోతసి ధావతో విధేః ।

యదతీతమతీతమేవ తత్

కరణీయం పునరాయతిక్షమం ॥ 9.5 ॥

837

ఇతి విప్రతిసారవిహ్వాలః

స్వయముత్థాపిత మృత్యుచోదితః |

ప్రతిహంతుమియేష చక్రిణం

శలభో దీప్తమివాశుశుక్షణీం || 9.6 ||

838

దివసాంతదివాకరోపమః

శ్వసితాందోలితజీవితస్థితిః |

భయవిస్మయరోషకర్బురః

స శిరఃకంపమవర్తయత్క్షణం || 9.7 ||

839

స చ దానపతిం సమాదిశత్

భవతో జీవతు భద్ర సౌహృదం |

అజితేన జిఘాంసితస్య మే

భజ సాహాయకమాత్మరక్షణే || 9.8 ||

840

అతిమానుషచేష్టితః స్వయం

మధుజిన్మానుషభూమికాం వహాన్ |

అసురానభిహంతుమీహతే

దమనీయోఽయమరూఢయౌవనః || 9.9 ||

841

అవిచారితమాశు గమ్యతాం

అధినందావసథం విహారిణౌ |

బలదేవజనార్దనౌ బలాత్

ఉపనేయౌ భవతా చ్ఛలేన వా || 9.10 ||

842

సహ నందముఖైరశంకితం

కరదానవ్యపదేశవంచితైః |

అపరేద్యురిహోపసర్వృతాం

అసురధ్వంసకృదగ్రజాన్వితః || 9.11 ||

843

- ఇతి వాచముదీర్య దుర్మతిః
 స్వవధోపాత్తకృపాణికోపమాం ।
 సపది ప్రజిఘాయ కేశినం
 మధుజిత్ప్యేడనలోభమోహితః ॥ 9.12 ॥ 844
- స చ వాజిమహాసురశ్చరన్
 అనుబృందావనమద్రిసన్నిభః ।
 సమహేషత సమ్ముఖం ప్రభోః
 అశనిధ్వానభయానకధ్వనిః ॥ 9.13 ॥ 845
- కులిశోపమదంతపంక్తికం
 కుటిలప్రేక్షితజాతవిద్యుతం ।
 ఖురఖండితభూమిమండలం
 జ్వలదంగస్ఫుటవిష్ఫులింగకం ॥ 9.14 ॥ 846
- బడబాముఖవహ్నిదారుణం
 విపులావర్తవిశేషచిత్రితం ।
 ధృతసింధుతరంగతాండవం
 ముఖనిష్కాసితఫేనసంప్లవం ॥ 9.15 ॥ 847
- క్షితిభేదకృతక్షణైః ఖురైః
 పటుధీరధ్వనినిర్జితాంబుదైః ।
 విదధానమశేషఘాతినః
 శమనస్యేవ మృదంగవాదనం ॥ 9.16 ॥ 848
- ధృతవాలధిధూమసంహతిం
 చటులోల్కాశతచండకేసరం ।
 గ్రసీతుం క్షమమంబుధీన్క్షణాత్
 అనుకల్పాశ్రితచండపావకం ॥ 9.17 ॥ 849

గరుడానిలచిత్తరంహసం

గతదూరాంతికమక్రమైః క్రమైః |

ముహురుత్పూతిభిన్నభాస్కరం

నిబిడాస్యాతపయోదకేసరం || 9.18 ||

850

భ్రమణే కృతసాలమండలం

క్రమణే దిక్షు విదిక్షు చ స్థితం |

నటవృత్తిమివాశునర్తనే

కలితాకాశమివాంగధూననే || 9.19 ||

851

మధుజిద్వహనక్షమాత్మనా

దరనిర్భుగ్నఫణేన భోగినా |

ముహురున్నమితామయత్నతో

నమయంతం నిజభారతః క్షితిం || 9.20 ||

852

అచలక్షితిసంధిభేదనైః

అనిలస్కంధవిభాగభంజకైః |

బధిరీకృతనిర్జరశ్రుతిం

బహుభిః సంభ్రమహేషితోర్మిభిః || 9.21 ||

853

ద్విరదాయుతసారదుర్దమం

ద్రుతవిద్రావితదిజ్మతంగజం |

అసురాదిభిరప్యనాస్థితం

సురసేనాపరభాగదర్శినం || 9.22 ||

854

ప్రతికాయమివాసురశ్రియః

ప్రథమాకల్పమివాంతకభ్రువః |

పరివర్తమివామరశ్రియః

ప్రతిఘస్యేవ మహోత్సవం నవం || 9.23 ||

855

- ఉపమానమివాత్మనః స్వయం
 ప్రతిమానేఽపి సమే సమత్సరం ।
 అవలేపమివాత్తవిగ్రహం
 ద్విషదుత్పాతమివ ద్రుతోదితం ॥ 9.24 ॥ 856
- అచమత్కృత పంచవక్త్రకం
 కృతమన్యైరిహ దుష్టసత్త్వకైః ।
 అపసర్పితగోకులం భయాత్
 అభిలీనస్థల గోపయాథపం ॥ 9.25 ॥ 857
- అవమత్య తురంగదానవం
 శమయన్గోపగణస్య సాధ్వసం ।
 ప్రజహాస హరిః ప్రతిద్రవత్
 ప్రసభాస్పోటిత భావితోద్యమః ॥ 9.26 ॥ 858
- వివృతాయతవక్త్రకందరం
 ప్రతిధావంతమివాంతకం ప్రభుః ।
 భుజసానుమతః ప్రవేశనాత్
 అగమం వజ్ర ఇవ వ్యధారయత్ ॥ 9.27 ॥ 859
- క్రకచక్షతదారుభేదవత్
 సమపాదాక్షిలలాటనాసికే ।
 దదతుః క్షితికంపమాఘ్నతే
 శకలే సైంధవదానవస్య తే ॥ 9.28 ॥ 860
- విశరారుభిరస్య విశ్వతః
 కలధౌతాచలఖండపాండరైః ।
 వితతా పృథివీ విదిద్యుతే
 విబుధ ప్రీతిలతాంకురైరివ ॥ 9.29 ॥ 861

- తదనాధి విభూతిబంధురం
విగతవ్యాధికులం వ్రజౌకసాం ।
దమితారిగణేన దీవ్యతా
యదునాథేన సనాథతాం యయౌ ॥ 9.30 ॥ 862
- త్వరితం చ తదా శ్వఫల్యజః
స్వహితం కంసనియోగమాస్థితః ।
దనుజాంతకదర్శనోత్సవ -
స్థిరసంప్రీతిరితి వ్యచింతయత్ ॥ 9.31 ॥ 863
- అపి నామ నిశామయిష్యతే
నిగమాంతైరివ నిర్మితా స్థలీ ।
రమయిష్యతి యత్ర మే దృశౌ
రసభూమా రమణీయమాత్యకా ॥ 9.32 ॥ 864
- భవదుర్గతదివ్యభేషజైః
ప్రచితాం తత్పదపద్మరేణుభిః ।
ప్రణిపత్య శుభాం వనస్థలీం
పరిపూతో భవితాఽహమప్యత ॥ 9.33 ॥ 865
- రసమప్రతిమం రసాయనం
రమయా చ క్షమయా చ సేవితం ।
నయనే మమ కిం ను పాస్యతో
నరకాతంకనిదానభేదనం ॥ 9.34 ॥ 866
- అపి శంఖరథాంగతోరణ -
ధ్వజవజ్రాంకుశమత్స్యలాంఛనం ।
వినివేశయతాద్విభుః స మే
వినతే మూర్ధని పాదపంకజం ॥ 9.35 ॥ 867

యదువంశమసౌ సభాజయత్

బహుమానేన విహారజేన మాం ।

భుజపంజరమధ్యయంత్రితః

పులకోద్భాసితనుం విధాస్యతి ॥ 9.36 ॥

868

శ్రుతిసౌరభసౌమ్యయా గిరా

సుధయేవైష ముఖేందుసూతయా ।

శమయేదపి నామ సంజ్వరం

పురుషః పుష్కరలోచనో మమ ॥ 9.37 ॥

869

అహమస్మి తవేతి వాదినం

ప్రణయస్మేరముఖః ప్రసన్నధీః ।

విదితేతరవర్జితోఽప్యసౌ

విభురక్రూర వదేతి వక్ష్యతి ॥ 9.38 ॥

870

చిరశీలిత సంయమక్రమైః

యతిభిర్యోగదృశా దిదృక్షితం ।

నిధిమద్భుతముజ్ఞితావధిం

పరిపశ్యేయమహం ప్రసంగతః ॥ 9.39 ॥

871

స దృశా సదృశాంతరోజ్ఞితః

సుముఖః స్వాగతవాక్యగర్భయా ।

కలుషం కిమపహ్నావేత మే

కరుణాసింధు సుధోర్మికల్పయా ॥ 9.40 ॥

872

వ్యథితం వృజినేన ధన్వనా

విషయాశీవిషమోహితం చ మాం ।

అపి జీవయితా పతిః సతాం

అమృతాసారనిభైరవేక్షణైః ॥ 9.41 ॥

873

అలమత్ర పృథగ్విధైః ఫలైః

అవశాదధ్వని విందతో మమ |

వసుధావసుదేవదేవకీ -

తపసామేకమిదం మహాత్ఫలం || 9.42 ||

874

మదఖేలగతీ మహాబలౌ

మధురాలంకరణం విధిత్యతః |

వ్రజయాధపతీ వశానుగౌ

భవితారౌ మమ భాగధేయతః || 9.43 ||

875

కిమకుర్వత పుణ్యమగ్రిమం

మహితాస్తే మధురానివాసినః |

కృపయోపగతౌ నిరీక్షితుం

కృతినః కృష్ణహాలాయుధావుభౌ || 9.44 ||

876

రమయా క్షమయా చ మాధవో

రమమాణః ప్రతిగమ్య తాం పురీం |

అపి చర్మదృశోఽపి మాదృశాత్

అవిసంవాదయితా స్వవైభవే || 9.45 ||

877

అవరుద్ధభుజాంతరః శ్రియా

విదధానో వసుధాకరగ్రహం |

అభిషేకముపేయివానసౌ

కిము నాథో భవితా కులస్య నః || 9.46 ||

878

అసహిష్ణురసహ్యవిక్రమః

త్రిజగత్క్షోభకృదుగ్రసేనజః |

బలవాన్బలభద్రకృష్ణయోః

హతధీర్హంత కిమాచరిష్యతి || 9.47 ||

879

అకరోరశిరీషకోమలైః

కథమంగైః ప్రతియోత్యతే హారిః |

కులశైలకులీనముష్టిభిః

కుటిలైః సంయతి ముష్టికాదిభిః || 9.48 ||

880

ఉదయాస్తమహీధరస్తనీం

చతురంభోనిధిమేఖలాం భువం |

ఉపభోక్ష్వత ఏష కంసజిత్

న హి దుఃసాధమచింత్యతేజసః || 9.49 ||

881

ఇతి సమ్మతసత్త్వసారథౌ

మహితస్థేమ్ని మనోరథే స్థితః |

హరిపాదరజఃపవిత్రితం

వ్రజమాసాద్య రథాదవాతరత్ || 9.50 ||

882

నవనీతముఖైరుపాయనైః

అథ నందప్రముఖప్రకల్పితైః |

ఉచితామభినంద్య సత్క్రియాం

అభితస్తానగవేషయత్ప్రభుం || 9.51 ||

883

స దదర్శ గవామనుప్లవం

ముదితం కేశివధేన కేశవం |

గతిమప్రతిఘాధ్వయాయినాం

గరుడచ్ఛత్రనివారితాతపం || 9.52 ||

884

ఘనసంవృతనారదస్తుతం

నిగమాఘాతనిజాంఘ్రిసౌరభం |

తరుణారుణతామ్రవాససం

శుభతాపింఛతులాధరద్యుతిం || 9.53 ||

885

- అభిలక్ష్మమనుశ్రవేక్షణైః
 అవిపర్యస్తహితాహితక్రమైః |
 పరిభూషితబర్హభూషణం
 కమలాకౌస్తుభనిత్యభూషితం || 9.54 || 886
- అతిసూర్యసుధాంశుతేజసం
 సమహానేరుపమేయమాత్మనా |
 నిబిడాద్భుతరాశిమక్షయం
 నిగమానామపి నిత్యనూతనం || 9.55 || 887
- ఉపవీణయతస్తమర్భకాన్
 ఉపగాత్రానుపన్యత్యతశ్చ సః |
 తదవస్థతదర్హభూమికాన్
 యమినోఽనన్యమతీనమన్యత || 9.56 || 888
- శుభతర్ణకశోభితాంతికాః
 సవిధే తస్య చ ధేనువిగ్రహాః |
 అనఘాంగవతీరమన్యత
 శ్వసితైరస్య సముత్థితాః శ్రుతీః || 9.57 || 889
- ప్రణునావ చ భక్తిసన్నతః
 ప్రణిధానేన వినా సమీక్షితం |
 హరిమద్భుతగోపఖేలనం
 శ్రితసర్వాతిథిమాగతోఽతిథిః || 9.58 || 890
- దురితగ్రహయోగదుఃఖితం
 త్రిగుణగ్రంథినిబంధనిఘ్నితం |
 పతితం నిజపాదపంకజే
 పరిగృహ్ణీష్వ ఘృణానిధాన మాం || 9.59 || 891

స్వప్దప్లవమాశ్రితాంజనాత్

నయసే పారమపారవైభవః |

అతివేలమహోర్మిసంకులే

కలుషోదన్వతి కర్ణధారితః || 9.60 ||

892

రమయా సహ రాజహంసవత్

పరమం ధామ విభూషయన్భవాన్ |

ప్రణిధానవతామపంకిలే

పదమేతన్నదధాతి మానసే || 9.61 ||

893

అతిరోధిరసౌ నిధిః శ్రుతేః

అనిమేషవ్రతదేశినీ దృశోః |

తనుతే తనురీశ తావకీ

స్మరణం విస్మరణం చ దుఃశకం || 9.62 ||

894

వ్యపదిశ్య ముకుంద దేవకీం

విహారంత్యా వసుదేవమందిరే |

జనితోఽసి నిజానుకంపయా

జగతీరక్షణజాగరూకధీః || 9.63 ||

895

భవతో భవనాటికాం విదత్

విభవాడంబరిణాం విడంబినీం |

అనపాయపదాధిరోపణాత్

అపవృత్తా న పునర్నివర్తతే || 9.64 ||

896

సుధియస్తవ గోపభూమికాం

సుభగాం కౌతుకసూతికాం ధియాం |

అనువిద్య గతార్కభూమికాం

అధివిందేయురనశ్వరీం శ్రియం || 9.65 ||

897

దురితాని భజంతి సంక్షయం

తపనేనేవ తమాంసి దీవ్యతా |

హృదయాని చ యోగినాం త్వయా

కుముదానీవ వికాసమిందునా || 9.66 ||

898

గుణతశ్చ విభూతితశ్చ తే

క్వచిదంశేఽపి సమాధికత్యజః |

ఉపమానకలావికల్పితైః

ఉపలక్ష్యేత జగత్ప్రధానతా || 9.67 ||

899

మహిమార్ణవ వర్ణనోద్యతాః

పరిమాతుం గుణమేకమక్షమాః |

త్రపయేవ భజంత్యసీమని

త్వయి వాచంయమతామనుశ్రవాః || 9.68 ||

900

తవ విశ్వవిదో వదామి కిం

జగదేకాధిపతేర్దిశామి కిం |

కృపణః పరిపూర్ణసంపదః

కమివాంశం పరిపూరయామ్యహం || 9.69 ||

901

ప్రకృతే కిమనేన తత్ప్రభో

భవదావిర్భవనస్థలీం పునః |

పదపద్మరజఃపవిత్రితాం

విదధానో జహి నాథ విద్విషః || 9.70 ||

902

బహుశాఖవిజృంభణో మహాన్

అవదాతేన సుగంధినాఽద్య నః |

యశసా భవతు ప్రసూనవాన్

యదుసంతానమహీరుహస్తవ || 9.71 ||

903

- త్వరతే రిపురాగతౌ తవ
 స్వయమేవావసరం సమర్పయన్ |
 నతరక్షణ కిం వదంత్యసౌ
 న విలోపం భువి యాతు తావకీ || 9.72 || 904
- స్వయమేవ సమేయుషాం వధే
 విమతానాం క్షీతిభారజన్మనాం |
 మృగయామివ భావయంత్యసౌ
 మహతీ సంపదుపస్థితాఽద్య తే || 9.73 || 905
- శతకోటి సహస్రసారవాన్
 మథనం ప్రాప్స్యతి మాతులస్త్యయా |
 వ్యసనం విపదప్యనేహసా
 వినిపాతశ్చ న కస్య కర్మిణః || 9.74 || 906
- అభిసంహితమౌగ్రసేనినా
 కథితం చ క్రమశో వ్యజిజ్ఞపత్ |
 కులజః కుటిలాశయోజ్ఞితః
 కుశలం పృష్టవతే మధుద్విషే || 9.75 || 907
- అపరేద్యురశేషతో నయన్
 సహసా గోపగణాన్స యాదవః |
 స్థితమధ్వని రామకేశవౌ
 రథమారోపయదగ్యరంహసం || 9.76 || 908
- వ్రజతోరథ వల్లవస్త్రియో
 బలభద్రస్య జనార్దనస్య చ |
 అనుదుద్రువురాశు వర్తనీం
 కురరీకూజిత సూచకస్వనాః || 9.77 || 909

- వ్యలపన్నితి బాష్పగద్గదం
 విరహారంభవిషాద విహ్వలాః |
 వలయైః ప్రియవర్తృపాతిభిః
 క్షతపుష్పా ఇవ ఘర్మవీరుధః || 9.78 || 910
- అపయాతి సహగ్రజన్మనా
 సహసా నందసుతో విహాయ నః |
 అనుయామ నివారయామ వా
 కథమస్మాభిరుదాస్యతే ముధా || 9.79 || 911
- శ్రుతిషు జ్వలనం వమత్యసా -
 వదవీయో రథచక్రచీత్యృతిః |
 ద్రుతమేత్య పతేమ తత్పదే
 గురుభర్తాదిషు ముక్తగౌరవాః || 9.80 || 912
- ప్రగుణత్వమివ ప్రజస్త్రియః
 చలసంబంధిని నందనందనే |
 ముదిరధ్వనితాం విజానతే
 శిఖినస్తద్రథనేమినిస్వనే || 9.81 || 913
- అయముద్భృత గోకులేక్షణః
 కథమక్రూర ఇతి ప్రజల్ప్యతే |
 అథవా భువనేషు దారుణాః
 ప్రథితాః పుణ్యజనా నిశాచరాః || 9.82 || 914
- బడిశామిషవత్ ప్రయుక్తయా
 రిపురక్రూరసమాఖ్యయాన్వితః |
 విభవం హరతి వ్రజౌకసాం
 కిమిహోచ్యేత వదేమ కస్య వా || 9.83 || 915

అవతారవరాహరూపిణా

హరిణా భూమిరుదంచితోదధేః |

విరహవ్యసనోదధేరితః

క ఇవోదంచయితుం క్షమేత నః || 9.84 ||

916

చిరసంఘటితోఽపి నః క్షణాత్

అనురాగో బలభద్రకృష్ణయోః |

అపయాత మహానదీద్వయో

భవితా శోణ ఇవైష నిష్ఫలః || 9.85 ||

917

అవికల్పితబాల్యయౌవనః

ప్రణయోఽస్మాసు బలానుజన్మనః |

విధినా విషమప్రవాహిణా

సికతాసేతురివైష భిద్యతే || 9.86 ||

918

అమునా శశినేవ కల్పితః

చిరమస్మాసు శరన్నదీష్టివ |

ప్రణయః ప్రతిభాసజీవితః

ప్రతిమాచంద్ర ఇవ ప్రలీయతే || 9.87 ||

919

అహమస్మి తవ త్వమేవ వా

మమ దృష్టిస్త్వమితి ప్రలోభయన్ |

విజహాతి స ఏవ వల్లవీః

అలమేతావదతః పరేణ కిం || 9.88 ||

920

అయమేవమశుక్యదాసికాః

స్వపదోపఘ్నలతాః స్వయం ప్రభుః |

బహుమత్య జహాతి నిఃస్పృహః

కథమాలేఖ్యగతా ఇవాద్య నః || 9.89 ||

921

నిరపేక్ష ఇవైష నీలయా

రసికః పాలికయా సరాధయా |

పుథగత్ర కిమేతదుచ్యతే

కుహకః కశ్చిదసౌ కులస్య నః || 9.90 ||

922

అమృతస్య విషస్య చ స్వయం

ప్రభవస్థానమభూత్పయోనిధిః |

నియతం తదనేన దర్శితం

నిజసంయోగవియోగదాయినా || 9.91 ||

923

ముఖచంద్రికయా ముఖాని నః

కుముదానీవ వికాసమానయన్ |

కితవో యదువాచ సత్యవత్

క్వ గతం తత్క్వ చ తేన గమ్యతే || 9.92 ||

924

యమునాపులినేషు దీవ్యతా

యదుతానేన వశీకృతా వయం |

విఫలప్రణయప్రదాయినా

విధినా హంత విలోభితాస్తతః || 9.93 ||

925

విజహాతి స ఏష గోకులం

మధురామాద్రియతే మనోరమాం |

భవితవ్యతయా శుభాశుభే

తదిహైవం పరివర్తితాస్పదే || 9.94 ||

926

సహజం హరతా మహానిధిం

వివశానామివ వైరిణేవ నః |

విహితః సుకృతేన కీదృశా

మధురాయోషిదనుగ్రహో మహాన్ || 9.95 ||

927

సహపాంసువిహారసంభృతం

జహతా స్నేహామనంగవర్ధితం |

అపి నాగరయౌవతం క్షణాత్

అమునా హంత విలోభయిష్యతే || 9.96 ||

928

నటవత్పరిగృహ్యా మాయయా

నతచింతామణిరేష నస్త్వజన్ |

అనురూపతమాస్వపి ధ్రువం

నగరస్తీషు న సంగమేష్యతి || 9.97 ||

929

నిజవంశ నినాదతోఽపి యత్

స్వదతే శ్రోత్రరసాయనం వచః |

నిదధీత నృశంసధీరసౌ

పురయోషిత్స్వపి వాగురామిమాం || 9.98 ||

930

ఇహ తావదుపేక్షితా వయం

వశినాఽఽలేఖ్య పరాంగనా ఇవ |

విహరన్విరసేన చేతసా

కితవస్తత్ర కిమాచరిష్యతి || 9.99 ||

931

యువతీరయమిందుకాంతయేత్

నగరే నందకుమార చంద్రమాః |

స్మితచంద్రికయా యదీయయా

ద్రవతామేతి మనఃశిలాపి నః || 9.100 ||

932

అపి జహవ్యరముష్య దర్శనే

నవలుభ్భా నగరస్త్రీయః ప్రియాన్ |

సులభే సుమణౌ కథం మతిః

క్రమతే కాచన కాచసంగ్రహే || 9.101 ||

933

- లలితాద్భుతలాస్యగంధిషు
 ధ్రువమంగేషు బలానుజన్మనః |
 నవయౌవనరామణీయకం
 నయనైః పాస్యతి నాగరీజనః || 9.102 || 934
- విధినా విషమప్రవృత్తినా
 వ్యపనీతోఽపి కదాచిదాగతః |
 అపి నః పునరార్థయిష్యతే
 మదనప్రాణ సుహృద్భిరీక్షితైః || 9.103 || 935
- ఇహ తత్పదకాంక్షిభిః స్తనైః
 నయనైస్తన్ముఖపద్మషట్పదైః |
 శ్రవణైశ్చ తదుక్తిజీవితైః
 అపి జీవేమ పునస్తదాదృతాః || 9.104 || 936
- కరుణాభరితైః కదా పునః
 స్వయముల్లాఘయితా స ఏవ నః |
 అపరస్పరపాతిభిః శనైః
 అగదంకారనిభైరవేక్షణైః || 9.105 || 937
- వివిధారుణరాజిరంజితే
 విశదస్మేరవిశాలశీతలే |
 కిమపి బ్రువతీ కృతార్థతాం
 నయనే తస్య కదాఽనునేష్యతః || 9.106 || 938
- బధిరత్వమివాగతాన్యసౌ
 శ్రవణాన్యద్య పునః సమేత్య నః |
 రమయిష్యతి చాటుభిః కదా
 రతిసింధోరివ వీచిపంక్తిభిః || 9.107 || 939

మదయన్ష్ఠదయాని విభ్రమైః

అపి సంవాదమివాచరందృశా |

అవిభాగమివావహన్తుణైః

అపి నః ప్రత్యవపత్యతే పునః || 9.108 ||

940

పరివర్తయితా జగత్త్రయాం

అపరావృత్తిరనేహసః క్రమః |

యదతీతమతీతమేవ తత్

పునరేష్యత్యపి పుష్కరేక్షణః || 9.109 ||

941

అథవా పురసుందరీజనైః

సుభగంభావుక సౌమ్యవృత్తిభిః |

అవశాదవరుద్ధచేతసః

కృతినః కైవ కథా వ్రజాగమే || 9.110 ||

942

మధురాపురమత్తకాశినీ -

మధురాలాపవిలోభితాశయః |

పునరేష్యతి నందనందనః

కిమివాస్మాసు విచింత్య కారణం || 9.111 ||

943

బహువిభ్రమపాశబంధురాం

గుణగృహ్యః స్వయమేష దుస్తరాం |

అతిలంఘయితుం న శక్నుయాత్

నగరస్త్రీజననేత్రవాగురాం || 9.112 ||

944

న రథః పరిదృశ్యతే మహాన్

న చ నేమిస్తనితం నిశమ్యతే |

న చ రేణురితో విజృంభతే

తదపి భ్రశ్యతి జీవితం న నః || 9.113 ||

945

ఇతి వాదిని వల్లవీజనే

యమునాం సత్వరసూతచోదితః |

ఘటయన్ వసుధామనోరథం

వశినస్తస్య రథః క్షణాద్యయౌ || 9.114 ||

946

స్వగుణానుభవేన సుభ్రువాం

భవభోగోచిత పుణ్యసంచయం |

విరహావ్యథయా తు తీవ్రయా

వృజినాంభోధిమశోషయత్ప్రభుః || 9.115 ||

947

పరవంతి జగంతి బాధితుం

నియతిః కిం న కరోతి నిష్ఠురా |

విజహౌ కరుణానిధిః ప్రియా

విరహే తస్య చ తాభిరాస్యత || 9.116 ||

948

వినివేశ్య రథే సితాసితౌ

వసుదేవస్య సుతౌ స యాదవః |

మణిభంగరుచం మహాపగాం

దివముష్ణాంశురివ వ్యగాహత || 9.117 ||

949

అఘమర్షణలీనకిల్బిషః

సలిలే మగ్నతనుర్దదర్శ తౌ |

భుజగేంద్రభుజంగశాయినౌ

పురుషౌ కించిదివాన్యలక్షణౌ || 9.118 ||

950

ఉపసృత్య చ తీరమాదరాత్

తదవస్థౌ నిరవర్ణయద్రథే |

స్మయమానదృశోస్తయోరసౌ

నిభృతః స్వానుభవం న్యవీవదత్ || 9.119 ||

951

ప్రణిధానబహిర్విలోచనైః

ప్రతిలబ్ధానుభవః ప్రసాదయన్ |

అనినీషత తావుభౌ తదా

పురమారబ్ధశరాసనోత్సవాం || 9.120 ||

952

గజసింహగతీ తతశ్చ తౌ

గిరితుంగేన రథేన తేరతుః |

గగనద్రవసన్నిభాం నదీం

అపునః ప్రాప్తిభయాదివాకులాం || 9.121 ||

953

అథ వియతి సమేతైః సిద్ధగంధర్వముఖ్యైః

భువి చ భువనగోపః సంస్తుతో గోపవృద్ధైః |

లలితగతివిహారో రామచంద్రేణ సార్థం

రణపరిణతికాంక్షీ రాజధానీం జగాహే || 9.122 ||

954

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు

యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే నవమః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ దశమః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

తతస్తౌ దదృశుస్తత్ర విశంతౌ రాజవీధికాం ।

పూర్ణదృష్టిఫలాః పౌరాః పుణ్యైరేకముఖైరివ ॥ 10.1 ॥

955

చక్షుషామివ భాగ్యేన సంప్రవృత్తౌ మహోత్సవౌ ।

యుక్తౌ మదనశక్త్యేవ యుగపన్మధుమాధవౌ ॥ 10.2 ॥

956

అభిఖ్యావీచివిక్షేపైః అపృథగ్భావచిత్రితైః ।

సమేతైరనుభావాద్వైః సక్తావివ రసోత్తమౌ ॥ 10.3 ॥

957

క్రమముల్లంఘ్య భూతానాం భోగమోక్షావివోద్ధతౌ ।

తయోరేవ వినిష్పత్త్యై ధర్మావివ చ తాదృశౌ ॥ 10.4 ॥

958

పునంతౌ భువనం పాదైః పుష్పవంతావివాపరౌ ।

సించంతౌ కాంతివర్షేణ సితకృష్ణావివాంబుదౌ ॥ 10.5 ॥

959

మదోపక్రమదుర్ధాంతౌ మధురోద్ధతవిభ్రమౌ ।

కలభావివ సన్నద్ధౌ కంసాదినలమర్దనే ॥ 10.6 ॥

960

శుభానామివ సీమంతైః శ్రుతిసీమంతసేవితైః ।

పునంతౌ రాజవిశిఖాం పుణ్యైశ్చరణపంకజైః ॥ 10.7 ॥

961

శీలసంవృతపారమ్యైః శృంగారపరికర్మితైః ।

దృషదోఽపి ద్రవీభావం నయంతౌ దివ్యచేష్టితైః ॥ 10.8 ॥

962

- దిదృక్షాదత్తదృష్టినాం మనస్కారమనీషయోః |
సపీతిరససంతోషం దిశంతౌ దేహకాంతితః || 10.9 || 963
- మన్మథాయుతసౌందర్యా వసంతాయుతసౌరభౌ |
శశాంకాయుతలావణ్యౌ చండరశ్యయుతద్యుతే || 10.10 || 964
- చిత్తతామివ నీతానాం చిత్తచేష్టాపహారతః |
ప్రతిసౌధం పురస్త్రీణాం నిర్విశంతౌ నిరీక్షణం || 10.11 || 965
- సుప్రభాతమిహ ప్రాప్తం సూషా చ సుదినం చ నః |
ఇతి వాదిభిరన్యోన్యం ద్రుతచిత్తైరనుద్రుతౌ || 10.12 || 966
- బలాదపహృతైస్తత్ర రజకాద్రాజసమ్మతాత్ |
పరభాగశ్రియం ప్రాప్తౌ వాసోభిరసితారుణైః || 10.13 || 967
- లబ్ధపుణ్యవిపాకేన మాలాకారేణ లంభితైః |
శబలౌ దామభిశ్చిత్తైః సందిగ్ధనవమాలికైః || 10.14 || 968
- కాంతినిర్జితయా కామాత్ ప్రదిష్టైః కంసకుబ్జయా |
దధతౌ వర్ణకైర్భూయో దివ్యగంధౌ సుగంధితాం || 10.15 || 969
- ఋజుకృతసుజాతాంగా ఋజుబుద్ధ్యాఽథ కుబ్జయా |
ప్రణయంత్యా స్వగేహాప్తిం ప్రాప్తమందస్మితౌ మిథః || 10.16 || 970
- తతో వివిశతుః శాలాం బలిసద్మగుహామివ |
ప్రథితాం పృథుభిశ్చాపైః పన్నగైరివ భీషణైః || 10.17 || 971
- తత్ర శైలనిభం శౌరిః త్రిదశైరపి దుర్దమం |
దదర్యాజగవప్రఖ్యం దంభోలికతినం ధనుః || 10.18 || 972

- స్వప్రూర్వ ప్రభవోదంతం ఇదానీంతనయన్నివ |
తదానమ్య ధనుర్భీమం బభంజ భుజలీలయా || 10.19 || 973
- మహతా తస్య ఘోషేణ విదద్రే ద్విషతాం మనః |
సౌధాని మధురాయాశ్చ శుష్కాశనివిడంబినా || 10.20 || 974
- చాపగోపచమూం హత్వా తౌ జగద్ధితమానుషౌ |
అతిలంఘ్య ధనుఃశాలాం రంగద్వారమవాపతుః || 10.21 || 975
- తత్ర మృత్యుమివ క్రుద్ధం నిదధ్యతురరిందమౌ |
నాగం కువలయాపీడం నిపన్నవానమివాంబరం || 10.22 || 976
- తమాసాద్య ద్రుతం శౌరిః త్రాసితత్రిదశద్విషం |
పంచవక్త ఇవాక్రమ్య పాతయామాస భూతలే || 10.23 || 977
- తస్య దంతౌ సముద్భృత్య శ్వేతాద్రిశిఖరోపమౌ |
విదధాతే యదుశ్రేష్ఠౌ మల్లయుద్ధమహాయుధే || 10.24 || 978
- సహ గోపైరధిష్ఠాయ రంగమధ్యమరిందమౌ |
బలిజిద్బలభద్రశ్చ బాలవృత్తైరదీవ్యతాం || 10.25 || 979
- న్యపోపహలాత్తైరథ తౌ విహారైక్యమవాపతుః |
నర్మకారకజల్పాక నటనర్తకగాయకైః || 10.26 || 980
- జనస్య మహతస్తత్ర జనయామాసతుస్తదా |
మహతా కాంతివర్షేణ దిదృక్షాం దేవమాతృకాం || 10.27 || 981
- ఉపవేదమధీయుర్యే రణార్థం రంగదర్శినః |
తమేవ తే ద్విధాభూతం తావృభావభిమేనిరే || 10.28 || 982

- తదాలోకనలాభేన సామాజికజనస్తదా |
అనిదంపూర్వమాహ్లాదమపవృక్త ఇవాన్వభూత్ || 10.29 || 983
- బింబితాకృతయో నార్యస్తద్దేహమణిదర్పణే |
తత్పరిష్వంగనిర్వేశం అయత్నాదివ లేభిరే || 10.30 || 984
- గీతమంజుగిరస్తత్ర నృత్తసంవాదివిభ్రమాః |
మంచేషు హరిరద్రాక్షీత్ వరస్తీర్మదిరేక్షణాః || 10.31 || 985
- ధృతహేతిపరిష్కారాన్ ధీరోద్ధతవిలోకితాన్ |
దదర్శ పృథివీపాలాన్ దేవానివ దివశ్చ్యుతాన్ || 10.32 || 986
- తమసామివ సంఘాతం సమాహారమివైనసాం |
తుంగమంచగతం కంసం తుష్టో హరిరవైక్షత || 10.33 || 987
- లలితారంభయా వృత్త్యా రంగభాజాం రసావహా |
నరవృత్తాంతవిహృతిః వవృధే రామకృష్ణయోః || 10.34 || 988
- విదధే సింహనాదేన తారేణ యదుసింహయోః |
గర్జితం దైత్యమల్లనాం గోమాయుగణవాశితం || 10.35 || 989
- తావృభౌ డింభవపుషౌ ఖ్యాతవీర్యపరాక్రమౌ |
చాణూరో ముష్టికశ్చ ద్వా నియోద్ధుమభిజగ్మతుః || 10.36 || 990
- అహో మహదుపక్రాంతం అత్యాహితమిదం యతః |
అశిక్షితరణౌ బాలౌ మల్లయుద్ధే నియోజితౌ || 10.37 || 991
- శిరీషలలితైరంగైః చేష్టితైరపి పేశలైః |
అద్రిసారకరోరాభ్యాం కథం యోద్ధుమిమౌ స్థితౌ || 10.38 || 992

- పశ్యద్భిరవశైర్నానం పౌరజానపదైర్జనైః |
పాపమేతదనుజ్ఞాతం పరపిండపరాయణైః || 10.39 || 993
- మధుకైటభదుర్దాంతౌ మల్లబృందారకావిమౌ |
యది జేష్యతి యః కశ్చిత్ స కిం న పురుషోత్తమః || 10.40 || 994
- అథవా పూతనాదీనాం అప్రయత్నేన ఘాతుకౌ |
నియుద్ధే మల్లముఖ్యేభ్యో నాలమేతౌ న వా కథం || 10.41 || 995
- జనవాదమిమం శృణ్వన్ జాతహాసో జనార్దనః |
భుజమాస్ఫోటయామాస భూభారహరణే క్షమం || 10.42 || 996
- తదాస్ఫోటితశబ్దేన స్ఫుటత్కర్ణస్య భూయసా |
కంసమల్లగణస్యాసీత్ కథా గోపాలకాశ్రయా || 10.43 || 997
- గోపయుద్ధధియా జిహ్రాత్ చాణూరః కూణితేక్షణః |
పుష్పపేషమివోత్పశ్యన్నాద్రవత్పుష్కరేక్షణం || 10.44 || 998
- యథోచే విషమం తత్ర నియుద్ధం స్థూలదృష్టిభిః |
తత్త్వదృష్టిభిరప్యేవం విశ్వాధికబలే హరౌ || 10.45 || 999
- న్యూనాధికసమారంభో విభుస్తత్ర విహారతః |
విషాదప్రీతिसందేహాన్ సభ్యానాం సమతానయత్ || 10.46 || 1000
- స బాలః ప్రచయం ప్రాప బాలాతప ఇవ క్రమాత్ |
నీహార ఇవ చాణూరః శనైరపచయం యయౌ || 10.47 || 1001
- వారితేష్వథ వాద్యేషు విషణ్ణేన మహీభృతా |
దివ్యదుందుభయౌ నేదుర్నిగమధ్వాననిర్భరాః || 10.48 || 1002

- వల్గతా బలభద్రేణ కృష్టేన చ వసుంధరా |
వాదిత్రమివ దధ్యాన మధురేంద్రభయానకం || 10.49 || 1003
- భీమకాలియభోగీంద్రస్ఫటారంగమహానటః |
మల్లరంగనటం దైత్యం మధుమాథం మమాథ సః || 10.50 || 1004
- ముష్టిఘాతేన రామస్య ముష్టికశ్చ నిపాతితః |
భోజాధిపమహోత్పాతం భూమికంపమవర్తయత్ || 10.51 || 1005
- రామరామానుజాభ్యాం తౌ రావణేంద్రజితావివ |
నమయామాసతుః పృథ్వీం నగపాతం నిపాతితౌ || 10.52 || 1006
- శాయితౌ వీరశయనే దృష్ట్వా చాణూరముష్టికౌ |
ద్రుతమభ్యద్రవస్కృష్టం తత్ర తోసకలాదయః || 10.53 || 1007
- స తానపి నియుద్ధేన వసుధాయాం నృపాతయత్ |
కాలో యుగపదుద్భూతాన్ కల్పాంతమిహిరానివ || 10.54 || 1008
- గరుత్మానివ భూభాగాద్గగనాభోగమాయతం |
కంసమంచమపద్వారాదుదప్లవత కేశవః || 10.55 || 1009
- కచగ్రహేణ వివశం కంసమాకృష్య పాతయన్ |
పతన్వక్షఃస్థలే తస్య తత్సత్త్వముదపాటయత్ || 10.56 || 1010
- మహామోహమివాక్రమ్య మాతులం మధుసూదనః |
వివేక ఇవ వృత్తస్థముగ్రసేనమమోచయత్ || 10.57 || 1011
- దదౌ చ కంసభృత్యానాం దదతాం తత్ర జీవితం |
ఉన్ముఖత్రిదశప్రేక్ష్యామూర్ధ్వాం గతిమనుత్తమాం || 10.58 || 1012

- కంసకర్షణమండల్యో గంభీరాస్తత్ర చక్రిరే |
రణలక్ష్మీనివాసస్య రంగస్య పరిఖా ఇవ || 10.59 || 1013
- సుదామనామా కంసస్య సోదరస్త్వరితః క్రుధా |
బలేన గమితః క్షిప్రమగ్రజేన గతాం గతిం || 10.60 || 1014
- అనాయుధమహాయుద్ధం దృష్ట్వా హృషితరోమభిః |
ప్రవాతకదలప్రఖ్యైః ప్రాశ్చిక్చైరభితః స్థితం || 10.61 || 1015
- కృతినస్తాదృశం యుద్ధం కిలికించితయంత్రితాః |
లీనా ఇవ చ పశ్యంతో లిఖితా ఇవ చాభవన్ || 10.62 || 1016
- సిద్ధాశ్చ దివి తత్తాదృక్తాలకల్పితతాండవాః |
హర్షదుగ్ధాభికల్లోలం హాహాకారమకల్పయన్ || 10.63 || 1017
- అథ తౌ భీమదోర్ధండకండాకర్షణతోషితౌ |
పితృభ్యాం దృష్టజన్యాభ్యాముపసృత్య ప్రణేమతుః || 10.64 || 1018
- తౌ చ తౌ మృదితారాతిరక్తచందనరంజితౌ |
అశ్రుభిః ప్రీతినిష్యందైః పితరావభ్యషించతాం || 10.65 || 1019
- విబుధత్వమివ ప్రాప్తో వసుదేవః సుతేక్షణాత్ |
సతత్త్వప్రతిబోధేన సాత్త్వతాం పతిమస్తుత || 10.66 || 1020
- నమస్తే నాభినాలీకరజసా సృష్టవేధసే |
అజాయ సర్వవేదానామేకవేద్యాయ విష్ణవే || 10.67 || 1021
- అనన్యాధారమాధారమనన్యేశ్వరమీశ్వరం |
అనుశృణ్వంతి సంతస్త్యామనన్యాధిపతిం పతిం || 10.68 || 1022

- అభంగురరసం భోగ్యమనపాయం రసాయనం |
అక్షయం ధర్మసర్వస్వమవిదుస్తవ కీర్తనం || 10.69 || 1023
- అనుగ్రహదశాదీప్తమశేషార్థప్రకాశకం |
దయాసంప్లుతమాహుస్త్యాం దీపమంతస్తమోపహం || 10.70 || 1024
- దేవకీ దనుజస్థూణా దివ్యం ధామ వ్రజాంగణం |
రమా రాధాదయశ్చేతి రాశిభేదైర్న భిద్యసే || 10.71 || 1025
- నియంతా సర్వభూతానాం నియంతవ్యైర్నియమ్యసే |
పితామహముఖైః పుత్రీ మమ పుత్రోఽసి మాయయా || 10.72 || 1026
- మహతా త్వత్పదేనైవ మారుతిన్యాయమాశ్రితాః |
నిస్తరంత్యచిరాత్సంతో దుస్తరం భవసాగరం || 10.73 || 1027
- అహితోదన్వదౌర్వాగ్నిమశేషోత్కర్షమాతరం |
భవభైమరథీం భక్తిం భజంతి త్వయి సాధవః || 10.74 || 1028
- భరన్యాసాశ్వయుక్తేన భావవేగప్రథావినా |
మనోరథేన గంతవ్యః సారథిశ్చ భవాన్ సతాం || 10.75 || 1029
- వయం తు భవతా గ్రాహ్య వాసనాదుర్గభేదినా |
మనాగివ సముద్భోధ్య మా పునర్మాముహద్భవాన్ || 10.76 || 1030
- మహతామపి నిష్కంపా మనుష్యత్వమతిస్త్యయి |
దృఢలక్ష్మితచిహ్నానాం దిజ్ఞోహ ఇవ దుర్దమః || 10.77 || 1031
- దురంతసుఖఖద్యోతం దుఃఖాంధతమసావృతం |
నిజేనైవ ప్రకాశేన నిశేధముపరుంధి నః || 10.78 || 1032

- మశకానివ మాతంగః కంసముఖ్యానిమాన్క్షిపన్ |
యది విస్మయనీయస్త్వం విస్మయే కిం న విస్మయః || 10.79 || 1033
- నఖలీలావిదార్యేషు నాథేషు విబుధద్విషాం |
పరిష్కరణపర్యాయాః పంచాపి తవ హేతయః || 10.80 || 1034
- కాలనేమివికారేఽస్మిన్ కంసే విమథితే త్వయా |
ఈదృశామితరేషాం చ దత్త ఏవ జలాంజలిః || 10.81 || 1035
- నమితాయతవిష్కంభా దానవప్రభవైః క్షమా |
కించిదుత్తంభితేవాఽద్య కంసభారాపహారతః || 10.82 || 1036
- న ఖల్వతిశయం కంచిదియమాధాతుమర్హతి |
సుమణావజ్ఞక్ష్తప్తేవ స్తుతిరస్మత్కృతా త్వయి || 10.83 || 1037
- ఇతి విజ్ఞాపితస్తేన వ్రీడాదివ నతో విభుః |
బాలోపలాలనమిదం భవ్యవృత్తిరభావయత్ || 10.84 || 1038
- స వాచా సాంత్వయామాస పితరం దీనచేతసం |
స్వవక్త్రేందువినిష్కందిసుధాపూరితకుల్యయా || 10.85 || 1039
- గంభీరమధురాం తస్య గిరం నిగమగంధినీం |
శ్రుత్వా ముక్తిసఖీం ప్రాప ముదమానకదుందుభిః || 10.86 || 1040
- దేవకీ చ పరిష్వజ్య సుతం వాత్సల్యనిర్భరా |
నందగోపవధూలభం నవమానందమన్వభూత్ || 10.87 || 1041
- భూయః ప్రాదురభూత్తస్య భుజయుగ్మం తిరోహితం |
తథాపి తాదృశం మర్త్యం తమమన్యంత తామసాః || 10.88 || 1042
- బభూవ బలభద్రస్య తేన విశ్వాతిశాయినా |
శిరసా విధృతస్యాపి కిరీటస్యేవ శేషతా || 10.89 || 1043

- క్రియమాణపరిష్కారః కిరీటాద్యైః స బంధురైః |
తాని తాన్యేవ దివ్యాని తత్తదంగైరభూషయత్ || 10.90 || 1044
- అశోభత శుభం చత్రం తస్య రాజన్యలక్షణం |
తన్నాభిపుండరీకస్య రూపాంతరమివోదితం || 10.91 || 1045
- చామరద్వితయం శౌరేః సమయా ముఖపంకజం |
శుశుభే సప్రతిచ్ఛందో హంసమూర్తిరివ స్వయం || 10.92 || 1046
- స చంద్ర ఇవ సంపూర్ణః ప్రథమో యదుభూభృతాం |
పునరున్నిద్రయామాస కీర్తిం కుముదినీమివ || 10.93 || 1047
- అభజంత ద్విజేంద్రాస్తమతద్భోగపరాజ్ముఖాః |
సర్గాధికారాన్నిర్వాప్య శాంతా ఇవ పితామహాః || 10.94 || 1048
- అహార్యాన్ యదువంశస్య స భోగాన్సమకల్పయత్ |
స్వపర్యంకభుజంగస్య ఫణామణిగణానివ || 10.95 || 1049
- అమరత్వాయ పర్యాప్తం తన్ముఖేందుసముద్భవం |
సుధేవ పరివారేభ్యః సస్వదే సూన్యతం వచః || 10.96 || 1050
- ప్రార్థితోఽపి స రాజ్యాయ ప్రభావజ్ఞైర్యదూత్తమైః |
అరోచయత రాజానముగ్రసేనం వయోధికం || 10.97 || 1051
- న్యస్తరక్షాభరో రాజ్ఞా యౌవరాజ్యముపాశ్రితః |
శుశుభే పారతంత్ర్యేణ స్వాతంత్ర్యవశవర్తినా || 10.98 || 1052
- తస్య గోపాయతః పృథ్వీం గోపాలకుహనాత్యజః |
పర్యుపాస్త పదం ధన్యా పార్థివశ్రీరనుత్తమా || 10.99 || 1053

- కృతవీరాభిషేకం తం క్లృప్తకల్యాణకౌతుకం |
తుష్టువుః సమయే వేదాః సౌస్నాతికపురస్కృతాః || 10.100 || 1054
- శక్తిభిస్తిస్సృభిర్ద్విష్టో వివస్వానివ దీప్తిభిః |
స్వపదం పృథివీం చక్రే సుహృద్భిః సూరిభిర్వృతః || 10.101 || 1055
- విక్లప్తం తస్య బర్హాద్యం హేమరత్నవిభూషణైః |
వైరోచనిహృతానీతః కిరీటో న వ్యకల్పత || 10.102 || 1056
- సప్తిభిః సైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పవలాహకైః |
వ్యక్తిమంతోఽభవన్వేదాస్త్యజంతో ధేనుభూమికాం || 10.103 || 1057
- పద్మాకమలదాయాదం పదం తస్య స్వమౌలిభిః |
శ్రుతయో ధారయామాసుః పాదపీఠీకృతాత్మభిః || 10.104 || 1058
- స వేణుః శంఖరూపేణ ప్రాచా పరిపచేలిమః |
అగోపీసంవిభాగార్థం పౌ తస్యాధరామృతం || 10.105 || 1059
- దిదేశ సాందీపనయే ధనుర్వేదోపదేశినే |
స్వపదారూఢతనయప్రత్యానయనదక్షిణాం || 10.106 || 1060
- ప్రహితాం పురుహూతేన స్వసంకల్పానువర్తినా |
కంసజిత్కంసపితరం సుధర్మామధ్యవాసయత్ || 10.107 || 1061
- అశేషరత్నచిత్రాం తామతీతస్తుతిగోచరాం |
అద్వైతమివ సర్వేషామద్భుతానామమన్యత || 10.108 || 1062
- స చ తస్యానుభావేన నిధ్యాతనయపద్ధతిః |
ప్రజాపాలనధర్మస్య పారదృశ్యతమోఽభవత్ || 10.109 || 1063

- కృష్ణపక్షమపి ప్రాప్య స రాజా విశ్వరంజకః |
ప్రాపద్యత పరాం వృద్ధిం సుమనఃస్వాదనక్షమాం || 10.110 || 1064
- మలినైః సతతాసారైః మంత్రిభిః చపలాన్వితైః |
విముక్తః స బభౌ భాస్వాన్ మేఘైరివ జలాశ్రయైః || 10.111 || 1065
- ప్రచితం బహుభిస్తీర్థైః తస్య గూఢం చిక్రీర్షితం |
సారస్వతమివ స్రోతః స్థానేస్థానే వ్యజృంభత || 10.112 || 1066
- మానసంరక్షకస్తస్య మంత్రస్తర్క ఇవానయః |
అంగపంచకసంపత్త్యా విపక్షే దండతాం యయౌ || 10.113 || 1067
- స్వతః శుద్ధాం యథాస్థానం రోషరాగవతీం ధియం |
స దధే యమునాశోణశబలామివ జాహ్నవీం || 10.114 || 1068
- సప్తభిః సామదానాద్యైరుపాయైః స్థానపాతిభిః |
ద్విసవద్వీపసంభూతం రత్నజాతమజీహరత్ || 10.115 || 1069
- అనుగంతా స్వనేత్రాణాముదయే విశ్వరంజకః |
దూరీకృతతమాః సోఽభూత్ ద్వితీయ ఇవ భానుమాన్ || 10.116 || 1070
- సంచితస్య ధనౌఘస్య స్థానసంచారణేన సః |
తటాకస్యేవ పూర్ణస్య పరీవాహమకల్పయత్ || 10.117 || 1071
- ఆసాగరాంతమవమత్య మహీపతీంద్రాన్
భూమ్నా నిజేన పరిహృత్య యయాతిశాపం |
ఓజోనిరోధకమిలాశ్రయముగ్రసేనం
రాజానమేకమకరోజ్జగదేకనాథః || 10.118 || 1072
- క్షిప్తావద్యం క్షత్తియవృత్త్యా బహుశాఖం
మగ్నం శాపోదన్వతి మాన్యం యదువంశం |

ఇచ్ఛాధీనస్వేతరసర్వః స్వమహిమ్నా
రక్షాగోపో రామయవీయానుదహర్షీత్ || 10.119 ||

1073

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే దశమః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ఏకాదశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

తదద్భుతం క్రీడితకం క్రమేణ శ్రుత్వా హరేరప్రతిమానశక్తేః ।

మహాబలాన్ కంసవధాదిజన్మా మన్యుః ప్రపేదే మగధేంద్రముఖ్యాన్ ॥ 11.1 ॥ 1074

గోపాలడింభో నరపాలహంతా కులే యదోరంచితమాతపత్రం ।

అన్యచ్ఛ భూమ్యామధరోత్తరత్వం హంతేతి వాదాన్ ప్రభురభ్యనందత్ ॥ 11.2 ॥ 1075

హాలాదిభిర్హైతివరైర్యథార్థం

రథాంగముఖ్యైరపి రామకృష్ణౌ ।

స్వవృత్తియోగ్యావసరోపయాతైః

ప్రాచీం శ్రియం ప్రాదురభావయేతాం ॥ 11.3 ॥

1076

స దైత్యజిద్వధ్యవరూఢినీనాం

సంప్రాపకం సారథిమాత్రశేషం ।

పునః ప్రవృత్తానుశయః పురీం స్వాం

నిన్యే జరాసంధమహార్యసంధః ॥ 11.4 ॥

1077

సమాహృతైః సైన్యమహాసముద్దైః

ఆయాతమష్టాదశ సాంపరాయాన్ ।

దేహావశేషం ప్రజిఘాయ దీనం

దేహీన భీమేన విభేత్తుమిచ్ఛన్ ॥ 11.5 ॥

1078

- స్వదత్తశక్త్యా ముచుకుందదృష్ట్యా
 భస్మావశేషో భవితా ద్రుతం యః |
 కలేరివాత్మానమనంతదోషం
 యం కాలపూర్వం యవనం ప్రచఖ్యుః || 11.6 || 1079
- బలస్య చ స్వస్య చ బాహుభూమ్నా
 యదాహృతమ్లేచ్ఛమృగాధిపానాం |
 సహస్రకోటీగుణితం సహస్రం
 పంచత్వమాయాస్యతి పంచసంఖ్యం || 11.7 || 1080
- తదాగమే యాదవపుంగవనాం
 విప్రావమానోపనతం విషాదం |
 నివారయామాస న వాసుదేవః
 ప్రఖ్యాపయన్ బ్రాహ్మమృషేః ప్రభావం || 11.8 || 1081
- నిసర్గనిధ్యేయపరావరః సః
 సంమంత్య సార్థం యదువంశవృద్ధైః |
 విహాతుమిచ్ఛన్ మధురాం శుభంయుః
 సంకల్పయామాస పురీం తదన్యాం || 11.9 || 1082
- స్వయం ప్రవృత్తైరపి వృష్ణివీరైః
 త్రాతుం క్షమాం త్రాసితదైత్యలోకః |
 అనన్యసాధారణశక్తిరన్యాం
 సంకల్పయామాస పురీమపూర్వాం || 11.10 || 1083
- జహౌ ధరిత్రీమివ జామదగ్న్యః
 కౌలీమయోధ్యామివ కోసలేంద్రః |
 అచింత్యవృత్తిర్మధురామనింద్యాం
 తజ్జన్మజాతో మహిమా తు నైనాం || 11.11 || 1084

- పరిత్యజన్నప్యభిమత్య తిష్ఠన్
 వ్యాప్తః శుభం వ్యక్తిపదం తదగ్ర్యం |
 అనన్యభాజామభజత్ స దేవః
 తస్మిన్ సతాం ప్రాగివ సన్నిధానం || 11.12 || 1085
- అహంసపద్మామివ వాహినీం తాం
 వీతేందుతారామివ వాసతేయాం |
 సమాప్తకార్యామివ సత్రశాలాం
 శూన్యాం పురీం ప్రేక్ష్య జగామ శౌరిః || 11.13 || 1086
- చిత్రావశేషద్విరదాశ్వయోధా
 శుకాదిసంభాషణశేషసూక్తా |
 మణిప్రభాశేషితదీపికా సా
 నామ్నైవ మాధుర్యవతీ తదాఽఽసీత్ || 11.14 || 1087
- ప్రాచీనమాదృత్య నివాసభూమిం
 ప్రత్యజ్ముఖీం పద్ధతిమాదదానా |
 స్థిరం పదం ప్రాప్తమియేష సేనా
 సత్త్వాధికా ధీరివ సాత్త్వతానాం || 11.15 || 1088
- ఉత్సారయన్ ధూలిమివార్యాయాయీ
 వినిర్దిశన్ వాసమివాతిదూరాత్ |
 ప్రత్యుద్ధమాయ త్వరయన్నివాభిం
 మరుద్వౌ మందవిధూతకేతుః || 11.16 || 1089
- ప్రభూతభీమోన్నతనాగనక్రా
 పారిప్లవైరూర్మిమతీ తురంగైః |
 అపూర్వవారాన్నిధిమావ్రజంతీ
 స్వయం తథా శౌరిచమూరభూత్ సా || 11.17 || 1090

- సమేతి మాం సాత్త్వతవాహినీయం
 సిష్ఠాసయా హంత జిగీషయా వా |
 ఇతి ప్రభూతాద్భుతవైభవాం తాం
 ఉపేంద్రనాథాముదధిః శశంకే || 11.18 || 1091
- గతాగతైర్యోధుమివ ప్రవృత్తైః
 ఆసీదతామద్భుతభీమవేగౌ |
 మిథఃప్రతిచ్ఛందతయా ప్రతీక్ష్యై
 వేలావనే సైన్యమహాసముద్రౌ || 11.19 || 1092
- మహీయసా సైన్యరవేణ సద్యః
 పయోధిరంతర్హితతీవ్రఘోషః |
 ప్రకంపమానో భృశమాబభాసే
 భయేన తూష్ణిమివ భావ్యమానః || 11.20 || 1093
- ప్రతీక్ష్య సేనాముపధావమానాం
 పత్యా నదీనాం ప్రణిధీయమానః |
 ప్రకాశయన్ సర్వజనానుకూల్యం
 సమీరణో మందతరం చచార || 11.21 || 1094
- వదన్నివ స్వాగతమాగతేభ్యః
 ప్రభూతసంతోషభవైః ప్రణాదైః |
 తరంగహస్తప్రహితైః సరస్వాన్
 అభ్యర్చయామాస యదూన్ పయోభిః || 11.22 || 1095
- చిరప్రయాతం పరిహృత్య శయ్యాం
 అభ్యాగతం వారిధిరాదరేణ |
 మిథఃసమాయోజితవీచిహస్తః
 ప్రాయః ప్రభుం ప్రార్థయత ప్రసాదం || 11.23 || 1096

- నివేశ్య సేనాముదధేః సమీపే
తాలాంకసంభావితరాజతాలే |
దయార్తమేఘాపమదేహభూమా
విశ్వంభరో విశ్రమయాంచకార || 11.24 || 1097
- కదాచిదాత్మానమవాప్తరత్నం
కపాలినం చంద్రకలావతంసం |
క్షమం సుభిక్షాం చ దివం విధాతుం
ధ్యాతాగతం సింధుమథాదిదేశ || 11.25 || 1098
- అనారత ప్రాప్తజయోద్యమానాం
ధర్మం నిజం ధారయతాం యదూనాం |
అపత్యరక్షోచితమంతరీపం
దివ్యోపమం దేయమిహ త్వయేతి || 11.26 || 1099
- స తస్య దిక్పాలనివాసకల్పాం
విధిత్యతో వృష్ణిపురీం విశాలాం |
అగాధపాథః పరిఖాభిగుప్తం
ద్వీపం దదౌ దుర్గవిధానయోగ్యం || 11.27 || 1100
- బలోత్తరాణామపి బహ్వామిత్రం
స్ఫీతం యదూనాం కులమీక్షమాణః |
అవంధ్యయన్ విశ్వవిదర్థశాస్త్రం
దురాక్రమం దుర్గమియేష కర్తుం || 11.28 || 1101
- స శాసితా శాస్త్రమనుప్రతస్థే
కర్మాఽఽదదే కర్మఫలప్రదాతా |
ప్రభుః స్వబుద్ధ్యైవ జగంతి గోప్తుం
కుర్వీత బాహ్యైరపి కిం న గుప్తిం || 11.29 || 1102

- ప్రభూతరత్నద్యుతికేసరం తత్
 ప్రవాలపత్రౌఘపరీతపార్శ్వం |
 స్థానం హరేరిష్టతమం తదాసీత్
 సంభూతిరాజీవమివేందిరాయాః || 11.30 || 1103
- ప్రచోదితస్తత్ర చ విశ్వకర్మా
 నాథప్రసత్త్యై నలినాసనాద్యైః |
 రథ్యాదివైచిత్ర్యవతీం వితేనే
 రాశిం గుణానామివ రాజధానీం || 11.31 || 1104
- స శిల్పవిద్యాం విధినోపదిష్టాం
 అశేషతో నూనమధీత్య దాక్ష్యాత్ |
 శుభాని తస్యాం భవనాని కర్తుం
 సౌధేషు దివ్యేషు చకార యోగ్యాం || 11.32 || 1105
- గతాగతార్థం హరివాహినీనాం
 సేతుం చ యోగేన బబంధ సింధౌ |
 చకార దిగ్భాగ విమూఢతాం యః
 ప్రత్యర్థినాం చక్రధర ప్రభావాత్ || 11.33 || 1106
- నలేన పూర్వం స్వసుతేన సృష్టాత్
 నవీనమన్యూనతరం స్వక్తప్తం |
 సమీక్ష్య తుష్యన్నపి విశ్వకర్మా
 నాథాయ రోచేత న వేత్యతామ్యత్ || 11.34 || 1107
- స సేతురాస్కందితకూలయుగ్మః
 సంకల్పితో వాసవలోకతక్షా |
 మహాపురీం తాం చ మహీం చ మాతుం
 మధ్యే తులాదండ ఇవార్పితోఽభూత్ || 11.35 || 1108

- నివేదితాం నిర్జరశిల్పినైవ
 స్వయం చమత్కారవతా సుక్ష్మప్తాం |
 అదృష్టపూర్వామివ విశ్వదర్శీ
 దృష్టిః సతాం ద్రష్టుమియేష నాథః || 11.36 || 1109
- నిజప్రతిచ్ఛందనిదర్శనీయాం
 మృగ్యోపమానాంతరమృష్టకాంతిం |
 ఉదన్వతా దత్తకరేణ దేవః
 ప్రదర్శితాం పూర్వమవైక్షతైనాం || 11.37 || 1110
- అనన్యదృష్టిం నగరీ నవీనా
 విస్మేరతాం విశ్వపతిం నినాయ |
 స్వయంప్రభైః సౌధభరైరుదారైః
 తుంగైః సుమేరోరివ రత్నశృంగైః || 11.38 || 1111
- తామద్భుతాం తారకితాగ్రసౌధాం
 ధర్మస్య పూర్ణామివ యోగసిద్ధిం |
 సపౌరమృత్యుః సమయాన్వవేక్షీ
 వివేశ వృష్ణ్యంధకయాథనాథః || 11.39 || 1112
- పరేణ నాకం ప్రలయానభిజ్ఞాం
 అధీయతే యస్య పురీమచింత్యాం |
 స లోకనాథో విదధే సనాథాం
 దూరాధికాం ద్వారవతీం దివోఽపి || 11.40 || 1113
- విధాయ యస్యాం విదితైః స్వచిహ్నైః
 యదూన్ యథాస్థాన నివేశతుష్టాన్ |
 తామేవ నాథఃత్రిదశాభినంద్యాం
 త్యక్తామయోధ్యాం మధురాం చ మేనే || 11.41 || 1114

- ఉదన్వతి వ్యోమతలే చ లగ్నాం
 దృష్టోభయా దర్పణదర్శనీయే |
 యామద్భుతామాత్మపురీం చ దేవాః
 ఛాయామమన్యంత మిథః సమీక్ష్యాం || 11.42 || 1115
- ప్రాకారచక్రం పృథుభిస్తరంగైః
 ఆస్ఫాలయన్నంబుధిరాత్తవేగః |
 అమర్త్యముఖ్యైరపి జాతకోపైః
 అక్షోభ్యతాం వ్యాకురుతేవ యస్యాః || 11.43 || 1116
- యత్సోధపర్యంకజషాం వధూనాం
 సంగృహ్య నిఃశ్వాసగుణం సమీరః |
 పద్మేషు నూనం ప్రదిశన్ ప్రభాతే
 గతాగతం యాతి గవాక్షవర్త్యా || 11.44 || 1117
- జాలాని యత్రాగురుధూమజాలైః
 సందిగ్ధపారావతసన్నిధానైః |
 అవాసయన్ నూనమహార్యగంధాన్
 ఆసేదుషాం నాకసదాం విమానాన్ || 11.45 || 1118
- పరార్థ్యరత్న ప్రచితాత్మభిర్యా
 ప్రాసాదమాలాభిరలంకృతాంగీ |
 నాథోపభోగానుగుణాం పయోధౌ
 ననంద దృష్ట్వైవ నిజామభిఖ్యాం || 11.46 || 1119
- మణిప్రదీప ప్రశమప్రయుక్తే
 విహారచూర్ణే విఫలే వధూనాం |
 అపత్రపాయాః సమయేఽపి యస్యాం
 అభూదనాస్థా పరమార్థదీపే || 11.47 || 1120

- ప్రాయేణ యత్ర ప్రమదాజనానాం
 నిత్యం గుణైరప్రతిమైర్నిరుద్ధాః |
 సంస్కారయోగాదపి లబ్ధసత్త్వాః
 చిత్రార్పితా నాకసదో విచేరుః || 11.48 || 1121
- యదంతరే యామికవారణానాం
 ఆసేదుషామంబునిధేరభిఖ్యాం |
 కరాభిమర్శేషు పునశ్చకాసుః
 కల్లోలలగ్నా ఇవ కర్ణశంఖః || 11.49 || 1122
- సౌధేషు యస్యాం యువసేవితేషు
 త్రివిష్టపాదప్యధికోన్నతేషు |
 వ్రీలాతిభారాన్నమితా ఇవాఽఽసన్
 వైమానికైరధ్యుషితా విమానాః || 11.50 || 1123
- న షడ్భిరాసన్ వ్యసనాని పుంసాం
 యద్వాసినామీతిభిరూర్మిభిర్వా |
 అయోగయత్నేన వినైవ చాంతే
 జజ్ఞై జగద్ధాతరి బుద్ధిరేకా || 11.51 || 1124
- అదేశకాలప్రవిభాగభాజా
 భూమ్నా జగద్ధాతురచింత్య భూమ్నః |
 యస్యాం విహారోపవనాన్యభూవన్
 సమాధియోగ్యాని తపోవనాని || 11.52 || 1125
- అనంహసామధ్వరదీక్షితానాం
 ఆహ్వనతః ప్రాగపి సన్నిధానాత్ |
 అభుంక్త కృత్స్నాని హవీంషి నిత్యం
 యత్ర స్వయం యజ్ఞతనుః స దేవః || 11.53 || 1126

- రతిప్రసూతా ఇవ రాజకన్యా
 రసోదధేరూర్మిపదం భజంత్యః |
 విరక్తభావ్యం తమవాప్య యస్యాం
 రాగోపపన్నా రమయాంబభూవుః || 11.54 || 1127
- ప్రవాలచిత్రీకృతజాలకశ్రీః
 సాలావృతా సంభృతపత్రజాలా |
 పరిష్కృతా భద్రమృగాదిభిర్యా
 బభౌ స్మరస్యేవ విహారవన్యా || 11.55 || 1128
- ధ్వజాగ్రభిన్నాత్ తుహినాంశుబింబాత్
 అనుక్షరంత్యా సుధయాఽనులిప్తైః |
 చిరప్రక్తప్తైరపి యత్ర సౌధైః
 నిత్యం నవీనైరివ నిర్భభాసే || 11.56 || 1129
- స్వవైభవైరప్రతిరూపశోభైః
 వ్యక్తశ్రియో వాఙ్మనసా నివృత్తైః |
 తిరోదధుర్యత్ర నరేంద్రవాసాః
 స్వయంప్రభాం దేవసభాం సుధర్మాం || 11.57 || 1130
- విభూతిభేదైరనుపప్లవైర్యా
 భోగార్థినాం భూమిగతాప్యభౌమైః |
 నివారయామాస తపోధనానాం
 వాసాదరం వాసవరాజధాన్యాం || 11.58 || 1131
- యత్సౌధరత్నప్రకరేషు విష్వక్
 ప్రసారిత్తైరన్వహమైకముఖ్యాత్ |
 కరైః సహస్రేణ గృహీతదీప్తిః
 ప్రద్యోతతే నూనమతీవ భాస్వాన్ || 11.59 || 1132

- యచ్ఛంద్రశాలాసు నిషేదుషీణాం
 మృగీదృశాం హారమణిప్రకాశైః |
 తిరస్కీయాం ప్రాప్య విలజ్జమానాః
 తారాగణా నూనమధశ్చరంతి || 11.60 || 1133
- గృహేషు యస్యాం మణిభిత్తిభాగే
 ప్రతిక్షణం దృష్టముఖేందుబింబః |
 వధూజనః కేవలమగ్రహస్తైః
 ఆదత్త మంగల్యతయాఽఽత్మదర్శం || 11.61 || 1134
- అనంతచిత్రప్రతిమాభిరామైః
 అజస్తమాక్రాంతదిశావకాశైః |
 అభావయద్ధోపురవైభవైర్యా
 విశ్వప్రసూతేరివ వైశ్వరూప్యం || 11.62 || 1135
- సరోభిరుల్లాసితపుష్కరశ్రీః
 సంగోఙ్ఘితైః సంగమితప్రయాగా |
 ప్రభాసితా రత్నగణాంశుభిర్యా
 ధర్మాశ్రయాణామివ సంసదాసీత్ || 11.63 || 1136
- హసద్భిరుచ్చైఃశ్రవసం హయాగ్యైః
 ఐరావతం దంతివరైశ్చ దృష్టైః |
 నరోత్తమైర్నాకసదశ్చ యాఽభూత్
 సుభ్రూభిరప్యప్సరసః స్వయం ద్యౌః || 11.64 || 1137
- వప్రేషు యస్యాః స్ఫటికప్రదేశాన్
 ద్వారాభిమానాత్ ద్రుతమాపతంతః |
 అవాపురాగంతుజనాః సలీలైః
 అంతఃస్మితైర్నాగరకైర్నిరోధం || 11.65 || 1138

పయోభిరచ్ఛస్ఫటికద్రవాభైః

దవీయసాం దర్శనమాదధానైః |

సుధాధికస్వాదురసైరవిందన్

స్వాంతోపమాం యత్ర సతాం సరస్యః || 11.66 ||

1139

యామేకచిత్తః ప్రసమీక్ష్య తుష్యన్

యాదోనిధేరాహితదిష్టివృద్ధిం |

లజ్జామయాసీదివ విశ్వకర్మా

లంకాదినిర్మాణకథాప్రసంగే || 11.67 ||

1140

సమగ్రరత్నైః శుభాకృతిం యాం

సనాయకాం మధ్యజుషా త్రిధామ్నా |

రమ్యాం హి హృద్యాం హృదయేన నూనం

రత్నాకరో రత్నమధత్త భూషాం || 11.68 ||

1141

అభిన్నసత్వాన్నభసః పరస్మాత్

క్షీరోదధేరంశుమతశ్చ బింబాత్ |

రమాసఖస్య ప్రణిధానభాజాం

యాభూత్ ప్రియం వ్యక్తిపదం పృథివ్యాం || 11.69 ||

1142

యత్సౌధభాజాం నిశి సుందరీణాం

ముఖేందుభిశ్చూషితకాంతిమిందుం |

సద్యః స్వనిష్యందసుధాప్రవాహైః

ఆప్యాయయామాసురివేందుకాంతాః || 11.70 ||

1143

ఉద్వేలచంచత్తురగోర్మిమాలాం

ఉద్ధోషితాముత్సవతూర్యఘోషైః |

ప్రభూతరత్నైః శునిధిం పయోధిః

యామద్భుతాం యా చ తమన్వకార్షీత్ || 11.71 ||

1144

- యద్వప్తశైలేషు దివాఽపి సింధోః
 ఆస్ఫాలనాదుత్పత్తితైః పృషద్భిః |
 ఉత్తిప్తముక్తాఫలదర్శనీయైః
 ఆలక్ష్మతారౌఘమభూద్విహాయః || 11.72 || 1145
- కలత్రపుత్రాదిజషామజస్రం
 దీర్ఘాయుషాం యత్ర సతాం జనానాం |
 ధర్మైకభాజామితరే పుమర్థాః
 ప్రాయః స్వయం సన్నిదధుః స్వభూత్యై || 11.73 || 1146
- రరాజ సా రామజనార్దనాభ్యాం
 ప్రాప్తప్రకాశాఽపి యదుప్రవీరైః |
 సత్యేవ తారానికరే త్రిలోకీ
 చక్షుష్మతీ చంద్రదివాకరాభ్యాం || 11.74 || 1147
- ప్రభుణా సహస్రవదనేన వర్ణ్యతాం
 ద్విగుణైరముష్య నయనైరవేక్ష్యతాం |
 శ్రుతిభిశ్చ తస్య బహుధా నిశమ్యతాం
 అధికాం తతః శ్రియమవాప సా పురీ || 11.75 || 1148
- స్వయమజని కిమత్ర శ్వేతమేవాంతరీపం
 పరిణతముత కించిద్భాగధేయం పృథివ్యాః |
 వరుణనగరమన్యద్వారిధేరుత్థితం వా
 కిమిదమితి పురం తత్ కీర్తయంతి స్మ పౌరాః || 11.76 || 1149
- రామప్రష్ఠైరధివసతి సా రాజధానీ జగాహే
 లోకాధీశే సహ బహుమత్తైర్లోకపాలైరివాన్వైః |
 ఆశ్చర్యాణాం ప్రకృతిరియమిత్యద్భుతావేశయోగ్యాం
 అప్రత్యూహామనితరతులారోహణీయామభిఖ్యాం || 11.77 || 1150

తన్మధ్యే విరచితశిల్పమేరుకల్పం
 వైచిత్ర్యాదపహృతవైజయంతగర్వం |
 ప్రస్పష్టం నిజమివ పారమేష్ఠ్యముర్వాం
 ప్రాసాదం ప్రభురధివాసయాంచకార || 11.78 || 1151

రామః పునర్వజముపేత్య విహారభేదైః
 ఆశ్వాసయన్ సహచరైః సుహృదశ్చ సర్వాన్ |
 విశ్రాణితాం దుహితరం వరుణేన విందన్
 సీరావకృష్ణయమునాస్సపితో విజహ్రే || 11.79 || 1152

ప్రత్యంచమభిమవధూతవతోఽతిదూరం
 దగ్ధశ్చ కూలమివ దక్షిణమస్తభూమ్నా |
 ఆకర్షతశ్చ సరితం సవిత్ప్రసూతాం
 రామస్య తస్య శుశుభే రసికస్య లీలా || 11.80 || 1153

పద్మయోనివచనాదుపనీతాం
 ప్రాక్తనీం ప్రియతమామివ కాంతిం |
 రేవతస్య తనయామనురూపాం
 రేవతీం చ పరిణీయ స రేమే || 11.81 || 1154

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ఏకాదశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ద్వాదశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

తథావిధానందమహాపయోధేః తరంగవృత్త్యా భజతోఽవతారాన్ ।

అశేషరూపేష్వనురూపరూపా దేవీ జగన్నేతురనుప్రజజ్ఞే ॥ 12.1 ॥

1155

సా తస్య నిత్యోదితదివ్యధామ్నః పత్యుః ప్రియా భానుమతః ప్రభేవ ।

అధ్యాసీతుర్ద్వారవతీమదూరాత్ వ్యక్తిం శుభాం ప్రాప విదర్భదేశే ॥ 12.2 ॥

1156

శిఖండకం నిష్ప్రతిమం శ్రుతీనాం

శృంగారలీలోపమవిశ్వకృత్యం ।

అధీయతే తన్మీఢునం స్వభావాత్

అన్యోన్యజీవాతుమనన్యభోగ్యం ॥ 12.3 ॥

1157

దయేవ నిత్యం దయితా త్రిధామ్నః

సర్వేషు భావేషు సమానభావా ।

పరావరాణాం జననీ ప్రజానాం

ఆసీద్విదర్భాధిపతేరపత్యం ॥ 12.4 ॥

1158

మహీతలాన్మైథిలసీరకృష్ణాత్

క్షీరోదధేరాహితమంధశైలాత్ ।

భృగుద్వహాత్స్యాతిమతశ్చ యాఽభూత్

సా భీష్మకాదభ్యుదియాయ భూయః ॥ 12.5 ॥

1159

- అమన్యతైనాం తనయాం స రాజా
 రుక్మశ్చ మోహాదనుజామజన్యాం |
 యామేకపత్నీమనఘస్య పుంసః
 ప్రజాస్యజాం మాతరమామనంతి || 12.6 || 1160
- త్యక్త్వాపరాః స్తీర్గుణరాశిరేనాం
 శరణ్యభూతాం శరణం ప్రపేదే |
 ప్రాయేణ దోషైరవివిక్తవాసాత్
 భీతః స్వయం భీష్మకరాజకన్యాం || 12.7 || 1161
- ఆరబ్ధదేహామివ భాగధేయైః
 అక్షీణి లక్ష్మాంతరతో నియంత్రీం |
 సుతామిమాం ప్రాప్య సుధామివాన్యాం
 అమర్త్యకల్పో పితరావభూతాం || 12.8 || 1162
- అనన్యవృత్త్యా ఘనతాముపేతైః
 అప్రోధసూర్యేందుమయూఖజాలైః |
 సువర్ణరత్నైరథవా ప్రక్తప్తాం
 సుతాం సుజాతాకృతిమన్వభూతాం || 12.9 || 1163
- మహీయసీం మంగలదీపమాలాం
 విద్యుత్ప్రకాశా విదధే కుమారీ |
 ఆకల్పరత్నాంశు తిరస్కరిణ్యా
 దీప్త్యా రజన్యామపి దీనభాసం || 12.10 || 1164
- కలామివార్థామకరోరథామ్నః
 పుణ్యోదయానామివ పూర్వచర్యాం |
 ప్రరోహవేలామివ కాంతివల్ల్యాః
 ప్రేక్షంత శుద్ధాంతమృగీదృశస్తాం || 12.11 || 1165

- ఆత్మాధికారాదధికామవస్థాం
 అయత్నతో నూనమవాప్తుకామా |
 వార్తానభిజ్ఞే వయసి స్థితాం తాం
 వాగ్దేవతా వందిముఖే వవందే || 12.12 || 1166
- ప్రదిత్సమానేన హరేరభీష్టం
 కామేన సా కల్పలతేవ సృష్టా |
 పిత్రోరివానన్యదృశాం ప్రజానాం
 ఆశంసయా సార్థమవాప వృద్ధిం || 12.13 || 1167
- పద్మాదిరేఖాప్రథమానభూమా
 నిర్ధార్యమాణా నిగమైరభిజ్ఞైః |
 తదంఘ్రివిన్యాసమిషేణ జజ్ఞే
 భూమేస్తదా భూషణపంక్తిరగ్ర్యా || 12.14 || 1168
- అదృశ్యభేదైరతిసూక్ష్మభావాత్
 జజ్ఞే జగన్మంగలతాం దధానైః |
 విహారలౌల్యాద్విషయేషు తస్యా
 గతేషు వాక్యేషు చ నృత్తగీతైః || 12.15 || 1169
- యదప్పరః పాణిసరోజముక్తం
 ప్రసూనవర్షం నిపపాత తస్యాం |
 అపూరి తస్యైవ రజోభిరగ్ర్యైః
 అపాంసులా పాంసువిహారవాంఛాం || 12.16 || 1170
- యదృచ్ఛయా తత్ర పరాగజాలైః
 యానేవ సా కేలిగృహానకార్షీత్ |
 తతః పరం త్వష్టురమీ సమీచీ
 మహేంద్రశాలావిధిమాతృకాఽభూత్ || 12.17 || 1171

- చతుర్థశ్చైతాని జగంతి యస్యాః
క్షీమాశ్రితం క్రీడనకం బభూవ |
పర్యాప్తలీలా ముముదే తదైషా
పాంచాలికా పంజరశారికాద్యైః || 12.18 || 1172
- ఆస్వాదనీయాన్యధికం శ్రుతీనాం
ముగ్ధాభిజాతాని వచాంసి తస్యాః |
ప్రాయేణ లౌల్యాదధికృత్య ఖిన్నా
విధిప్రియా వ్యాహరతాన్య భాషాః || 12.19 || 1173
- అవిప్రుతవ్యాకరణాని తస్యాః
క్రమేణ శిక్షానియతాక్షరాణి |
అనుశ్రవాణామనఘప్రవృత్తేః
ఆదేశదాయాని వచాన్సభూవన్ || 12.20 || 1174
- విభూతయస్తత్ర విశాంపతీనాం
ఆత్మీయయా దేవతయాఽవతీర్ణాః |
స్వచ్ఛిహ్నాభేదాన్ పరిబర్హయంత్యః
ప్రపేదిరే తత్పరివారభావం || 12.21 || 1175
- వేదాలవాలే విహితస్థితిం తాం
రమ్యప్రతానామివ రత్నవల్లీం |
స్తనాదిలక్ష్మస్తబకాదిచిహ్నైః
ఆవిష్కృతం యౌవనమావివేశ || 12.22 || 1176
- తదీయసర్వాంగజషోరగాధం
సౌందర్యలావణ్య సుధాస్తవంత్యోః |
మమజ్జరాపత్య దృశః సఖీనాం
అన్యోన్యసంభేదమపూర్వతీర్థం || 12.23 || 1177

నిశేవ చంద్రేణ ఘనవ్యపాయే

నైసర్గీకీ బుద్ధిరివ శ్రుతేన |

ఫలేన సా నీతిరివాప్రమాదా

యుక్తా బభౌ నూతనయౌవనేన || 12.24 ||

1178

ఆలక్ష్మ్యసంలాపలవైరపాంగైః

అంగైరనంగోదయపూర్వరంగైః |

వియాతముగ్ధైరపి విభ్రమైః సా

విలక్షయామాస విభూషణాని || 12.25 ||

1179

అముక్తకౌమారయువత్వసీమ్నా

కాంత్యా బభౌ కల్పితరాగభూమ్నా |

జరత్పలాశ ప్రసవానుషక్తా

ప్రతానినీ పల్లవసంపదేవ || 12.26 ||

1180

ప్రసాధనానాం పరికర్మ దివ్యం

విజృంభణం విభ్రమజాలకానాం |

వయః శుభం వామదృశశ్చకాశే

పశ్యద్భృశాం భాగ్యమనన్యభోగ్యం || 12.27 ||

1181

అవాప్య సా ముగ్ధదశామపూర్వాం

అవ్యాజలీలాగతిరాబభాసే |

రమ్యా రమోత్పత్తిదశావిశేషాత్

జాంబూనదీ జంగమపద్మినీవ || 12.28 ||

1182

తస్యాస్తనుం వర్ణయతో మమైవం

హీనోపమా దోషపదం న విందేత్ |

నిదర్శనం తైరపి నిత్యదృష్టం

యేషాం నికర్షోఽపి గుణో యతః స్యాత్ || 12.29 ||

1183

- తారేణ తస్యాశ్చికురాంధకారే
 తారాయితం మౌక్తికజాలకేన |
 ప్రాయేణ యోఽసౌ ప్రలయావసానే
 నిశేధస్పృష్టేరభవన్నిదానం || 12.30 || 1184
- ద్యుతిం శిఖారత్నసహస్రరశ్మేః
 జ్యోత్స్నాం చ ముక్తాఫలజాలజాతాం |
 తత్కుంతలశ్రేణిమయీ తమిస్త -
 మైత్రీం దధౌ మన్మథచాపమౌర్వీ || 12.31 || 1185
- ముఖాబ్జసౌందర్యమధుద్విరేఫాః
 కాంత్యాపగాశైవల పుంజకల్పాః |
 శోణేన చూడామణినా ససంధ్యాం
 తమీమపుష్యన్నలకాస్తదీయాః || 12.32 || 1186
- శరత్ప్రసన్నేందుకలాభిరామా
 లలాటరేఖా సుదృశో రరాజ |
 కామేన తత్కాంతిలతాసమ్మద్భ్యై
 స్వయం ప్రకృష్టేవ సుధాస్రవంతి || 12.33 || 1187
- కస్తూరికాక్తప్తవిశేషకం తత్
 పశ్యన్ మృగాంకో వదనం మృగాక్ష్యాః |
 విభావ్య తాదృక్పరభాగశోభాం
 కలంకయుక్తోఽపి జహౌ విషాదం || 12.34 || 1188
- తారుణ్యనద్యాస్తనువీచికల్పే
 తద్బ్రూలతే శార్ఙ్గనిదానదృశ్యే |
 అనంగవేదప్రణవస్య రత్యా
 లేఖాక్షరం న్యస్తమసూచయేతాం || 12.35 || 1189

- ప్రసూతపద్మోత్పలకాననశ్రీః
 ప్రారబ్ధవీచీవిభవా విలాసైః |
 దృష్టిస్తదీయా దదృశే దయార్ద్రా
 ద్రాఘీయసీ మన్మథదీర్ఘికేవ || 12.36 || 1190
- తద్దృష్టిరాయామవతీ సుజాతా
 శ్యామోజ్జ్వలా చారువిశాలమధ్యా |
 మన్యే సమేష్యన్మధువైరిలక్ష్యా
 చేతోభువః శక్తిరభూదమోఘా || 12.37 || 1191
- నిగృహ్ణాతీ రత్నతిలప్రసూనం
 నాసా తదీయా నయనాభిసేతుః |
 అబోధి నిశ్వాససమీరగంధైః
 అంతర్గతాన్ వేదగణాన్ వమంతీ || 12.38 || 1192
- నవేందుసంధ్యాప్రభృతీని లోకే
 నిర్వర్ణమానాని నిదర్శనాని |
 న ఖల్వవిందన్ కలయాపి తస్యాః
 స్మితాధరవ్యాప్తికృతామభిఖ్యాం || 12.39 || 1193
- అహేతురజ్యన్నధరస్తదీయః
 ప్రసూనముక్తాయితముగ్ధహాసః |
 లక్ష్మీలతాయా లలితోదధేశ్చ
 ప్రవాలయోగం ప్రథయాంబభూవ || 12.40 || 1194
- ముఖం తదీయం విరరాజ ముగ్ధం
 సౌరభ్యలావణ్యసముచ్ఛయేన |
 వ్యవస్థితాన్యోన్యవిశేషలోభాత్
 ఏకత్వమాపన్నమివేందుపద్మం || 12.41 || 1195

- వర్ణానుపూర్వీసుభగేన కాలే
 భవ్యాం శ్రుతిం భావయతా యథావత్ |
 తారస్య సంస్థానమివాన్వకార్షీత్
 కంఠేన సా కాంచనకంబుభాసా || 12.42 || 1196
- మధుద్విషః కర్ణపరిష్కియార్థం
 కామాత్మనా మాల్యకృతేవ క్షప్తే |
 బభూవతుర్బాహులతే తదీయే
 శంపాత్విషౌ చంపకమాలికే ద్వే || 12.43 || 1197
- ఆసీదధిష్ఠానవిశేషసీమా
 వక్షోజయోరంకురతోరముష్యాః |
 ముకుందవక్షస్థలముద్రణార్థాం
 భవ్యామవస్థామివ భావయంతీ || 12.44 || 1198
- సమావృతౌ హారమయాఖసూత్రైః
 తస్యాః స్తనౌ చారుతరావభూతాం |
 జిగీషతస్తత్ప్రియచిత్తవృత్తిం
 మనోభువో మంగలపూర్ణ కుంభౌ || 12.45 || 1199
- తస్యాస్తదా తద్వదలక్ష్యమధ్యం
 తన్వ్యాః స్తనద్వంద్వమవాప వృద్ధిం |
 కాలే యథా తత్ప్రథిమప్రభూతం
 కృచ్ఛాదభూత్ కృష్ణభుజాంతరాలం || 12.46 || 1200
- మధ్యం క్రశిమ్నా విరరాజ తస్యా
 నాభిప్రదాన్నాలమివ ప్రరూఢం |
 ప్రియాగమోదర్కమభూద్యదగ్రే
 కుచాత్మనా కాంచనపద్మయుగ్మం || 12.47 || 1201

- స్తోకానతాంగీ స్తనభారభూమ్నా
ముగ్ధా బభౌ ముష్టిమితావలగ్నా |
భృంగాభినంద్యేన గుణేన యుక్తా
కామస్య సా కాపి ధనుర్లతేవ || 12.48 || 1202
- రరాజ లావణ్యతరంగరమ్యా
వలిత్రయీ మధ్యగతా మృగాక్ష్యాః |
అంతఃస్థితానామివ దర్శయంతీ
నివేశసీమాంతమనుశ్రవాణాం || 12.49 || 1203
- మధ్యేవలగ్నం సుదృశో విలగ్నా
రోమావలీ కామధనుర్గుణాభా |
జిగాయ నాభీసరసః సుజాతాం
ఉల్లాసినీముత్పలరేణుపంక్తిం || 12.50 || 1204
- అనుప్రయాతః స్వవశామభిఖ్యాం
యాథోఽఙ్గితో యౌవనగంధహస్తీ |
తద్రోమరాజివ్యపదేశదృశ్యాం
నూనం దధౌ నూతనదానరేఖాం || 12.51 || 1205
- ప్రకాశితావర్తరుచిః ప్రభాభౌ
నాభిః సువృత్తా రురుచే నతాంగ్యాః |
రోమావలీరత్నలతానురూపం
రుక్మేణ నిష్పన్నమివాలవాలం || 12.52 || 1206
- పృథ్వీ చకాశే స్తనసంపదస్యా
లావణ్యమంభో నియతం చ తేజః |
శ్వాసోదయో గంధవహాః శుభాంగ్యాః
నాభిశ్చ మధ్యం చ నభో విభక్తం || 12.53 || 1207

- గజేంద్రహస్తాదిషు తత్సమత్వే
 దూరే సతాం దోషగుణావమర్కః |
 భవిష్యతః శార్ఙ్గభృతస్తదూరూ
 లీలోపధానే కిమతోఽధికేన || 12.54 || 1208
- మనోజ్ఞవృత్తం మధుబుద్బుదాభం
 చక్షుష్మతాం సాదరదర్శనీయం |
 స్వదేహకాంతేః సవిశేషదృష్టౌ
 జానుద్వయం దర్పణతామయాసీత్ || 12.55 || 1209
- ఉదేష్యతః పంచశరస్య తస్యాం
 ఉత్పాదయిష్యన్నుచితం నిషంగం |
 విధిః స్వయం మాతృకయా కిలార్థీ
 జంఘాయుగం వీక్ష్య జహర్ష తస్యాః || 12.56 || 1210
- అలక్తకాదప్యధికాత్మరాగా
 పదద్వయీ పద్మదృశశ్చకాశే |
 ప్రాచీనజన్మప్రణయానురోధాత్
 సంభావ్యమానేవ సరోజలక్ష్యా || 12.57 || 1211
- పాదాంబుజే దత్తమధుప్రసక్త్యా
 నిర్ణేజయామాస నఖేందుకాంత్యా |
 ప్రాయేణ సా సత్పథమాశ్రయంతీ
 పంకానసత్సంగభవాన్స్పృథివ్యాః || 12.58 || 1212
- తస్యాః పదాంభోజ మృణాలభాసా
 ప్రకాశభూమ్నా నఖమౌక్తికానాం |
 ప్రకీర్ణపుష్పాః సుధయావసిక్తా
 విహారభూమ్యో యుగపద్మభూవుః || 12.59 || 1213

కలాచికాం కాంచనసారక్ష్మాం

కాంతేః శుభాం కామపి కాహలీం చ |

శశంకిరేఽనన్యసమీక్ష్యశోభాం

జగంతి జంఘామవలోక్య తస్యాః || 12.60 ||

1214

తస్యాః శ్రుతిశ్రేణిశిఖామణీనాం

సకేసరా దీధితిభిర్నఖానాం |

ప్రసాధికాలోచనభృంగలౌల్యం

పద్మద్వయీ పాదమయీ నిరాస || 12.61 ||

1215

ముఖేందునిష్యందనిభైరముష్యాః

మందస్మితైరిందురవాప్తమాంద్యః |

ప్రాయః ప్రభూతాద్భుతకాంతిలోభాత్

నఖాత్మనా తత్పదమేవ భేజే || 12.62 ||

1216

అలక్ష్మీ దేవైరవతారలక్ష్మాః

తస్యాః శుభా పాదనఖేందుపంక్తిః |

ఆగామికల్పేష్వధికారలోభాత్

తారావలిస్తత్పదమాశ్రితేవ || 12.63 ||

1217

యాతేన మంజీరరవైశ్చ తస్యాః

ప్రాయః పరాభూతగతిప్రణాదాః |

శిక్షావిశేషార్థమివాధిచక్రుః

పాదానువృత్తిం ప్రణయేన హంసాః || 12.64 ||

1218

రరాజ దివ్యైరధిరాజచిహ్నైః

శ్లాఘాపదం తత్పదమాగమానాం |

అశ్మానమాస్థాపయతా పరస్థాత్

యత్పాణినా విశ్వపతేరవాప్యం || 12.65 ||

1219

- అతీత్య కృచ్ఛాత్ సముదాయశోభాం
 ప్రత్యంగ సౌందర్యపరా దిదృక్షా |
 పర్యభ్రమత్ ప్రాప్తవిహారడోలా
 పుష్పేషు భృంగీవ ముహుః సఖీనాం || 12.66 || 1220
- శృంగారయోనేరివ శిల్పవిద్యాం
 దివ్యాం త్రిలోక్యా ఇవ దిష్టవృద్ధిం |
 సీమాంతరేఖామివ సంపదస్తాం
 జగుః స్త్రియో జంగమరత్నసృష్టిం || 12.67 || 1221
- వయస్యయాఽభీష్టవరానుయోగే
 సాఽపశ్యదాత్మానమమందలజ్జా |
 అసూచయన్నూనమనేన తస్యాః
 స్వలక్షణం శౌరిమనన్యలక్ష్యం || 12.68 || 1222
- అలిప్సత శ్వేవ హవిస్తదైనాం
 దైత్యస్వభావో దమఘోషజన్మా |
 తస్మై చ కృష్ణైకమనోరథాం తాం
 రూపాధికాం దాతుమియేష రుక్మీ || 12.69 || 1223
- పరస్పరం భూషయతః ప్రతీకాన్
 ఔద్వాహికం మంగలముద్వహంత్యాః |
 ప్రాయః స్వదీప్తేరతిరోధిమిచ్ఛ -
 ంత్యావారయన్నాభరణాని తస్యాః || 12.70 || 1224
- లావణ్యకల్పద్రుమమంజరీం తాం
 శృంగారదిగ్వారణవైజయంతీం |
 సౌందర్యదుగ్ధోదసుధాప్రసూతిం
 సైరంధ్రికాః ప్రేక్ష్య మిథః శశంసుః || 12.71 || 1225

- వ్యామాతిరిక్తస్తనకుంభభూమ్నా
 వ్యాప్తాకృతిం యౌవనకుంజరేణ |
 ప్రసాధయంత్యః పతిదేవతాస్తాం
 నాథోచితాం ప్రేక్ష్య న తృప్తిమాపుః || 12.72 || 1226
- మౌలౌ సుకేశ్యాః స్ఫుటరశ్మిజాలం
 ముక్తామయం జాలకమాబబంధుః |
 క్రీడోచితం కృష్ణమృగం గృహీతుం
 తేన స్మరో వాగురికస్తదాభూత్ || 12.73 || 1227
- అనన్యదృష్టిం వితతాన తామ -
 ప్యాదర్మసంక్రాంతి విశేషదృశ్యం |
 ప్రసాధనైః ప్రాప్తగుణైః ప్రతీక్ష్యం
 తస్యా ముఖం తామరసాయతాక్షం || 12.74 || 1228
- అంసావలంబిన్యసితేక్షణాయాః
 కంపోజ్జ్వలా కాచన రత్నమాలా |
 అలక్ష్మతోల్లాసితరమ్యరశ్మిః
 కామార్పితా కాంతివిహారడోలా || 12.75 || 1229
- రరాజ ముక్తాభిరవాప్తఫేనం
 రత్నాంగదం ప్రాప్తగుణం తదంగే |
 ప్రవాహవృత్తేః పరివృత్తిభేదాన్
 మహీయసీ మండలితేవ కాంతిః || 12.76 || 1230
- అభాసతాత్మస్మితసౌమ్యభాసా
 హారేణ హృద్యేన జగత్ప్రతీక్ష్యా |
 ప్రియస్య చంద్రం హృదయాద్విధాతుః
 ప్రాప్తానుసారేవ నిసర్గశుద్ధం || 12.77 || 1231

- మనుష్యతాకంచుకితాత్మభూమ్నః
కాలే చకాశే కుచకంచుకశ్రీః |
రత్నాచలే భోగిశయప్రియాయాః
స్వతల్పనిర్మోక ఇవావలీనః || 12.78 || 1232
- ఆదర్శబింబేన తదంగకాంతేః
అక్షామ్యతా నిష్ప్రతిమత్వవాదం |
ప్రతిప్రవృత్తిం ప్రతిమాం విధాయ
ప్రఖ్యాపితా వృత్తవతామపీర్ష్యా || 12.79 || 1233
- అభిన్నరూపామనువేలభిన్నాత్
ప్రసాధనాదభ్యధికాం ప్రసత్తిం |
విలోకయంతీ జనతా తదీయాం
వ్యావర్తయామాస తతో న దృష్టిం || 12.80 || 1234
- ముఖేందులావణ్యసుధాప్రవాహే
ముహుః ప్రతీపప్లవనోద్యతేన |
తత్కర్ణభూషామకరేణ మన్యే
మందీకృతా మన్మథలాంఛనశ్రీః || 12.81 || 1235
- ప్రభాప్రవాహోదితసైకతాభే
స్తనద్వయే తామరసేక్షణాయాః |
తత్కంఠరాశంఖమతల్లికాయాః
ప్రసూతిరాశంకృత హారవృత్త్యా || 12.82 || 1236
- స్వభావజాదభ్యధికం తదంగే -
ష్వాసాదితం సౌరభమంగరాగైః |
స సర్వగంధోఽపి యదన్వయేన
ప్రభూతమామోదవిశేషమృచ్ఛేత్ || 12.83 || 1237

ప్రతిక్రియామాత్మతిరస్మియాయాః

ప్రాయః స్వయం వ్యాప్యతయా విధాతుం ।

తదంగయోగోజ్జ్వలరత్నధామ్నా

సంచాదితం మేఖలయాఽంతరీయం ॥ 12.84 ॥

1238

శిఖండకాని శ్రుతిసుందరీణాం

చారూణీ పాదాభరణాని తస్యాః ।

పదేషు సంఘర్షవశాదివాసన్

మిథః పురోభాగిపదాస్పదాని ॥ 12.85 ॥

1239

అనుక్షణం బంధుజనైరముష్యాం

ఆముచ్యమానేషు విభూషణేషు ।

అయత్నతస్తాని తదంతరాలే

కృతాస్పదా కేవలతాఽత్యశేత ॥ 12.86 ॥

1240

నినీషతాం దేవగృహం యధైతాం

ఆకల్పలక్ష్మ్యా సమయోజయంత ।

ముకుందసంస్పర్శమవాప్తుమర్థా

సైవ స్థిరా ధన్యతమా బభూవ ॥ 12.87 ॥

1241

పతివ్రతాః పార్థివయోషితస్తాం

ప్రత్యంగసౌందర్యనిమగ్నభావాః ।

కృతాశిషః కృష్ణమనోరథస్యాం

ఆరోప్య కర్ణీరథమన్వగచ్ఛన్ ॥ 12.88 ॥

1242

మంగల్యసంగీతసమేతయాత్రా

మనుష్యదేవీభిరనుద్రుతా సా ।

నినంసితైషా స్వయమేవ దేవీ

నాన్యేతి సద్భిర్నిరణాయి నాథా ॥ 12.89 ॥

1243

భావాంతరేషు ప్రతిపన్నలీలా

పైతామహాదీని పదాని దాతుం |

స్వదత్తశక్తేః కుహనామనుష్యా

కుతశ్చిదిష్టం స్వయమాశశంసే || 12.90 ||

1244

ప్రణమ్య మూర్ధ్నా నిహితోపహారాం

ఉత్తస్థషీముత్సవదేవతైనాం |

అవోచదారాదశరీరివాచా

పరైరజయ్యం పతిమాప్పుహీతి || 12.91 ||

1245

పత్యా నిజేన పరిణీతిమవాప్తుకామా

లభ్యా వరం లలితముత్సవదేవతాయాః |

తేనైవ సా సమసమీహితసిద్ధిరాసీత్

మానాధికా జగతి మన్మథమన్మథేన || 12.92 ||

1246

ఊరుః సవ్యో నయనకమలం భ్రూలతా చాపి తస్యాః

ప్రావేపంత ప్రియముపగతం సూచయంతి స్వవృత్త్యా |

ఆరాదాసీదలఘుతులసీగంధసౌమ్యః సమీరః

ప్రత్యాసన్నం ముహురుదచరత్పాంచజన్యప్రణాదః || 12.93 ||

1247

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు

యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ద్వాదశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ త్రయోదశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

ప్రసాదభాజః ప్రతినిర్గతాం తాం

ప్రాసాదతో వాసవవల్లభాయాః ।

సమగ్రశక్తిః సమయోపయాతః

ప్రాణేశ్వరీం ప్రాప్తుమియేష శౌరిః ॥ 13.1 ॥

1248

తామద్భుతాం సిద్ధిమివాద్భుతానాం

సౌభాగ్యవిద్యామివ సద్గుణానాం ।

సత్తామనన్యామివ సద్గుణానాం

యథాశ్రుతం ప్రైక్షత యాదవేంద్రః ॥ 13.2 ॥

1249

అంగైరవజ్ఞాతకదంబగోలైః

అస్పందమందేన విలోచనేన ।

లీలోపశాంత్యా లిఖితేవ సాఽభూత్

దామోదరే దృష్టిపథం ప్రయాతే ॥ 13.3 ॥

1250

పద్మాకరాణాం పరిషన్నివేశే పర్యాప్తచంద్రాయుతకాంతిసారే ।

అనన్యలభ్యాం లభతే స్మ తృప్తిం తస్యా ముఖే దృష్టిరతీవ శౌరేః ॥ 13.4 ॥

1251

వాచస్పతిత్వం చ వనస్పతీనాం

దివ్యేతరేషాం చ దివస్పతిత్వం ।

దాతుం క్షమాయా దయితే తదానీం

ఆజ్ఞాపకో నూనమభూదనంగః ॥ 13.5 ॥

1252

- తస్మిన్ ద్వితీయామివ వైజయంతీం
 సా చ ప్రియే సాచివిశేషరమ్యాం ।
 కటాక్షమాలాం నిబబంధ కృష్ణే
 కామాధికే కౌతుకమేదురాక్షీ ॥ 13.6 ॥ 1253
- అలక్ష్యభేదత్రివిధాంబుజాభైః
 ఆలక్ష్యశృంగారగుణానుబంధైః ।
 స్వయంవరస్తగ్భిరభావి తస్యాః
 కాలోదితే కంసరిపౌ కటాక్షైః ॥ 13.7 ॥ 1254
- స వైజయంత్యాదివిభావశాలీ
 నిర్వ్యాజనిష్పన్ననిజానుభావః ।
 శృంగారవీరాద్భుతచిత్రితాత్మా
 రమ్యస్తయా నిర్వివిశే రసోఽన్యః ॥ 13.8 ॥ 1255
- ఆకేకరాణామనఘస్తదానీం
 ఏకక్షణం లక్ష్మమభూత్ బహునాం ।
 తస్యాః స్థిరానందపరిప్లుతానాం
 అర్థస్పృశామర్థవిలోకితానాం ॥ 13.9 ॥ 1256
- తస్యాశ్చిరాకాంక్షితలాభధన్యైః
 అపత్రపామంధరితైరపాంగైః ।
 బభార భూయో బహుమానపూర్వం
 బాల్యే ధృతాం బర్హిక్లాపభూషాం ॥ 13.10 ॥ 1257
- సంతానసౌభాగ్యఘనేన యూనా
 సిక్తా సుధాసారనిభైరపాంగైః ।
 ఉద్భిన్నరోమాంచతతిర్భభాసే
 కాంతప్రరోహా కమలస్థలీవ ॥ 13.11 ॥ 1258

- స్వకాంతిసామ్యాదివ జాతసంగైః
 శౌరిస్తదా స్వాగతసూక్తిగర్భైః |
 ప్రియాసఖీనామభజత్ ప్రహృష్టైః
 ఉద్వీక్షణైరుత్పలపుష్పవృష్టిం || 13.12 || 1259
- స రుక్మిణీనేత్రచకోరచంద్రః
 సా తతృహర్షాంబుజపూర్వసంధ్యా |
 తదద్భుతద్వంద్వమవేక్ష్య సఖ్యః
 ప్రాపుస్తులామస్సరసామనూనాం || 13.13 || 1260
- తద్దైవ తాదాత్యమివాఽఽగతానాం
 తస్యాః సఖీనాం సమమావిరాసన్ |
 పరస్య వీక్షాం ప్రతిసంలపంతో
 వక్రోక్తిగర్భా ఇవ మందహాసాః || 13.14 || 1261
- స కౌస్తుభాభ్యర్ణనివేశయోగ్యం
 కన్యామయం కామపయోధిరత్నం |
 పరీతమారాత్ ప్రతిహారపాలైః
 పశ్యన్ క్షణం పాంథ ఇవావతస్థే || 13.15 || 1262
- తం మాల్యభూషాపరికర్మితాంగం
 ధారాతటిత్వంతమివాంబువాహం |
 సమీక్ష్య బాలా తదనన్యదృష్టిః
 చర్యామవాలంబత చాతకానాం || 13.16 || 1263
- తలోదరీం తాలఫలస్తనీం తాం
 తామ్రాధరాం చారునవోత్పలాక్షీం |
 కిం నామ భావీతి విభావయంతీం
 కృష్ణస్తదా కించిదివాఽఽససాద || 13.17 || 1264

- దుర్లభమధ్యాం ద్విరదేంద్రయాతాం
 వ్యూహక్రమవ్యక్తవిచిత్రగాత్రీం |
 పరైరభేద్యాం ప్రతిజగ్ముషీం తాం
 కాంతాత్మికాం కామచమూం స మేనే || 13.18 || 1265
- స చంద్రికాం చంద్ర ఇవాభియాతః
 చంద్రాననాం యాదవవంశచంద్రః |
 నిర్వేశనీయః సవిశేషమాసీత్
 నేదీయసాం నేత్రచకోరబృందైః || 13.19 || 1266
- అహం త్వయా దూతముఖేన దూరాత్
 సాధ్వా సమాహూత ఇహోపయాతః |
 మా తే భయం భూదితి మంజుభాషీ
 తామగ్రహీదగ్రకరే ముకుందః || 13.20 || 1267
- ప్రియేణ సా తేన గృహీతహస్తా
 తద్వక్త్రదివ్యాంబుజషట్పదేన |
 విలోచనేన వ్యవృణోత్ సఖీభ్యః
 కృతార్థతాం క్షీబదశోల్బణేన || 13.21 || 1268
- ప్రాచోఽవతారానతిశయ్య భూమ్నా
 సా రుక్మిణీ తేన వృతా చకాశే |
 తస్యైవ రూపాంతరదూరవృత్తిః
 కందర్పజన్మానుగుణేవ కాంతిః || 13.22 || 1269
- మల్లీవికాసోజ్జ్వలమందహాసా
 రోమోద్గమైరాహితకోరకశ్రీః |
 సమేయుషీ సందదృశే తదా సా
 వసంతలక్ష్మీరివ మాధవేన || 13.23 || 1270

- అఘర్మజస్వేదకణావక్తీర్ణాం
 అభీతిజం వేపథుముద్వహంతీం |
 అనుష్టబాష్పోదయమంథరాక్షీం
 విలోక్య దేవీం విభురభ్యనందత్ || 13.24 || 1271
- హరిప్రియాం కేసరిణీమివైనాం
 దురాసదామన్యన్మపద్విపేంద్రైః |
 సఖీజనః ప్రీతమనా నిదధ్యౌ
 యయౌ చ ఖేదం నిజవిప్రయోగాత్ || 13.25 || 1272
- మిథో గుణైస్తన్మిథునం నిబద్ధం
 వియోగవైదేశికసంప్రయోగం |
 అజాయతాన్యోన్యనిలీనభావం
 సఖీదృశాం సాదరదర్శనీయం || 13.26 || 1273
- జగత్త్యార్తిప్రశమాయ జాతాం
 విహారసంక్షోభితవైరిసింధుః |
 దేవేషు పశ్యత్స్వివ పూర్వమేనాం
 జగ్రాహ తాం జాగ్రతి రాజలోకే || 13.27 || 1274
- స పుష్పకం రామ ఇవ ప్రియాం స్వాం
 ఉత్తారితాం శత్రుభయాదుదీర్ఘాత్ |
 మనోజవం సత్యమనోరథస్తాం
 ఆరోపయామాస రథం రథాంగీ || 13.28 || 1275
- సా చామరౌఘైరుపచర్యమాణా
 వాతావధూతైరివ కాశజాలైః |
 రరాజ నాథేన రథోదయాద్రౌ
 చంద్రేణ పూర్ణేన శరన్నిశేవ || 13.29 || 1276

- పరస్పరప్రాప్తగుణేన భాసా
 బర్హావృతం వ్యోమ విభావయంతౌ |
 విరేజతుస్తుంగరథాశ్రయౌ తౌ
 విద్యుత్ప్రయోదావివ మందరస్థౌ || 13.30 || 1277
- ప్రభేవ దేవేన తమోపహేన
 ప్రత్యగ్దిశం తేన సహ ప్రయాంతీ |
 నిత్యానపాయిత్వమజానతీనాం
 సత్యాపయామాస నిజం ప్రజానాం || 13.31 || 1278
- తాముద్వహంస్తామరసాయతాక్షో
 రత్నోషుదీప్తేన రథేన దేవీం |
 ఆత్మానమేవార్యమమండలస్థం
 విద్యాసఖం వ్యంజయతి స్మ వీరః || 13.32 || 1279
- అతీతదర్శామివ చంద్రలేఖాం
 శాంతోపరోధామివ శారదీం ద్యాం |
 అమంస్త నిర్విఘ్నఫలామివేచ్ఛాం
 శోకత్యజం శూరకులేశ్వరస్తాం || 13.33 || 1280
- సమేత్య సింహీమివ తామనన్యాం
 యానోద్యతం యాదవపంచవక్త్రం |
 ఆఘుష్య గోమాయురివామిషార్థీ
 చైద్యః క్రుధా దీప్తముఖోఽన్వధావత్ || 13.34 || 1281
- రుక్మీ చ తూర్ణం ప్రతిపన్నరోషః
 పురో భవన్ భూమిభృతాం సఖీనాం |
 పరాభవస్య ప్రతికారమిచ్ఛన్
 జగ్రాహ పార్ణిం జగదేకనేతుః || 13.35 || 1282

- జిఘాంసితే భ్రాతరి జాతఖేదైః
 కాంతాభిలాషైః కతక్నేరివాంభః |
 మనః ప్రపేదే సహజాం ప్రసత్తిం
 సత్త్వాధికం సాత్వతవంశగోప్తుః || 13.36 || 1283
- స వీక్షమాణః సవిలాసనేత్రం
 వల్గుస్మితం వామదృశో ముఖాబ్జం |
 తదుక్తిభిః స్వాదుతమాభిరాసీత్
 ఆప్యాయితో నూనమనావిలాభిః || 13.37 || 1284
- అనుద్రుతాం వైరిచమూం స వీరో
 బలేన రుద్ధ్వా నిజబాహునైవ |
 వినిర్దిశన్ మార్గభవాన్ విశేషాన్
 విశ్వాసయామాస విదర్భకన్యాం || 13.38 || 1285
- ప్రియాసహాయః పదవీం స గచ్ఛన్
 ద్రాఘీయసీం దారుకసారథిస్తాం |
 ఉదగ్రవేగానుదధేరనూపే
 వీతీన్ క్షణం విశ్రమయాంబభూవ || 13.39 || 1286
- భయార్ణవాదుద్భృతయా స్వయాఽసౌ
 శ్రియేవ సాక్షాదనుభూయమానః |
 పయోధిరూపాం పరిఘాం విలంఘ్య
 ద్యుసంమితాం ద్వారవతీమయాసీత్ || 13.40 || 1287
- పరిష్కృతాం కాంచనతోరణైస్తాం
 వల్గుధ్వజాం వందనదామచిత్రాం |
 రామాసహాయః ప్రసమీక్ష్య రేమే
 రమ్యప్రసూనాంచితరాజవీధీం || 13.41 || 1288

- మహీయసాం మంగలదుందుభీనాం
 నాదైరవజ్ఞాతపయోధిశబ్దా |
 శ్రుతోత్సవనాం విదధే పురీ సా
 స్వర్లోకసాం శ్రోత్రసుధామపూర్వాం || 13.42 || 1289
- ప్రత్యేయుషాం కంసరిపుర్యదూనాం
 దేవద్రుమాణామివ జంగమానాం |
 అనర్హరత్నాభరణప్రధానాన్
 ఆదత్త దివ్యానుపదావిశేషాన్ || 13.43 || 1290
- తస్మిన్ మహానీలమణిప్రకాశే
 తాం రుక్మిణీమాహితరుక్మకాంతిం |
 పురాంగనాః ప్రేక్షితుమీహమానాః
 స్వర్గాధికానారురుపలః స్వసౌధాన్ || 13.44 || 1291
- కలక్వణన్నూపురచారువాద్యం
 కర్ణావతంసోదితభృంగగీతం |
 కస్యాశ్చిదన్వాగతనాట్యవేదం
 లీలాగతం లాస్యమభూదపూర్వం || 13.45 || 1292
- పరిచ్యుతం కించిదివాంతరీయం
 కాచిత్సమాలంబ్య సహైవ కాంత్యా |
 క్షిప్తేవ తీవ్రేణ కుతూహలేన
 క్షణేన వాతాయనమాససాద || 13.46 || 1293
- ఆముచ్య తాటంకమనంగచక్రం
 సవ్యేతరే సత్స్వరమావ్రజంతీ |
 అన్యేన కాచిద్భృశమాబభాసే
 కర్ణేన కైవల్యవిభూషణేన || 13.47 || 1294

- ఉదంచితా బాపలతేతరస్యా
 మాలీస్రజా హస్తగృహీతయాఽఽసీత్ |
 జగజ్జిగీషోర్మదనస్య జైత్రీ
 పతాకయేవాద్భుతకేతుయష్టిః || 13.48 || 1295
- ప్రకోష్ఠభాజః ప్రియశారికాయాః
 పయః స్వయం సాదరమర్పయంతీ |
 గవాక్షమాగమ్య గజేంద్రయాతా
 కాచిత్ ప్రసస్మార కృతావశేషం || 13.49 || 1296
- ప్రచారవేగాత్ త్రుటితేన చక్రే
 హారేణ ముక్తాఫలవర్షిణాఽన్యా |
 అదూరతః సన్నిహితస్య శౌరేః
 ఆచారలాజాంజలిపూర్వరంగం || 13.50 || 1297
- స్తనాంశుకం స్తస్తమబుధ్యమానా
 సఖీజనే సస్మితమీక్షమాణే |
 పరామృశంతీ వితతాన కాచిత్
 ప్రతిక్రియాం పాణినఖాంశుజాలైః || 13.51 || 1298
- సఖీధృతైశ్చామరతాలవృంతైః
 ఆశ్యానతాం ప్రాపితమంగరాగం |
 విలోకితే శార్జ్ఙ్గిణి విహ్వలాఽన్యా
 శ్వాసానిలైః శోషమివానినీషత్ || 13.52 || 1299
- ప్రసాధయంతీమవధీర్య ధాత్రీం
 అంగైరసంభావితభూషణాఽన్యా |
 సమీక్ష్య కృష్ణం సహసోపజాతైః
 పరిష్క్రియామాద్రియతేవ భావైః || 13.53 || 1300

- భ్రువా స్ఫురంత్యా మదనస్య మౌర్వీం
 జ్యాఘాతరేఖామభిదర్శయంతీ |
 అన్యానుషక్తేఽపి హారౌ వియాతాం
 ప్రాయుంక్త దూతీమివ దృష్టిమన్యా || 13.54 || 1301
- తదీక్షణే భర్తురివ స్మరంత్యా
 కన్యాదశాం కామవశాద్భజంత్యా |
 స్వయంవరాహ్లా స్వయమేవ తస్మిన్
 కయాచిదాధాయి కటాక్షమాలా || 13.55 || 1302
- సమేయుషీమప్రతిమేన యూనా
 తాం రుక్మిణీం వీక్ష్వ విలీనభావా |
 భాగ్యం కిమస్యా ఇతి భావయంతీ
 తదాత్మతాం నూనమలిప్సతాన్యా || 13.56 || 1303
- కక్ష్యానిబంధచ్యవనే సలీలం
 స్తనాహితస్వస్తికబాహుబంధా |
 జగత్పతౌ పశ్యతి జాతభీషా
 ప్రాయస్తదాలింగనమభ్యనైషీత్ || 13.57 || 1304
- రథేన తం రాజపథే ప్రయాంతం
 నిర్వ్యాజసంగేన నిశామయంతీ |
 త్వక్తా నిమేషైరపరాఽన్వకార్షీత్
 చిత్రాంగనానాం సురయోషితాం చ || 13.58 || 1305
- సమీక్షితస్యాపి సహత్వసంగాత్
 దుష్ప్రాపలోభాదపి దూయమానా |
 గలద్భిరన్యా వలయప్రసూనైః
 అభ్యర్చనామాతనుతేవ శౌరేః || 13.59 || 1306

- సమానకాంత్యా ప్రియయా సమేతే
 దృష్టే జగద్ధాతరి జాతరాగా |
 ప్రణామయోగ్యేయమితీవ మత్వా
 ప్రాప్తం పదం మేఖలయా పరస్యాః || 13.60 || 1307
- తాసాం తదేకోత్సుకదర్శనానాం
 సమాధిభాజామివ శేముషీణాం |
 అలం ప్రభుః సోఽపి న మాతుమాసీత్
 అపారహర్షాదనఘామవస్థాం || 13.61 || 1308
- అవారుణీసంభవసౌరభైస్తైః
 అనన్యసాధ్యాధర బింబరాగైః |
 నిరంజనోపస్థితనేత్రశోభైః
 స పిప్రియే పౌరవధూముఖాభ్యైః || 13.62 || 1309
- స పౌరకన్యాకరవిప్రకీర్ణాన్
 ప్రాయః ప్రతీచ్ఛన్నుపచారలాజాన్ |
 అచీచరత్ స్యందనమబ్జనేత్రః
 సవ్యాపసవ్యేన గతేన వీధీం || 13.63 || 1310
- కప్టారపద్మోత్పలకాంతిచోరైః
 కటాక్షణైః పౌరవధూజనానాం |
 ముగ్ధేందుహాసో ముముదే ముకుందః
 పశ్యన్ ప్రియాం ప్రాపితపుష్పవృష్టిం || 13.64 || 1311
- కృష్ణస్య తాం స్కంధముపఘ్నయంతీం
 సురద్రుమస్యేవ సువర్ణవల్లీం |
 అవేక్ష్య నూనం చతురః పుమర్థాన్
 అనన్యలభ్యానలభంత పౌరాః || 13.65 || 1312

- వక్త్రైః సుధాసోదరకాంతిపూర్వైః
 కస్తూరికాపత్రకలంకదృశ్యైః |
 అలక్ష్మదేహా విదధుర్మృగాక్ష్యః
 ప్రత్యుప్తపూర్ణేందుశతాన్ గవాక్షాన్ || 13.66 || 1313
- శుచిస్మితాః సౌధతలాంతరస్థాః
 పద్మేక్షణం ప్రేక్ష్య పరిస్ఫురంత్యః |
 శరత్ప్రయోదోదరసంశ్రితానాం
 క్షణద్యుతీనాం ద్యుతిమన్వవిందన్ || 13.67 || 1314
- అపాంగజాలైరసితోత్పలాభ్యైః
 కృష్ణాత్మకం భావమివోద్వమంత్యః |
 వితేనిరే రాజపథే మృగాక్ష్యః
 తదాదృతాం బర్హవితానశోభాం || 13.68 || 1315
- హరేరభిఖ్యామనుపాధిరమ్యాం
 విలోచనైర్వీతనిమేషవిఘ్నేః |
 ఆస్వాదయంత్యః సుదృశస్తదానీం
 అయత్ననిష్ఠీతసుధా ఇవాఽఽసన్ || 13.69 || 1316
- అంభోరుహాణామవలేపసీమాం
 కర్ణోత్పలానామపి కాంతికక్ష్యాం |
 విలంఘయంతః సుదృశాం కటాక్షా
 విలిల్వీరే కృష్ణమవాప్య లక్ష్మం || 13.70 || 1317
- తమాత్మవంతం పరవిద్యయేవ
 పరాక్రమం తత్పరయేవ లక్ష్యాత్ |
 తమేవ దేవం దయయేవ జుష్టం
 సంమేనిరే తత్త్వవిదః సభార్యం || 13.71 || 1318

తాం ప్రాప్య చిత్రామివ తారకేశః

స్తవ్యైః స్తుతో వందిగణైరభౌమైః |

వివేశ ధామ స్వముదీర్ణధామా

వైవాహికీం సంపదమాప్తుమిచ్ఛన్ || 13.72 ||

1319

విహారయోగేన విభజ్య యుక్తం

మిథోఽనురూపం మిథునం తదాద్యం |

ఉపాచరన్ వ్యోమచరా యథార్థం

సంప్రీణనైరుత్సవసంవిధానైః || 13.73 ||

1320

సదాఽభిగమ్యైరభిగమ్యమానం

విశ్రాణనే వైశ్రవణాత్ ప్రభూతం |

తం శంఖపద్మప్రముఖా మహాంతః

సిషేవిరే శేవధయః సమేతాః || 13.74 ||

1321

అకృత్స్నసంవేదిని జీవలాకే

సంగ్రాహయన్ ధర్మమథాత్మవృత్త్యా |

ప్రత్యర్చయామాస మునీనుపేతాన్

ప్రభుః స్వయం ప్రేష్య ఇవోపచారైః || 13.75 ||

1322

అపత్రపావిప్లుతచేతసో యే

త్యక్త్వా విపక్షం తరసోపసేదుః |

యథాక్రమం సాత్యకిరుత్సవదౌ

సంభావయామాస సభాసదస్థాన్ || 13.76 ||

1323

శుభంయవః స్వామిమహోత్సవేన

స్వారాజ్యమక్షయ్యమివాప్తవంతః |

దత్తోపచారా వసుదేవదారైః

పుణ్యాశయాః పౌరజనా జహార్షుః || 13.77 ||

1324

- సహోదరన్యస్తభరస్తదాత్మా
 రుక్మాణి రత్నాని చ రౌహిణీయః |
 అదత్త సంతోషవశాదభీక్షం
 వాంఛాధికం వందివనీపకానాం || 13.78 || 1325
- అనన్యభక్తైరనుభావ్యభూమ్నా
 దత్తేక్షణో దానపతిస్త్రిధామ్నా |
 సమాహితైః సంమతముద్ధవాద్యైః
 పురోధసాం పూజనమాచచార || 13.79 || 1326
- ఆహన్యమానా ధృతహేమకోణైః
 గంధర్వముఖ్యైరివ గాఢవిద్యైః |
 జాతానునాదా జగతాం త్రయాణాం
 దోషచ్ఛిదో దుందుభయః ప్రణేదుః || 13.80 || 1327
- విభావితం శిక్షితనాట్యవేదైః
 ఉద్వాహసంగీతముదారక్రప్తం |
 ప్రసాదనం దృష్టిమనశ్శృతీనాం
 అదివ్యమాస్కందితదివ్యమాసీత్ || 13.81 || 1328
- లావణ్యపూరం లలితాంగయష్టేః
 కార్తస్వీన నిర్వేష్టమపారయంత్యః |
 అంగాని వధ్వాః కులవృద్ధనార్యః
 ప్రసాధనైరంతరయాంబభూవుః || 13.82 || 1329
- ప్రయుజ్యమానాని తయోర్యథార్హం
 మంగల్యమాల్యాభరణాక్షతాని |
 ప్రాయేణ లోకాభ్యుదయం ప్రదాతుం
 తత్సంగమాత్తాదృశతామకాంక్షన్ || 13.83 || 1330

- అరాతిపక్షార్ణవమందరాభే
 హస్తే హరేర్యత్తదబంధి సూత్రం |
 తదాదదే స్థానవశాదభిఖ్యాం
 సంవీతనాగేంద్రనిదర్శనీయాం || 13.84 || 1331
- సమేధితస్తస్య వివాహవహ్నిః
 పురోధసా పుణ్యకృదగ్రిమేణ |
 ప్రదక్షిణావృత్తశిఖాకలాపః
 ప్రాయేణ నీరాజనమాతతాన || 13.85 || 1332
- ఆశాస్య లాజాంజలిహోమభాజా
 క్షేమాశిషా కించిదశేషహృద్యం |
 అన్యోన్యమాకేకరసస్మితాక్షా -
 వపశ్యతామాదిమదంపతీ తౌ || 13.86 || 1333
- వైలక్ష్మ్యడోలామివ సంశ్రితానాం
 విలోచనానాం వవృధే విహారైః |
 తయోరనన్యాయశ్చవైభవానాం
 అన్యోన్యరాజీవమధువ్రతానాం || 13.87 || 1334
- పరస్పరం పాణిసరోజయోగాత్
 బభూవతుస్తౌ పులకాంచితాంగౌ |
 అస్పిద్యతాం చ జ్వలనస్తు మందైః
 అసూత ధూమైరధివాసమాత్రం || 13.88 || 1335
- సమంత్రకం సాక్షిణి హవ్యవాహే
 సఖ్యోచితాం సప్తపదీం భజంతౌ |
 స్వశాసనేన స్వయమన్వయాతాం
 ఆచారమాగంతుకదంపతీనాం || 13.89 || 1336

- అన్వేతు విష్ణుః స్వయమిత్యదీర్య
 ప్రియాం పరాధీన ఇవానుగచ్ఛన్ |
 జాయాపతీనాం జగదుద్భవానాం
 భవ్యాం దశాం భావయతి స్మ నాథః || 13.90 || 1337
- ఆత్మానమేవ స్వయమగ్నిరూపం
 పరిక్రమైః పర్యచరత్స దేవః |
 విశ్వస్య బాహ్యంతరనిత్యవృత్త్యా
 న కర్మ కర్తా చ య ఏవ యేషాం || 13.91 || 1338
- ప్రదక్షిణేన క్రమణేన తాభ్యాం
 దత్తార్చనో దివ్యవధూవరాభ్యాం |
 నూనం తథాఽఽనర్చ విఘూర్ణనేన
 స్వాంతః స్థితౌ వహ్నిరపి స్వయం తౌ || 13.92 || 1339
- తస్యాః సలీలం చరణారవిందం
 కామీ గృహీత్వా కరపంకజాభ్యాం |
 ఆస్థాపయద్యాం దృషదం ముకుందః
 సాఽభూత్ స్వయం మౌలిమణిః శ్రుతీనాం || 13.93 || 1340
- యదత్ర కర్మణ్యయథాకృతం తత్
 స్విష్టం క్రియాదగ్నిరితి బ్రువాణః |
 స్వతేజసా భావితవిశ్వతేజాః
 స్వాహాసఖం దేవముపాస్త దేవః || 13.94 || 1341
- రామస్య సీతేవ రమేవ విష్ణోః
 అముష్య భూయాస్త్వమిహైకపత్నీ |
 ఇత్యుచిషో యాదవవృద్ధదారాన్
 ప్రీతాశయా పైక్షత సా సనాథా || 13.95 || 1342

- వరేణ వంద్యేన సురాసురాణాం
 మంగల్యసీమాంతభువా చ వధ్వా |
 సమీక్షితా బ్రహ్మసుతస్య పత్నీ
 సర్వైరభూత్ సాదరదర్శనీయా || 13.96 || 1343
- తదేకభావా తమనన్యభావం
 నాథప్రియా నాథమనువ్రజంతీ |
 అభీష్టసిద్ధేరధిదేవతేయం
 యద్వా సవిత్రీతి యథార్థమూచే || 13.97 || 1344
- కృతాశిషం కృష్ణగృహేశ్వరీం తాం
 పురోధసా పుణ్యమనోరథేన |
 సకౌతుకాం కౌతుకినః సురత్నైః
 అభ్యర్చయామాసురమాత్యవృద్ధాః || 13.98 || 1345
- మనుష్యతాం మానయతో విహారైః
 స్వామేవ దేవీముపయచ్ఛతస్తే |
 సమేధతాం మంగలమిత్యుశంతః
 సత్యాశిషస్తం మునయః శశంసుః || 13.99 || 1346
- ప్రదాయ తాభ్యాముపదాః సమీచీః
 ప్రత్యాగతాః స్వాని గృహాణి పౌరాః |
 ఆశాపతీనాం విభవాదనూనాం
 తత్రైవ తే సంపదమన్వభూవన్ || 13.100 || 1347
- స్త్రీపుంసనామ్నా బహుధా విభక్తం
 విశ్వం యయోరేవ విభూతిమాహుః |
 నయో జహౌ ద్వారవతీం న తాభ్యాం
 అంగీకృతామాదిమదంపతీభ్యాం || 13.101 || 1348

- వధూసఖే తత్ర జగన్నివాసే
 వసత్యమర్యాదగుణానుభావే |
 తస్మిన్నివాఽఽసీదనపాయభావా
 తస్యాం నగర్యామపి రుక్మిణీ శ్రీః || 13.102 || 1349
- తస్యాః కటాక్షైర్విహితాభిషేకః
 తద్భాషునా కల్పితకంఠమాల్యః |
 అవాప శోభామధికాం ముకుండః
 సౌభాగ్యసింహాసనసార్యభౌమీం || 13.103 || 1350
- కదంబగోలశ్రియమాక్షిపంతం
 కందర్పరూపోదయపూర్వరూపం |
 ప్రియాపరిష్వంగరసేన ధన్యం
 ప్రీతాశయో బహ్వామతాత్మదేహం || 13.104 || 1351
- తాం ప్రాప్య కృష్ణః ప్రభుతామివ స్వాం
 మనఃప్రసూతేరివ మంత్రసిద్ధిం |
 ఆసీదభీతైః సహసాఽభిగమ్యో
 మిత్రైరమిత్రైరపి సాపరాధైః || 13.105 || 1352
- శ్రీవత్ససంస్థానజషా ప్రకృత్యా
 స్థానేన చిహ్నాన చ లక్షణీయౌ |
 దృష్టావభీష్టం భజతాం దదాతే
 జగత్పతీ తావిహ దంపతీ ద్యౌః || 13.106 || 1353
- న తే మనుష్యా న చ దేవతాస్తే
 ప్రాయేణ తావేవ తథాభవంతౌ |
 యైరేవమన్యోన్యవిభూషితం తత్
 ద్వంద్వాతిగం ద్వంద్వమవైక్షి ధన్యైః || 13.107 || 1354

అథ సముదితహర్షైరాదృతో మంత్రివృద్ధైః
 సురపతిదయితాభిః స్తూయమానాపదానః |
 రుచిమివ నిరపాయాం రుక్మిణీం ప్రాప్య హృష్యన్
 యదుపతిరథిచక్రే యాయజూకాధికారం || 13.108 ||

1355

సుభగముపలబింబే శాతకుంభేఽపి రత్నం
 కనతి విపినభాగే కాలకంఠేఽపి గంగా |
 వశికన్యపగృహే సా వాసుదేవేఽప్యదీవ్యత్
 న హి భవతి విశేషః క్వాపి నిత్యోన్నతానాం || 13.109 ||

1356

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే త్రయోదశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్దశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథైకదా రోధసి పశ్చిమోదధేః అదభ్రసత్రాజితభక్తియంత్రితః ।

త్రయీమయశ్చంద్రసమీకృతద్యుతిః ప్రసేదివాన్ ప్రాదురభూద్ధివాకరః ॥ 14.1 ॥ 1357

అనల్పతేజోనిధిమప్రమాద్యతాం

ప్రసూతిమిష్టస్య ధనస్య భూయసః ।

స్వకంఠలగ్నం ద్యుమణిః స్యమంతకం

మహామణిం భూమిభృతే వరం దదౌ ॥ 14.2 ॥

1358

తముగ్రసేనార్థమియేష కంసజిత్

న వార్యతే రాజని రత్నహారితా ।

ప్రతీత్య సత్రాజిత ఏతదప్రియం

క్వచిన్నిచిక్షేప గుణాధికే మణిం ॥ 14.3 ॥

1359

యదేకమేకేన చ లబ్ధమేకతో

రసేన రత్నామిషమర్థకాంక్షిణా ।

బభూవ తద్బంధువిరోధమాదధత్

క్రమాద్యహలానాం వినిపాతకారణం ॥ 14.4 ॥

1360

స్యమంతకోదంతవిశేషసంభవాం

మృషాభిశస్తిం శమయన్నథాత్మనః ।

ప్రసేనవిధ్వంసకసింహఘాతినో

బిలం యయౌ జాంబవతో బలానుజః ॥ 14.5 ॥

1361

స్తనంధయోపాంతనిబద్ధగీతయా

దదర్శ ధాత్ర్యా విధృతం కరేణ సః |

ధనాష్టభారప్రభవం దినేదినే

మణీశ్వరం దర్శితకౌస్తుభశ్రియం || 14.6 ||

1362

జిఘ్నుక్షయా దత్తదృశం చ తత్ర తం

జరానిరుద్ధోఽపి జవేన జాంబవాన్ |

అరోధనీయం విబుధైరపి స్వయం

రురోధ నైసర్గికసత్త్వరోషితః || 14.7 ||

1363

మలిఘ్నుచం కంచిదివాగతం హరిం

వనేచరః ప్రేక్ష్య తదర్హవిక్రియః |

అహేతిహస్తం స్వయమప్యనాయుధః

ప్రసహ్య తం బాధయితుం ప్రచక్రమే || 14.8 ||

1364

అనన్యతంత్రస్య పీతుః పితామహాః

సుతస్య చాఽఽరభమవేక్ష్య సంయుగం |

సమీహితోదర్శమిదం ద్వయోరితి

ప్రబుధ్యమానో న నిరోధమాదధే || 14.9 ||

1365

మిథస్తయోరస్తదయం విమథ్నతోః

అనాయుధం యుద్ధమపేతకైతవం |

అకల్పిత ప్రాశ్నికమన్వవైక్షత

స్వయం చతుర్భిర్దశభిశ్చ సాక్షిభిః || 14.10 ||

1366

అరిష్టచాణూరముఖేష్వలక్ష్మితం

ప్రదర్శయన్ బుక్షపతేః పరాక్రమం |

చిరం దదౌ యుద్ధమచింత్యచేష్టితో

మనస్వినస్తస్య మధుప్రభంజనః || 14.11 ||

1367

ప్రకీర్యమాణా నిజముష్టిముద్గర -

క్షతాకృతేర్జాంబవతః క్షతోద్భవైః |

రరాజ రామావరజస్య సా తనుః

సశక్రకోపా వసుధేవ శాద్వలా || 14.12 ||

1368

స ఋక్షరాజః క్షతజైర్జయశ్రియః

కుచార్పితైః కుంకుమకర్ణమైరివ |

పరిష్కృతాంగః ప్రచితోన్నతాకృతిః

సగైరికక్ష్మాధరసంపదం దధౌ || 14.13 ||

1369

అశేషయజ్ఞాగ్రహారం సమాగతం

జిగీషయానువ్రతయా స దీక్షితః |

అతోషయత్ సంయుగసప్తతంతునా

విభావ్య ఋత్విగ్విధినా భుజాదిభిః || 14.14 ||

1370

తలప్రహారైరథ ముష్టిపాతనైః

పదాభిఘాతైర్భుజయంత్రపీడనైః |

మిథః ప్రతిక్షేపపునర్గ్రహీతిభిః

నియుద్ధచర్యానిపుణౌ నిజఘ్నతుః || 14.15 ||

1371

కృతప్రతీకారవిశేషతోషితౌ

పరస్పరచ్ఛిద్రనివేశితేక్షణౌ |

దిశాగజేంద్రావివ దర్పదుర్మదౌ

దినాని తౌ నిన్యతురేకవింశతిం || 14.16 ||

1372

అహీయత ప్రత్యహమ్కృక్షభూపతిః

స్వలీలయా కంసరిపుః సమైధత |

తమఃప్రకాశావివ తౌ దినాగమే

బభూవతుః సంయతి పూర్వపశ్చిమౌ || 14.17 ||

1373

- స తేజసా యాదవతిగ్మతేజసః
 సమిధ్యమానేన నివారితోన్నతిః |
 శరన్నదీపూర ఇవ స్ఫుటాశయః
 శనైః శనైః శాంతిమవాప జాంబవాన్ || 14.18 || 1374
- వలీభిరాపాదతలం తరంగితః
 సీరాలుదేహాః పలితైః సితాసితః |
 చిరప్రవృత్తాహవసంభృతశ్రమో
 న చేతసా ఋక్షపతిః ప్రచుక్షుభే || 14.19 || 1375
- స్వవిక్రమాదప్రతిమాత్ సురద్విషాం
 భయానకాదానకదుందుభేః సుతః |
 అబిభ్యతం ప్రేక్ష్య తమృక్షపుంగవం
 మహాసురం కేవలమస్మరన్మధుం || 14.20 || 1376
- యుగాంతదంభోలినిపాతభీషణైః
 నిహన్యమానం నిజముష్టిముద్గరైః |
 స్వనాభిపద్మోద్భవజృంభికాసుతం
 బలానుజన్మా యుధి బహ్వామన్యత || 14.21 || 1377
- దశాననాయోధనకేలికింకరం
 పరామృశన్నక్షపతిం పరః పుమాన్ |
 బలీయసస్తస్య బహలాపకారవిత్
 బభంజ దర్పం భుజయంత్రలీలయా || 14.22 || 1378
- తమాదితో మానుషమాత్రమాగతం
 సదృక్షమృక్షాధిపతిస్తతః పరం |
 అథాధికం సామినిరుద్ధపౌరుషః
 క్రమాదమీమాంస్యమమంస్త కర్మభిః || 14.23 || 1379

ఉవాచ చైనం విధివక్త్రసంభవః

స్వవిక్రమప్రీతమనుక్రమాద్విదన్ |

సగద్గదం సన్నమితేన మౌలినా

నఖత్విషా పుష్పితమంజలిం వహన్ || 14.24 ||

1380

అహో మహాత్ సత్త్వమహో పరాక్రమః

త్వమేశ్వరో నూనమహో నిరీశ్వరః |

అతీతదేవాసురనాగనైర్భతః

పతిః పతీనాం ప్రతిభాతి మే భవాన్ || 14.25 ||

1381

అనేకమన్వంతరదర్శినా మయా

న ఖల్వరామో దదృశే భవాదృశః |

నిజౌజసా నైర్భతయాధఘాతినం

నియోధయన్ యన్నిభృతం ప్రవర్తసే || 14.26 ||

1382

గుణైరపి ప్రత్యవమృశ్యతే భవాన్

దశాననాద్యైర్మృధి దృష్టవైభవః |

శ్రుతం మయా సిద్ధజనాదిహ స్వయం

గుహాశయః ప్రాప్స్యతి తే గుహామితి || 14.27 ||

1383

వనం తదేతన్మహితం తపోవనం

గిరిం చ వేద్మి త్రిదివేశ్వరాలయం |

పచేలిమం కిన్ను తపో బిలస్య మే

ప్రసాధితం యత్తవ పాదపాంసుభిః || 14.28 ||

1384

స్వనాభితః సప్తమజన్మభాగినో

విజృంభమాణస్య విధేర్యదృచ్ఛయా |

త్వమేవ మాం వేదమధువ్రతాశ్రితాత్

ముఖాబ్జతః స్వానుచరం వ్యజీజనః || 14.29 ||

1385

- త్రిభిః క్రమైర్ద్వ్యతి దివ్యవామనే
 స్వమాయయా మోహితదానవే త్వయి |
 జగంతి విశ్వాని మితాని విష్ణునే -
 త్యఘోషయం ద్రాగివ జైత్రఘోషణాం || 14.30 || 1386
- జిఘాంసితే దేవ దశాననే త్వయా
 హతారిసంఘైర్హరియూథపైర్వృతః |
 అవర్తయత్ సూర్యసుతస్య సన్నిధా -
 వయం జనః కింకరవృత్తిమాహవే || 14.31 || 1387
- గతేషు సుగ్రీవముఖేషు తావకం
 పదం తదప్రాప్యమహం త్విహ స్థితః |
 త్వదీక్షణాత్ ప్రాప్తఫలోఽస్మి సాంప్రతం
 జరన్ పునర్యౌవనమాప్తవానివ || 14.32 || 1388
- న తాదృశాః సంప్రతి సంతి భూతలే
 ఋతే భవంతం ప్రతిసంధిభావనైః |
 హనూమత్తేకేన విభీషణేన వా
 మయాఽపి వా సోఽయమితి త్వమూహ్యాసే || 14.33 || 1389
- రసావహైరేకధియాం రసాయనైః
 శుభైః శ్రుతిశ్రేణిశిరోవిభూషణైః |
 అపేతభారామతిదేవమానుషైః
 విహారభేదైరవనీం విధాస్యసి || 14.34 || 1390
- విశుద్ధమిశ్చైశ్చతురశ్రవృత్తకైః
 అగాధతుంగైః ప్రమితామితక్రమైః |
 అనన్యభావాననుకంపతే భవాన్
 అచింత్యచింత్యైరవతారనాటకైః || 14.35 || 1391

- న వర్ధసే కర్మభిరీశ సాధుభిః
 న హీయసే చ త్వమసాధుభిః కృతైః |
 జగత్పరిత్రాణపరేణ కేవలం
 విధిర్షిషేధశ్చ న లంఘ్యతే త్వయా || 14.36 || 1392
- గుణోదధిస్త్యం గుణకర్బురాత్మనా
 తిరస్కరిణ్యా పిహితాత్మదృష్టిభిః |
 న దృశ్యసే దేవ సదా సహైవ సన్
 దిదృక్షమాణైరపి దేవదానవైః || 14.37 || 1393
- జగత్తవాంతర్బహిరప్యముష్య చ
 త్వమేవమేవంవిధచిత్రవైభవః |
 సమాధిదృష్ట్యా మునిభిః సమీక్ష్యసే
 సనాతనో నూతనభూమికాశ్రితః || 14.38 || 1394
- తవైవ సంకల్పకలాంశతః క్వచిత్
 సమర్థవాదాః పరమేష్ఠినామపి |
 త్వయి ప్రతిద్వంద్విని కస్య కిం బలం
 క ఏవ జేతా న భవేత్త్వయేక్షితః || 14.39 || 1395
- అసహ్యామేతన్మధుకైటభాదిభిః
 స్వతల్పసారోల్బణబాపలనా త్వయా |
 నిపీడనం యన్నిబిడం విషహ్యాతే
 మయాఽల్పసత్త్వేన తవైవ తద్బలం || 14.40 || 1396
- త్వయా జితోఽహం క ఇవాజితః పరో
 న రుధ్యసే నాథ మయా న కిం పరైః |
 దయాలునాఽపాస్యత దర్ప ఏవ మే
 భుజాహవే చ వ్యుదపాది భూష్టుతా || 14.41 || 1397

- న నీతివర్తన్యతిలంఘితా మయా
 న చ త్వదాదేశవిపర్యయే స్థితః |
 తథాఽపి సర్వాధికసత్ప్రియోచితే
 విరుద్ధచేష్టా విదధే విమోహితః || 14.42 || 1398
- జగత్పతే జాంబవతీమిహార్హణాం
 గృహాణ పత్నీం గృహమాగతః స్వయం |
 మణిం చ దివ్యం ద్యుమణేః స్యమంతకం
 యుతం ధనైర్యోతకమర్పయామి తే || 14.43 || 1399
- మమాఽఽత్మజాఽపి శ్రియమేవమప్పరః
 ప్రసూతిరేషా వహతీ శ్రియా సమాం |
 త్వదర్హశీలాదిగుణప్రసాధితా
 స్వయం వృణోతేఽద్య భవంతమేకధీః || 14.44 || 1400
- త్వదాగమాదృక్షబిలం పరం పదం
 త్వదీక్షణాత్ సూరిగణా ఇమే వయం |
 త్వదాశ్రయాత్ సింధుసుతేవ మత్సుతా
 త్వయా ధృతోఽసౌ మణిరస్తు కౌస్తుభః || 14.45 || 1401
- త్వదాహితస్వాతిశయైః స్వయోగతః
 పరత్ర సాధ్యోఽతిశయః స్థిరత్రస్యైః |
 అనన్యసాధ్యాతిశయస్య తస్య తే
 స్వశేషతాఽసౌ న విఘాతమర్హతి || 14.46 || 1402
- స్వయోగభూమ్నా చులకీకృతాఖిలైః
 ముకుంద దేవైరపి కిం న ముహ్యతే |
 వివేకవైరాగ్యవిదేశవర్తినా
 వనౌకసా మాంసదృశా మయా న కిం || 14.47 || 1403

- అభార్గవో నాపనయేత న క్వచిత్
 న వక్త్యసాధూన్యబృహస్పతిర్న చ |
 అవాసవో న చ్యవతే న చాహవా -
 దతే చ తే తద్వదహం తు కిం పునః || 14.48 || 1404
- భవార్ణవే కర్మవిపాకవాత్యయా
 భవద్భిరావర్తగణైః పరిభ్రమన్ |
 కృతోపరోధః కృపయా త్వదీయయా
 భవత్పదం కూలమివ ప్రపద్యతే || 14.49 || 1405
- అవిందతస్త్వామమితామృతోదధిం
 విగాఢతృష్ణావివశాంతరాత్మనః |
 విగాహనీయాః ప్రతిభాంతి వీచికా
 మరీచికానామివ భోగసంపదాం || 14.50 || 1406
- గుణోదధిం యః ప్రమితప్రమాణయా
 గిరా త్వదీయం పరిమాతుమిచ్ఛతి |
 స పాతుమీహేత సమగ్రచాపలః
 సరోజనాలేన పయఃపయోనిధిం || 14.51 || 1407
- అకర్మతంత్రస్య జగంతి కర్మభిః
 నిబధ్యమానాని విముంచతస్తవ |
 అలీకలేశైరనుపప్లుతా స్తుతిః
 తథాఽప్యకల్యేయమయావదుక్తితః || 14.52 || 1408
- అజానత త్వన్మహిమానమద్భుతం
 విమోహితం దేవ తవైవ మాయయా |
 కృతాపరాధం కృపయా వశీకృతః
 క్షమస్వ మామిత్యపతత్ క్షమాతలే || 14.53 || 1409

- విలూనమూలద్రుమసన్నిభం స తం
 విలక్షముణ్ణాప్య విహారయాదవః |
 ప్రియాంగరాగవ్యతిహారగంధినా
 భుజాంతరేణోపజగూహ సాదరం || 14.54 || 1410
- స కన్యకారత్నమచింత్యవైభవం
 వదాన్యరత్నం చ సమం సమర్పయన్ |
 సరస్వతీవల్లభవక్త్రసంభవో
 మహామనాః పూర్ణమనోరథోఽభవత్ || 14.55 || 1411
- వనౌకసాం పత్యురహీంద్రశోభినా
 విమధ్యమానాదచలేన బాపలనా |
 ననంద లభ్యా హృదయంగమాం ప్రియాం
 మణిం చ దివ్యాం మధుకైటభాంతకః || 14.56 || 1412
- స్తనాపదేశస్తబకావభాసినీ
 విలాసభేదైరభినీతపల్లవా |
 రమాపతౌ గారుడభూధరద్యుతౌ
 రసాధికా రత్నలతేవ సా బభౌ || 14.57 || 1413
- సవిస్మయా పూర్వమథ ప్రమోదినీ
 తతో మదారంభమివాభిజగ్ముషీ |
 తదన్యసంస్కారనిరోధతః క్రమాత్
 తదీక్షణే తన్మయతామవాప సా || 14.58 || 1414
- స పర్యణైషీత్ త్రిదశైరుపస్థితో
 విధిర్యదాజ్ఞా విధిజన్మనః సుతాం |
 బిలే తదీయే విబుధాలయోపమే
 వికల్పమానాకృతిమప్పరోగణైః || 14.59 || 1415

- అవాప్య జామాతరమాదిపూరుషం
 జగత్ప్రతీక్ష్యత్వమవాప జాంబవాన్ |
 విదర్భరాజేన విదేహభూభృతా
 సమక్రమం దుగ్ధపయోధినా చ సః || 14.60 || 1416
- మనుష్యభావాభినయవ్యవస్థితాం
 కుశీలవార్ధ్దాం కుహనాం వహాన్ ప్రభుః |
 పునస్తమృక్షేంద్రపదానుభూతయే
 పరం చ భోక్తం పదమన్వమన్యత || 14.61 || 1417
- ప్రహృష్యతా జాంబవతా నివేదితాం
 ప్రవాలజాంబూనదరత్నసంహతిం |
 ప్లవంగభల్లూకగణైరనుప్లవైః
 అవిప్లవాం ద్వారవతీమజీగమత్ || 14.62 || 1418
- తతస్తమామంత్ర్య చతుర్ముఖాత్మజం
 ప్రతిప్రయాతః స్వపురీం ప్రియాసఖః |
 స్యమంతకం సంసది దానవాంతకః
 స్వతోఽనఘః స్వామివశే న్యవీవిశత్ || 14.63 || 1419
- జగత్ప్రతిం జాంబవతీసఖం తదా
 నియుద్ధచిహ్నైః పరికర్మితాకృతిం |
 నిరీక్ష్య తం ద్వారవతీనివాసినో
 ననందురానందజలావిలేక్షణాః || 14.64 || 1420
- అపేతసమ్మోహమివాత్మవేదినం
 దివాకరం రాహుముఖాదివోద్ధతం |
 అమంస్త నాగేంద్రమివాస్తశృంఖలం
 ప్రశాంతవాచ్యం ప్రకృతిర్యదూద్వహం || 14.65 || 1421

జితాహితో జాంబవతీనిషేవితః

స తత్ర సత్రాజితసాత్యతే మణౌ |
స్వచౌర్యదుర్వాదమమార్జయత్ స్వయం
న విద్యతే యస్య న కించిదణ్వుపి || 14.66 ||

1422

స్యమంతకస్య ద్యుమణేరివ త్విషా

నిమేషమాపుః కుముదాకరా ఇవ |
హ్రీయా చ మిథ్యాపరివాదినస్తదా
పరే చ పద్మా ఇవ తద్విపర్యయం || 14.67 ||

1423

స్వగోచరానేవమగోచరో గిరాం

బలానుజో బాలధియామపాహరత్ |
రహః సు రథ్యాసు చ లబ్ధసంభవాన్
అవర్ణవాదాననఘో గుణార్ణవః || 14.68 ||

1424

అకీర్తిరారోప్యత కీర్తిరాగతా

యదప్రియం ప్రోచురిదం ప్రియాప్తయే |
న కర్మతంత్రేషు మతేరమోహతా
న చ స్వతంత్రే స్యురనిష్ఠహేతవః || 14.69 ||

1425

ప్రశాంతఖేదః ప్రతిలభ్య సన్మణిం

జగద్వినేతుర్వసుదేవజన్మనః |
దదౌ ధరిత్రీమివ సద్గుణాధికాం
స సత్యభామాం తనయాం నయాంబుధిః || 14.70 ||

1426

యథా గిరీశో గిరిరాజసంభవాం

పులోమకన్యాం చ దివౌకసాం పతిః |
స్వయం చ దుగ్ధోదసుతాం సుధాసఖీం
తథా స రేమే సదృశీమవాప్య తాం || 14.71 ||

1427

- అనువ్రతా కామకలాస్వధీతినీ
 విచిత్రశస్త్రాస్త్రవిహారవేదినీ |
 బహుప్రియస్యాపి హరేరతీవ సా
 బభూవ దేవీ బహుమానగోచరః || 14.72 || 1428
- యథా న ఖేదాయ గతః క్షణో భవేత్
 యథా చ తన్వీత న భీతిమాయతిః |
 అనంతనిష్కంపగుణామనుక్షణం
 ప్రియః ప్రియాం ప్రీతిమలంభయత్తథా || 14.73 || 1429
- స వల్లభాభిస్తిస్సృభిః ప్రకాశయన్
 పరత్వమాద్యం ప్రతిపన్నషడ్గుణః |
 నయో మహీయానివ శక్తిభిః సమం
 సమేతసిద్ధిః ప్రచికాయ సంపదం || 14.74 || 1430
- స్వదివ్యదేహప్రకృతీరివాపరాః
 పరాశ్చ దేవీరవృణీత పంచ సః |
 యథార్హసేవావసరే ప్రమాద్యతాం
 యదన్వితః సన్నభిగమ్యతాం యయౌ || 14.75 || 1431
- అఖండితాశోక్తిభిరేకవృత్తితః
 స తాభిరన్యోన్యసమన్వితాత్మభిః |
 విభూషయామాస విభూతివైభవం
 దిశాభిరష్టాభిరివాత్మనః పదం || 14.76 || 1432
- అవాప్య దేవ్యః పతిమగ్ర్యనాయకం
 మహౌజసం మన్మథసూత్రసంయతాః |
 ఉదగ్రసద్వంశభువో మిథః సమాః
 సువృత్తముక్తావలి సౌమ్యతాం యయుః || 14.77 || 1433

ఆదౌ లక్ష్మీరభజత హరిం రుక్మిణీరూపదృశ్యా

ప్రాపుస్తస్యాః ప్రతినిధిపదం తత్ప్రియాః సప్త దేవ్యః |

సిద్ధీరష్టౌ దధదివ తదా సేవితస్తాభిరేకః

క్రీడాయోగీ నిరవధిమసౌ నిర్వృతిం నిర్వివేశ || 14.78 ||

1434

ప్రాచీనాసు ప్రకృతిషు యథా ప్రాదురాసన్ ప్రజౌఘాః

తద్వజ్జాతాః సమమివ జగన్నేతురష్టాసు తాసు |

పశ్చాత్పాస్తప్రణయిని తథా షోడశస్త్రీసహస్రే

తేషామేకః కిమయమథవా తత్సమానో బభూవ || 14.79 ||

1435

శమితనిగమఖేదైః సాధుభిః శ్లాఘనీయం

చరితమిదముదారం తస్య చాణూరహంతుః |

శ్రుతమనుకథితం వా శుద్ధిమగ్ర్యాం దధానం

సమతనుత పృథివ్యాం శాశ్వతం ధర్మసేతుం || 14.80 ||

1436

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు

యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే చతుర్దశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పంచదశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ పద్మభువః పితుః సకాశాత్ అభిగచ్ఛన్ యదుపుంగవం దిదృక్షుః ।
మునిరధ్వని వల్లకీసహాయః ప్రజగౌ లాస్యతరంగితప్రచారః ॥ 15.1 ॥

1437

అహమస్మి పితామహస్య సూనుః

స విభోరాత్మభువః సరోజనాభేః ।

భజతే భువి సాంప్రతం స దేవః

స్వయమేవానకదుందుభేః సుతత్వం ॥ 15.2 ॥

1438

అవరోపితగోపసూనుభావః

స నటః సంప్రతి దేవకీసుతః సన్ ।

పరితోషితభావుకః స్వవృత్త్యా

శ్రుతిలక్ష్ణ్యాం మహతీం ప్రియామవిందత్ ॥ 15.3 ॥

1439

తదహం తమసః స్థితం పరస్తాత్

అనపాయద్యుతి భాస్వతాఽఽత్మనైవ ।

కమలోల్లసితేన దర్శనీయం

దినమాద్యంతవివర్జితం దిదృక్షే ॥ 15.4 ॥

1440

గుణసింధురసౌ గుణాతివర్తి

గతిరంతః స్థితిరాగమైకగమ్యః ।

దయితాసహితో దయైకసంగీ

గురురాద్యో మయి గౌరవం విధాతా ॥ 15.5 ॥

1441

- జగదేకహితేన జన్మనాఽసౌ
 దనుజైరాక్రమణం భువో నిరుంధన్ |
 కలహప్రియ మద్యచోనురోధాత్
 న కథం విగ్రహమారభేత నాథః || 15.6 || 1442
- అధికారవిలంబితాపవర్గ -
 స్థిరసంగాదపకౌతుకస్త్రివర్గే |
 విధినా నియతేన ధర్మగుప్తౌ
 వినియుక్తోఽస్మి విరోధనేన దీవ్యన్ || 15.7 || 1443
- విదధే వినివేదితం మయాఽసౌ
 వివిధం విశ్వహితం విధాస్యతే చ |
 స్వజనత్వధియా సురాసురాణాం
 బహుమానైకపదం యతోఽహమాసం || 15.8 || 1444
- వినివేదయతా రిపోరుదంతం
 దివిషద్వైభవదావచిత్రభానుం |
 అజితస్య జిగీషతో మయాఽసౌ
 విజయారంభమహోత్సవో విధేయః || 15.9 || 1445
- ఇతి భవ్యమనోరథో మహీయాన్
 ప్రభుమాసీనముపహ్వారేఽభియాతః |
 విదితాఖిలవేదితవ్యమిత్థం
 ముదితః ప్రాహ జగద్ధితం మునీంద్రః || 15.10 || 1446
- జయ దేవ జగత్తయాంతరాత్మన్
 న నియంతా న చ తే సమస్త్యదన్యః |
 భవభీతినిశీథినీవిభాతం
 పరమం బ్రహ్మ భవంతమామనంతి || 15.11 || 1447

- ఉదితః ప్రణవాంకురాత్మనా త్వత్
 వివిధస్కంధవిభక్తరూఢశాఖః |
 త్వదనుగ్రహపుష్పితః ప్రజానాం
 ఫలమిష్టం నిగమద్రుమః ప్రసూతే || 15.12 || 1448
- విషమం నిజకర్మభేదయోగాత్
 బహుమానాస్పదబంధ మోక్షలీలః |
 జనితం భవతైవ పుత్రనీత్యా
 జగదేతత్ స్వయమేవ రక్షసి త్వం || 15.13 || 1449
- గుణచిత్రితజంతుదంతురేఽస్మిన్
 జగతి త్వద్విహితే హితేతరేభ్యః |
 అపి విశ్వస్యజాం సమాహితానాం
 అయథాచింతితమాపతంత్యవస్థాః || 15.14 || 1450
- సుకృతోపచయేన జాతసిద్ధిః
 త్వదసౌ కశ్చిదుపస్థితాపరాధః |
 అనుభూయ హిరణ్యరావణత్వే
 భజతే సంప్రతి చేదిరాజభావం || 15.15 || 1451
- త్రిషు జన్మసు తే విహారదక్షం
 విధినా సింహగజక్రమేణ సృష్టః |
 సహజః కిల రుక్మీణీనిమిత్తే
 స రిపుః సంప్రతి కృత్రిమశ్చ జాతః || 15.16 || 1452
- విపథేన సదైష విప్రథావన్
 విబుధగ్రామవిపన్నిదానభూతః |
 భవతో భజతామనన్యసాధ్యం
 వినిపాతం ప్రణిపాతవృత్త్యనర్హః || 15.17 || 1453

- దమనం దమఘోషసంభవస్య
 ప్రబలస్యాపి యదర్థ్యతే తదేతత్ |
 మధుకైటభమేరుమర్దినస్తే
 మశకామర్కనమాత్రమిత్యవైమి || 15.18 || 1454
- అథవా జగదేతదోదనస్తే
 తదుపఘ్నున్నుపసేచనం చ మృత్యుః |
 మహదాది విలాపయన్ మహిమ్నా
 దమనైరాద్రియసే న దానవానాం || 15.19 || 1455
- సుహృదోఽపి సదా సురాసురాణాం
 ప్రణతానుగ్రహభావితాత్మనస్తే |
 క్వచిదాపతితోఽపి పక్షపాతః
 సమతామేవ సమర్థయేత సత్యాం || 15.20 || 1456
- ప్రథమా చరమా చ దేవతా త్వం
 వరణీయా వరదా చ విశ్వవంద్యా |
 నిగమేషు సతీ పురేషు చైకా
 జనయిత్రీ జనపంక్తిహారిణీ చ || 15.21 || 1457
- ఘటకైరివ కర్మపాశనద్ధైః
 స్థిరకాలాత్మకచక్రయంత్రనిఘ్నేః |
 విహారస్యధరోత్తరక్రమేషు
 స్వవశైరేవ సురాసురైః స్వతంత్రః || 15.22 || 1458
- సవనే భవముక్తిసంధిరూపే
 విధినా విశ్వపతే విచిత్రహేతిం |
 హృది శాంతధియః సమింధతే త్వాం
 అనఘాత్మకృతుహవ్యవాహమాద్యం || 15.23 || 1459

- అణిమాదిభిరేక ఏవ భిన్నః
 పరవిద్యామణిదర్పణేషు భానాత్ |
 సుదృశాం భజసి త్వమాత్మభూతః
 సుఖసందర్శనయోగ్యమాభిముఖ్యం || 15.24 || 1460
- అపి దృష్టమపి శ్రుతం ప్రభావం
 భవదీయం భవినస్తమోభిభూతాః |
 న విదంతి యథావదాత్మవంతః
 త్వనుపశ్యంతి కరస్థితాంబుకల్పం || 15.25 || 1461
- సహధర్మచరీం సదాఽనువృత్తాం
 స్వయముద్ధీపయతా త్వయాఽనుకంపాం |
 శరణాగతరక్షణవ్రతస్య
 ప్రతిలబ్ధోఽయమిహ ప్రయోగకాలః || 15.26 || 1462
- అహితం న విచింతితం మయైతత్
 చిరదుష్కర్మకృతోఽపి చేదిభర్తుః |
 సహ నాకసదామసౌ విమానైః
 సుకృతిత్వం లభతాం త్వదస్తపూతః || 15.27 || 1463
- స్వపతః కిల జాగ్రతశ్చ తస్య
 త్వయి వైరేణ విదీప్తచిత్తవృత్తేః |
 త్వదనుస్మరణప్రభావయుక్తా
 నియతిస్త్వన్మయతామివాతనోతి || 15.28 || 1464
- వినివేదితవిశ్వకార్య ఇత్థం
 కృతినా తేన కృతార్హణో యథార్హం |
 మునిరాత్మమనీషికావదాతః
 ఖలచేతోమలినం ఖముత్పపాత || 15.29 || 1465

వసుదేవసుతశ్చ పాండవేన

క్రతుమారబ్ధవతా కృతోపహలాతిః |

సమరప్రియయా సహ ధ్వజిన్యా

సవనం తస్య జగామ సతృతీక్ష్యః || 15.30 ||

1466

యదుభిః సహ యాదవేశ్వరం తం

పరిషత్పాప్తముపేత్య పంచ పార్థాః |

విభవోచితమీశ్వరానురూపం

సుహృదర్హం చ సమర్చయాంబభూవుః || 15.31 ||

1467

క్రతుమప్యనఘం స ధర్మసూనుః

హవిషాం భోక్తరి దత్తసన్నిధానే |

విధివత్ స్వధియా సమర్చ్య చక్రే

బహుధాఽనుశ్రుతతతృభావభూమా || 15.32 ||

1468

హరిదశ్వసముద్భవం ప్రదానే

ధనగుప్తౌ చ సుయోధనం న్యయుంక్త |

స్వయమేవ సమాహితేన వవ్రే

హరిణా విప్రపదావనేజనాంశః || 15.33 ||

1469

సమయే పరిషత్సభాజనార్హే

దివిషత్పూజ్యపదోఽపి దైత్యహంతా |

కిమసావితి యాదవేషు కశ్చిత్

న్యప ఇత్సైక్ష్మి జనైరలక్ష్మపారః || 15.34 ||

1470

అవిశేషితశేషవృత్తివాచం

నిజపారమ్యనిగూహనాధిగమ్యం |

అపృథగ్విభవైస్తమాసనాద్వైః

ఉపమృద్నంత ఇవాసత క్షితీంద్రాః || 15.35 ||

1471

- అథ యుక్తవిమర్శిభిశ్చతుర్భిః
 గురుభిః పశ్చిమపాండవో నియుక్తః |
 ప్రవివేశ సభామశేషకర్తుః
 యదువీరస్య విధాతుమగ్రపూజాం || 15.36 || 1472
- అవదచ్ఛ తమేతమగ్రగణ్యం
 విబుధానాం పితరం పతిం గురుం చ |
 హరిమర్చితుమర్చ్యముద్యతాః స్మః
 తదశేషైరనుమన్యతాం సుధీభిః || 15.37 || 1473
- జగదేకపతేరముష్య పూజాం
 స్థిరధర్మద్రుమమూలసేకరూపాం |
 నిఖిలానుమతాం నృపో విధత్తే
 నిరపాయప్రియపథ్యభావభవ్యాం || 15.38 || 1474
- ఇతి దర్శయతః పదం సమాజే
 బలినాం మానభృతాం మహీపతీనాం |
 మహతీ బహువారముత్తమాంగే
 సహదేవస్య పపాత పుష్పవృష్టిః || 15.39 || 1475
- హరిమర్చయితుం య ఈహతే తం
 సురపుష్పైః స్వయమర్చయంతి దేవాః |
 ఇతి నూనమగాపయత్ ద్విరేషైః
 ప్రస్సృతః పాండుసుతే ప్రసూనవర్షః || 15.40 || 1476
- అవలోక్య తదద్భుతం మహీయః
 ప్రతిపన్నానుమతే నరేంద్రలోకే |
 నిజగాద హసన్నమర్షవేగాత్
 క్షితిపాలాన్ శిశుపాల ఉన్మదిష్ణుః || 15.41 || 1477

విదితం భవతామిదం యదేతత్

స్వయమాహలాయ మహీయసః క్షితీంద్రాన్ |

అవమన్యత ఏవమధ్వరస్థః

కుటిలో హంత కుమార ఏష కుంత్యాః || 15.42 ||

1478

అయమశ్విసుతోఽపి తావదాస్తాం

యది మాద్రీతనయః స పాండుసూనుః |

రభసాదవమత్య రాజలోకం

యది జీవేదలమన్వవాయవాదైః || 15.43 ||

1479

కృపణేన కిమత్ర సాధునా నః

సహదేవేన నియోగసాధకేన |

చతురః పునరస్య పూర్వజాతాన్

మనసా యాత శతాన్ మనుష్యదేవాః ! || 15.44 ||

1480

ద్విరదాయుతసత్త్వశాలినో మే

యది ధర్మధ్వజ ఏష ధర్మసూనుః |

మిషతః పరిభూయ ధర్మపాలాన్

యజతే పశ్యత పశ్చిమేష్టిమస్య || 15.45 ||

1481

అథవా వసుదేవబంధుదృష్ట్యా

వయమాసీమహి మందహాసగర్భం |

స్వయమస్య పితా కథం స ధర్మః

తమిమం ధర్మవిపర్యయం సహేత || 15.46 ||

1482

అయమస్మదనుజ్ఞయా విజిత్య

క్షీతిమాసాదిత రాజసూయధర్మః |

ప్రసవోపగమే పతిప్రతీపా

వనితేవాద్య బిభర్తి వైపరీత్యం || 15.47 ||

1483

- పరిపశ్యతి హంత రాజలోకే
 పశుపాలస్య విధీయతే సపర్యా |
 అథ తత్ర సమర్థతైవ తంత్రం
 తదసౌ వీరవరేణ్య ఏకలవ్యః || 15.48 || 1484
- కురువృద్ధమువేక్ష్య జాహ్నవేయం
 జయసంప్రీణితజామదగ్న్యరామం |
 ఇతరానపి తాదృశానిహైతాన్
 న చ గోపో న చ యాదవః సమర్చ్యః || 15.49 || 1485
- అతిమర్త్యబలా విరాటశల్య -
 ద్రుపదాద్యా బహవో హి సంతి వృద్ధాః |
 అతిలంఘనమభ్యుపైతు కో వా
 గుణకర్మశ్రుతశాలినామమీషాం || 15.50 || 1486
- క్వచిదర్చనమింద్రజాలతశ్చేత్
 కుహకాః సంతి పరశ్శతాః పృథివ్యాం |
 అథ కశ్చన సత్య ఏష భూమా
 క్వ గతోఽసౌ యవనాదిసైన్యగంధే || 15.51 || 1487
- అయమగ్రజ ఏష రౌహిణేయో
 బలశాలీ వపుషా చ శుద్ధవర్ణః |
 అనతిక్రమణం తదస్య యుక్తం
 యది శేషోఽయమవిప్లుతః క్రమో వః || 15.52 || 1488
- నటవద్భ్రతశంకచక్రచిహ్నాః
 కతి నామాత్ర విడంబయంతి విష్ణుం |
 అనుకర్తుమయం చ తద్వదీశః
 కథమీశత్వమనూర్మిషట్కహీనే || 15.53 || 1489

- న చ విశ్వసిమో న వృద్ధవాక్యం
 బలవన్మానవిలంఘనం న చేత్ స్యాత్ |
 న వదంత్యనిదంపరేషు సంతః
 స్తుతివాక్యేషు యథాశ్రుతార్థసిద్ధిం || 15.54 || 1490
- ఇతి తత్ర ముదా వికత్తమానం
 కఠినం కంఠవిలగ్నమృత్యుపాశం |
 పరిదృష్టపరావరస్తమీషత్
 వినయన్ విష్ణుపదీసుతో బభాషే || 15.55 || 1491
- శృణు తాత హితం సమాహితస్త్వం
 రుశతీం వాచమపాస్య రోషజాతాం |
 అవిమృశ్య విపత్తిమాపతంతీం
 న హి తిష్ఠంత్యహితేషు బుద్ధిమంతః || 15.56 || 1492
- అతిపత్య ముకుందమంతికస్థం
 పథికానర్చితుమున్మనా భవేద్యః |
 అవధీరితకౌస్తుభః స నూనం
 కురువిందేషు కుతూహలం విధత్తే || 15.57 || 1493
- స్తుతిభిః కతిచిత్ త్రివర్గమృచ్ఛ -
 ంత్యపవర్గం చ యమేకమాశ్రితాభిః |
 నిరయే నిపతంతి నిందయాఽన్యే
 యది తద్వేత్త వదైష యత్య్రియార్హః || 15.58 || 1494
- సహజం నయనం చ తత్తత్తీయం
 భుజయుగ్మం చ తవ స్థితాతిరిక్తం |
 సహసా యదుపాగమేన నష్టం
 స్వయమాకారయసి స్వమృత్యుమేనం || 15.59 || 1495

- న హి సంతి న నిశ్చితాగమార్థా
 న గతాః సన్నిహితాశ్చ న ప్రసుప్తాః |
 అపి తు త్రపయా నతాస్త్యదుక్తీః
 త ఇమే నన్విహా చేతసా హసంతి || 15.60 || 1496
- యది జీవితమహసే చిరాయ
 ప్రతిపద్యస్వ హితం యదస్మదుక్తం |
 అథ న ప్రహితో జలాంజలిస్తే
 శృణుతాన్యే య ఇహ శ్రుతౌ నిరూఢాః || 15.61 || 1497
- యుగకోటిశతాయుతాని వేధాః
 స్వపదం ప్రాప యమేకమర్చయిత్వా |
 మనుజస్య తదర్చనే విగాయన్
 మతిహీనః పశురేష మర్షణీయః || 15.62 || 1498
- విధిహస్తధృతాత్ యదంఘ్రిపద్మాత్
 చ్యవమానా పవమానవేగహీనా |
 విపునాతి జగంతి దివ్యసింధుః
 క్రమతే హంత తదర్చనే వివాదః || 15.63 || 1499
- స చ కశ్చన సర్వమేధయజ్వా
 హవిరాత్మాహ్వాయమాత్మనైవ హుత్వా |
 యత ఏవ బభూవ దేవదేవః
 స కిమస్మాభిరదైవతైరనర్చ్యః || 15.64 || 1500
- య ఇహాద్య భజంతి యజ్ఞభాగాన్
 కృతినః కార్తయుగేన కర్మణా తే |
 అయజంత పురా యమేకమాద్యం
 వరివస్యామిహ తస్య వారయేత్ కః || 15.65 || 1501

- అథవా విబుధాదిపూజనీయే
 మనుజైరర్చనమత్ర మా విధాయి |
 ఇతి నామ విమన్యతామిదానీం
 అపశుత్వాయ చ కల్పతామయం నః || 15.66 || 1502
- ధనబంధువయః క్రియాదిమాత్రైః
 అధికేష్వప్యచమత్క్రియా విహత్యై |
 జగదేకపతౌ సదోపకర్త -
 ర్యపకృత్యైష భజేత కామవస్థాం || 15.67 || 1503
- క్వచిదర్చయతి ప్రభూతపుణ్యే
 త్రియుగం తద్వదలబ్ధభాగధేయైః |
 యది నామ ధియా న శోచితవ్యం
 న కథం దర్శనతోఽపి నందనీయం || 15.68 || 1504
- యదనుగ్రహనిగ్రహప్రయుక్తే
 సుఖదుఃఖే శృణుమః స్వయంభువోఽపి |
 విమతిం భజతస్తదర్హణాయాం
 న చ దేయోఽనునయో న సాంత్వనా చ || 15.69 || 1505
- న పనాయతి చేదసౌ న జిహ్వ
 న నమస్యత్యథ నైతదుత్తమాంగం |
 యది నార్చయతో న తౌ చ హస్తౌ
 కృపయా కల్పితసన్నిధానమేనం || 15.70 || 1506
- నిరుపాధికసర్వబంధుమేనం
 ద్విషతాఽనేన న భాషణప్రసంగః |
 నిరయజ్వలనేంధనీభవిష్యన్
 కృపణః కేవలమేష శోచితవ్యః || 15.71 || 1507

- సహనీయతయా ప్రతిశ్రుతం యత్
 వసుదేవస్వసురచ్యుతేన పూర్వం ।
 అపరాధశతం తదద్య పూర్ణం
 భవితా చైద్యవిపత్తయే పరం తత్ ॥ 15.72 ॥ 1508
- కురువృద్ధవచస్తదేతదర్థ్యం
 దమఘోషప్రభవో నిశమ్య దీప్తిః ।
 ప్రభయానుకృతప్రవర్గ్యదీప్తిః
 ప్రతిరుంధానదురాసదో రరాస ॥ 15.73 ॥ 1509
- నిపుణైరతిబాలవృద్ధవాక్యం
 న పరిగ్రాహ్యమితి బ్రువంతి సంతః ।
 సహదేవవదేష ఇత్యనింద్యం
 పృథుకత్వేన పితామహం నినింద ॥ 15.74 ॥ 1510
- అతివృత్తిమవేక్ష్య తస్య ఘోరాం
 అశనిక్షోభనిభాం సభాసదస్తే ।
 సదసత్ప్రతిపత్తిమూఢచిత్తాః
 క్షణమాలేఖ్యసమర్పితా ఇవాసన్ ॥ 15.75 ॥ 1511
- జహసుః కతిచిద్వినింద్య చైద్యం
 పిదధుః కర్ణయుగం పరే కరాభ్యాం ।
 సురసింధుసుతం శశంసురన్యే
 వ్యచికిత్సంత చ కేచిదల్పసత్త్వాః ॥ 15.76 ॥ 1512
- మునిభిః పులకాంచితాఖిలాంగైః
 క్షరదానందధుబాష్పదిగ్ధదేహైః ।
 అనుమోదనజాతమౌలికంపైః
 హరికీర్తిశ్రవణోన్ముఖైరభావి ॥ 15.77 ॥ 1513

స్తుతినందనయోరభిన్నరూపం

ముఖరాగం మధుహంతురీక్షమాణైః |

యదుభిః ప్రతిరుద్ధరోషవేగైః

క్షమయా తిర్యగవైక్ష్యత క్షమైవ || 15.78 ||

1514

మధుజిత్పరివాదజాతరోషం

సహసా చేదిపతేర్వధాయ సజ్జం |

గదయా సహ భీమముజ్జిహానం

శమయన్నిత్రమవోచదాపగేయః || 15.79 ||

1515

బలభీమసుయోధనైరముష్మిన్

పరిహీణాయుషి న ప్రవర్తితవ్యం |

అతిపర్యనుయోగయా నియత్యా

హరిణైవైష భవాభివన్నివర్త్యః || 15.80 ||

1516

త్యజ సాహసముజ్ఞ్యతామమర్షః

సమయే విక్రమసంపదాద్రియేత |

సదనాగతసూదనాపవాదో

మహతాం సంప్రతి మా చ భూదయం వః || 15.81 ||

1517

భజతు ప్రథమార్హణాం యథార్హం

భగవానేష భవార్హవైకసేతుః |

ప్రకృతస్య విధాతుమంతరాయం

స్వయమేతస్య శుభస్య న క్షమం వః || 15.82 ||

1518

ఇతి శాంతనవే ప్రభాషమాణే

నిఖిలానుశ్రవసంశయప్రమోక్తా |

ముదితో మునిరబ్జయోనిజన్మా

ముపలరాధూతకరస్తదభ్యనందత్ || 15.83 ||

1519

- క్షీతిపాలగణోదధిస్తదానీం
విషమారంభవిరోధసేతుభిన్నః |
స్తిమితక్షుభితాకృతిర్భభాసే
గగనాంభోధరసన్నిభో గభీరః || 15.84 || 1520
- నన్యతే ముదితేన నారదేన
క్షీపతా మంక్షు మృగత్వగుత్తరీయం |
సురసింధుసుతోదితం విపంచీం
అసకృద్ధాప యతాఽనునాదవృత్త్యా || 15.85 || 1521
- ఉదగీయత యత్తదా విధిజ్ఞైః
సమముద్గాతృభిరేకతాననాదైః |
మధుమర్దన గీతగర్భయా తత్
విశదం నారదవీణయాఽన్వవాది || 15.86 || 1522
- వ్రజయోషిదపాంగవేధనీయం
మధురాభాగ్యమనన్యభోగ్యమీడే |
వసుదేవవధూస్తనంధయం తత్
కిమపి బ్రహ్మ కిశోరభావదృశ్యం || 15.87 || 1523
- నికటేషు నిశామయామ నిత్యం
నిగమాంతైరధునాఽపి మృగ్యమాణం |
యమలార్జునదృష్టబాలకేలిం
యమునాసాక్షికయౌవనం యువానం || 15.88 || 1524
- పదవీమదవీయసీం విముక్తేః
అటవీసంపదమంబువాహయంతీం |
అరుణాధరసాభిలాషవంశాం
కరుణాం కారణమానుషీం భజామి || 15.89 || 1525

అధరాహితచారువంశనాలాః

మకుటాలంబిమయూరపింఛమాలాః |

హరినీలశిలావిభంగనీలాః

ప్రతిభాః సంతు మమాంతిమప్రయాణే || 15.90 ||

1526

జయతాదిహ దేవకీసుతోఽసౌ

జగతామాదిరనాద్యనంతభూమా |

అవతారయితుం భరం పృథివ్యా

వసుదేవస్య గృహే కృతావతారః || 15.91 ||

1527

క్రతురత్ర సమర్పితః కృతార్థః

స చ ధర్మః కిమివాచచార ధర్మం |

జగదేకపతేరముష్య పూజాం

విదధానేన యుధిష్ఠిరేణ పుత్రీ || 15.92 ||

1528

ఇహ నాకసదో న మానుషాస్తే

య ఇమే కృష్ణమిహార్చయంత్యనన్యాః |

అయమేవ మహో మమేతి గాయన్

స తదా మూర్త ఇవాస నాట్యవేదః || 15.93 ||

1529

అభినందితవృత్తిరార్యమిశ్చైః

అవిసంవాదిభిరాగమోదితేషు |

వినయాదవనమ్య విశ్వభర్తుః

సహదేవః స్వయమాహరత్ సపర్యాం || 15.94 ||

1530

అరజస్తమసాం మహీపతీనాం

అనుమత్యా మునిముఖ్యసమ్మతే చ |

పురుషస్య పరస్య పూర్వపూజాం

సహదేవప్రహితాం శశంసురార్యాః || 15.95 ||

1531

- తృణభుక్ప్రతిమస్తృణాయ మత్వా
 స తదా చేదిపతిర్యుధిష్ఠిరాదీన్ |
 అజహత్పరుషోభిహేతిజాలో
 దరశేషేంధనవహ్నివద్ధిదీపే || 15.96 || 1532
- అజగుప్సత భూభృతః సహిష్ణూన్
 పరివదైశ్చ తిరశ్చకార పార్థాన్ |
 అవమత్య ముకుందమర్భకోఽసా -
 వితి ధిక్కృత్య పితామహం జగర్త్వ || 15.97 || 1533
- అనఘోఽయమతంద్రితః క్రియాయాం
 గురుభిః శిక్షితశుద్ధధీరనేక్షైః |
 కురువంశపితామహః కుతోఽసౌ
 మతిమోహేన మహీయసా గృహీతః || 15.98 || 1534
- అశరైరజడైరనేడమూక్షైః
 మునిభిశ్చాత్ర కిమంగ్యకారి మౌనం |
 అథవా కిమరాతిపక్షసక్తైః
 అహమస్మీతి ముహుర్జహాస మూఢః || 15.99 || 1535
- పరివర్తహుతాశనప్రదీప్తం
 వదనం తస్య రుషా విజృంభమాణం |
 ఫణభృద్బిలభీషణం తదాఽఽసీత్
 జ్వలదుల్యాశతదుర్నిరీక్షనేత్రం || 15.100 || 1536
- బడబానలధూమరాజిరూక్షా
 భ్రుకుటిస్తస్య ముఖే పరిస్ఫురంతీ |
 దదృశే తదసూన్ ప్రసహ్య పాతుం
 శమనేనేవ నివేశితా భుజంగీ || 15.101 || 1537

భసితీకృతచందనానులేపః

కృథితద్రావితహేమపుష్పదామా |
సహసా హృది తస్య కోపవహ్నిః
సమదీపి స్ఫుటితప్రకీర్ణహారః || 15.102 ||

1538

కఠినౌ పరిపింషతః కఠౌ ద్వా

బహుశస్తస్య వరోర్మికా విశేర్ణా |
ధ్రువమప్రశమాయ రోషవహ్నిః
తుషవిక్షేపమధత్త రత్నచూర్ణైః || 15.103 ||

1539

స్వవధాహతడిండిమస్వనాభాన్

అసకృచ్ఛేదినియంతురట్టహాసాన్ |
అభితో మణిభిత్తిభిః సభా సా
ప్రజహాసేవ విజృంభితప్రతిశ్రుత్ || 15.104 ||

1540

ప్రతిపద్య రుషా వివర్ణభావం

తమసా బిభృదలంఘ్యమైకరాశ్యం |
ఉపరక్త ఇవార్యమాఽస్తమృచ్ఛన్
స భృశం సద్భిరభూదదర్శనీయః || 15.105 ||

1541

శ్వసితైరవిదూరవృత్తిమద్భిః

పరివారైరివ తత్యజే త్రసద్భిః |
నిజమంసమరాతివన్నిజఘ్న
పవికల్పేన పదేన చాస్య భూమిః || 15.106 ||

1542

నిభృతైరపి పూర్వమైకమత్యాత్

వికృతస్యాథ విరుద్ధచేష్టితాని |
దధిరే దమఘోషసంభవస్య
ప్రతిబింబైరివ తస్య మిత్రభూతైః || 15.107 ||

1543

- వికృతాకృతివేషచేష్టితానాం
అవలేపగ్రహలుప్తమానసానాం ।
అవధీరితజాహ్నవేయవాచాం
అపహాసః పరమాదదే మహద్భ్యః ॥ 15.108 ॥ 1544
- ఉపహలాయ రణాయ వృష్ణవీరాన్
నృపలోకాదథ నిర్జగామ చైద్యః ।
తమమంసత యాదవాస్తదానీం
అనలస్కంధవినిః సృతం స్ఫులింగం ॥ 15.109 ॥ 1545
- కతిభిశ్చన కామచారసక్తైః
ఉపసంజాతమదైరుదగ్రశృంగైః ।
గజయాధపతేరివార్గభాజో
గతిరేతస్య గజైరివానుజగ్మే ॥ 15.110 ॥ 1546
- అథ తాననుమత్య పాండవాదీన్
సమరస్థానముపాగతః ససైన్యః ।
హారిరప్రతిరోధనీయవృత్తిః
ద్విరదాధీశమివ ద్విషం రురోధ ॥ 15.111 ॥ 1547
- రథహస్తీతురంగపత్తిరూపైః
యుయుజాతే పృతనే యథార్థమంగైః ।
స్థితికర్మభిరాభిముఖ్యవద్భ్యః
యుధి బింబప్రతిబింబవద్భవంత్యై ॥ 15.112 ॥ 1548
- గరుడా ఇవ పన్నగానుదగ్రాన్
ద్రుమషండానివ మారుతాః ప్రచండాః ।
అహితానభినిఘ్నతో నిజఘ్నుః
యదువీరా మధువైరిహేతికల్పాః ॥ 15.113 ॥ 1549

- స్థితమప్రతిమే రథాంగపాణిం
 గరుడప్రఖ్యగతాగతే రథాగ్రే |
 పతనోద్యతతారకానుకారీ
 శలభో వహ్నిమివాససాద చైద్యః || 15.114 || 1550
- జ్వలదుజ్వలహేతిబృందశాలీ
 విపులస్యందనవేదిమధ్యదీప్తః |
 స్వయమేవ బభూవ చేదిరాజః
 స్వవిభూతేరభిచారహవ్యవాహః || 15.115 || 1551
- యదుపుంగవసూర్యసన్నిధానే
 శిశుపాలః ప్రతిసూర్యవత్ ప్రదీప్తః |
 కిమతో భవతీతి ఖిన్నచిత్తైః
 సఖిభిః స్వర్గిభిరప్యవైక్ష్వత్కైకః || 15.116 || 1552
- మదలుప్తథియా తదాభియుక్తో
 యదుసింహశ్శిశుపాలకుంజరేణ |
 విజహార గుహాశయస్తరస్వీ
 నిఖిలారణ్యకనిర్విఘాతవృత్తిః || 15.117 || 1553
- మధుమర్దనకార్ముకప్రణాదః
 సుమనశ్శోత్రసుధారసాయమానః |
 త్రిజగద్భయశాంతికప్రయోగో
 రణవేదప్రణవో బభూవ రమ్యః || 15.118 || 1554
- అచిరద్యుతిభాస్వరోఽథ చైద్యః
 పురుహలాతాయుధచారుచిత్రచాపః |
 ప్రలయస్తనయిత్సుభీమనాదః
 శరవర్షేణ ముకుందమభ్యవర్షత్ || 15.119 || 1555

- గదయా తదపోహ్య బాణజాలం
 ప్రతినిర్ఘాతహిమప్రభాకరాభః |
 అహితం విశిఖైరహన్ ముకుందో -
 ౨దరవేధే౨పి దరవ్యథావిముక్తః || 15.120 || 1556
- ముషితాంబరమస్త్రశస్త్రభూమ్నా
 దనుజారేర్థమఘోషజన్మనశ్చ |
 అతిరాఘవరావణం తదానీం
 అభవద్ద్వైరథమాకులేందుసూర్యం || 15.121 || 1557
- రథినోరథ వాదినోరివాసీత్
 యుధి శస్త్రాస్త్రమయైః ప్రమాణతర్కైః |
 అపరస్పరపాతిభిః ప్రభూతైః
 అవధానేన పరస్పరం జిగీషా || 15.122 || 1558
- ప్రథితౌ రణయజ్ఞయాయజుకౌ
 ధనురామ్నాయసమాహితప్రయోగౌ |
 తదనన్యరసానతోషయేతాం
 నరదేవానుపహూతసన్నిధాత్యూన్ || 15.123 || 1559
- యదుసూర్యమవాప్య చైద్యచంద్రః
 శనకైర్యత్ర బభూవ మందధామా |
 గణనా న బభూవ కృష్ణపక్షే
 హతభగ్నాదివికల్పితే౨పి తస్మిన్ || 15.124 || 1560
- రభసభ్రమణేన హేతిరాజో
 రణనీరాజనమాచచార శౌరేః |
 తమమంసత సైనికాస్తదానీం
 ద్విషదుత్పాతమలాతచక్రూపం || 15.125 || 1561

- సుకృతేన పురాకృతేన చైద్యః
 ప్రతిపన్నప్రకృతిః ప్రశాంతవైరః |
 క్షణమద్భుతకృష్ణరూపదర్శి
 శిథిలాకృష్ణశిలీముఖోఽవతస్థే || 15.126 || 1562
- సమయోదయసంభృతప్రసాదః
 త్రిగుణగ్రంథిచికిత్సకః శ్రితానాం |
 విలులావ సుదర్శనేన కృష్ణః
 శిశుపాలస్య శిరః కిరీటజుష్టం || 15.127 || 1563
- సహా భృత్యగణైః సమిత్రవర్గే
 నిహతే చేదిపతౌ నివృత్తఖేదాః |
 అభితుష్టువురాదరేణ దేవా
 నరదేవాశ్చ తమీడ్యమాదిదేవం || 15.128 || 1564
- హరిణా నిధనం తదీక్షణం చ
 ప్రయతామప్రతిబోధసంప్రయుక్తం |
 జగదద్భుతదివ్యభోగహేతుః
 ప్రవిబోధే తు దురత్యయా విముక్తిః || 15.129 || 1565
- సహసా హరిచక్ర సంప్రయోగ -
 క్షణసంప్రాప్తవిపాకయా నియత్యా |
 అనఘస్థితిమంతిమామవస్థాం
 స తదా సంయమినామవాప చైద్యః || 15.130 || 1566
- రభసేన రథాంగలూనకంఠాత్
 వపుషశ్చేదిపతేరుదీయమానం |
 తపనాయుతసన్నిభప్రకాశం
 యదువీరస్య తనుం వివేశ తేజః || 15.131 || 1567

అవలోక్య తదద్భుతం మహీయః

క్షీతిపాలైరమరైః సలోకపాలైః |

మునిభిశ్చ ముహుః కృతావమరైః

ఇదమిత్థం త్వీతి నిశ్చయో న లేభే || 15.132 ||

1568

ఇతి సంభృతవీరసప్తతంతుః

కృతినా ధర్మభువా కృతానుయాత్రః |

వినివర్త్య తమగ్రజానువర్తీ

పరమేశః స్వపురీం పునః ప్రతస్థే || 15.133 ||

1569

జగద్వంద్యః ప్రాప్తో జలధిరశనామాత్మనగరీం

యథార్థం సంసృష్టో యదుభిరఖిలైరర్చితపదః |

ధరిత్రీ భారార్థవ్యపనయనధర్మే ధృతమతిః

మహిష్యా రుక్మిణ్యా మహిత చరితః సాధు ముముదే || 15.134 ||

1570

అలఘుభిరపరాధైరాశరీరం ప్రవృత్తైః

శ్రీతమపి శిశుపాలం శృణ్వతామప్యసహ్యైః |

విధివశనియతేన వ్యాజమాత్రేణ ముంచన్

అజని పరిజనానాం శౌరిరాశ్వాసపాత్రం || 15.135 ||

1571

|| ఇతి శ్రీకవితార్కకసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే పంచదశః సర్గః ||

కవితార్కకసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ షోడశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

ఐరావతమథారుహ్య శ్వేతాద్రిమివ జంగమం ।

పురీం ద్వారవతీం శౌరేరాజగామ పురందరః ॥ 16.1 ॥

1572

అపత్యభావమాపన్నమాత్మానమమృతోదధేః ।

నిమేషరహితైః పౌరైర్దేవభూతైర్నిరీక్షితం ॥ 16.2 ॥

1573

అదృశ్యం మందపుణ్యానామమందప్రీతిదాయినం ।

ఆత్తదేహమివ స్వర్గమాసేచనకదర్శనం ॥ 16.3 ॥

1574

మహనీయపరిష్కారం వల్గుధ్వజమతల్లికం ।

మహోత్సవమివాశానామాశాభ్యధికసంపదం ॥ 16.4 ॥

1575

ఉదధేరివ మంథేన పీడితస్య సముత్థితైః ।

దృఢలగ్నైరివోత్పత్తౌ దీప్తం శోణితబిందుభిః ॥ 16.5 ॥

1576

దైత్యదానవదర్శమైర్దంత్తైర్దలితమందరైః ।

సింహానామపి హంతారం సింహవక్త్రవిభూషణైః ॥ 16.6 ॥

1577

మేరుకల్పేన రూపేణ మేదినీధృతిహేతునా ।

త్రిదశప్రీతిదాతారం స్త్యానసిందూరధాతునా ॥ 16.7 ॥

1578

మూర్ధ్నా విపులతుంగేన మేనకాస్తనబంధునా ।

దధతం మౌక్తికాకల్పం గంగాబుద్బుదనిర్మలం ॥ 16.8 ॥

1579

- అజహద్భృంగగీతేన గర్జాడంబరశోభినా |
స్వకాంత్యా కర్ణతాలేన క్షప్తసంగీతఖేలనం || 16.9 || 1580
- నర్తయంతమమర్త్యానాం నేత్రకౌతుకసూతికాం |
నాసాం త్రిదశనారీణామూరునిర్మాణమాతృకాం || 16.10 || 1581
- మంగలత్వమివేచ్ఛద్భిర్వేమశంఖాదిమండనైః |
ఆశ్రితం రత్నపూర్ణేన కుంభేన చ మహీయసా || 16.11 || 1582
- విభూతిశరదంభోదైః కీర్తివల్లీగులుచ్ఛకైః |
కాంతిసాగరకల్లోలైః సపక్షమివ చామరైః || 16.12 || 1583
- సహజం ప్రభయా చంద్రం వారుణీం మదసంపదా |
సూచయంతం స్వమూర్త్యా చ సుధాం శుద్ధానుభావ్యయా || 16.13 || 1584
- జగదామోదజనకం దానార్థకరపుష్కరం |
దభ్రయంతమివౌదార్యాద్ధివ్యపాదపసంపదం || 16.14 || 1585
- ఉదగ్రబహుదంతాంశుం బృంహితవ్యాప్తదిజ్ముఖం |
హసంతమివ దిజ్నాగానన్యానతిబలానపి || 16.15 || 1586
- ఉద్వహంతం కదలికాం కాంచనీం కింకిణీఫలాం |
వప్రాభిఘాతభీతస్య సుమేరోరుపదామివ || 16.16 || 1587
- చిత్రకంబలసంఛన్నం కాంతం కనకకక్ష్యయా |
విద్యుతేవ పరిష్పక్తం వాసరాంతశరద్ధనం || 16.17 || 1588
- అవధిం దర్శనీయానామాకల్పమనఘం దివః |
జీవాతుం దేవసైన్యానాం దర్పభంగం విరుంధతాం || 16.18 || 1589

- ఘంటాయుగలనాదేన నగేంద్రేష్వనునాదినా |
క్షరంతమమృతక్ష్యేలౌ కర్ణేష్వమరతద్ద్విషాం || 16.19 || 1590
- మహతా మదగంధేన తస్య విగ్నా విబభ్రముః |
ఉత్థాతవిపులస్తంభా నాగాస్తుటితశృంఖలాః || 16.20 || 1591
- స తం ద్వారవతీద్వారే సమవస్థాప్య సానుగం |
ఆససాద హరేః స్థానమవజ్ఞాతత్రివిష్టపం || 16.21 || 1592
- శుభానామివ సామ్రాజ్యం శ్వేతద్వీపమివాపరం |
నివేదితసమాహరాతః ప్రాసాదం ప్రావిశత్ ప్రభోః || 16.22 || 1593
- స తేన విహితాం శక్రః ప్రతిగృహ్య ప్రియార్హణాం |
నిజగాద నిజాం భీతిం గద్గదోద్గమయా గిరా || 16.23 || 1594
- దయనీయేషు దేవేషు దేవదేవ త్వయాఽధునా |
అపాంగాః పరిపాత్యంతామనుక్రోశానువర్తినః || 16.24 || 1595
- సుషువే నరసింహం త్వాం భక్తప్రహ్లాదసమ్ముఖం |
రక్షార్థమిహ దీనానాం రత్నస్థాణేవ దేవకీ || 16.25 || 1596
- నాథ త్వయి నిరాబాధం త్రిలోకీం త్రాతుమాగతే |
నరకో నామ దైత్యేంద్రః కదర్థయతి నాకినః || 16.26 || 1597
- ధర్మసూకరరూపస్య తవాసౌ క్షమయాఽన్వయే |
ఉత్పాత ఇవ భూతానాముద్భూవ భయానకః || 16.27 || 1598
- జననీ సర్వభూతానాం పత్నీ తవ వసుంధరా |
ప్రసూయ నరకం దేవీ దూయతే త్వదుపేక్షయా || 16.28 || 1599

- న హిరణ్యహిరణ్యాక్షౌ న మధుర్న చ కైటభః |
ఉపమానపదే తస్య త్వచ్ఛక్తిజనితాత్మనః || 16.29 || 1600
- ఏష కల్పాంతవృత్తాంతమిదానీంతనయన్నివ |
విధునోతి త్వదాలంబం బ్రహ్మాస్తంబమిదంపరః || 16.30 || 1601
- విక్రమస్తోతసా తస్య బృహాంత్యపి బలాని నః |
సహసా భేదమాయాంతి సైకతా ఇవ సేతవః || 16.31 || 1602
- యదృచ్ఛోపగమేఽప్యస్య యాంతి దేవగృహాశ్రితాః |
ప్రథావితుమనీశానాః సాక్షితాం సాలభంజికాః || 16.32 || 1603
- మహతా మత్ప్రయుక్తేన వజ్రేణ జ్వలితాత్మనా |
నిలిలేయ తస్య దోర్మధ్యే నిష్కాభరణ వర్షణా || 16.33 || 1604
- త్వత్కోప ఇవ దీప్తోఽపి జ్వలనో న ప్రకాశతే |
జ్యోతిరింగణవత్తస్య ద్యుమణేరివ సన్నిధౌ || 16.34 || 1605
- అమోఘత్వయశోభంగభయాదివ నివర్తతే |
అఖండితబలే తస్మిన్ దండో దండధర్పార్యతః || 16.35 || 1606
- నయనార్చిష్మతస్తస్య నైర్వతేశ్వరవాహినీ |
అపస్పృప్య పురోభాగాదద్యాపి న నివర్తతే || 16.36 || 1607
- తం సుప్తమపి వా మత్తం వారుణో వైరిదారుణః |
న రోద్ధుం క్షమతే పాశో నలస్తంబ ఇవ ద్విపం || 16.37 || 1608
- శక్తః శమయితుం తస్య సంవర్తార్హజవోఽపి సన్ |
నభస్వాన్ ఖేలతః సంఖ్యే న స్వేదకణికామపి || 16.38 || 1609

- ధనదేన గదా తస్య మహతీ మూర్ధ్ని పాతితా |
అభిత్త్వా పౌష్పమాపీడమనాపీడత్వమాదధే || 16.39 || 1610
- జటిలాన్ కృత్తివసనాన్ నియమం తీవ్రమాస్థితాన్ |
తపస్విన ఇతి జ్ఞాత్వా స రుద్రాన్నాతివర్తతే || 16.40 || 1611
- అహరద్వారుణం చత్రం మామకం మణిభూధరం |
అమృతస్యందినీ చాస్మజ్జనన్యా మణికుండలే || 16.41 || 1612
- ఆదర్శమివ సంపత్తేరమృతాభేరివాశయం |
ఔపవాహ్యమసౌ మత్యమారురుక్షతి సాంప్రతం || 16.42 || 1613
- దేవదానవసిద్ధానాం నృపాణామపి కన్యకాః |
అపహృత్య త్వదేకార్హాస్త్యరతే పాణిపీడనే || 16.43 || 1614
- స భౌమస్త్యన్నిరస్తానాం సమవాయ ఇవోత్థితః |
బాధతే విబుధానేవం బలవీర్యపరాక్రమైః || 16.44 || 1615
- తదేవమవసీదత్సు దయా దేవేషు పాత్యతాం |
అనపహ్నతదాస్యానాం దోషనిహ్నావసాక్షిణీ || 16.45 || 1616
- తమర్థం భూమిభారస్య త్వయైవోత్పాదితం ప్రభో |
త్రిలోకీకంటకం తీక్ష్ణం త్వమేవోద్ధర్తుమర్హసి || 16.46 || 1617
- నివర్త్యే ధర్మశల్యేఽస్మిన్ నిదానే సర్వపాపూనాం |
నివేదనమిహాస్మాకమంశో నిర్వహణం త్వయి || 16.47 || 1618
- మశకామర్శవద్యస్య మధుకైటభమర్దనం |
తదన్యదనుజధ్వంసే తస్య తే కిమివాద్భుతం || 16.48 || 1619

- నిగమాంతేషు నిగదవ్యాఖ్యాతనిజవైభవః |
విధత్స్వ విపదుత్తీర్ణానమర్త్యాననుకంపయా || 16.49 || 1620
- ఇతి విజ్ఞాపితోదంతం దత్తహస్తం బలద్విషం |
వినివర్త్య జగన్నాథో వైనతేయమథాస్మరత్ || 16.50 || 1621
- అనుచింతితమాత్రస్తముపతస్థే ఖగేశ్వరః |
అహీంద్రదామభిరీమైరంసలంబిభిరంసలః || 16.51 || 1622
- పక్షమారుతఘోషేణ త్రైలోక్యదురితచ్ఛిదా |
చతుర్ణామివ వేదానాం సంభూతిమివ భావయన్ || 16.52 || 1623
- తరుణార్కప్రభాసారసామరస్యజషా త్విషా |
తప్తహేమద్రవోఘన లింపన్నివ దిశో దశ || 16.53 || 1624
- స్వామిదర్శనసంతోషాత్ ప్రహృష్యద్భిస్తనూరుహైః |
యుగాంతసంధ్యాజలదః తటిజ్జాలైరివ జ్వలన్ || 16.54 || 1625
- విపులాద్భుతసంస్థానైర్ద్వ్యోతితో దివ్యభూషణైః |
భుజగేంద్రఫణారత్నశంకార్హమణిచిత్రితైః || 16.55 || 1626
- తుంగవజ్రవ్రణాంకేన సువిస్తీర్ణేన వక్షసా |
అబహిర్భావయన్ కృత్స్నమవకాశం విహాయసః || 16.56 || 1627
- పుఠునా భుజయుగ్మేన భోగీంద్రపరికర్మణా |
మందరద్వితయేనేవ సమేతో రుక్మపర్వతః || 16.57 || 1628
- వ్యాలఖండనసంక్రాంతవిషపంకకలంకీనా |
దధాన ఇవ తుండేన దైత్యదర్పగజాంకుశం || 16.58 || 1629

- తక్షకశ్రోణిసూత్రేణ దృఢబద్ధేన బంధురం |
మాన్యమగ్రజవర్ణేన వసానో దివ్యమంబరం || 16.59 || 1630
- నాథభక్తిపరిష్కార్యాం నృత్తలీలామివ స్పృశన్ |
నిజేన స్థానకేనాగ్రే నిహితోన్నతజానునా || 16.60 || 1631
- వపుషా భక్తినమ్రేణ ధీరోన్నతమహీయసా |
శాంతవీరాద్భుతరసాన్ సమాహృత్యేవ సంపతన్ || 16.61 || 1632
- మూర్తిమానివ సంరంభో రూపవానివ మారుతః |
తరంగాన్ పక్షతీకృత్య సంక్షిప్త ఇవ సాగరః || 16.62 || 1633
- సంవర్త ఇవ నాగానాం సంఘాత ఇవ రంహసాం |
వాలఖిల్యచరిత్రాణాం విపాక ఇవ జంగమః || 16.63 || 1634
- ప్రభుస్తం దైత్యసిద్ధీనాం ప్రసూతకిలకించితం |
ఓలండితమివాపశ్యదుగ్రం సమరతాండవం || 16.64 || 1635
- దత్తనీరాజనస్తేన దదృశే వాహనేశ్వరః |
ప్రదక్షిణీకృతః శశ్వత్ ప్రతాపవిజయశ్రియా || 16.65 || 1636
- స తదాఽఽస్ఫోటయామాస వింధ్యమేరుసమౌ భుజౌ |
రుద్రయా చ సుకీర్త్యా చ మృదితౌ కంఠభూషణైః || 16.66 || 1637
- దుధువే పక్షతీ చ ద్వే డోలాయితకులాచలే |
వీజయన్ ఘోరదుర్వాదిఘర్మతప్తామివ త్రయాం || 16.67 || 1638
- ముపలరామ్రేడయామాస జయాలోకయభారతీం |
ముగ్ధమధ్యప్రగల్భాభిర్దశాభిః కర్బురామివ || 16.68 || 1639

- స తదా సన్నతస్కంధో బద్ధాంజలిరనిఃశ్వసన్ |
ముముదే మూర్ఘ్ని సంస్పృష్టో ముకుందేన ప్రసేదుషా || 16.69 || 1640
- తస్మిన్ ప్రథమమారోప్య సత్యాం విరహవిక్లబాం |
ఆరురోహ తతః శౌరిరాఖండలకృతస్తుతిః || 16.70 || 1641
- నివర్త్య స్వనివాసాయ శక్రం శమితసాధ్వసం |
ప్రయయౌ దీప్తసన్నాహః ప్రాఙ్జ్యోతిషపురం ప్రభుః || 16.71 || 1642
- శ్రేయఃపరిపణం తస్య శ్రుతిశ్రేణిశిరోధృతం |
ప్రణతః పరిజగ్రాహ శాసనం పాకశాసనః || 16.72 || 1643
- యథాస్వం నగరద్వారే యాదవా దానవాశ్చ తం |
తరస్విగరుడారూఢం సత్యమైక్షంత తత్క్షణం || 16.73 || 1644
- సమంతాద్వైరిదుర్గస్య క్షిప్తచక్రః క్షణేన సః |
క్షురాంతానచ్ఛినత్పాశానాతతాంఛతయోజనం || 16.74 || 1645
- మురం పంచజనం సప్తసహస్రాణి మురోద్భవాన్ |
శలభీకృత్య చక్రాగ్నిరుపదుద్రావ తత్పురం || 16.75 || 1646
- తతః ప్రాఙ్జ్యోతిషద్వారే దైత్యదానవసూదనః |
పాంచజన్యముపాదధ్మౌ ప్రలయాంబుధినిస్స్వనం || 16.76 || 1647
- వీక్ష్వ తం వివిశుర్దుర్గం దివాభీతా ఇవాసురాః |
ఉద్యంతమివ తిగ్మాంశుముదయాద్రౌ గరుత్మతి || 16.77 || 1648
- అభిమానోదిత వ్యక్తిరహంకార ఇవోల్బణః |
మహతో దైత్యనగరాన్నిరగాన్నరకాసురః || 16.78 || 1649

- తమస్త్రమాయాభ్యధికా దానవాః పర్యవారయన్ |
ప్రకటచ్ఛన్నకౌటిల్యాః పాషండమివ హైతుకాః || 16.79 || 1650
- సంయుగే రజసోద్రిక్తే తస్మిన్ సత్త్వతమస్త్విషోః |
అర్థిప్రత్యర్థినోరాసీదనభివ్యక్తరూపతా || 16.80 || 1651
- శరధారాసహస్రేణ ఛాదయన్నరకో దిశః |
స్వహేతుమభిసంపేదే సముద్రమివ తోయదః || 16.81 || 1652
- నరకాంబుదముక్తాభిర్నాథో నారాచవృష్టిభిః |
విపద్భిరివ తద్భక్తో విషమాభిర్న వివ్యథే || 16.82 || 1653
- దృప్యతామథ దైత్యానాం ధ్వనిరుత్కంపయన్ దివం |
పాంచజన్యప్రణాదేన పర్యభూయత భూయసా || 16.83 || 1654
- దిదృక్షోపగతానాం తద్దేవానాం రోమహర్షణం |
అదీవ్యత రణద్యూతమంతరస్థయశఃపణం || 16.84 || 1655
- ప్రతివివ్యాధ దైతేయం బాణైరశనిభీషణైః |
పక్షవంతమివాద్రీంద్రం ప్రకుప్యన్ పాకశాసనః || 16.85 || 1656
- శరసంహతయస్తస్య క్షరంత్యః శార్ఙ్గశైలతః |
ద్విధా చక్రుః స్వవేగేన ద్విషద్బలమహార్ణవం || 16.86 || 1657
- తస్య జ్యాస్వనగీతాని సమయుజ్యంత సంయుగే |
కరిణాం కర్ణతాలైశ్చ కబంధానాం చ తాండవైః || 16.87 || 1658
- దైత్యశోణితదిగ్ధాభిః తద్బాణతతిభిర్నభః |
రురుధే రోషతామ్రాభిః కృతాంతస్యేవ దృష్టిభిః || 16.88 || 1659

- ద్విరదాః శరనిర్భిన్నకుంభనిర్ముక్తమౌక్తికాః |
క్షరంతః కరకాసారం కల్పమేఘా ఇవాబభుః || 16.89 || 1660
- నాసావాలధిభిర్నాగాః క్షరంతో రక్తనిర్ఘరాన్ |
శశంసుర్లాఘవం తస్య నిష్పత్రాకృతసాయకం || 16.90 || 1661
- అగ్రిమం విశతాం స్కంధమామూలమహితాం చమూం |
శరాణాం తస్య సంధాననిపాతౌ న ద్విషోఽవిదుః || 16.91 || 1662
- లక్ష్మ్యమేకమభూత్తస్య శరాణాముత్పలత్విషాం |
అమరస్త్రీకటాక్షాణామప్యభంగురధన్వనః || 16.92 || 1663
- చిరప్రార్థితభీతానాం స తాసామేవ శాత్రవాన్ |
స్వయంవరపతీంశ్చక్రే సుధన్వా సురసుభ్రువాం || 16.93 || 1664
- త్యక్త్వా భీతివృతాంస్తత్ర విముక్తాన్ జీవితాశయా |
సార్థమస్పరసః కీర్త్యా వీరాన్ స్వయమవృణ్వత || 16.94 || 1665
- అనంతస్య తదాఽనంతైరసురైరాహవోత్సవః |
జయశ్రియం చ సత్యాం చ సమ్మతే సమతోషయత్ || 16.95 || 1666
- స్వబాధనియతస్తత్ర పరబాధాభిలాషిణాం |
ప్రయాసః సురశత్రూణాం జాతుత్తరమివాభవత్ || 16.96 || 1667
- విసంధివిగ్రహః క్షిప్తయానాసనసమాశ్రయాః |
ద్వైధీభావస్సృజో యోధా దుర్నయస్థా ఇవాభవన్ || 16.97 || 1668
- అనఘవ్యవసాయానామసంగత్యక్తవర్షణాం |
యోగినామివ తత్రాసీదపరావర్తనా గతిః || 16.98 || 1669

- తనుం తత్ర ముకుందేన త్యాజితాన్ మహతీ స్వయం |
అవృణోదనఘా కీర్తిరథివిన్నాప్సరోగణాన్ || 16.99 || 1670
- నిః సహాయీకృతస్తత్ర శరవర్షైర్ధరాసుతః |
బహ్వామన్యత తేనైవ ద్వంద్వయుద్ధముపస్థితం || 16.100 || 1671
- కృతప్రతికృతైరస్తప్రయోగైః క్రీడతోస్తయోః |
అదృష్టాంతమభూద్యుద్ధమన్యదృష్టాంతవర్జితం || 16.101 || 1672
- వక్రవృత్తిః సరుధిరో లోహితాంగో మహీసుతః |
ప్రాప్య యాదవభాస్వంతం మూఢః సమభవత్ క్రమాత్ || 16.102 || 1673
- స్వాయుధైకసహాయస్తు దేవః స్వచ్ఛందయాదవః |
నిరయాపరపర్యాయం రిపుం చక్రే నిరాయుధం || 16.103 || 1674
- క్రోధరక్తతనురైత్యః క్షరచ్ఛోణితనిర్ధరః |
గృహీతపాదసంచారో గైరికాద్రిరివాబభౌ || 16.104 || 1675
- నిశితైస్తస్య నారాచైర్నిర్భిన్నరథసారథిః |
ఆస్ఫోటితభుజస్తార్క్ష్యమజిఘాంసదమర్త్యజిత్ || 16.105 || 1676
- నిసర్గతమసస్తస్య జిహ్మాగస్యాంగముత్తమం |
రథపాదేన చిచ్ఛేద రాహోరివ రమాపతిః || 16.106 || 1677
- ఉదతిష్ఠత హాకారస్తతో యుగపదేకథా |
దేవదానవసౌధేభ్యో హర్షశోకసముద్భవః || 16.107 || 1678
- స్ఫురద్బుక్చుకుటి దైత్యస్య రోషదష్టాధరం ముఖం |
నికృత్తమపి న ద్రష్టుం ప్రబభూవుర్దివౌకసః || 16.108 || 1679

- నికృత్తశిరసం దేవీ నిజాంకే పతితం సుతం |
మహతీ మేదినీ దీనం కంపమానాఽన్వకంపత || 16.109 || 1680
- అథ సా దైత్యహంతారం ప్రణమ్య నతజీవితం |
అయాచత దయాసింధుమాత్మజస్య శుభాం గతిం || 16.110 || 1681
- తుష్టావ చ పతిం తుష్టా మేదినీ విశ్వవేదినీ |
స్నపయంతీవ సంయత్తం దంతదీధితిగంగయా || 16.111 || 1682
- అహమస్మి విభూతిస్తే భూతధాత్రీ త్వయా ధృతా |
అశేషాధారమేకం త్వామనాధారమధీయతే || 16.112 || 1683
- తిస్యభిః శక్తిభిర్ముక్తం షాఢ్గుణ్యప్రథితోదయం |
అధిరాజమశేషస్య జగదుస్త్యాం జితాహితం || 16.113 || 1684
- అపి కోటిముఖైః సర్వైరనంతేనాప్యనేహసా |
నాథ త్వద్గుణదుగ్ధాభి పృషదాస్వాదనం క్షమం || 16.114 || 1685
- అకర్తుమన్యథాకర్తుం కర్తుమప్యఖిలం క్షమం |
లక్ష్మీలక్షణమాపలస్త్యాం లంఘితత్రివిధావధిం || 16.115 || 1686
- స్థిరత్రసవిభక్తం తే చిదచిద్భేదచిత్రితం |
స్వస్పృష్టమిదముద్యానం త్వదన్యో నాస్తి రక్షితుం || 16.116 || 1687
- స్వాతంత్ర్యపరతంత్రస్త్వం పారతంత్ర్యస్వతంత్రితైః |
విహరస్యాత్మసూత్రస్థైః శకునైరివ జంతుభిః || 16.117 || 1688
- సితాసితగుణారబ్దైః పాశజాలైర్దురత్యయైః |
నిబధ్దాః పశవో నాథ త్వదేకాధీనముక్తయః || 16.118 || 1689

- యస్య త్వం యశ్చ హృద్యస్తే యస్యాసౌ తస్య యస్తథా |
నాథ త్వత్పదమారుహ్య న పునస్తైర్నివృత్యతే || 16.119 || 1690
- సురాసురవిభాగోఽయం తుల్యగ్రన్యాయతస్త్వయా |
కల్పితః కాలపర్యాయాన్నిమ్నోన్నతసమక్రమః || 16.120 || 1691
- కస్త్వదంగీకృతం హంతా కస్త్రాతా త్వజ్జిఘాంసితం |
నిహంసి పాసి చైకస్త్వం స్వేన విశ్వం పరేణ వా || 16.121 || 1692
- వృద్ధిసంకోచవిషమా గతాగతసహాయినీ |
నియతిః కేన లంఘ్యేత నిజచ్ఛాయానుకారిణీ || 16.122 || 1693
- న పుత్రవధమన్వీక్ష్వ న దూయే త్వన్మతస్థితా |
న చ పుత్రాభిమానో మే మత్ప్రసూతేషు జంతుషు || 16.123 || 1694
- సూదనే కృతసంకల్పః స్వభక్తపరిపంథినాం |
యది తీర్ణప్రతిజ్ఞస్త్వం కిం మయేదం న మృష్యతే || 16.124 || 1695
- త్వన్మాయాజృంభితైర్దేవ బ్రహ్మాండైరపి లీయతే |
జన్మన్యపి సురోధేషు జంతువర్గేషు కా కథా || 16.125 || 1696
- త్వత్ప్రసూతస్త్వయైవాసౌ వధితశ్చక్రధారయా |
కా నామ కృతినస్తస్య పరిదేవయితవ్యతా || 16.126 || 1697
- నిరుద్ధే నరకే నాథ నిత్యధర్మాత్మనా త్వయా |
నిష్ప్రతిద్వంద్వికం స్వర్గసుఖమాస్వాద్యతాం సురైః || 16.127 || 1698
- నిర్యాతితమిదం భూయః త్వజ్జనన్యై మయా స్వయం |
శ్రవణాభరణద్వంద్వం శీతలార్కయుగప్రభం || 16.128 || 1699

- ఇతి విజ్ఞాప్య సా తస్మై విషాదాభావమాత్మనః |
విరరామ తతో దేవీ విలక్షా విశ్వధారిణీ || 16.129 || 1700
- తామశేషజగద్ధాత్రీం సన్నతాంగీమసాంత్యయత్ |
సహధర్మచరీం పూర్వాం వాసుదేవో వసుంధరాం || 16.130 || 1701
- పురస్కృతప్రసాదస్తాం పూర్వసంభవగేహినీం |
గృహీతకుండలో గంతుమన్వమంస్త గదాగ్రజః || 16.131 || 1702
- తతః సా తత్సమాదేశాత్ సత్యభామాభివందితా |
రమ్యం ప్రతియయౌ స్థానం రత్నసానుశిఖండకం || 16.132 || 1703
- దదర్శ యదువీరోఽథ దైత్యవీరనివేశనం |
అచింత్యమివ మాయానాం ప్రభావమనుపప్లవం || 16.133 || 1704
- విచక్షణవరం దైత్యం వైరిసంపత్కరగ్రహే |
విభూతిసంచయప్రేక్షీ బహ్వామంస్త బలానుజః || 16.134 || 1705
- సుధానిష్యందిభిః స్థాలైః ముక్తాదామభిరావృతం |
పశ్యన్ పాశభృతశ్చత్రం విశ్వకర్తా విసిష్ఠీయే || 16.135 || 1706
- నిదధ్యౌ కన్యకాస్తత్ర నిదర్శితపరస్పరాః |
అముద్రాభంగసుభగా నీవీరివ రతేః శుభః || 16.136 || 1707
- లావణ్యజలధౌ లక్ష్మ్యాశ్చాయా ఇవ సహోదితాః |
మధుస్వచ్ఛందతాసీమ్నో మాన్మథీరివ దీర్ఘికాః || 16.137 || 1708
- కామకీర్తిపతాకాభిః స తాభిః ప్రత్యవేక్షితః |
ఆత్మానమమృతోదన్వదంతః స్థితమమన్యత || 16.138 || 1709
- సుప్రభాతమభూత్తాసాం సుదినం చ తమోపహం |
భవదోషార్యమా యాసాం దేవో దృష్టిపథం గతః || 16.139 || 1710

- రత్నశైలనిభాంస్తస్య భుజాన్ కటకభూషితాన్ |
ఉపధాస్యంతి యాస్తాసాం శ్రేయసీ భవితవ్యతా || 16.140 || 1711
- సర్వస్వమివ పుణ్యానాం సామ్రాజ్యమివ సంపదాం |
సమాజమివ సిద్ధీనాం స తద్యోవతమగ్రహీత్ || 16.141 || 1712
- భుజమందరవేగేన చక్రభ్రమవతా విభుః |
మథితాద్ధానవాంభోధేరమృతం తదవిందత || 16.142 || 1713
- మణిపరువకసంపన్నాననీయస్తనీనాం
మనసిజవపుషేవ స్వేన సంకల్పితానాం |
సకలజగదభిఖ్యాసారసీమ్నాం స తాసాం
స్వయమజషత సిద్ధిం స్వప్రసాదప్రసూతాం || 16.143 || 1714
- పురమథ గమయిత్వా భూషితం యాదవాగ్ర్యైః
శతసమధికసంఖ్యం షోడశస్త్రీసహస్రం |
అవనితనయభీతాన్ ప్రీణయన్నాదితేయాన్
పరిణయనవిలంబం పద్మనాభః ప్రసేహే || 16.144 || 1715
- దివి భువి చ సమిద్ధం దీపరూపేణ రూఢైః
త్రిభువనవిభవనామంకురైరేకరూపైః |
జనితనిగమసఖ్యం దానవీనాం విలాపైః
నరకవధదినం తన్నాథపూజార్హమాసీత్ || 16.145 || 1716
- ఐరావతప్రతినిధీనథ షట్సహస్రం
స్తంబేరమాన్ పృథులదంతచతుష్కభాజః |
కాంభోజవాజినియుతాని చ సత్రిసప్తా -
న్యభ్యానయన్నిజపురం నరకస్య భృత్యైః || 16.146 || 1717

ఉధమ్య దుర్గజలధేరుదయాద్రికల్పం
 తుంగం విహంగమపతిం త్వరయాఽధిరోహన్ |
 ఉల్లాసహేతురభవద్యదువీరభాస్వాన్
 వైమానికప్రణయినీవదనాంబుజానాం || 16.147 ||

1718

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే షోడశః సర్గః ||
 కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ సప్తదశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

ఆతపత్రమథ తత్ప్రచేతసో మందరస్య మణిశృంగమున్నతం ।

సావరోధమపి సాత్త్వతాం పతిం లీలయైవ గరుడో వహాన్ యయౌ ॥ 17.1 ॥

1719

తం క్షిపంతమధికేన రంహసా మారుతస్య మనసోఽపి శీఘ్రతాం ।

వాలఖిల్యసుకృతం విపక్తిమం ప్రాణమైక్షత బహిశ్చరం ప్రభుః ॥ 17.2 ॥

1720

లోకతః ఖగరథేన మధ్యమాత్

ఉత్పతంతమవనమ్య మాధవం ।

నిర్జరాః స్తుతిభిరభ్యపూజయన్

పుష్కలాభిరపి పుష్పవృష్టిభిః ॥ 17.3 ॥

1721

పాంచజన్యనినదోపహలాతయా

పర్యచారి పరితోషనిఘ్నయా ।

భక్తిభారనతయా సదోన్నతః

స్వర్గిణాం పరిషదా యదూద్వహాః ॥ 17.4 ॥

1722

ప్రాప్య యాదవపతిస్త్రీవిష్టపం

దేవమాతురుపనీతకుండలః ।

అగ్రజేన హరిణా హరిః స్వయం

భావితేన సమభావ్యతోచితం ॥ 17.5 ॥

1723

భాగధేయపరిపాకతస్తదా

వాసవో వసతిమభ్యుపాగతం ।

దేవదానవ సమానదైవతం

పర్యుపాస్త పరికల్పితార్హణః ॥ 17.6 ॥

1724

తత్ర సమ్మదవతీభిరంజసా

లోకపాలమహిషీభిరర్చితాం ।

దేహినీమివ జయశ్రియం నిజాం

బహ్వామంస్త దయితాం బలానుజః ॥ 17.7 ॥

1725

సప్రసాదమభినంద్య సన్నతాన్

నాకినో నరకభీతివర్జితాన్ ।

కృత్యశేషవిధయే కృతీ భువః

ప్రత్యపద్యత నివృత్తిపద్ధతిం ॥ 17.8 ॥

1726

స్వప్రభావవినివృత్తసాధ్వసాం

సోఽతిపత్య నగరీం సుపర్వణాం ।

పుష్పధన్వన ఇవోపకారికాం

ప్రైక్షతోపవనసంపదం పురః ॥ 17.9 ॥

1727

వర్తతే దశశతేక్షణోఽపి సన్

ఏకచక్షురివ యన్నిరీక్షణే ।

తత్ర దత్తనయనో వియద్వనే

విశ్వదృష్టిరనఘో విసిష్మియే ॥ 17.10 ॥

1728

దర్శయంస్తదను రామణీయకం

నందనస్య వసుదేవనందనః ।

ఇత్యువాచ మధురస్మితేక్షణాం

ప్రేయసీం ప్రణయపేశలాక్షరం ॥ 17.11 ॥

1729

- పుణ్యకృద్భిరభికాంక్షితం త్వయా
 పౌరుహలాతమనుభూతమాస్పదం |
 అస్య సంపదమనేకశాఖయత్
 ప్రేక్ష్యతామిదమిహాన్యదద్భుతం || 17.12 || 1730
- అంచితస్మితమకేవలేక్షణం
 భంగురభ్రుపరివర్తితాననం |
 కించిదత్ర తరలాక్షి తావకీం
 నందనం నయనవృత్తిమర్హతి || 17.13 || 1731
- విశ్వమేతదవధేన జేష్యతః
 షట్పదజ్యధనుషో ధనుర్భృతః |
 అత్ర నిత్యమృతుభిః సహోదితైః
 షడ్విధం బలమివైకతాం గతం || 17.14 || 1732
- ఐకముఖ్యమమరేంద్రతుష్టయే
 సంశితైరిహ వసంతపూర్వకైః |
 శోభతే సునయనే గుణైరివ
 స్వానురూపఫలసంపదాహితా || 17.15 || 1733
- జంబుచూతరసజగ్ధిరంజితైః
 స్నిగ్ధకంఠి కలకంఠ నిఃస్వనైః |
 త్యక్తగేహగమనాయ నిష్పతన్
 పుష్పకేతురిహ ఘుష్యతే ధ్రువం || 17.16 || 1734
- అర్ధితాన్ మకరకేతుసాయకైః
 అత్ర దేవి దయితాన్ పదాశ్రితాన్ |
 ముద్రయంతి చకితాన్ సురస్త్రియః
 పత్రభంగమకరైః స్తనార్పితైః || 17.17 || 1735

కైశ్చిదత్ర కృతిభిః కృతాస్పదైః
 నిర్మమైర్మనసిజో నిరస్యతే |
 సంభవంతుపవనే వనేఽపి వా
 సావధానమనసాం సమాధయః || 17.18 ||

1736

పల్లవైరధరకాంతిరంశతః
 స్మేరకుడ్యలరుచా స్మితం చ తే |
 వల్లరీభిరిహ దోర్లతాగుణః
 చోరితాని నిహితాని వా త్వయా || 17.19 ||

1737

వాదితేషు విహగేష్వనుక్షణం
 మంజు గాయతి చ షట్పదవ్రజే |
 మారుతేన చతురేణ నర్తితా
 లాస్యమత్ర పరిచిన్వతే లతాః || 17.20 ||

1738

మంథరశ్వసనసౌరభోల్బణా
 వల్లరీః స్ఫురితపల్లవాధరాః |
 మన్మథేన ఋతుసంగమాదిమా
 నిర్వృతా ఇవ నిశామయాద్భుతాః || 17.21 ||

1739

కేలిశైలమణిమేఖలాపదాత్
 ఉద్గతామిహ తమాలవాటికాం |
 పశ్య నందనభువః సుమధ్యమే
 రోమరాజిమివ మధ్యసంశ్రితాం || 17.22 ||

1740

సంభ్రమేణ వనపాలదారికాః
 సామిలంఘితపరాగరోధసం |
 ఆలవాలవలయేషు శాఖినాం
 వాహాయంతి మకరందవాహినీం || 17.23 ||

1741

- చక్రవాకమిథునోదితస్తనీ
 వీక్ష్వతామిహ విహారవాపికా |
 పుష్పరేణురుచిరా మధుశ్రియః
 పుత్రికేవ పురుహూతసమ్మతా || 17.24 || 1742
- దివ్యపద్మవదనా మణిప్రభా
 దీర్ఘికోయమసితాబ్జలోచనా |
 అంతరిక్షమణిదర్పణాంతరే
 బింబితేవ భవతీ విభావ్యతే || 17.25 || 1743
- అప్పరస్సు నిఖిలాస్వలక్ష్మితాం
 రూపసంపదమసౌ తవాద్భుతాం |
 పశ్యతేవ పురుహూతవాపికా
 భృంగతారకితపద్మలోచనా || 17.26 || 1744
- బిభ్రతీ త్వదభిలాపచేతసోః
 స్వాదుతాం ప్రసదనం చ శాశ్వతం |
 దృష్టిరుత్పలవనం దిశత్వసౌ
 దీర్ఘికాపయసి దీర్ఘలోచనే || 17.27 || 1745
- శోణకుడమలముఖీ సరోజినీ
 శోభతే హరితపత్రశాలినీ |
 సంవృతా త్రిదశపాదపైరసౌ
 శారికేవ మణిపంజరస్థితా || 17.28 || 1746
- వ్యాహృతిక్షమదశాతివర్తినీం
 విప్లుతాంబుజ రుచిం రజఃకణ్ఠైః |
 సేవతే మధుమదేన మోహితః
 పుష్పితాం భ్రమర ఏష పద్మినీం || 17.29 || 1747

- ఏష చాత్ర సమయా సరోజినీం
 ఏకతానయతి చిత్తచక్షుషీ |
 పాదపైరుపగతశ్చతుర్విధైః
 పారిజాత ఉదధీంద్రసంభవః || 17.30 || 1748
- పద్మరాగరమణీయపల్లవం
 పశ్య కోమలహరిన్మణిచ్ఛదం |
 పుష్పభూతవరశిల్పభూషణం
 తప్తహేమరుచిరత్విషం తరుం || 17.31 || 1749
- నమ్రతాముపగతః ఫలైరసౌ
 వల్లభ్యంగవిరుత్తైరభిష్టువన్ |
 ఆర్థభావసుభగో విభావ్యతే
 కామకింకర ఇవోచితక్రియః || 17.32 || 1750
- అక్షదామరచనోచితైః ఫలైః
 దేవతానుగుణపుష్పసంపదా |
 వల్కలైశ్చ వసనైశ్చ విందతే
 వీతరాగధృతరాగహృద్యతాం || 17.33 || 1751
- త్వత్స్వగంధతులసీసహోదరః
 పుణ్య ఏష పురుహూతపాదపః |
 ప్రాణినాం యదవలోకనక్షణే
 పూర్వజాతిషు భవత్యనుస్మృతిః || 17.34 || 1752
- ఏష కల్పలతికాపరిష్కృతః
 ప్రత్యవేక్షయతి పల్లవారుణః |
 సాగరేంద్రసుతయా సమన్వితం
 ధామ కౌస్తుభమయూఖరంజితం || 17.35 || 1753

- పశ్య జాలకీతపల్లవాధరైః
 మాక్తిక్తైరమృతబిందునిర్మలైః |
 సూచితస్మీతరుచిం సురద్రుమం
 బాలచంద్రమణిరాజసోదరం || 17.36 || 1754
- అస్య నూనమమృతాధికైః ఫలైః
 సేవితైరనుదినం దివౌకసాం |
 న ప్రసక్తిరపవర్గనందథౌ
 న క్షుధా న చ జరా న చ వృథా || 17.37 || 1755
- త్వామిహ త్రిదివదర్శనాగతాం
 మంజరీభిరవనమ్య భూరిభిః |
 మానయత్యయమసౌ సురద్రుమౌ
 మన్మథోపవనదేవతామివ || 17.38 || 1756
- ద్వారకాపరిషదం ప్రయాస్యతో
 దూరవర్త్యపథికస్య మే దృశా |
 ప్రాతరాశవదిహాస్య భుజ్యతే
 సప్తలోకతిలకస్య చారుతా || 17.39 || 1757
- గాఢబద్ధనయనా త్వమీహాసే
 కామధేనుసహజన్మని ద్రుమే |
 నూనమస్య మణిభూభృతా సహ
 స్థాపనం నిజనివేశనిష్కుటీ || 17.40 || 1758
- వృత్థితేషు విముఖేషు వా స్వయం
 నిర్నిమేషనయనేషు నాకిషు |
 త్వద్వివక్షితమతః పరం కథం
 పుష్పమస్య బిభృయాత్ పులోమజా || 17.41 || 1759

శంఖపద్మసురపాదపాదిభిః

శ్లాఘితాం త్రిదివతో గుణాధికాం ।

మాననీయచరితా మయా సహ

ద్వారకాం త్వమధివత్స్యసి ప్రియే ॥ 17.42 ॥

1760

దుగ్ధసింధుదుహితుః సహోదరే

వాసమేయుషి వదాన్యపాదపే ।

శక్రదారవదనేఽపి దుర్లభాం

లప్స్యతే తవ విహారభూః శ్రియం ॥ 17.43 ॥

1761

ఇత్థమాదికవినా సమీరితా

సాఽన్వభావి కిల సత్యభామయా ।

సామరస్యమివ తేన జగ్ముషీ

సౌకుమార్యసుభగా సరస్వతీ ॥ 17.44 ॥

1762

యోజితోఽథ యదువంశకేతునా

ఖ్యాతకీర్తిరమృతాపహారతః ।

ఉత్తిపన్ ఖగపతిః సురద్రుమం

పక్షపంక్తివిపినే న్యవీవిశత్ ॥ 17.45 ॥

1763

ఏతమశ్రుతచరం పురందరః

శుశ్రువాన్ క్షణముదంతమైశ్వరం ।

భీతికోపసమవాయరూపయా

దోలయేవ సమకృష్యత ద్విధా ॥ 17.46 ॥

1764

అప్రతిక్రియమపి ప్రభోరిదం

చేష్టితం ప్రతిచిక్రీర్షతా తదా ।

మన్యరేవ శతమన్యనా మహాన్

ఆగృహీతమనసాఽభ్యమన్యత ॥ 17.47 ॥

1765

- దీప్తదృష్ట్యచిరరశ్మిసంతతిః
వజ్రఘోషపరుషో మరుత్సఖః |
చిత్రచాపశరవర్షవాంస్తతః
ప్రత్యదృశ్యత మరుత్వదంబుదః || 17.48 || 1766
- న్యస్తకర్బురకుఢోత్తరం నిజం
వారణేంద్రమధిరుహ్య వాసవః |
నైకధాతుమతి రౌప్యభూధరే
శోభతే స్మ నిజరత్నశైలవత్ || 17.49 || 1767
- అప్రతర్క్యవృజినోత్థమాసురం
భావమాస్థితవతా వలద్విషా |
దుర్జయోఽపి విజిగీషితో విభుః
సస్మితః సమరసమ్ముఖోఽభవత్ || 17.50 || 1768
- దేవరాజయదురాజయోరిదం
ద్వైరథం ప్రతిభయం దిదృక్షవః |
వేధసా సహ సనందనాదయః
త్యక్తసంయమధియోఽవతస్థిరే || 17.51 || 1769
- భీషణప్రలయమేఘసన్నిభం
కృష్ణమేఘమథ మేఘవాహనః |
ఆపతన్నసుర భేదకం క్షణాత్
ఆచకర్ష ఋజరోహితం ధనుః || 17.52 || 1770
- చక్రపాణివిజయాయ చక్రితాత్
భీమఘోషదలితాఖిలశ్రుతేః |
వజ్రపాణిధనుషః శరోర్మయః
సంబభూవురుదధేరివోర్మయః || 17.53 || 1771

వజ్జిణః శరగణః సమాపతన్

వాహనే ఖగపతౌ మురద్విషః |

తస్య తేజసి బభూవ భస్మసాత్

తూలరాశిరివ కాలపావకే || 17.54 ||

1772

ష్టావితో విశిఖవృష్టిభిస్తదా

జంభభేది జలదప్రసూతిభిః |

అన్వదీపి గరుడః ప్రతాపవాన్

ఆజ్యసిక్త ఇవ వహ్నిరాధ్వరః || 17.55 ||

1773

వృత్రహంతురచమత్మియామిమాం

విశ్వవిత్ స్వవిషయే విభావయన్ |

పశ్యతి స్మ విబుధేషు కాశ్యపిః

పన్నగేష్వివ పరాక్రమం క్షమం || 17.56 ||

1774

తస్య దేవపుతనావిధూతయే

జృంభమాణవపుషో మహశౌజసః |

అప్రభూతమభవజ్జగత్తయం

బిభ్రతస్త్రిజగదేకదంపతీ || 17.57 ||

1775

తుంగపక్షతిశతాంగశాలినో

భీమనాగఘటితాకృతేరభూత్ |

వాహతాం చ వహతః స్వపత్తితాం

సైన్యతాఽస్య సురసైన్యయోధినః || 17.58 ||

1776

పారిజాతపవనోర్మిబృంహితైః

వాసుకిప్రభృతిభిర్మహోరగైః |

గాఢతాం హారిరథస్య బిభ్రతః

సారథిశ్చ తురగాశ్చ సాహసం || 17.59 ||

1777

- గాఢదీప్తగరలానలోష్మలా
 తార్క్ష్యభూషణభుజంగపూత్య్కతిః |
 పీతనిర్భరసుధారసోన్మదాః
 పాకశాసనచమూరమూముహాత్ || 17.60 || 1778
- అప్రతర్క్యతరసో గరుత్మతః
 పక్షవేగపవనేన తాడితాః |
 ఆత్మకంకటమపోహ్య వజ్రీణం
 బభ్రుముర్ద్దశసు దిక్షు మారుతాః || 17.61 || 1779
- తస్య పక్షమరుతా నివర్తితైః
 వాహినీ దివిషదామశేషతః |
 వృత్రశాసనశరాసనచ్యుతైః
 ప్రత్యవిధ్యత శరైరజిహ్మాగైః || 17.62 || 1780
- వైనతేయనఖరైర్విదారితో
 బాహ్యమాంతరమపి త్యజన్ మదం |
 శోణితైర్విరురుచే సురద్విపః
 శ్వేతశైల ఇవ ధాతునిర్ద్ధరైః || 17.63 || 1781
- క్ష్యేడితేన ముషితాశయానివ
 ప్లోషితానివ దృశా ప్రదీప్తయా |
 దారితానివ పతత్రమారుతైః
 నిర్జరానతనుతారుణానుజః || 17.64 || 1782
- స్వాసు దిక్షు సమవస్థితాస్తదా
 దిష్టవంచితథియో దివౌకసః |
 తోయదా ఇవ యుగాంతభాస్కరం
 సన్నికృష్య సమవృణ్యతాచ్యుతం || 17.65 || 1783

- నాజిఘాంసదపరాధినోఽపి తాన్
 నాకనాయకగణాన్ జనార్దనః |
 ఆన్యశంస్యమథవా న భజ్యతే
 తస్య సంశ్రితజనేషు జాతుచిత్ || 17.66 || 1784
- తేషు శిక్షణపరః శిలీముఖాన్
 ప్రాహిణోత్ ప్రభురమర్మభేదినః |
 అంకుశేన నిశితేన హస్తిపో
 దుర్మదాన్ ప్రశమయన్నివ ద్విపాన్ || 17.67 || 1785
- తం సమేత్య నిరపాయతేజసం
 సప్తసప్తిమివ తారకాగ్రహైః |
 సద్భిరేవ విబుధైరసత్సమా
 కాఽపి దుర్మహదశాఽన్వభూయత || 17.68 || 1786
- అష్టభిశ్చ హరితామధీశ్వరైః
 అర్యమప్రభృతిభిశ్చ సంహతైః |
 వృష్ణివీరశరఖండితాయుధైః
 విహ్వలైరజని వీతశక్తిభిః || 17.69 || 1787
- అక్రమాద్దశ దిశోఽవలోకయన్
 దత్తదృష్టిరభితః క్రమాద్వృషా |
 స్తస్తకార్ముకశిరస్తకంచుకాం
 ప్రేక్ష్య దేవపుతనామదూయత || 17.70 || 1788
- అస్తశస్త్రవినిపాతమోహితాన్
 అర్థితానసురవైరిసాయకైః |
 సత్రపేవ సపది త్రపా జహౌ
 దైన్యమీలితదృశో దివౌకసః || 17.71 || 1789

- అప్పరోనయనతోయకజ్జలైః
 శోణితైశ్చ విభునా సుపర్వణాం ।
 ఆత్మకీర్తిసుధయా విశోధితే
 చిత్రమంబరతలే వ్యలిఖ్యత ॥ 17.72 ॥ 1790
- పంచవక్త్రవదనస్థమామిషం
 ప్రాప్తకామ ఇవ బాలవంచకః ।
 ప్రస్థితామభినివేశవాన్ పునః
 ప్రత్యపద్యత ధృతిం పురందరః ॥ 17.73 ॥ 1791
- వజ్రమాత్తమరిహంతృ జిష్ణునా
 విష్ణునా చ యుధి చక్రముద్యతం ।
 దృష్టవంతి భువనాని జజ్ఞిరే
 కంపితాని కలుషాణి చ క్షణాత్ ॥ 17.74 ॥ 1792
- తౌ పరస్పరజిగీషయోద్యతౌ
 వీక్ష్య నిష్ప్రతిమవీర్యవైభవౌ ।
 వ్యోమభిత్తిలిఖితైరివ స్థితం
 వ్యక్తవిస్మయభయైః సురాసురైః ॥ 17.75 ॥ 1793
- కస్య కేన పరిభూతిరాపతేత్
 కశ్చ వేద రణవర్తనీమితి ।
 సందిహానమనసైవ తత్క్షణం
 మధ్యసీమ్ని విజయశ్రియా స్థితం ॥ 17.76 ॥ 1794
- ప్రేషితాం హరిహయేన భీషణాం
 హ్రాదినీం హృతవతి త్రిధామని ।
 లోలితా నివవృతే పరస్పరం
 లోకపాలప్యతనా పరాజ్ముఖీ ॥ 17.77 ॥ 1795

కాందిశీకజితకాశినోరిమాం

వ్యాప్యతిం విబుధవృష్టివీరయోః |
ప్రేక్ష్య దుర్మదవివేకయోరివ
ప్రస్థితేవ చకితామరావతీ || 17.78 ||

1796

తం తథా సమరదైన్యవిప్లుతం

శాంతదర్పమయథాపురం స్థితం |
వ్యక్తనృత్తహృదయం వలద్విషం
వీక్ష్య విశ్వమఖిలం వ్యలజ్జత || 17.79 ||

1797

వ్రీడయా తరలిత్తైర్విలోచనైః

వేపమానకమలాకరోపమః |
సన్నతః క్షణమవైక్షి వాసవః
సాపహాసమివ సత్యభామయా || 17.80 ||

1798

యాదవేంద్రవిబుధేంద్రయోస్తదా

రత్నయోరివ తులాధిరూఢయోః |
గౌరవేణ దదృశే సమున్నతిః
లాఘవేన చ నతిస్తదద్భుతం || 17.81 ||

1799

యత్ ప్రభౌ నరకమర్దనేభవత్

దేవదర్పదమనే తతోఽధికం |
పుష్యతి స్మ మకరందమేదురం
పుష్పవర్షమమృతోద్భవస్తరుః || 17.82 ||

1800

ఇత్యనాకలితపూర్వసత్కృతిం

వృక్షమాత్రకలహోల్బణం విభుః |
నిర్జిగాయ మిషతాం దివౌకసాం
ఆత్తశస్త్రమమరావతీశ్వరం || 17.83 ||

1801

- దీప్యమానమనఘేన తేజసా
 దేవకీసుతమవేక్ష్య దేవతాః |
 అస్త్రజాలమవధూయ సిద్ధిదాన్
 అంజలీనబిభరుః కరాంబుజైః || 17.84 || 1802
- సోఽథ సంయతి పలాయనోన్ముఖః
 పాకశీల ఇవ పాకశాసనః |
 సత్యయా విహసితోఽపి సత్త్వవాన్
 ప్రత్యబోధి పరమేష్ఠినం పునః || 17.85 || 1803
- ధిక్ ప్రమాదమదిరాం విమోహినీం
 ధిక్ పరిగ్రహవిశేషమీద్యశం |
 ధిక్ చ మే త్రిదశరాజతామితి
 స్వం జగర్హ మఘవాన్ ముహుర్ముహుః || 17.86 || 1804
- తేన తత్ర విహగేంద్రవాహనో
 వారణాదవనతేన బిభ్యతా |
 నిర్జితేన హరిణా హరిః స్వయం
 పర్యవైక్తి శరణం ప్రియాసఖః || 17.87 || 1805
- తుష్టువే చ పురుషం పురుష్టుతం
 ప్రాంజలిః పరిబృఢో దివౌకసాం |
 రక్తభావ విగమోజ్జ్వలం ముఖం
 రాహుముక్తమివ చంద్రముద్వహాన్ || 17.88 || 1806
- శక్ర ఏష శరణం ప్రపద్యతే
 భక్తజీవిత భవంతమీశ్వరం |
 మిత్రభావసముపాగతం జనం
 న త్యజేయమితి నాథ మన్యసే || 17.89 || 1807

- మాతరం త్రిజగతాం తవ ప్రియాం
 మానుషీతి మనుతే స్మ మద్వధూః |
 తేన నూనమనుభూతమీదృశం
 దైన్యమేతదవశోదితం మయా || 17.90 || 1808
- నిర్జితోఽహమజితేన యత్త్వయా
 లంభితోన్నతిరనేన న త్రపే |
 న హ్యజయ్యమిహ కించిదస్తి తే
 సర్వనేతురతిరిక్తమాత్మనః || 17.91 || 1809
- అస్తు మా స్మ భవదిత్యనన్యయా
 వీక్షయా జగదిదం నియచ్ఛతా |
 నాథ నిష్ప్రతిఘతేజసా త్వయా
 నన్వయం మమ పరాజయో జయః || 17.92 || 1810
- ఆత్మఘాతిభిరహమ్మతిగ్రహాత్
 మాదృశైస్త్వదితరేషు రాగిభిః |
 అవ్యవస్థితజయేతరక్రమం
 ద్యూతమేతదఘృణైర్నిషేవ్యతే || 17.93 || 1811
- ఆధికారికపదేషు తే వయం
 స్వేషు యావదధికారమాహితాః |
 ప్రాపితాస్తవ పరం పదం త్వయా
 నిర్విశేమ నివిశేమహి త్వయి || 17.94 || 1812
- న క్షిపేదపి తృణం సమీరణః
 త్వత్ప్రయుక్తమనలో న నిర్దహాత్ |
 న ప్రజాపశుపతీ న చేతరే
 త్వద్విపక్షమభిరక్షితుం క్షమా || 17.95 || 1813

అగ్రజే మయి దివౌకసాం పితుః

పుత్రభావముపసేదుషా త్వయా |
మానితోఽహమవమానితః స్వయం
వానరానుచరితైః స్వచేష్టితైః || 17.96 ||

1814

మద్విధా విషమవృత్తిశాలినః

శాంతఘోరసమయాతిలంఘినః |
పోషయంతి భవతః క్షమానిధేః
ప్రాయశః ప్రహసనోచితం రసం || 17.97 ||

1815

అస్మద్విష్టమనఘాస్త్రీవిష్టపం

దుఃఖమిశ్రమవధార్య దుర్గతిం |
త్వత్పదం పరమనన్యచేతసః
సంశ్రయంతి నిరపాయమాశ్రయం || 17.98 ||

1816

అల్పమస్థిరమపాయదంతురం

స్వర్గసౌధమవధీర్య సూరయః |
నిస్తరంతి జగదేకహేతునా
సేతునేవ భవతా భవార్ణవం || 17.99 ||

1817

త్వత్పదైకదృఢభక్తిరూపయా

ముక్తివాసరవిభాతసంధ్యయా |
క్షీయతే జగతి కస్యచిత్ ప్రభో
మోహసంతతిమయీ మహానిశా || 17.100 ||

1818

దేశకాలగణనాతిలంఘిభిః

మాతుమాగమగణేన వాంఛితైః |
భూషితో గుణవిభూతిసాగరైః
త్వత్సమస్తమితరే మిథః సమాః || 17.101 ||

1819

- కా కథా తవ సమేఽధికేఽపి వా
 హీన ఇత్యపి క ఏవ గణ్యతే |
 మేరుసర్షపనిదర్శనం చ తే
 మా స్మ భూత్త్వదితరస్య చాత్మనః || 17.102 || 1820
- భూతభవ్యభవదాత్మనః ప్రభో
 యన్నిదానమఖిలస్య శాశ్వతం |
 యత్ ప్రవిశ్య న పునర్నివర్తతే
 యత్ పరం పదముశంతి తద్భవాన్ || 17.103 || 1821
- జాతివర్ణరచనావిచిత్రితం
 విశ్వచిత్రముదమీలయద్భవాన్ |
 ఆత్మభిత్తినియతస్థిరాశ్రయః
 తూలికాం త్రిగుణలక్షణాం వహాన్ || 17.104 || 1822
- అప్రయచ్ఛతి దురత్యయక్రమే
 త్వయ్యశేషజగదేకథాతరి |
 ఇష్టమన్యదుభయం చ మిశ్రితం
 కస్య కేన కిమివోపపద్యతే || 17.105 || 1823
- ఆయతంత భువనాన్యశేషతః
 త్వయ్యతస్త్వమనుపాధిరీశ్వరః |
 వర్ధనీయవిభవా వయం పునః
 త్వత్ప్రదిష్టపురపత్తనేశ్వరాః || 17.106 || 1824
- జన్మకర్మభిరసౌ నిబధ్యతే
 తాని యస్తవ న వేత్తి తత్త్వతః |
 త్వత్కథామృతరసం పిబంతి యే
 తే భవేయురపునః స్తనంధయాః || 17.107 || 1825

- కథ్యతే చిదచిదంతరాత్మనః
 శాస్త్రశుద్ధహృదయైర్మనీషిభిః |
 సృష్టిసంహరణరక్షణేషు తే
 విశ్వరూప నను కర్మకర్తృతా || 17.108 || 1826
- ఆకుమారమనుభావమీదృశం
 నాథ విశ్వవిదితం తవ క్షిపన్ |
 హంత నూనమహిమాంశుమండలం
 తస్కరస్తమసి గోప్తుమిచ్ఛతి || 17.109 || 1827
- పక్షపాతపరిహారశుద్ధయా
 పశ్యతి ప్రణీదధానయా ధియా |
 యత్స్పృషంతి నిగమాః స్పృశంతి తం
 త్వత్ప్రభావమనపాయమాత్మవాన్ || 17.110 || 1828
- మానుషత్వమనుగచ్ఛతా త్వయా
 మోహితైస్త్యమవధీర్యసే జనైః |
 తేన నస్త్రీగుణతంత్రచేతసాం
 ఆగతేయమసమీక్ష్యకారితా || 17.111 || 1829
- శర్వరీదివసవద్విఘ్నూర్ణయన్
 స్వాపజాగరదశా విధేరపి |
 కిం పునస్తదితరస్య తన్మయా
 మోహబోధవివశేన భూయతే || 17.112 || 1830
- యోఽసి సోఽసి చ యథా తథాఽసి చ
 త్వాం త్వమేవ ఖలు వేత్సి వా న వా |
 తస్య తే న ఖలు తత్త్వేదినో
 వారిధేరివ వయం తటస్థితాః || 17.113 || 1831

- త్వత్ప్రతీపచరణాద్ధివౌకసాం
 దానవాయితవతాం త్వయాఽధునా |
 స్థాన ఏవ పరిభూతిరాహితా
 నాసురో న చ సురో గుణాంతరే || 17.114 || 1832
- అర్చనీయచరణాంబుజే భవ -
 త్యాతతాయీపదవీముపేయుషాం |
 న్యస్తశస్త్రపరికర్మణామసౌ
 నిష్కృతిస్త్యదుపసత్తిరేవ నః || 17.115 || 1833
- కిం తదస్తి కుశలేషు యన్న తే
 తచ్చ కిం త్వదితరేషు యత్తవ |
 ఈదృశస్య భవతః కిమీదృశా
 తస్థషా త్రియుగ జగ్ముషాఽపి వా || 17.116 || 1834
- అల్పసత్త్వమవలేపయంత్రితం
 బల్బజేషు బహుమాన శాలినం |
 త్వత్కృపైకపరిహార్యవిప్లవం
 ప్రత్యవేక్షణపదం ప్రతీహి మాం || 17.117 || 1835
- మృష్యతాం మమ విభో వ్యతిక్రమః
 ప్రస్మృతత్వదుపకారపద్ధతేః |
 రుద్రకోపవివశస్య దేహినః
 కస్య నామ న భవత్యపక్రియా || 17.118 || 1836
- త్రాతుమేవ శరణాగతాన్ సురాన్
 ఆసురానభిజిఘాంసతా త్వయా |
 రాగరోషరహితాత్మనా స్వయం
 దైత్యశత్రురితి నామ గృహ్యతే || 17.119 || 1837

- త్వద్గృహీతగుణసూత్రసందితాన్
 దారుపుత్రనయతః ప్రవర్తినః |
 నిర్గుణానపి నిసర్గకింకరాన్
 స్వీకురుష్వ కృపయా స్వయైవ నః || 17.120 || 1838
- వాసవస్య వచనం నిశమ్య తత్
 భావశుద్ధిపరికర్మితాక్షరం |
 దీనగుప్తిజననీం పునర్దయాం
 అన్యవిందదరవిందలోచనః || 17.121 || 1839
- ఉద్భృతం చ విభునా సుదర్శనం
 త్రాణదం త్రిదివసద్మనామభూత్ |
 తస్య దృష్టదమనేన దీవ్యతః
 శిక్షణైకనియతం హి శాసనం || 17.122 || 1840
- ఆహ చైనమనఘేన చక్షుషా
 శోధయన్నమృతసింధుశోభినా |
 స్వాదుసూనృతగభీరయా గిరా
 పారితోషికమివార్పయన్ ప్రభుః || 17.123 || 1841
- భద్రమస్తు భవతే దివస్ఫతే
 నిర్జరాశ్చ నిరపాయమాసతాం |
 ఆత్మచౌర్యదురితాకరత్యజాం
 మాఽపహార్షురసురాః పదాని వః || 17.124 || 1842
- మా స్మ భైష్ట మయి గోప్తరి స్థితే
 భావితాని భవుకాని సంతు వః |
 వీతదానవపరాభవాశ్చిరం
 త్రాతుమర్హథ సురాస్త్రీవిష్టపం || 17.125 || 1843

- మంత్రపూతమనుపప్లవం హవిః
 యాయజాకపరిషన్నిషేవితం |
 అంతరాత్మని నివిష్టమంతరా
 విందత స్థిరసుధారసాంతరం || 17.126 || 1844
- జన్మతోఽపి భవతాం మహీయసాం
 ఆప్తబంధురదితేరహం సుతః |
 దేవకీతనయభావతోఽపి మే
 సైవ సంప్రతి సహోదరత్వధీః || 17.127 || 1845
- ఆయుధాని పునరక్షతాని వః
 సంతు సత్త్వమపి దైత్యసూదనం |
 పాలయంతు బలినో జగత్త్రయాం
 తే భవంత ఉపపన్నపౌరుషాః || 17.128 || 1846
- ఇత్యనావిలమనోజ్ఞయా గిరా
 నిర్మలాం నిజదయామివోద్వమన్ |
 సౌమ్యదృష్టిరకరోత్సుధాభుజః
 పర్యవస్థితధృతీన్ పరః పుమాన్ || 17.129 || 1847
- తే చ తేన గరుడం నియచ్ఛతా
 గమ్యతామితి గభీరమీరితాః |
 అద్యజాతవదనన్యవత్సలే
 ప్రశ్రితాః సుమనసః ప్రతస్థిరే || 17.130 || 1848
- గృహ్యతాం తరురసావితి స్వయం
 భామయా భగవతా చ భాషితే |
 ఆగమిష్యతి పునస్త్వయా సహే -
 త్యాహ దానవరిపుం దివస్పతిః || 17.131 || 1849

శాంతగర్వగరలే దివస్పృతౌ
 సన్నివేశ్య సురలోకసంపదం ।
 ఆప్తుమైచ్ఛదనుజీవిరక్షితాం
 స్వాం పురీమథ సుపర్ణవాహనః ॥ 17.132 ॥ 1850

ఆత్మాధికారమనుమత్య దిశాపతీనాం
 వజ్రం ప్రదిశ్య పునరప్యనఘం మఘోనే ।
 దివ్యద్రుమప్రతిగతిం చ పునర్విధాస్యన్
 దత్తాభయో దనుజశత్రురవాప తుష్టిం ॥ 17.133 ॥ 1851

అథ పదవినికీర్ణమందారవందారుబృందారక -
 స్తుతిశతబహుమానసత్యాపితేహః స సత్యాపతిః ।
 అమరసమరవేగవిఖ్యాతదాక్ష్యేణ తార్క్ష్యేణ గాం
 ప్రతిజిగమిషితాం పురీం త్రాతుమన్వక్ సమన్వగ్రహీత్ ॥ 17.134 ॥ 1852

పశ్యత్యారాదనిమిషగణే పారిజాతాపహారాత్
 స్తస్తాకల్పామివ యదుపతిః స్థాపయన్ స్వర్గలక్ష్మీం ।
 ఆశాపాలైరవనతపదస్త్యక్తలజ్జైరభీక్షం
 రామత్రాతాం ఖగపతిరథో రాజధానీం ప్రతస్థే ॥ 17.135 ॥ 1853

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే సప్తదశః సర్గః ॥
 కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ అష్టాదశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథాత్మచింతానుచరేణ యాస్యన్ విహంగరాజేన విభుః పురీం స్వాం ।

ఉవాచ పత్నీం దశనాంశులక్ష్మ్యాత్ వమన్నివానందమమాంతమంతః ॥ 18.1 ॥ 1854

సత్యే సమీక్షస్వ విపారిజాతాం వృత్తేన హీనామివ వేదవిద్యాం ।

నిశామివ ప్రోషితశీతభానుం నారీమనాథామివ నాకలక్ష్మీం ॥ 18.2 ॥ 1855

ఆలంబితా నమ్రముఖీ భవత్యా

హస్తేన రక్తాంగులిపల్లవేన ।

వదాన్యవృక్షస్య విభాతి శాఖా

వక్త్రం వయస్యేవ రహః ప్రవృత్తా ॥ 18.3 ॥

1856

సుపర్ణవేగానిలవిప్రకీర్ణైః

సురద్రుమైరంతరితః సుమేరుః ।

ఆలక్ష్మతే కాలవశేన భూయః

ప్రరూఢలూనైరివ పక్షజాలైః ॥ 18.4 ॥

1857

నిసర్గకల్యాణతయా ప్రతీతం

సర్వోత్తరం తత్త్వమివైకమాద్యం ।

అముం ప్రియే నూనమతంద్రితాని

జ్యోతీంషి భక్త్యా పరియాంత్యజస్రం ॥ 18.5 ॥

1858

వితానవాన్ వ్యోమతలేన మేరుః తారాగణైరాహితమాక్తికేన |
నివిశ్య మధ్యేక్షితిభద్రపీఠం గంగోదక్వైరాద్రియతేఽభిషేకం || 18.6 || 1859

సహస్రభానుప్రముఖైః సమంతాత్
జ్యోతిర్గణైరస్య విఘ్నార్ణమానైః |
మహీభృతామగ్రసరస్య మన్యే
నీరాజనం విశ్వసృజా ప్రయుక్తం || 18.7 || 1860

ప్రఖ్యాతథామ్నామపి దిక్పతీనాం
ప్రాసాదవాసాదరమాక్షిపంతః |
అధ్యాసితా యోగిభిరస్య నిత్యం
రాజంత్యమీ రత్నగుహావిశేషాః || 18.8 || 1861

పరిస్ఫురంత్యాః క్షితిపద్మమధ్యే
పార్శ్వేషు హేమాచలకర్ణికాయాః |
పశ్య ప్రయే రత్నవిశేషచిత్రాం
కృశోన్నతాం కేసరశైలపంక్తిం || 18.9 || 1862

వలీవిభంగైరివ వర్షభేదైః
త్రిభిర్విభక్తం త్రిదశానుభావ్యైః |
సందృశ్యతే సాగరమేఖలాయాః
సుమధ్యమే మధ్యమిదం ధరణ్యాః || 18.10 || 1863

అభంజనీయం ప్రథిమానమాప్తాం
స్థానేష్వరైరాకలితామహార్యైః |
చరాచరాణాం ప్రభవేన ధార్యాం
చక్రాకృతిం పశ్య సముద్రనేమిం || 18.11 || 1864

వికల్పితాని త్రిదివేన భూమౌ
వర్షాణి దివ్యాని విలోకయేథాః |

ద్వంద్వైరిహ ద్వంద్వవిషాదముక్తైః

నిర్విశ్యతే యౌవనమేకరూపం || 18.12 ||

1865

ఇలావృతాంతాం నిషధాదవాచీం

విలంఘ్య హృద్యాం హరివర్షసీమాం |

ఖగేశ్వరః సంశ్రితహేమకూటం

నినీషతే కింపురుషాస్పదం నః || 18.13 ||

1866

వపుః శుభం వాజిముఖాంగనానాం

వక్త్రం చ యుంజన్నిహ కిన్నరీణాం |

స్త్రీరత్నసంసృష్టివిధౌ విధిశ్చేత్

త్యక్షః కథం పంచశరస్య జేతా || 18.14 ||

1867

దిదృక్షమాణస్య మమైష దేశాన్

సవ్యాపసవ్యేన గతిక్రమేణ |

అమోఘవృత్తిర్గగనే గరుత్మాన్

విచేష్టతే చిత్తమివ ద్వివీచితీయం || 18.15 ||

1868

నిపత్య చోత్పత్య చ లంఘయంతీ

నిమ్నోన్నతాన్ వర్షవిభాగదేశాన్ |

ఛాయా సమేన స్వపథేన యాంతం

తరస్వినం తార్ష్యమివాతిశేతే || 18.16 ||

1869

మహీయసో వేగవశేన మధ్యే

సీమంతయన్నేష శరత్పయోదాన్ |

యదృచ్ఛయా సంభృతచామరశ్రీః

సందృశ్యతే దేవి తవౌపవాహ్యః || 18.17 ||

1870

- వియత్పయోధిం తరతాం విశాలం
 విమానదీప్తేన గరుత్మతా నః |
 ఇయం పురః శైలవనోపపన్నా
 విశ్వంభరా భాతి విలోమగేవ || 18.18 || 1871
- శరద్ధనస్తోమ ఇవోపసీదన్
 సందృశ్యతే కిన్నరనాథశైలః |
 సంధ్యావిహారచ్యుతసంహతాత్మా
 శంభోరివోద్ధూలనభస్మరాశిః || 18.19 || 1872
- సుధాయమానాం ధనదస్య సౌధే
 స్వాభావికీమస్య గిరేరభిఖ్యాం |
 పర్యాకులైర్విష్ణుపదీతరంగైః
 ఆమ్రేడయంతీవ హరాట్టహాసాః || 18.20 || 1873
- అముష్య దీప్తోన్నతదంతభూమ్నో
 నక్షత్రమాలార్చితతుంగమౌలేః |
 పాదేషు భాంతి స్ఫటికాః ప్రభూతాః
 నాకద్విపస్యేవ నఖేందుబింబాః || 18.21 || 1874
- ఉదగ్రవజ్రవ్రణకర్కశానాం
 పర్యాప్తసారేణ భుజార్గలానాం |
 అనేన విఖ్యాపితవిక్రమం తత్
 రక్షః పురా రామశరవ్యమాసీత్ || 18.22 || 1875
- అయం వనైః శ్యామనితంబభాగో
 గౌరః స్వయం గైరికసంభృతశ్రీః |
 వలాహకగ్రాహ్యగుణాంతరీయం
 మదారుణం వ్యంజయతే మదార్యం || 18.23 || 1876

- అస్మిన్ ధనాధీశ్వరరాజధాన్యాం
 ఆకర్ణితం హైమవతీసఖేన |
 త్వత్కర్తృపఘ్నం శృణు కిన్నరీణాం
 గృహే గృహే కిన్నరకంఠి గీతం || 18.24 || 1877
- నిశమ్య దివ్యద్రుమసంభవానాం
 నూనం రవం నూపురమంజరీణాం |
 ఉడ్డీయమానాః ప్రతియాంత్యమీ త్వాం
 మంజుస్వరాః మానసహంసదారాః || 18.25 || 1878
- ఇతో హిరణ్య ప్రముఖైః ప్రభుక్తా
 శోణాధరే శోణితరాజధానీ |
 ఆదౌ సముత్థాతపునర్నిఖాతైః
 కైలాసశృంగైరివ భాతి సౌధైః || 18.26 || 1879
- మృదంగనాదేన మృగాంకమౌలిం
 ప్రసాదయన్ పాలయతీహ దైత్యాన్ |
 బలేరపత్యం బలీనాం విజేతా
 బాణాసురో బాహుసహస్రశాలీ || 18.27 || 1880
- రామాస్తరంధ్రోదితహంసయాథం
 క్రౌంచం గిరిం లక్ష్మయ దూరలక్ష్మ్యం |
 పీతాం పునః శ్రోత్రపథేన కాలే
 భాగీరథీం జహ్నుమివోద్వమంతం || 18.28 || 1881
- అముష్య దూరాదసితాక్షి దృష్టిం
 దివ్యే గిరౌ దాతుమిహార్హసి త్వం |
 మరుద్గణేన హ్యమునోన్నతేన
 స్వాహారసంభూతిరమంధి సింధుః || 18.29 || 1882

- విలగ్నదైత్యేశ్వరశోణితానాం
 వైకుంఠకేయూరజషాం మణీనాం |
 అయత్నశాణోపలతామపుష్యన్
 ఆర్ద్రాః సుధాబిందుభిరస్య కూటాః || 18.30 || 1883
- లక్ష్మీసుధాసంజననాయ తూర్ణం
 విమథ్నతా వేగమనేన దత్తం |
 ఆవర్తభేదైరధునాఽప్యగాధైః
 అర్థాపయంత్యంబునిధేర్మహశౌఘాః || 18.31 || 1884
- అమోఘబాణస్య మునేరశోష్యే
 ఫేనాయమానాని యశఃపయోధౌ |
 గతాగత్వైర్థాంసకులాన్యమూని
 ఛాయాపథం సంజనయంత్యపూర్వం || 18.32 || 1885
- ధృతిక్షమం దేవి సురస్తవంత్యాః
 సిద్ధాశ్రితం శంభుమివ ద్వితీయం |
 పరిష్కృతిం భారతవర్షసీమ్నః
 ప్రాప్తా వయం పర్వతసార్వభౌమం || 18.33 || 1886
- అనుప్రవిష్టం గిరిజాసఖీభిః
 పర్వంతసంస్తంభితభూతవర్గం |
 అదూరతశ్చైత్రరథాత్ప్రభూతం
 వైహారికం పశ్య వనం పురారేః || 18.34 || 1887
- అభంగురైరాహతయోరనంగః
 శృంగారదిగ్దైరిహ చిత్రపుంఖైః |
 అభిన్నమన్యోన్యలయాదకార్షీత్
 దేహం ద్వయోరర్థసమీక్ష్యభేదం || 18.35 || 1888

- దివా మహానీలమయాఖజాలైః
 నక్తం ప్రకాశేన మహాషధీనాం ।
 పశ్యంత్యముష్మిన్ పరివృత్తిశూన్యం
 కాలం సదా కర్పరమాదితేయాః ॥ 18.36 ॥ 1889
- అలుప్తమేఘద్యుతిరింద్రనీలైః
 వజ్రైరసౌ నిత్యతటిత్ప్రకాశః ।
 ప్రవృత్తగంగాస్తనితో దధాతి
 ప్రావృడ్గుణాన్ ప్రీణితనీలకంఠః ॥ 18.37 ॥ 1890
- అముష్య మూర్ధన్యపపత్య నిమ్నైః
 చతుర్దిశం విష్ణుపదీ ప్రయాతి ।
 చతుర్భిరున్మీలితరాశిభేదా
 వేధోముఖైర్వేదమయావ విద్యా ॥ 18.38 ॥ 1891
- సరిత్యహస్టైరభిగమ్యమానా
 శిలోచ్ఛయైరంతరితా దధాతి ।
 ప్రవాలముక్తాప్రభృతేః ప్రసూతిః
 పత్నీ పయోధేరియమానురూప్యం ॥ 18.39 ॥ 1892
- త్రయామివ క్షాలితవిశ్వపంకాం
 త్రైలోక్యలక్ష్మ్యా ఇవ సత్త్వశుద్ధిం ।
 తపోధనాః సర్వ ఇమాం భజంతే
 ధర్మస్య నిశ్రేణిమివ ప్రభూతాం ॥ 18.40 ॥ 1893
- ప్రఖ్యాతగోత్రప్రభవేఽపి నిత్యం
 పరిగ్రహే భూయసి వర్తమానే ।
 త్వయైవ మాం వేత్తి కలత్రవంతం
 నాథం నదీనామనయైవ లోకః ॥ 18.41 ॥ 1894

- పతద్ధహే తిష్ఠతి రుక్మశైలే
 ధర్మద్రవైరాత్మభువాఽర్చ్యమానః |
 అస్యాః ప్రసూతిః పరమస్య పుంసః
 పాదో నభః సాగరపారదృశ్వా || 18.42 || 1895
- త్రిభిస్త్రిలోకీమనఘైః స్వపూరైః
 తారాగణామ్రేడితశీకరౌఘైః |
 విమార్జయంతీ వృజినాత్ పునీతే
 విష్ణోరియం విక్రమవైజయంతీ || 18.43 || 1896
- అభుగ్నభాగాంతరితైః పయోభిః
 సంభిద్యమానైరియమంతరేషు |
 నాగేంద్రమూర్ధన్యపయాతి శోభాం
 నక్షత్రమాలేవ గజేంద్రకుంభే || 18.44 || 1897
- స్తోతోభిరస్యాః పరిపూర్యమాణః
 సుధామయం సింధుమివాదధానైః |
 అపాం పతిర్నిత్యమబింధనేన
 జ్వాలావతా నూనమశోషితోఽభూత్ || 18.45 || 1898
- భగీరథప్రార్థిత సిద్ధిమేనాం
 పృథక్ప్రవాహం పృథివీం పునానాం |
 భస్మీకృతానాం సగరాత్మజానాం
 ప్రాహుః సుధాం ప్రాపితదేవభావాం || 18.46 || 1899
- స్థానానురూపం ప్రసృతైః ప్రవాహైః
 మహద్భిరేషా మధురావదాతైః |
 ప్రాలేయశైలాత్ ప్రథితానుభావా
 ప్రవర్తతే వాగివ వశ్యవాచః || 18.47 || 1900

ఉదీరితాస్తార్జ్యజవానిలేన

త్వన్నూపురాన్నూనమధీతనాదాః |
భవంత్యమీ స్వాగతవాదినస్తే
భాగీరథీసైకతరాజహంసాః || 18.48 ||

1901

ప్రదీయతే సుందరి దూరకృష్టైః

దివ్యేన తే శేఖరసౌరభేణ |
మయూరపింఛాతపవారణశ్రీః
మందాకినీహేమసరోజభృంగైః || 18.49 ||

1902

వహన్నసౌ కాంచనపద్మరేణాన్

వ్యోమాపగావీచివిహారశీలః |
విలుప్తపత్రాంకురమాననే తే
స్వేదోద్గమం న క్షమతే సమీరః || 18.50 ||

1903

అస్యాః సమీరైరపనీతగంధా -

న్యలక్ష్మకైరంకితసైకతాని |
స్వైరోపభోగం సురసుందరీణాం
వివృణ్వతే తీరలతాగృహాణి || 18.51 ||

1904

రహస్త్వదాశ్లేషరసోత్సుకస్య

త్వదేకదృష్టేరపి విశ్వదృష్టేః |
వియన్నదీ లోచనయోరసౌ మే
విహంతి లక్ష్మాంతరపక్షపాతం || 18.52 ||

1905

దివ్యం బదర్యాశ్రమమేతదంతే

దేవైః స్తుతం దక్షిణతః ప్రతీయాః |
నిఃశ్రేయసం దర్శయతీవ వృత్త్యా
నారాయణో యత్ర నరేణ సార్థం || 18.53 ||

1906

- నివృత్తరాగైః పరిచర్యమాణో
 నాథః స్వయం నాకనికేతనానాం |
 అన్వైరనన్వైరనుపాలనీయం
 ధర్మం నిజం ధారయతీహ శుద్ధం || 18.54 || 1907
- తృతీయవర్ణప్రభవే నిజాంగే
 స్త్రీరత్నముత్పాద్య విహారయోగీ |
 ఇహాత్మసమ్మోహనలాలసానాం
 అపత్రపామప్పరసామకార్షీత్ || 18.55 || 1908
- అన్యచ్ఛ దూరాదనఘం తదీయం
 ప్రార్థక్షిణం భాతి తపోవనాగ్ర్యం |
 భజంతి యస్మిన్ పదయోరముష్య
 న్యాసం శుభం నిశ్చితయోగలక్ష్యాః || 18.56 || 1909
- అత్ర స్థితం శ్రాంతిజపాం మునీనాం
 ఛాయాలకృష్ణాజినపల్లవేన |
 వైరోచనేర్దానజలావసేకాత్
 వర్ధిష్ణునా వామనపాదపేన || 18.57 || 1910
- ఇమాని చ ప్రేయసి తాపసానాం
 ఏకాంతహృద్యాని తపోవనాని |
 ఇహైకపాదస్థితిమేతదీయాం
 ధర్మో యుగే ధారయతీవ తుర్యే || 18.58 || 1911
- తమో నిగీర్ణం సకృదేవ పుంసాం
 ఆసీదతామాశ్రమహవ్యవాహాః |
 ఇహౌషధాదీని హవీంషి భుక్త్వా
 ధూమోపలక్ష్యం ధ్రువముద్వమంతి || 18.59 || 1912

- నిజాశ్రమేభ్యః ప్రతినిర్జిహానా
 దూరాదమీ దర్శితపూర్ణకుంభాః |
 సత్యాశిషః సంప్రతి సాధువాక్యైః
 అభ్యర్చయంత్యాహితవహ్నాయస్త్యాం || 18.60 || 1913
- సమీపవృక్షేష్విహ బద్ధనీడాః
 శిక్షోపపన్నాం శ్రుతిముద్గళంతః |
 శకుంతయః శోణముఖా భజంతే
 సబ్రహ్మచర్యం సహ తీక్షణీభిః || 18.61 || 1914
- ధర్మస్య సంభూతిరివాగ్రతస్తే
 సాందీపినేరాశ్రమభూమిరేషా |
 అధీతినో యత్ర మమ త్రివేద్యాం
 అంతః స్థిరాలోక ఇవాంతరాత్మా || 18.62 || 1915
- సమగ్రరత్నౌఘమివాభితోయం
 తారాగణైరాప్తమివాంతరిక్షం |
 విశంకటం వింధ్యహిమాద్రిమధ్యం
 పుణ్యం ప్రీయే భూషితమేతదార్యైః || 18.63 || 1916
- పితృక్రియానిర్వృతజామదగ్న్యం
 క్షిప్తైనసాం క్షేత్రమిదం కురూణాం |
 సమేయుషాం సంయుగదీక్షయైతత్
 దేహత్యజాం దక్షిణతో న పంథాః || 18.64 || 1917
- సవ్యే భవత్యాః సరయూసమేతా
 రమ్యేయమాభాతి పురీ రఘూణాం |
 దయావిపాకేన చరాచరాణాం
 దివ్యం పదం యత్ర దిదేశ రామః || 18.65 || 1918

- తమాలషండైస్తమసేవ దృష్టైః
 వామేతరో వామవిలోచనే నః |
 వసుంధరాకుంతలకాంతిచోరైః
 కాంతైరసౌ భాతి కలిందశైలః || 18.66 || 1919
- దివాకరేణాత్ర బిలేషు నూనం
 బందికృతానాం బహులక్షపాణాం |
 ఛాయావిశేషైః ప్రచితైస్తదర్థాం
 ఆప్యాయనామారచయంతి వృక్షాః || 18.67 || 1920
- ఇతః ప్రభూతాత్ పితురావ్రజంతీ
 కాలింద్యసౌ కాలియదోషముక్తా |
 సమేత్య సఖ్యేవ సురస్తవంత్యా
 సరిత్పతిం శుద్ధిమతీ ప్రయాతి || 18.68 || 1921
- స్వమూలశైలస్య విభాతి శృంగే
 ధాతూపరక్తే సవితుః సుతేయం |
 మహావరాహస్య మహీవ పూర్వం
 దంష్ట్రాంకురే దానవశోణితాంకే || 18.69 || 1922
- యమస్వసుస్తన్వి యథార్థనామా
 మాన్యా సమీపే మధురా విభాతి |
 సుపర్వణాం యత్ర సభాం సుధర్మాం
 భూమేరహం భూషణతామనైషం || 18.70 || 1923
- పిబత్యసౌ పశ్చిమదక్షిణాశాం
 నూనం ఖగేశోఽయమనూనవేగః |
 విలోకితానామిహా న వ్యవస్థా
 నేదీయసాం దేవి దవీయసాం వా || 18.71 || 1924

- త్రయీమయస్తన్వి తవోపవాహ్యః
కాలక్రమాదాపతతో ధరణ్యాః |
సామాభిరామధ్వనిభిః సమంతాత్
పక్షానిలైర్జార్జయతీవ దోషాన్ || 18.72 || 1925
- ఆ పశ్చిమాదంబునిధేరవంధ్యా
శరత్ప్రసూతైః క్షీతిరస్య సస్యైః |
దివోకసాం దర్శితభాగధేయా
దిశత్యసౌ లోచనదిష్టవృద్ధిం || 18.73 || 1926
- సరితృవాహైర్వ్యతికీర్యమాణైః
సంకల్పయోనేరివ శిల్పభేదైః |
పశ్య ప్రీయే త్వం పరివృత్య కించిత్
దివ్యోపమాన్ జానపదాన్ విశేషాన్ || 18.74 || 1927
- తవైష జీర్ణశ్చలయన్ పురస్తాత్
విద్యున్మయాం వేత్రలతాం ప్రతన్వీం |
బిభర్తి శుద్ధో ధృతకంచుకశ్రీః
ప్రాయః ప్రతీహారపదం పయోదః || 18.75 || 1928
- ఆదాయ శాలిస్తబకానదూరాత్
ప్రాప్తా శుకశ్రేణీరసౌ విభాతి |
త్వదాగమప్రీతశరత్ప్రయుక్తా
వైహాయసీ వందనమాలికేవ || 18.76 || 1929
- ఆరక్తపుల్లైరరవిందినీనాం
సూనైరమీ నూతనసూర్యకల్పైః |
త్వత్కాంతిమాధ్వీమనుభూయ రక్తైః
నేత్రైరివాభాంతి సముద్రదారాః || 18.77 || 1930

కరేణుకాభిః సహ గాహమానాః

పయః ప్రసన్నం శరదాపగానాం |

అమీ నిమీలన్నయనాః కపోలైః

ఆవిర్మదైరావిలయంతి నాగాః || 18.78 ||

1931

స ఏష సప్తచ్ఛదరేణుజాలైః

క్రీడన్నివాలింపతి గంధవాహః |

వన్యద్విపానాం వ్రజతాం ప్రతీపం

మదప్రవాహైర్మలినాన్ కపోలాన్ || 18.79 ||

1932

అభిన్నవర్ణా గృహిణీవ భవ్యా

వేలాటవీ వారినిధేర్విభాతి |

నిత్యానుభూతామపి నవ్యబుద్ధ్యా

రసైరసౌ నిర్విశతీవ హృష్యన్ || 18.80 ||

1933

తరంగవేగాత్తరలాంబుధారీ

గృహ్లాత్యసౌ గారుడరత్నవర్ణః |

వసుంధరావారిరుహస్య పార్శ్వే

సిద్ధోదయాం శ్యామల పత్రశోభాం || 18.81 ||

1934

విభాతి పర్యంతమహీ పయోధేః

ఫేనైరసౌ వీచికరప్రకీర్ణైః |

అభ్యర్చితానాం త్రిదశాతిథీనాం

ఆహారశేషైరివ పర్యుదస్తైః || 18.82 ||

1935

ప్రవాలవహస్నౌ పరిదీప్యమానే

ముంచంత్యసౌ మౌక్తికలాజవర్షం |

అముష్య వేలా ధృతవేపథుస్తే

వైవాహికీం స్మారయతి స్మ వేలాం || 18.83 ||

1936

- స్వసంభవం సంప్రతి పారిజాతం
 దృష్ట్వా చిరప్రోషితసన్నివృత్తం ।
 ఆలింగనార్థీవ తరంగహస్తాన్
 ఆవిర్మణీనున్నమయత్యుదన్వాన్ ॥ 18.84 ॥ 1937
- అహీంద్రనిశ్వాసమరుత్పణున్నైః
 ఆవర్తసంభేదిభిరేష ఫేనైః ।
 ఉపాయనం దిత్సురివాంబుధిస్తే
 ముక్తాతపత్రాణి ముహుః ప్రసూతే ॥ 18.85 ॥ 1938
- వేలాచలాదర్భకపంచవక్త్రాన్
 విహంగపాతేన జిఘృక్షమాణాన్ ।
 నిమజ్జనోన్మజ్జనవేగభూమ్నా
 మాతంగయాదాంసి విలోభయంతి ॥ 18.86 ॥ 1939
- ప్రవాలముక్తామణిభిః ప్రదిష్టైః
 ప్రత్యాప్యతైః పత్రలతాంకురాద్యైః ।
 అన్యోన్యభూషాపరివృత్తిలీలాం
 కరోత్యసౌ తీరభువా పయోధిః ॥ 18.87 ॥ 1940
- వర్ణం మహానీలమణిప్రకాశైః
 స్మీతద్యుతిం మౌక్తికచంద్రికాభిః ।
 బింబాధరం విద్రుమభంగభేదైః
 వ్యనక్త్యసౌ తన్వి తవాంబురాశిః ॥ 18.88 ॥ 1941
- వివృణ్వతీ బాడబవహ్నిదీప్తిం
 విద్యోతతే విద్రుమపంక్తిరేషా ।
 దేవేన సంపీడితయోస్త్రిధామ్నా
 దైత్యేంద్రయోరాంత్రపరంపరేవ ॥ 18.89 ॥ 1942

- మహావరాహస్య ఖురాద్రిఘాతైః
 క్షుణ్ణః ప్రవిద్ధో రఘువీరబాణైః |
 విసంస్థలద్వీపతయోపలక్ష్ట్యైః
 వీరవ్రణైరేష విభాతి రూఢైః || 18.90 || 1943
- సంభృత్య తోయం సహసోజ్జిహానాన్
 సేంద్రాయుధాన్ పశ్య ఘనాన్ సనాదాన్ |
 ఉదన్వతా దుర్జయమంతరిక్షం
 జేతుం ప్రవృత్తానివ తస్య పుత్రాన్ || 18.91 || 1944
- అపాం తరంగైరయమంతరంగైః
 ఆప్లావయిష్యన్ సమయే ధరిత్రీం |
 సమీనయాధస్తనుతే సరస్వాన్
 సన్నాహగంధీని గతాగతాని || 18.92 || 1945
- అసౌ పరప్రేమపదం స్వభావాత్
 ఆపూర్యమాణో మహతా రసేన |
 ఆత్మేవ దృష్టః సహసా ప్రజానాం
 అదర్శనేచ్ఛామితరేషు దత్తే || 18.93 || 1946
- గరుత్మతః కంపితదివ్యవృక్షం
 పక్షానిలం పాతుముపేత్య నాగాః |
 వితన్వతేఽబాలమణిప్రకాశైః
 అసూర్యబాలాతపమంతరిక్షం || 18.94 || 1947
- మరుద్భిరాఘూర్ణితసాద్రినాగైః
 వేగోద్భవైరస్య విమథ్యమానః |
 ఉత్తిష్టశంఖప్రకరాపదేశాత్
 భూయః సుధాముద్గిరతీవ సింధుః || 18.95 || 1948

- దోధూయమానం వివిధోర్మియోగాత్
 ఛాయాగరుత్మంతమవేక్ష్య భీతాః |
 ఆవర్తశైలీమభినేతుమిచ్ఛ -
 ంత్యంగైరమీ కుండలితైర్భుజంగాః || 18.96 || 1949
- సఫేనహాసో జటిలః ప్రవాలైః
 ఉద్వర్తయన్నూర్మిభుజైర్భుజంగాన్ |
 విడంబయత్యేష నిసర్గభీమః
 కస్యాపి కల్పాంతనటస్య లీలాం || 18.97 || 1950
- అశేషతః సోఽయమచింత్యభూమా
 కుంభీకుమారేణ నిపీతవాంతః |
 సిష్ఠాసయా సంపతతోఽపి దృష్ట్వా
 ద్విజాధిపాన్ వేపత ఇత్యవైమి || 18.98 || 1951
- ప్రదర్శితాత్మభ్రమణేన నూనం
 ప్రత్యాయితాం మందరనర్తకేన |
 సవ్యాపసవ్యైర్భ్రమణైస్తరస్వీ
 రమ్యామసౌ పుష్యతి రాసలీలాం || 18.99 || 1952
- తైస్తైరసౌ నిర్మథితో విధూతః
 సంక్షోభితో బంధనపీడనాద్వైః |
 ప్రసాదగాంభీర్యనిధిః ప్రథిమ్నా
 క్షమాన్వయం నోజ్ఞతి శీతలాత్మా || 18.100 || 1953
- విమధ్య విశ్రాణితమేతదీయం
 దైత్యద్విషా దేవి మరుత్వదాద్యాః |
 సారం పిబంతస్త్రీదశాః కదాఽపి
 ద్రాఘీయసీం నానుభవంతి నిద్రాం || 18.101 || 1954

- కలత్రవంతం పురుషం పురాణం
 కపాలినం చంద్రకలావతంసం |
 ఐరావతాద్వైః ప్రచితానకార్షీత్
 వైమానికానేష మహావదాన్యః || 18.102 || 1955
- ఇదం జగద్ధర్మితతారతమ్యం
 యద్బ్రూలతాలాస్యవిశేషనిఘ్నం |
 ప్రజాపతీనాం జననీమజన్యాం
 తామేష దేవీమనఘామసూత || 18.103 || 1956
- వరాయ దత్త్వా నిరవద్యయానే
 కన్యామసౌ కౌస్తుభయౌతకం చ |
 మహోత్సవే వాహనభోజనాద్వైః
 ఆనర్చ దేవానితరాన్ యథార్హం || 18.104 || 1957
- జగంత్యశేషాణి యదేకదేశే
 పర్యంకతాం తస్య గతః ప్రథిమ్నా |
 అలంఘనీయం మహిమానమన్వైః
 భజత్యసౌ భావితశేషభావః || 18.105 || 1958
- అనర్థమాద్యం హరినీలరత్నం
 లక్ష్మీదృశా నిత్యనిదర్శనీయం |
 నభఃప్రతిచ్ఛందనిభేన నూనం
 అంతర్గతం వ్యంజయతి స్వధామ్నా || 18.106 || 1959
- మధుద్విషో వర్ణముషాం మణీనాం
 త్రాసవ్యపాయేఽపి తిరోహితానాం |
 ఉదంతమాఖ్యాతుమివోర్మిమాలీ
 కరానసౌ కర్షతి వీచిహస్తైః || 18.107 || 1960

- పశ్యామి సౌహార్దవతాం తవాక్షా
 తరంగనిమ్నోన్నతలంఘనేన |
 ఉద్వర్తితానాం మహసాం మణీనాం
 ఊర్ధ్వం ప్రసర్పంతమివోర్మిమంతం || 18.108 || 1961
- అన్వేషయన్ దిత్సితదక్షిణోఽహం
 ఆచార్యసాందీపినిసూను వృత్తం |
 ఆవిష్టశంఖాసురసన్నివేశం
 ప్రాంచం మహాశంఖమిహాన్వవిందం || 18.109 || 1962
- యాదోనిధానే యదురాజధాన్యాః
 సంప్రాప్తయే సేతురిహోపక్తప్తః |
 రామేణ సీతాపతినా నిబద్ధే
 లంకాపథే లాఘవమాదధాతి || 18.110 || 1963
- అమూని కైలాసనిభాన్యదూరాత్
 సిద్ధాంగనాసేవ్యలతాగృహాణి |
 పుణ్యాని సత్యే పులినాని సింధోః
 చిరేణ దృష్టిం చరితార్థయంతి || 18.111 || 1964
- తటప్రదేశేషు తరంగహస్తైః
 ప్రసారయన్ సంప్రతి ఫేనపంక్తిః |
 సభాజనార్థం తనుతే భవత్యాః
 ప్రాయః పదన్యాసపటీముదన్వాన్ || 18.112 || 1965
- విలంఘయన్ వ్యోమపథేన సింధుం
 త్వద్ధర్మనే దీప్తకుతూహాలానాం |
 రథస్తవాసౌ త్వరయాఽతిశేతే
 మనోరథం విష్ణుపదీవధూనాం || 18.113 || 1966

- సురద్రుమస్త్యద్విరహాలసానాం
 తవాగమం సూచయితుం సఖీనాం |
 మధువ్రతీనాం మధురైః ప్రణాదైః
 ప్రియంవదం ప్రేషయతీవ గంధం || 18.114 || 1967
- విజిత్య సంఖ్యే నరకం సనాకం
 ప్రత్యాగతం మాం ప్రతిగంతుకామాః |
 పౌరాః ప్రహర్షోపనతైః ప్రణాదైః
 అంభోనిధేరంతరయంతి ఘోషాన్ || 18.115 || 1968
- విధాయ తార్క్ష్యం గగనాభిపోతం
 సార్థం మయా దేవి సమావ్రజంతీం |
 ప్రత్యుద్గతేవ ప్రతిభాతి భవ్యా
 దూరాదియం ద్వారవతీ పురీ త్వాం || 18.116 || 1969
- నిబద్ధజైత్రధ్వజపంక్తిరమ్యా
 పుష్పైరసౌ పూజితరాజమార్గా |
 సదామజాంబూనదతోరణశ్రీః
 సౌధత్విషా సూచయతీవ హర్షం || 18.117 || 1970
- పదే పరస్మిన్నివ నిత్యమస్యాం
 శుద్ధేన సత్త్వేన విభూషితాయాం |
 ధర్మస్య వాసాః ప్రథితాః పృథివ్యాం
 సరితృతౌ గోష్పదవద్భవంతి || 18.118 || 1971
- స్వరశ్మినిష్పాదితసూర్యభేదాం
 అర్చిర్ముఖైరంచితభవ్యభాగాం |
 నివృత్తిధర్మే నియతస్థితీనాం
 నైః శ్రేయసీం పద్ధతిమాహురేనాం || 18.119 || 1972

సౌధోపరుద్ధత్తిదివావకాశాం

ఛాయాసమాక్రాంతభుజంగలోకాం ।

పురీమిమాం భూషితసింధుమధ్యాం

కుత్రస్థితాం వేత్సి కుతోముఖాం వా ॥ 18.120 ॥

1973

ఉదన్వతా ఖాతవతీ సమంతాత్

అయత్నవప్రాయితతుంగవేలా ।

న శక్యతే సాత్యకినా సనాథా

నాధైః సురాణామపి జేతుమేషా ॥ 18.121 ॥

1974

ప్రాకారచక్రం యదురాజధాన్యాః

పశ్యైతదుత్తుంగమసూర్యలంఘ్యం ।

యద్భావమేవం భజతే యథార్థం

సంకోచమృచ్ఛన్నివ చక్రశైలః ॥ 18.122 ॥

1975

నిర్ముక్తశేషోరగనిర్విశేషైః

నికేతనైరున్నమితాంతరిక్షం ।

ఉదగ్రతాలధ్వజమేతదగ్రే

సీమాంతరం సీరభృతో గురోర్నః ॥ 18.123 ॥

1976

అభౌమసంభావ్యవిభూతియోగం

హైమం సురత్నైరచిరోపనీతైః ।

అనుత్తమాదుత్తరమార్యధామ్నః

ఖ్యాతం త్వయా గేహమిదం మదీయం ॥ 18.124 ॥

1977

ప్రతీక్షమాణానధిచంద్రశాలం పశ్య త్వయా శిక్షితచారులాస్యాన్ ।

త్వత్కేశహస్తస్వజనైః కలాపైః గోపానసీశ్చాదయతో మయూరాన్ ॥ 18.125 ॥

1978

ఆహారభేదైరుచితైర్భవత్యా సంరక్షితానాం తనయాభిమానాత్ ।

శృణు త్వదాలోకనతర్షభాజాం ప్రజల్పితం పంజరశారికాణాం ॥ 18.126 ॥

1979

- సీమంతముక్తామణిసన్నికర్షాత్
 ప్రసూతిచిత్రీకృతశుక్తిరమ్యాః |
 అమీ పురస్తాద్భవతీసఖీనాం
 అంతర్ముదామంజలయః స్వదంతే || 18.127 || 1980
- మాయాధికేన విధినా మనసేవ సృష్టైః
 ఆభాతి యాదవగృహైరనఘా పురీయం |
 నాభాగనాహుషనలాదినరాధిపానాం
 ఆజానసంపదవలేపమివాదధానైః || 18.128 || 1981
- నిత్యం ధనేశనగరీం నిధిభిః ప్రభూతాం
 ఆఖండలేన మహితామమరావతీం చ |
 ప్రత్యేకధామవిభవైః పరిభూయ దృష్టా
 సౌధైరియం ప్రహసతీవ సుధావదాతైః || 18.129 || 1982
- ఇత్యాలపంతమథ తార్ష్యరథేన కృష్ణం
 హేమాద్రిణా హరితశైలమివోపనీతం |
 పౌరాః సమీక్ష్వ ముదితాః సహ వల్లభాభిః
 పద్మావృతాం దివమకుర్వత దృష్టిపాతైః || 18.130 || 1983
- ప్రత్యుద్గతప్రియసఖీజనదత్తహస్తాం
 సత్యాం త్రయీమయరథాదవతారయిష్యన్ |
 నాథస్తదా నగరమధ్యనభః ప్రదేశాత్
 ఆసీదతి స్మ నిజసౌధసమీపరథ్యాం || 18.131 || 1984
- వ్యతికరితసువేలాం విశ్వకర్మప్రసూతిం
 లవణజలధిగుప్తామాప లంకామివాన్యాం |
 ధనపతిబహుమాన్యాం ధర్మసేతుర్యదూనాం
 దురధిగమసమీపాం ద్వారకాం రాజధానీం || 18.132 || 1985

విజయినముపయాతం వీక్ష్వ సత్యాసహాయం
 వ్యతనుత ముదితేవ ద్వారకా వందికృత్యం |
 అమరతరుసమీరైః ప్రేషితైరాహృతానాం
 ఉపవనమధుపానామున్మదానాం ప్రణాదైః || 18.133 || 1986

స్తుతిశతముఖరాభిః స్వర్గనేతుః స జేతా
 సవినయమనుయాతః సత్యభామాసఖీభిః |
 నిజమగమదగారం నిర్విశన్ ప్రేయసీనాం
 స్మరశరశయితానాం మందమభ్యుత్థితాని || 18.134 || 1987

అభిగతముషయా తదాఽనిరుద్ధం
 బలితనయేన బలీయసా నిరుద్ధం |
 యదుపరిషది సర్వలోకదర్శీ
 కలహారుచిః కథయాంబభూవ యోగీ || 18.135 || 1988

బాణాభిఖ్యం బలిసుతమథో బద్ధబంధుం జిగీషుః
 సేనోత్థానం సుమహతి పురే శ్వస్తునం ఘోషయిత్వా |
 చింతారూఢత్రిభువనహితశ్చింతనీయో మునీనాం
 వాసాగారం ప్రభురధిగతో వాసతేయీం నినాయ || 18.136 || 1989

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే అష్టాదశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ఏకోనవింశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

నిత్యప్రబుద్ధమపి నిర్మలయా స్వదృష్ట్యా

నిద్రాణవద్ధరనిమీలితనేత్రపద్మం ।

ప్రాబోధికీభిరుపసేదురితీవ వాగ్భిః

స్వాధీనమర్త్యతనయం శ్రుతివందినస్తం ॥ 19.1 ॥

1990

యామిన్యపైతి యదునాథ విముంచ నిద్రాం

ఉన్మేష మృచ్ఛతి తవోన్మిషితేన విశ్వం ।

జాతః స్వయం ఖలు జగద్ధితమేవ కర్తుం

ధర్మప్రవర్తనధియా ధరణీతలే త్వం ॥ 19.2 ॥

1991

అశ్రాంతసంతతిభిరాభరణప్రకాశైః

ఆరాత్రికం ప్రముఖయంత్య ఇవోపచారం ।

ఇచ్ఛంతి తే ప్రథమదృష్టిమనన్యలభ్యాం

పద్మాననాః పదనివేశనధన్యహస్తాః ॥ 19.3 ॥

1992

వృద్ధాః కథంచిదరరం వ్యతిభిద్య హైమం

దౌవారికాస్తవ గృహీతసుజాతవేత్తాః ।

నిర్గచ్ఛతః ప్రవిశతశ్చ నిశామయంతో

నాథ త్వదేకహృదయా న భజంతి తంద్రీం ॥ 19.4 ॥

1993

విశ్వైకతీర్థభజనేన విశుద్ధిమంతో

నిద్రోజ్ఞితా నిగమసీమ్ని నిశాత్యయే చ ।

- వైతానికాన్ విధివశేన విహృత్య వహ్నిన్
పుణ్యాశయాః పరిచరంతి పురోధసస్థే || 19.5 || 1994
- నిద్రావశేన నిభృతేక్షణముత్థితానాం
ద్విత్రాణి మంథరపదాన్యపగత్వరీణాం |
కాలే గృహీతముచితే రశనాః కథంచిత్
మౌనవ్రతం జహతి ముగ్ధవధూజనానాం || 19.6 || 1995
- సంత్యజ్యతే తరలమౌక్తికజాలదృశ్యైః
తారాగణైస్త్రిదశవర్త్య తమాలనీలం |
పద్మాపతేరమృతనిర్మథనావసానే
దుగ్ధాంబురాశిపుషితైరివ రూపమగ్ర్యం || 19.7 || 1996
- నాథ స్ఫురంతు్యపయతి ద్యుమణిప్రకాశే
న జ్యోతిరింగణగణా న చ తారకాద్యాః |
తేజస్వినోఽపి తమసైవ సమృద్ధిమంతః
త్వత్సన్నిధౌ ముషితభాస ఇవ త్వదన్యే || 19.8 || 1997
- ఆనర్తితాన్ సలలితం దివసావసానే
వాచాలరత్నవలయైర్నిజహస్తతాలైః |
నిద్రాలసాన్ మృగదృశో గృహనీలకంఠాన్
ఆవాసయష్టిశిఖరాదవరోహయంతి || 19.9 || 1998
- నృత్యంతు్యదీరితఘనస్తనితామకాండే
నేదీయసీం తవ నిశమ్య విభాతనాందీం |
చిత్రాతపత్రపరిమండలచారుబర్హాః
శృంగారయోనిశరపత్రరుచో మయూరాః || 19.10 || 1999

- నిర్గత్య చిత్రగరుతో నిలయాంతరేభ్యః
 తారస్వనాస్తరుణవిద్రుమతామ్రచూడాః |
 రత్నాంకణేషు రమణీభిరవేక్ష్యమాణాః
 క్రీడారణం విదధతే కృకవాకువర్యాః || 19.11 || 2000
- ప్రాప్తాస్తలం హరితకోమలబాహ్యపత్తైః
 కించిత్పరిస్ఫురితశోణముఖైః సరోజైః |
 వామభ్రువాం వలయపంక్తిషు సంచరంత్యో
 మంజు క్వణంతి మణిపంజరశారికాస్తే || 19.12 || 2001
- ప్రత్యక్షితే తమసి యాస్యతి విప్రకర్షం
 సంఛన్నభానుమతి సంప్రతి జీవలోకే |
 గంగాయమానసలిలం నిజరశ్మియోగాత్
 సిష్ఠాసయేవ సితభానురుపైతి సింధుం || 19.13 || 2002
- ప్రత్యూషఘర్మసమయేన సమగ్రధామ్నా
 శోషం వ్రజత్యమృతరశ్మిమయూఖపూరే |
 అహ్నాయ కైశ్చిదభిఘాతమవాప్నువత్యః
 తారాః ప్రయాంతి విలయం తనుబుద్బుదాభాః || 19.14 || 2003
- పత్యుస్త్విషాం ప్రజహతః ప్రథమాభితల్పం
 సంధ్యాసరోరుహదృశః ప్రథమోత్థితాయాః |
 సీమంతితే తిమిరకుంతలమధ్యభాగే
 సిందూరరాజిరివ భాతి మయూఖరేఖా || 19.15 || 2004
- జ్యోత్స్నాపదేశమవధూయ సితోత్తరీయం
 స్తోకావశేషితసదాభరణప్రబంధా |
 అంగీకరోత్యరుణభావితమంగరాగం
 ప్రాచీ దిశా దినపతిం పరిభోక్తుకామా || 19.16 || 2005

- నిర్ణిజ్య సంప్రతి నిశాంగనివేశలగ్నం
కాలేయపంకమివ సంతమసం కలంకం |
క్షోణీభృతామరుణదీధితయోఽనురక్తాః
పాదానలక్తకరస్సైరివ రంజయంతి || 19.17 || 2006
- ప్రాదుర్భవిష్యతి చరాచరజంతువర్గే
ప్రాప్తాఽరుణేన విధునా తమసా చ వేలా |
ఆభాతి భావితపరస్పరలేశయోగా
మాయావిపక్తిరివ లోహితశుక్లకృష్ణా || 19.18 || 2007
- ఉన్నిద్రపద్మనయనః సుభగోత్పలాభః
సంభావితో మునిగణైరుపపన్నబోధైః |
రాగోత్తరాం శ్రియమవాప్య రథాంగశోభీ
జాతః స ఏష సమయో జగదేకసేవ్యః || 19.19 || 2008
- నీతః శ్రమం నిహతరాత్రివరూఢినీకః
చంద్రాతపత్రవినిపాతవిలుప్తభూమా |
ప్రత్యూషవైరివిభవేన పరాహతాత్మా
కాలప్రతీక్ష ఇవ గచ్ఛతి కామవీరః || 19.20 || 2009
- యోఽసౌ జనస్య దిశతీవ సుధానిధానం
జాతధ్వనిః శ్రుతిషు జాగరదుందుభిస్తే |
మన్యే స ఏవ మదనస్య నిశాచరస్య
స్వచ్ఛందసౌప్తికనివృత్తిమభివ్యనక్తి || 19.21 || 2010
- అంతర్బహిశ్చ తమసా పరిముచ్యమానే
జాగర్యయా జగతి సంప్రతి దీప్యమానే |
పంచాయుధశ్చిరపరిశ్రమశాంతిమిచ్ఛన్
నిద్రాముపైతి హృదయేషు నితంబినీనాం || 19.22 || 2011

- అగ్రే భవన్ గురురివ స్వయమానకానాం
 ఆదిష్టసంపదివ కంధరయా తవైషః |
 వ్యక్తప్లుతేన నినదేన విశుద్ధవర్ణః
 ప్రస్తౌతి నాథ నిగమాన్ ప్రతిబోధశంఖః || 19.23 || 2012
- ముగ్ధాః స్వముష్టిపరిమేయమనోజ్ఞమధ్యాః
 పర్యాయచాపలతికా ఇవ పంచబాణః |
 ప్రాస్థానికప్రణయదుర్విన్నయోపశాంత్యై
 ప్రత్యక్షయన్ ప్రతినివర్తయతీవ యూనః || 19.24 || 2013
- అంతశ్చకాసదసితోత్పలమంకయోగాత్
 భాసోన్మదేవ పరిమీలితతారకార్థా |
 నిష్పీతకాంతిమకరందరసం ప్రతీచ్యాం
 నీహారభానుచషకం నిదధాతి సంధ్యా || 19.25 || 2014
- దృష్ట్వా నిమీలితవతీం నియతిప్రభావాత్
 ఆత్మప్రియాం కుముదినీమవధూతధామా |
 చ్యోతత్తుషారనయనోదకబిందురిందుః
 ప్రస్థానమిచ్ఛతి మహాత్ప్రతిపన్నదైన్యః || 19.26 || 2015
- భోక్తుం దివం నిజవియోగవిలుప్తదీప్తిం
 ప్రాగేవ తీవ్రరుచినా ప్రహితేవ సంధ్యా |
 మాలిన్యయోగమపనీయ కరావమర్షైః
 ప్రాయో యథార్థమనులింపతి కుంకుమేన || 19.27 || 2016
- అర్ధేన పాటలమనూరుకరానుషంగాత్
 అర్థాంతరేణ మణిమేచకమంతరిక్షం |
 అస్పృష్టతాపమధిరోహతి నిస్తమస్కం
 సంవీతపీతవసనేన తులాం త్వయైవ || 19.28 || 2017

- పద్మాపదాంబురుహయావకపింగభాసా
 భాసా నితాంతముదయాంతరితస్య భానోః |
 ఆరజ్యతే గగనమద్య జగత్ప్రసూతేః
 నాభీసరోరుహభువా రజసేవ గాత్రం || 19.29 || 2018
- దగ్ధం తమో దనుజబృందమివాంబురాశేః
 ఉత్తస్థుషో మధురిపోరివ తిగ్మధామ్నః |
 ఉన్మేషిణీ సుమనసాముదితా పురస్తాత్
 చక్రప్రభామనుకరోతి మరీచిమాలా || 19.30 || 2019
- దృష్టిద్వయం నియతకాలమిదం ప్రజానాం
 ఏకా నిమీలతి తయోరితరాఽప్యలక్ష్మ్యా |
 తత్తాదృశోస్తవ దృశోర్యగపత్ప్రబోధాత్
 ఆలోకయోగమనఘం భజతాం త్రిలోకీ || 19.31 || 2020
- ప్రాచీనశైలవిషయే ప్రచురాంశురేఖాం
 సంధ్యాదశామరుణరాగఘృతావసిక్తాం |
 కాలో నిధాయ సృజతీవ శనైస్తదంతే
 తిగ్మద్యుతిం త్రిభువనైకమహాప్రదీపం || 19.32 || 2021
- పర్యాప్తరశ్మినికరేణ సువృత్తభూమ్నా
 సూర్యేందుబింబయుగలేన సమస్థితేన |
 ఆభాతి కాలవణిజా పరికల్ప్యమానా
 నక్తందివక్షణతులేవ నభః స్థలశ్రీః || 19.33 || 2022
- నైశం తమః క్షిపతి నందితచక్రవాడే
 పద్మాన్ ప్రబోధయతి భావితమిత్రభావే |
 దృష్టిం ప్రసాదయతి దర్శితసత్పథేఽస్మిన్
 దోషోల్పణా కుముదినీ బహుమానశూన్యా || 19.34 || 2023

- పాదస్పృశాం దిశతి భూమిభృతాం ప్రకాశం
 సత్త్వం సమేధయతి సద్భిరుదీరితార్ఘ్యః |
 తేజోగణానపి తిరస్కురుతే స్వదీప్త్యా
 చక్రప్రియస్త్వమివ సంప్రతి చండభానుః || 19.35 || 2024
- ఆజానపాండరతనుః పరభాగమృచ్ఛన్
 నీలాంబరద్యుతిముషా నిజలాంఛనేన |
 స్ఫీతాకృతిః పరిగతో మదరాగలక్ష్యా
 వీర త్వదగ్రజ ఇవైష విభాతి చంద్రః || 19.36 || 2025
- సంధ్యోపరాగసమయం ప్రతిలభ్య పుణ్యం
 స్నాతుం నిశా గగనసౌధతలావతీర్ణా |
 ఆరక్తరూపమవలంబయతా కరార్గం
 పత్యా సహ ప్రవిశతీవ పరం సముద్రం || 19.37 || 2026
- దేవ త్వయావ దివసాగమజాగరూకే
 సంరక్తవిశ్వముదయం సవితర్యుపేతే |
 అస్తం శనైరభిపతన్ భజతే మృగాంకః
 త్వద్వైరివారవనితావదనేంద్వవస్థాం || 19.38 || 2027
- రాజాఽస్తమేతి సుహృదా మదనేన సార్థం
 దీనాకృతిః కుముదినీదృఢబద్ధకోశా |
 వైరీ సమేతి విషమాశ్వ ఇతీవ భీతా
 ఛాయాచ్ఛలేన భజతే గగనం త్రియామా || 19.39 || 2028
- ఆమృశ్య రాత్రిమరుణోదయజాతపుష్పాం
 ప్రాప్తానుతాప ఇవ సత్పథలంఘనేన |
 జ్యోత్స్నాంశుకం ద్విజపతిః పరిధాయ నూనం
 వ్రీడానతో విశతి వారినిధిం వివర్ణః || 19.40 || 2029

- అభ్యేతి భానురుదయాద్రిమసహ్యతేజాః
స్థాతుం స ఏష సమయో న మమేతి పశ్యన్ |
ప్రాయః సమాశ్రయతి పాశభృతాఽభిగుప్తం
తారాపతిశ్చరమసాగరతోయదుర్గం || 19.41 || 2030
- మూలే మనాగ్భవతి ముంచతి పూర్వభాగం
శైథిల్యమృచ్ఛతి తమాలరుచిస్త్రీయామా |
ఆకృష్యతే చరమశైలవనే విహర్తుం
సీరాయుధేన యమునేవ సుధాంశునేయం || 19.42 || 2031
- ప్రస్థానకాలభజనాత్ పరితోషితేన
జ్యోత్స్నాత్మికాం హరివధూసహజేన దత్తాం |
ప్రాయేణ నాకవనితానఖదీప్తి లక్ష్మాం
శేషాపటీం చరమభూభృదసౌ దధాతి || 19.43 || 2032
- సూక్ష్మాభిరామనిజదీధితిసూత్రలంబీ
పర్యంతలగ్నతిమిరాలకదర్శనీయః |
సిందూరరంజిత ఇవైష విభాతలక్ష్మాః
సీమంతమౌక్తికమణిః ప్రతిభాతి చంద్రః || 19.44 || 2033
- ప్రాలేయరూషితమిదం ప్రథమేతరాభౌ
మగ్నైకదేశమనుయాతి మృగాంకబింబం |
మానచ్ఛిదాం మకరకేతనసాయకానాం
శాణోపలం చిరనిఘర్షణకర్శితార్థం || 19.45 || 2034
- ఆదౌ వరాభముదితం శరపాండు మధ్యే
పశ్చాన్మధూకపరిధూసరమిందుబింబం |
సంపద్యతే పునరదృశ్యతమామవస్థాం
కాలార్పితం కరజచిహ్నామివ క్షపాయాః || 19.46 || 2035

- నైశం తమిస్తమరుణేన విలుప్తసారం
 నిః శేషయన్నయముదేతి మయాఖమాలీ |
 సత్సేవనేన పురతో ముషితైకదేశం
 విద్యావతాం వృజినరాశిమివాంతరాత్మా || 19.47 || 2036
- ఉద్గచ్ఛతా పురుషకేసరిణేవ పూష్ణా
 కాలే తమో విదలితం కరజైః ప్రవాలైః |
 గాఢం హిరణ్యకశిపోరివ గాత్రమన్యత్
 సంధ్యాచ్ఛలేన రుధిరం క్షరతీవ సాంద్రం || 19.48 || 2037
- ప్రాప్తోదయస్య తపనస్య తవేవ ధామ్నా
 క్షిప్తో గుహాంతరనిరుద్ధ ఇవాంధకారః |
 విశ్వావలోకననిరోధవియాతవృత్తేః
 అత్యాహితస్య పరిపాకమివైష భుంక్తే || 19.49 || 2038
- మగ్నా చిరం మహతి సంతమసాంబురాశౌ
 దంష్ట్రాభిరామరుచినా దివసాగమేన |
 ఉత్తిప్యతే దనుజశోణితలోహితేన
 ప్రాయో వరాహావపుషా విభునేవ భూమిః || 19.50 || 2039
- నిద్రామపాస్య తమసా చ దృశో నిరోధం
 ప్రత్యజ్ముఖం ప్రథమతః ప్రథయన్ ప్రకాశం |
 నిఃశ్రేయసప్రతిపదేన నిజేన ధామ్నా
 విశ్వం సమాధిరివ దర్శయతే వివస్వాన్ || 19.51 || 2040
- ఆశాపరీతమవివేకమివాంధకారం
 శంకాశతాస్పదమలక్ష్మితసర్వతత్త్వం |
 నిర్ఘాయ సంప్రతి నిశామివ బాహ్యావిద్యాం
 తత్త్వావసాయ ఇవ భాతి విభాతకాలః || 19.52 || 2041

- నిర్విశ్య చంద్రసితపద్మరసం నిశాత్మా
 లోలంబజాతిరభితో లులితాన్యపుష్పా |
 త్వద్వక్షచంద్రనిరపాయరసానిదానీం
 పద్మానుపైతి పరితోషితరాజహంసాన్ || 19.53 || 2042
- నాత్యంతతః కుముదినీ ప్రతిపన్ననిద్రా
 నాతీవ బోధముపయాతి సరోజినీ చ |
 ఏతేన నూనమనయోరవిశేషదృశ్యా
 నాథానువృత్తినియతేవ భవత్యవస్థా || 19.54 || 2043
- పర్యస్యతా సురభి పద్మపరాగజాలం
 పక్షానిలేన పరిధూననసంభవేన |
 సంధుక్షయంతి మకరధ్వజహవ్యవాహం
 శాంతం పునఃపునరమీ సరసీషు హంసాః || 19.55 || 2044
- కాలోత్థితాః స్థితిభృతో గుణయంత్రితత్త్వాత్
 దానోదకార్థకరపుష్కరదర్శనీయాః |
 సంభావయంత్యభిముఖాః సమయోపయాతాన్
 భృంగాన్ వనీపకజనానివ వారణేంద్రాః || 19.56 || 2045
- గంజాముపేత్య మదకుంజరగండపాలిం
 మత్తాన్ సమీక్ష్య మధుపాన్ పరిఘూర్ణమానాన్ |
 శుద్ధాని హంత కుముదాని తమస్యపేతే
 భూయస్తదన్వయభయాదివ సంకుచంతి || 19.57 || 2046
- సత్త్వక్షమాధికతయా శయితాః పృథివ్యాం
 నిద్రామయాం వ్యపగమయ్య నిజామవిద్యాం |
 నిః సంగవృత్తినియతాః స్థిరసంయమార్థాః
 ముంచంతి సంప్రతి మదం ముదితా గజేంద్రాః || 19.58 || 2047

- సైన్యాదయస్తవ హయాః సమయే ప్రబుధ్ధాః
 చత్వార ఏవ నిగమాస్తవ మూర్తిమంతః |
 ఆవర్తయంత్యతనుహేషితవీచిభేదైః
 వైరాత్రికం వటుభిరధ్యయనం ప్రవృత్తం || 19.59 || 2048
- ఆయోధనే విహరణేఽప్యవధానవంతః
 ప్రాజ్యైః పరిచ్ఛదపరిష్కరణోపచారైః |
 సంయోజయంతి రథయోగవిదః శతాంగం
 తార్క్ష్యం ద్వితీయమివ సారథయస్త్వదీయం || 19.60 || 2049
- నిద్రావశేషవిగమేఽపి మదానుషంగాత్
 మందం దృశో ముకులయంతి మదావలేంద్రాః |
 ఏషామనూరుకిరణైరరుణీకృతానాం
 సప్తస్తుతాం భవతి సాంధ్యపయోదలక్ష్మీః || 19.61 || 2050
- ఆలక్ష్య దూరమవరోధగృహాదముష్మాత్
 స్వాభావికం వదనమారుతసౌరభం తే |
 అంభోరుహం గుణమపత్రపయన్ సమీరో
 మందం పరిభ్రమతి మందిరదీర్ఘికాసు || 19.62 || 2051
- ఆఘూర్ణితాని మృదునా పవనేన పద్మా -
 న్యవేదయంతి మదలేశమయీమవస్థాం |
 నిర్గచ్ఛతాం తవ చ వారవధూజనానాం
 నిద్రావశేషకలుషాణి విలోచనాని || 19.63 || 2052
- రేణూత్కరాః సరసిజోత్పలకైరవాణాం
 కుర్వంత్యనూరుతిమిరేందురుచిప్రకాశాః |
 ప్రాయః సముద్రతరుణీపరికర్మభూతాం
 చర్పాం నవీనఘుస్పృణాగురుచందనానాం || 19.64 || 2053

- అధ్యాసితం కుముదతల్పమపోహ్య కాలే
 పద్మోత్పలాని శనకైః శ్రియమావ్రజంతీం |
 సంవీజయంత్యలఘుచామరదర్శనీయైః
 పక్షైః స్వయం పరిజనా ఇవ రాజహంసాః || 19.65 || 2054
- ప్రత్యూషలక్షణరసాయనసంప్రయోగాత్
 ప్రాలేయరశ్మిమహాసా జరసేవ ముక్తాః |
 పద్మోత్పలప్రభృతిభిః పరికర్మవత్సో
 గృహ్లాంతి యోవనదశాం గృహదీర్ఘికాస్తే || 19.66 || 2055
- జెద్యానికీషు సుమనః స్వనవాప్తపూర్వం
 నూనం సరోరుహవనేషు చ నూతనేషు |
 ఆదిత్యతే వదనమారుతసౌరభం తే
 శయ్యానికాయ్యమభితో విహరన్ సమీరః || 19.67 || 2056
- అర్చ్యస్య సంప్రతి సతామవగాఢతీర్థా
 మన్యే ప్రగృహ్య నలినీ మకరందమర్ఘ్యం |
 వ్యక్తద్విరోఫనినదా విహితాభిముఖ్యా
 పత్యుస్త్విషాం ప్రణయతీవ కరప్రసారం || 19.68 || 2057
- జ్యోత్స్నాసఖీం కుముదినీం భ్రమరః ప్రహృష్యన్
 నిర్విశ్య నిత్యపరిశుద్ధరుచిం నిశాయాం |
 రాగాదుపైతి నలినీం రజసాభిజుష్టాం
 కిం నామ నాచరతి మన్మథహస్తవర్తీ || 19.69 || 2058
- సంధ్యాచ్ఛలేన పురుషోత్తమ సాంప్రతం తే
 సైవాధునా భృగుసుతా తమసాం నిహంత్రీ |
 భూయః సముత్థితవతీ ధృతపుండరీకా
 భోగాయ సాగరగృహాద్భువనైకయానః || 19.70 || 2059

చంద్రాతపత్రిదివశైవలినీప్రవాహే

మగ్నోత్థితాం కమలినీముపసేవమానాః |

ప్రత్యగ్రభిన్నముకులప్రసృతైః పరాగైః

ఉత్థాపయంత్యగురుధూపమివోత్పలిన్యః || 19.71 ||

2060

పౌరందరీం దిశమనూరునిబద్ధరాగాం

దృష్ట్వా తథా పరిణమత్యపరా దిశాఽపి |

స్త్రీణాం గతానుగతికప్రతిపత్తిభాజాం

ఖ్యాతం తతో భవతి కామితకామినీత్వం || 19.72 ||

2061

నిద్రాయతే కుముదినీ చిరసంప్రబుద్ధా

సుప్తా ప్రబోధముపయాతి సరోజినీ చ |

యామేషు వృత్తిమనయోరధిగమ్య నూనం

శిష్యాయితం త్వదవరోధనితంబినీభిః || 19.73 ||

2062

మిత్రస్య లుప్తతమసోఽప్యతిరాగభాజః

సంప్రేక్షణం మమ న యుక్తమితీవ మత్వా |

మీలత్యసౌ కుముదినీ సహ తారకాభిః

ప్రాప్తం వ్రతం తదిహ రాజపరిగ్రహణాం || 19.74 ||

2063

ఆమోదయోగమవశాత్ సహసాఽఽశ్రయంతే

పత్యుస్త్విషాం తవ చ పాదనిషేవణేన |

క్షిప్తాస్త్వయా హృది గృహీతశుచః క్షితేంద్రాః

స్వాంతర్నివిష్టమధుపాశ్చ సరోజకోశాః || 19.75 ||

2064

ఆవిస్మితైరమృతసింధుతరంగకల్పైః

ఆకేకరప్రియతమాజనదృష్టిభోగ్యైః |

త్వత్సౌఖశాయనికసూరిగణేన సార్థం

నిర్వేశయోగముపయామ నిరీక్షణైస్తే || 19.76 ||

2065

- అధిగతనిలయానామౌపవాహ్యద్విపానాం
 మదపయసి వితన్వన్ మజ్జనోన్మజ్జనాని |
 ప్రవహతి పవమానః స్పందయన్ మందమందం
 పరిణమదరుణిమ్నః పంకజారణ్యకోశాన్ || 19.77 || 2066
- ఉపవనమధుపానామున్మదస్వైరగీతైః
 తనుమరుదుపదిష్టైశ్చారులాస్వైర్లతానాం |
 దరవిలులితదానైర్దంతినాం కర్ణతాలైః
 సమయసముచితం తే భాతి సంగీతకృత్యం || 19.78 || 2067
- హరతి రతివిహారైర్దవిస్తంసితానాం
 యువజనహృదయాని శ్రాంతపంచాయుధాని |
 ఉపహితగుణమారాదుత్థితాభిర్వధూభిః
 కుటిలనియమితార్గం గుంభనం చూలికానాం || 19.79 || 2068
- క్షీతిరియమవధూతధ్వాంతనీలోత్తరీయా
 వికసితముఖపద్మా వ్యక్తసంధ్యాంగరాగా |
 అభిమతకరదానా నిర్వ్యపేక్షా త్వదన్వైః
 అనుభవితుమివ త్వాం దర్మయత్యాత్మరూపం || 19.80 || 2069
- మధున ఇవ దయాయాః సామరస్యం దధానైః
 కమలవనమనన్యాం కాంతిమధ్యాపయద్భిః |
 ఫణిపతిరమణీయం దేవ పర్యంకముజ్ఞన్
 పరిణమయ శుభం నః పావనైరక్షిపాతైః || 19.81 || 2070
- దినముఖమితి నామ శ్రావితః సూతపుత్రైః
 అభజత జితనిద్రో జాగరం యాదవేంద్రః |
 సరిదపగమకాలే సాధుసంరక్షణార్థం
 మునిభిరివ స ఏవ స్థూయమానో ముకుండః || 19.82 || 2071

ధనమివ నిగమానాం ధర్మముత్తంభయిష్యన్
 త్రిజగదనువిధేయం కర్మ నిష్పాద్య సాంధ్యం ।
 సితగుణపరిధానైః సేవితో మంత్రిముఖ్యైః
 అలమకురుత నాథో హైమమాస్థానపీఠం ॥ 19.83 ॥

2072

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ఏకోనవింశః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ వింశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథోపహలాతైః పురుహలాతజేతా సేనేశ్వరైరప్రతిమానవీర్యైః ।

అభీషుభిః సూర్య ఇవాభిదీప్తః కుబేరగుప్తాం కకుభం ప్రతస్థే ॥ 20.1 ॥

2073

ప్రయాణతూర్యధ్వనిరస్య భూయాన్ ఘర్మాంతజీమూతరవానుకారీ ।

అనర్తయద్ధర్మమయూరమాద్యం ప్రాప్తస్థితిం పాదయుగేన భూమ్యాం ॥ 20.2 ॥

2074

నభఃపృథివ్యోరుపదిష్టకంపే

నాథస్య యాత్రాపటహప్రణాదే ।

ఉషేతరాసాం నయనం చకంపే

వామేతరం బాణపురాంగనానాం ॥ 20.3 ॥

2075

తస్యేందుబింబం సితమాతపత్రం

భాస్వాన్ మణీంద్రో మహనీయతేజాః ।

తారాశ్చ ముక్తావలయా విరేజః

శిఖీ రథాంగాకృతిరాత్మధామ్నః ॥ 20.4 ॥

2076

అగ్రే ముకుందస్య తదగ్రజన్మా

దైత్యైః సమం జన్యవిహారమిచ్ఛన్ ।

అవాహయద్యాదవభూపతీనాం

వరూథినీం శంబరవైరిపూర్వాం ॥ 20.5 ॥

2077

కథంచదుత్క్లిష్టకరేణ సోధం

భుగ్నార్భోగం భుజగేశ్వరేణ ।

ఆసన్నభారాత్యయజాతహర్షా

విశ్వంభరా సైన్యభరం విషేహే ॥ 20.6 ॥

2078

ప్రస్థానభాజి ప్రథమే యదూనాం

పృథ్వీ స్వయం తద్బలరేణులక్షాత్ ।

భారావతారప్రియవాదలుభా

ప్రాయో యయౌ పద్మభువః సకాశం ॥ 20.7 ॥

2079

అశేషతచ్ఛాదయతా దిగంతాన్

ఆరోహతా భూమిభృతాం చ మూర్ధ్నః ।

ప్రాయేణ సేనారజసా స్వమేవ

ప్రాదుష్కృతం లాఘవముల్బణేన ॥ 20.8 ॥

2080

రథాదిఘోషైరథ శార్జ్గపాణేః

కల్పాత్యయైకార్ణవనాదకల్పైః ।

విత్రాసితేవ త్రిదశారిలక్ష్మీః

ఇయేష గంతుం యదువీరదుర్గం ॥ 20.9 ॥

2081

అథ క్షణాదాత్మభువం ప్రయాంతం

పరిష్కృతం పంచభీరాయుధాగ్న్యైః ।

ఆశాబలేన స్వయముత్తరాశా

ప్రాయః ప్రతీయాయ జగత్ప్రతీక్ష్యం ॥ 20.10 ॥

2082

పురం తతః శోణితపూర్వమగ్రే

దదర్శ దైత్యాధిపదర్పహంతా ।

ఖగేంద్రపక్షానిలతీవ్రఘాతాత్

త్రాసాదివోత్కంపితకేతుహస్తం ॥ 20.11 ॥

2083

పురోపకంఠే పురభిన్నియోగాత్

ప్రాకారభావం ప్రమథా భజంతః |

ప్రలంబహంతుః ప్రసమీక్ష్య వేగం

భీతాః పలాయంత భృశార్తనాదాః || 20.12 ||

2084

ఇతస్తతః సంపతతాం యదూనాం

వ్యక్తానుబంధం బిరుదైరుదారైః |

సురద్విషః శుశ్రువురేకతానం

కలధ్వనిం కాంచనకాహలీనాం || 20.13 ||

2085

కశాగ్రసంస్పర్శమమృష్యమాణైః

సమీరవేగైః సమరావలిప్తాః |

ఉదగ్రహేషాముఖరైస్తురంగైః

వృష్ణ్యంధకా వైరిపురీమవృణ్వన్ || 20.14 ||

2086

ఉద్వేలవేగాన్ స్తనతో గభీరం

ఖైర్వప్రతిచ్ఛందవిదీప్తదృష్టిన్ |

అచోదయన్ దానవవప్రభంగే

స్తంబేరమాన్ సాగరపోతకల్పాన్ || 20.15 ||

2087

ప్రాకారభంగే ప్రసభం ప్రయుక్తా

దంభోలిభీమాయతదంతకాండాః |

ఊర్ధ్వప్రవృత్తైర్నిజహస్తతాలైః

ఉత్తంభయామాసురివాంతరిక్షం || 20.16 ||

2088

అసహ్యవేగైః సహసా బలౌఘైః

ఆక్రమ్యమాణా బలినాం యదూనాం |

ప్రచుక్షుభే దైత్యపురీ ప్రభూతా

సంవర్తభిన్నేవ సముద్రవేలా || 20.17 ||

2089

- యథార్థశౌర్యా యదువీరయోధాః
 స్థానాని చిత్తాని చ దానవానాం ।
 వ్యకంపయన్ విక్రమసత్యథానాం
 సిద్ధాంతభాగైరివ సింహనాదైః ॥ 20.18 ॥ 2090
- జహార చిత్తాని బిభేద సౌధాన్
 శ్రోత్రాణ్యరీణాం బధిరీచకార ।
 అనన్యశబ్దం చ జగద్వితేనే
 ఘోరస్తదా యాదవసైన్యఘోషః ॥ 20.19 ॥ 2091
- విమధ్యమానాత్ స్వపురాద్యదూనాం
 మంథాచలేనేవ మహాబలేన ।
 వినిష్పపాత త్రిదశారినేతా
 కాలే సముద్రాదివ కాలకూటః ॥ 20.20 ॥ 2092
- స రోషరూక్షో బహుదీప్తహేతిః
 దిశో దిధక్షన్నివ దైత్యవాహ్నిః ।
 కృష్ణాంబువాహప్రముఖం ప్రతస్థే
 తాపచ్ఛిదా తేన శమం ప్రయాస్యన్ ॥ 20.21 ॥ 2093
- సరితృతీనామివ సన్నిపాతే
 వార్షేయదైతేయబలోదధీనాం ।
 అదభ్యసంఘోషమభూతపూర్వం
 యుగాంతసంవాది బభూవ యుద్ధం ॥ 20.22 ॥ 2094
- బలద్వయక్షుణ్ణమహీతలోత్థం
 రజస్తదా సంవృతసర్వలోకం ।
 అకల్పయత్ స్వేతరతత్త్వలోపాత్
 అపంచభూతామివ విశ్వసృష్టిం ॥ 20.23 ॥ 2095

ప్రథీయసా సూక్ష్మనిరంతరేణ

క్షౌమాభిరామేణ పరాగభూమ్నా |

ప్రచ్ఛన్నసేనాంగతయా తదానీం

ఆసీజ్జయశ్రీరవకుంఠితేవ || 20.24 ||

2096

రజోనుబంధాదభిసంవృతాంగీ

భాస్వత్కరస్పర్శమనశ్శువానా |

నివారితాశావితతిస్తదాఽఽసీత్

నభః స్థలీ నాకిభిరప్యదృశ్యా || 20.25 ||

2097

రణాఖ్యదర్శే రజసోత్థితేన

ప్రచ్ఛాద్యమానే తమసేవ భానౌ |

నిస్త్రీంశధారాసలిలే నిమగ్నాః

శుద్ధిం పరామన్వభవన్ సుయోధాః || 20.26 ||

2098

అస్పృక్చటాసారవశాత్ ధ్వజిన్యా

రజః సమేతే తమసి ప్రశాంతే |

సత్త్వానురూపం విదధే ప్రమోదం

సమాన్మిథః సంముఖయన్ ప్రకాశః || 20.27 ||

2099

తతో హరస్త్రాతుమనాః స్వభక్తం

దత్తాభయం దానవసార్వభౌమం |

అనుద్రుతో భూతగణైరనంతైః

ప్రత్యుద్యయౌ విశ్వపతిం ప్రకుప్యన్ || 20.28 ||

2100

తమున్మదోదగ్రవృషాధిరూఢం

సితాచలే మేరుమివ జ్వలంతం |

శరైః ప్రతిప్రాస్థిత శార్ఙ్గధన్వా

దేవం సుధాసూతికలావతంసం || 20.29 ||

2101

- శిలీముఖైః శౌరిధనుర్విముక్తైః
 విస్మారితాన్ పూర్వవికత్తనాని |
 పలాయమానాన్ ప్రమథానశేషాన్
 మేనే పశూనేవ పతిః పశూనాం || 20.30 || 2102
- ఆస్వాదనీం దానవశోణితానాం
 అకుంఠితామద్రివిదారణేఽపి |
 అనాహతాస్త్రో యుధి శంబరారిః
 సంస్తంభయామాస గుహస్య శక్తిం || 20.31 || 2103
- క్లేశాదిదోషైరపరాహతేన
 క్రీడామనుష్యేణ జనార్దనేన |
 జ్వరే నిరస్తే గిరిశప్రయుక్తే
 వీతజ్వరం విశ్వమిదం బభూవ || 20.32 || 2104
- అథ ప్రయుక్తానసురేంద్రగుప్త్యై
 ప్రసహ్య వహ్నినపి పంచ జిత్వా |
 అజృంభయద్భావితజృంభణాస్త్రో
 వృషధ్వజం విష్ణురచింత్యభూమా || 20.33 || 2105
- శరవ్యభూతత్రిపురేఽప్యమోఘం
 శూలాయుధే శౌర్యమవేక్ష్య శౌరేః |
 పురందరప్రత్యుపరోధజాతం
 వ్యయోజయన్ విస్మయమాదితేయాః || 20.34 || 2106
- బాణః సహస్రేణ భుజైః ప్రమాద్యన్
 ఆత్మానురూపైరసురైః సమేతః |
 అసహ్యశస్త్రాస్త్రబలో బలాదీన్
 ప్రత్యగ్రహీత్ ప్రత్యయితప్రభావాన్ || 20.35 || 2107

- స వజ్రనిర్ఘోషనిభాట్టహాసో
 గాత్రేణ రుంధన్ గగనావకాశం ।
 ఉదగ్రధన్వా శరవృష్టిముగ్రాం
 ఉత్పాతజీమూత ఇవోజ్జగార ॥ 20.36 ॥ 2108
- శరాసనైరర్థసహస్రసంఖ్యైః
 యోధుం ప్రవృత్తో యుగపత్ప్రకృష్టైః ।
 ప్రతిద్రుతాన్ ప్రార్థయత ప్రకుప్యన్
 ఏకః సమస్తానపి యాదవాగ్ర్యాన్ ॥ 20.37 ॥ 2109
- అథ క్షణాదంతరితాంతరిక్షా
 వాత్యా విహంగేంద్రవిహారజాతా ।
 అలాతచక్రప్రతిమానకార్షీత్
 బాణాశనీన్ బాణఘనప్రసూతాన్ ॥ 20.38 ॥ 2110
- గరుత్మతః పక్షమరుత్ప్రచారాత్
 దూరీకృతో వారుణనాగపాశైః ।
 ఉషాసహాయః సరథః సధన్వా
 జగ్రాహ దైతేయబలస్య పార్ష్ణిం ॥ 20.39 ॥ 2111
- వినిఘ్నతో దైత్యబలౌఘమగ్రే
 చాపాభియోగో యుధి శంబరారేః ।
 చకార చక్రీకృతచంద్రలేఖం
 శంభోశ్శిరః కంపమనన్యలభ్యం ॥ 20.40 ॥ 2112
- రామోఽపి లంకాధిపతేః సమానాన్
 ముసల్యవృత్తిన్ ముసలేన భిందన్ ।
 చమత్కృతిం చక్రధరస్య కుర్వన్
 ఆదత్త సంగ్రామవిహారమగ్ర్యం ॥ 20.41 ॥ 2113

- ఉదగ్రశృంగోల్బణబాహుభూమ్నా
 సంచారిక్వైలాసనిభేన తేన |
 అమృష్యతా క్షిప్రమకారి సైన్యం
 నాగాధిపేనేవ వనం నలనాం || 20.42 || 2114
- స లాంగలాకర్షణనిర్విచేష్టాన్
 నిష్పిష్య నాగాన్నిషధప్రమాణాన్ |
 రణక్షితిం శోణితమాంసపంకైః
 ఆమగ్నునిస్పందరథామకార్షీత్ || 20.43 || 2115
- హాలాయుధోత్క్లిప్తరథౌఘపూర్ణం
 సమీక్ష్య దేవాః సహసాఽంతరిక్షం |
 ఆశంక్య దైతేయబలోపయానం
 దృఢార్థలాం దేవపురీమకుర్వన్ || 20.44 || 2116
- ప్రభుశ్చ కించిత్ ప్రథయన్నమర్షం
 క్రీడోచితాన్ ప్రేక్ష్య కృతాభియోగాన్ |
 వివ్యాధ బాణానుచరానయోధ్యః
 శార్జ్ఙ్గోదధేర్మూర్మినిభైః శరౌఘైః || 20.45 || 2117
- అదృష్టతూణీరమనుష్లవాన్వైః
 అగ్రాహ్యసంధానవిమోక్షబాణం |
 అమంసతైనం స్థిరచాపచక్రం
 ప్రత్యేకమాత్మాభిముఖం ప్రతీపాః || 20.46 || 2118
- నిషంగదత్తాగ్రకరే మురారౌ
 నిర్భిద్య దైత్యాన్ భువమావిశంతః |

- లక్ష్మ్యాణి దూరాదలభంత బాణాః
 రసాతలస్థైరపి దానవేంద్రైః || 20.47 || 2119
- న సేహిరే శార్ఙ్గపయోదజాతాం
 నారాచవృష్టిం దనుజేంద్రయోధాః |
 అమోఘవాచా కవినా ప్రయుక్తాం
 అంతర్వతీం సూక్తిమివానభిజ్ఞాః || 20.48 || 2120
- యతోయతో యాదవసైన్యమాసీత్
 తతస్తతో దైత్యచమూరపాయాత్ |
 గతాని తేజస్తమసోరివారాత్
 ఆశావికల్పేన తయోరభూవన్ || 20.49 || 2121
- అశూరసందర్శనతాపశాంత్యై
 స్వహేతిధారాగృహమాశ్రయంతీం |
 విహారయామాసురివ స్వవృత్త్యా
 వీరశ్రియం వృష్టికులప్రవీరాః || 20.50 || 2122
- కృపాణభిన్నద్విపకుంభముక్తా
 ముక్తాః పతంత్యో రణవప్రభూమౌ |
 ప్రరోహతాం వీరయశస్తరూణాం
 బీజాన్యభూవన్ బహుధా వికీర్ణాః || 20.51 || 2123
- ద్విపాచలేభ్యః శరవృష్టిపాతైః
 ఆపాతితానాం రుధిరాపగానాం |
 అకల్పయన్ యోధముఖేందుక్తప్తాః
 కౌముద్వతీం సంపదమట్టహాసాః || 20.52 || 2124

- అదృశ్యతాన్యోన్యవిలూనశీరైః
 ఆరభ్యమన్యోన్యకృతప్రశంసైః |
 అనేకరూపైకసురాంగనాప్తైః
 అపాస్తవైరం రణరంగనృత్తం || 20.53 || 2125
- ప్రయోజితైః ప్రాణతృణైః ప్రగల్భా
 రథ్యాభిగమ్యేషు రణాపణేషు |
 క్షణప్రభాలోలతరైరవిందన్
 యావద్యుగాంతాని యశోధనాని || 20.54 || 2126
- కృతాపదానాః కృశజీవితాశాః
 స్వనాథనామాంకజయోక్తిమంతః |
 జయశ్రియం దోష్టి నివేశయంతః
 కీర్తిం దిగంతావసథామకుర్వన్ || 20.55 || 2127
- అమోఘశస్త్రాస్త్రతరంగభీమే
 వైరోపసందర్శితబాడబాగ్నౌ |
 వికత్తనం సంయతి విక్లవానాం
 వీరోదధౌ గోష్పదవద్విలిల్యే || 20.56 || 2128
- జిగీషుభిర్జీవితసంశయాఖ్యా
 దోలాఽధిరూథా దృఢవైరబంధా |
 అదూరతో యాదవమర్షవేగం
 మిథః ప్రతిక్షేపశతాని చక్రే || 20.57 || 2129
- శరప్రయోగోచితవిప్రకర్షం
 సంపాదయిష్యంత్యపరాఙ్ముఖానాం |
 ప్రశంసనీయాని బభూవురాజౌ
 పశ్చాత్ప్రయాతాని ధనుర్ధరాణాం || 20.58 || 2130

- ప్రతీపవృత్త్యా ప్రతిగృహ్యా శూరాః
 శత్రుప్రయుక్తాం శరవృష్టిముగ్రాం ।
 త్రివిష్టపానోకహపుష్పవృష్టిం
 వైమానికైరన్వభవన్ విముక్తాం ॥ 20.59 ॥ 2131
- తస్మిన్నఘచ్ఛేదిని ధర్మయుద్ధే
 కాయత్యజాం కృష్ణసమీక్షితానాం ।
 సుహృద్ద్విషద్భేదవతాం సమోఽభూత్
 స్వర్గాపవర్గాంతగతిః సుపంథాః ॥ 20.60 ॥ 2132
- బభూవ కీర్త్యా ధృతకేతకశ్రీః
 నిస్త్రింశధారాధరపంక్తినీలా ।
 రణస్థలీ యాదవదానవానాం
 ఆకాలికీ ప్రావృడివాస్త్రవర్షైః ॥ 20.61 ॥ 2133
- అలంఘనీయా రథవారణాద్యైః
 ఆసాగరాదప్రతిఘప్రవాహాః ।
 ఉదగ్రభూభృత్ప్రభవాః పృథివ్యాం
 ఉత్తస్థిరే శోణితశైవలిన్యః ॥ 20.62 ॥ 2134
- జ్వలత్ప్రతాపానలజాతదీప్తిః
 సమిద్వతీ సైన్యయుగస్య లీలా ।
 జయశ్రియా వీరపతింవరాయా
 వైవాహికీ సంపదివాబభాసే ॥ 20.63 ॥ 2135
- అమర్షవైశ్వానరధూమలేఖాం
 అన్యోన్యసంహారనిశాం కృపాణీం ।
 అవేక్ష్య మృత్యోర్భృకుటీమనందన్
 వీరాః స్వవిక్రాంతిశిరీషమాలాం ॥ 20.64 ॥ 2136

- మనస్వినః సంయతి వీరశయాం
అభూషయన్ ప్రీతికృతః శివానాం ।
సుఖావహః స్వర్గవిలాసినీనాం
విహారశయామపి వీరలోకే ॥ 20.65 ॥ 2137
- సమాశ్రితైరాహవసత్రదీక్షాం
కుర్వద్భిరన్యోన్యమివోపకారం ।
అలభ్యత శ్లాఘితమస్పరోభిః
దైత్యైర్మనుష్యైరపి దేవభూయం ॥ 20.66 ॥ 2138
- పర్యస్తపాదం పతితైః పృథివ్యాం
వజ్రాహతైరద్రిగణైరివాన్యైః ।
ద్విపేంద్రయాధైర్ద్రుతసర్పిణీనాం
ద్విపాయితం శోణితవాహినీనాం ॥ 20.67 ॥ 2139
- హతావశిష్టా దనుజేంద్రభృత్యాః
ప్రద్యున్నవిక్రాంతిభయాన్నివృత్తాః ।
తత్కేతుచిహ్నాస్మరణేన బిభ్యుః
నిశామ్య దృష్టిర్నిజవల్లభానాం ॥ 20.68 ॥ 2140
- స్వకోపచాపేన తతః ప్రణున్నో
మహేశ్వరానుగ్రహసంహితాత్మా ।
అతీత్య మౌర్వీమివ దైత్యసేనాం
బాణః స్వయం శౌరిబలం వివేశ ॥ 20.69 ॥ 2141
- వ్యభజ్యత వ్యాప్తహయోర్మిజాలం
బలం యదూనాం బలినందనేన ।
ఏకేన పర్యాప్తభుజాద్రిభూమ్నా
నాథో నదీనాం నలసేతునేవ ॥ 20.70 ॥ 2142

- అస్త్రాణి తేన ప్రహితాని తూర్ణం
 విహారభూమ్నా వితథాని కృత్వా |
 యుగాంత సూర్యాయుతయోగదీప్తం
 రామానుజన్మా జగృహే రథాంగం || 20.71 || 2143
- అథాచ్ఛినద్భీషణసత్త్వసారాం
 భుజాటవీం భూతపతేః సమక్షం |
 చక్రేణ సంకల్పనిభేన కృష్ణః
 కిం వా విధౌ వైరిణి కేన రక్ష్యం || 20.72 || 2144
- అవృణ్వత క్షాం హరిచక్రలూనా
 మహత్తరా బాణభుజాః పతంతః |
 మహేంద్రహస్తప్రహితేన పూర్వం
 వజ్రేణ భిన్నా ఇవ సానుమంతః || 20.73 || 2145
- అమర్త్యశత్రోరవలేపహేతౌ
 బహిర్ద్వయే బాహువనే విలూనే |
 దయాధనః సంయతి దైత్యహంతా
 ప్రదీప్తమస్తం ప్రతిసంజహార || 20.74 || 2146
- అనీకీనీమాశ్రితదీర్ఘనిద్రాం
 బాణో నికృత్తామపి బాహుపంక్తిం |
 అజాతఖేదో బుబుధే న నూనం
 విపద్భిరశ్రాంతథియో హి వీరాః || 20.75 || 2147
- అశాంతదర్పస్త్వసురో భుజాభ్యాం
 వికృష్టధన్వా విససర్జ బాణాన్ |
 తదైనమన్వీక్ష్య నిహంతుమైచ్ఛత్
 జన్యోద్ధతం దైత్యమనన్యజన్యః || 20.76 || 2148

- తతస్తమవ్యాహతదివ్యశక్తిం
 మధ్యాహ్నా మార్తాండవిదీప్తహేతిం ।
 పశ్యన్ ముకుందం ప్రతిబోధభూమ్నా
 జయోక్తిపూర్వం గిరిశో జగాద ॥ 20.77 ॥ 2149
- మైవం ప్రభో మత్పరివారభూతం
 బలేః సుతం బాధితుమర్హసి త్వం ।
 మయైష రక్ష్యో దనుజస్త్వయాఽపి
 స్వభక్తబుద్ధ్యైవ సమీక్షణీయః ॥ 20.78 ॥ 2150
- త్వమాదిదేవః త్రియుగస్త్రిధామా
 శుద్ధామశుద్ధాం చ విభావ్య సృష్టిం ।
 అకర్మతంత్రైరవతారభేదైః
 క్రీడస్యనంత్రైరపి జంతుజాతైః ॥ 20.79 ॥ 2151
- అయం స తే వేదమయో గరుత్మాన్
 వేదైరశేషైరపి వేద్యసే త్వం ।
 విభాగమృచ్ఛంత్యమరాస్త్వదన్యే
 శాఖైకదేశేషు శకుంతకల్పాః ॥ 20.80 ॥ 2152
- సిస్సృక్షతస్తే భువనాని సప్త
 ప్రసాదతో నాథ బభూవ వేధాః ।
 సంహర్తుకామస్య తవైవ కోపాత్
 అహం త్వయా దత్తనిజాధికారః ॥ 20.81 ॥ 2153
- అవిక్రియశ్చేష్టయసి త్వమేకో
 విశ్వాని భూతాని విహారశక్త్యా ।
 అచేష్టమానప్రకృతీన్యయాంసి
 స్థాతాఽప్యయస్యాంత ఇవాభిముఖ్యాత్ ॥ 20.82 ॥ 2154

- అలంఘ్యమాయాగుణజాలభీతాన్
 అనన్యచిత్తాననుకంపమానః |
 స్వదత్తయైవ స్వపదాబ్జభాజా
 భక్త్యా స్వయం తారయసే భవాబ్ధిం || 20.83 || 2155
- భారావతారాయ భువోఽవతీర్ణం
 భవంతమంతర్హితదివ్యభావం |
 సంస్థాపయంతం నియమేన ధర్మం
 ధర్మం పరం వేదవిదో విదుస్త్యాం || 20.84 || 2156
- విధాయ దైత్యప్రకృతీనశేషాన్
 నామావశేషాన్నరలోకపాలాన్ |
 కరిష్యసి త్వం కరుణార్థచేతా
 నాథ క్షితిం నావమివాస్తభారాం || 20.85 || 2157
- దయాక్షమాభ్యామిహ దీవ్యసి త్వం
 లక్ష్మీమహీభ్యామివ లాలితాత్మా |
 తత్ క్షమ్యతామస్య మదేకభక్తేః
 ఆజానతః స్వాత్మచమత్మియేయం || 20.86 || 2158
- నాథో యదూనామితి భూతనాథే
 స్వభక్తరక్షామభియాచమానే |
 అతర్కితప్రత్యుపకారలేశాం
 ఆకస్మికీమాద్రియతానుకంపాం || 20.87 || 2159
- ప్రవిశ్య దేహం పునరుత్పతంత్యా
 స్వమౌలిభాజేవ సురస్తవంత్యా |
 వాచా మనఃప్రీతిమివోద్వమంతం
 శౌరిస్తదా శూలినమిత్యువాచ || 20.88 || 2160

- తవైష భక్తో మమ చేతి మన్యే
క్షాంతస్తతో నిత్యమసౌ మయాఽపి ।
న చాస్తి బంధోరపి సాంపరాయే
వీరవ్రతం ధారయతోపకారః ॥ 20.89 ॥ 2161
- విహారన్యత్తాని వితన్వతస్తే
వల్గుధ్వనిం వాదయితా మృదంగం ।
భజత్వవిచ్ఛిన్నధృతిర్భవంతం
దత్తాభయో దైత్యపతిర్మయాఽసౌ ॥ 20.90 ॥ 2162
- అథాన్వమంస్త త్రిజగన్నియంతా
పత్యుః పశూనాం ప్రణయానురోధాత్ ।
బాణావరోధప్రమదాజనానాం
స్థాయీని మంగల్యవిభూషణాని ॥ 20.91 ॥ 2163
- తతోఽసురేంద్రః ప్రణిపాతపూర్వం
జగత్పరిత్రాణరతం జగాద ।
ఉషానిరుద్ధాన్వయతః సమీక్ష్యాః
భృత్యా వయం ప్రీతధియా త్వయేతి ॥ 20.92 ॥ 2164
- హిరణ్యరత్నాని హిరణ్యపూర్వైః
బలాదుపాత్తాన్యపదాయ బాణః ।
నిరోధఖిన్నావుచితోపచారైః
ఆనర్చ సన్నేహముషానిరుద్ధౌ ॥ 20.93 ॥ 2165
- సంబంధిభావప్రతిపత్తిభాజా
సంధాయ బాణేన స సత్యసంధః ।
ఉషాపతేర్యౌతకలాభలక్ష్యాత్
జేతా జహారైవ విపక్షలక్ష్మీం ॥ 20.94 ॥ 2166

హరేణ దత్తాం హరిణాఽపి బాణః

స్థిరీకృతామప్రతిఘామభీతిం ।

తనుత్రయన్ వర్జితలేఖవైరః

శమాన్వితామాస్థిత శంభుసేవాం ॥ 20.95 ॥

2167

యథార్థనామానమథానిరుద్ధం

కృత్వా సభార్యం కృతకృత్యచేతాః ।

సబంధుసైన్యః సవిశేషదృశ్యాం

ప్రత్యాయయౌ విశ్వపతిః పురీం స్వాం ॥ 20.96 ॥

2168

దేవాః సహస్రనయనం దనుజేంద్రమన్యే

నిర్ఘాతమానమనఘేన నిశామయంతః ।

కూపోదకప్రభవకూర్మనయేన జాతాం

అస్వామికప్రభుపరిగ్రహబుద్ధిమౌఙ్ఘన్ ॥ 20.97 ॥

2169

నీతస్త్రిలోకపతినా నిజరాజధానీం

భూయః ప్రజాత ఇవ పౌరజనైః ప్రతీతః ।

దైత్యేశ్వరస్య సుతయా సహితః స రేమే

రాగాధికో రతిపతేరనఘః కుమారః ॥ 20.98 ॥

2170

అథ తముషాసహాయముపయాతముషాయనవాన్

జనపదపత్తనప్రభృతికాదుపగమ్య జనః ।

ఉపచరతి స్మ సమ్యగుపపన్నధృతిర్భవలధా

యదునగరే వివాహవిజయోత్సవయంత్రితధీః ॥ 20.99 ॥

2171

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య

శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు

యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే వింశః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ఏకవింశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

వాసుదేవ ఇతి నామ దధానః పౌండ్రకస్తదను భూరిమదాంధః ।

మానుషత్వకవచాంతరితేన స్పర్ధతే స్మ హరిణా హతచిత్తః ॥ 21.1 ॥

2172

హేతిపంచకమధారయత శ్రీ -

వత్సకౌస్తుభముఖాని చ మూఢః ।

ఐశ్వరాణి చరితాని చ పూర్వా -

ణ్యాత్మనః స్వయమజాఘుషదాప్తైః ॥ 21.2 ॥

2173

ఇంద్రజాలకుహనాదిషు దాక్ష్యాత్

ఈశ ఏష ఇతి మోహితలోకః ।

అధ్యశేత భుజగేశ్వరశయాం

ఆరురోహ విహగేంద్రవివర్తం ॥ 21.3 ॥

2174

అన్వహం చ మహతీం వనమాలాం

మాల్యకృద్భిరుపకల్ప్య బభార ।

నామధేయమదిశత్ సచివానాం

నాకనాయకవిశేషనిరూఢం ॥ 21.4 ॥

2175

బద్ధకృత్రిమభుజాంతరయుగ్మం

శస్యమానమనుజీవిజనేన ।

విశ్వకర్తురవతార ఇతి స్వం

బహ్వామంస్త బధిరో నిగమేషు ॥ 21.5 ॥

2176

- ఇత్థమీశ్వరవిడంబనరూపం
నాటకీయమనురుధ్య విహారం |
శోచ్యతామపి పరావరవిద్భిః
హాస్యతామపి జగామ జగద్భిః || 21.6 || 2177
- మస్తకస్థితదురత్యయమృత్యోః
తస్య దూత ఉపసృత్య జగాద |
కృత్యశేషవినివేశితచిత్తం
నిర్భయో నృపతిసంసది నాథం || 21.7 || 2178
- కృష్ణకృష్ణ గదతో గిరమర్థ్యాం
సంశృణుష్వ మహతీమిహ మత్తః |
అప్రమత్తమతిభిః సహ మిత్రైః
ఆప్తవాక్యమవధీర్య న సిద్ధిః || 21.8 || 2179
- అస్తి కశ్చిదవధారితభూమా
పూరుషః శ్రుతిగణేషు పురాణః |
స క్షితిం పరిగృహీతవిహారః
పౌండ్రకత్వమధిగమ్య భునక్తి || 21.9 || 2180
- తస్య నిత్యనిరుపాధికభూమ్నో
విశ్వభోక్తురధిగమ్య తితిక్షాం |
భుజ్యతే నియతకర్మవిపాకైః
యుష్మదాదిభిరిలా బహుభాగా || 21.10 || 2181
- అర్థతత్త్వమిదమశ్రుతపూర్వం
శృణ్వతాఽత్రభవతా భవితవ్యం |
నిశ్చలీకృతహితాహితసీమ్నా
జిష్ణునా యదుకులస్య విభూత్యై || 21.11 || 2182

ఆదిశత్యఖిలలోకనియంతా

త్వామసౌ భజనసౌహృదనిఘ్నః |

ఈశితవ్యగణనాలిఖితస్త్వం

మా కృథా వితథమీశ్వరమానం || 21.12 ||

2183

బాహ్యవర్తమని పరావరతత్త్వ -

వ్యత్యయేన వినివృత్తసతత్వే |

చిత్తవృత్తిమధిరోప్య విమూఢాః

శ్రేయసో హి బహిరేవ భవంతి || 21.13 ||

2184

ఈశ్వరస్త్వమసి చేత్ కుత ఏవం

న త్వదగ్రజ ఇతి ప్రమితిః స్యాత్ |

ద్వౌ యువాం పరమ ఇత్యపి దుఃస్థం

కస్తతో విషమ ఏవ న చాన్యః || 21.14 ||

2185

అర్థవాదకుహనాభిరపి స్వాన్

ఈశ్వరాన్ విగణయంతి సురేంద్రాః |

నిష్ప్రమాణజనుషో జనవాదాత్

కః స్విదీశ ఇతి విశ్వసీతి స్వం || 21.15 ||

2186

గోపికాభిరపి కర్మభిరాస్తాం

బద్ధ ఏవ యది ముక్తివిధాతా |

అద్భుతస్థితిరనాంతరబాహ్యః

సప్తమస్తు సమయోఽయమపూర్వః || 21.16 ||

2187

ఇష్ట ఏవ తు మదీశ్వరభావః

త్వన్ముఖైర్న ఖలు శక్యనిరోధః |

మత్సుఖాదిషు కథం విశయానైః

మత్పరత్వమపదం ప్రతిషేధ్యం || 21.17 ||

2188

నామధేయమనపాయి మదీయం

త్యజ్యతాం ప్రథయ దాసతయా వా |

చిహ్నాధారణమనేన గతార్థం

కల్పనేన కథమీశ్వరభావః || 21.18 ||

2189

తాదధీన్యనియమం యది బుద్ధ్యా

సోఽహమిత్యనుబుభూషసి తత్ స్యాత్ |

అన్యథా తు నిగృహీతిరలంఘ్యా

రాజభావత్యషితైరివ భృత్యైః || 21.19 ||

2190

పాప్మనాం తమసి పాతయిత్రాణాం

ఆత్మచౌర్యమధిరాజపదస్థం |

చోదితేన నియతోఽపి హృతాత్మా

చోరదండమవశాదుపయాతి || 21.20 ||

2191

అభ్యుపేతబడిశామిషనీతిం

ప్రాప్తుమిచ్ఛరథికారమయోగ్యం |

ఇష్టమర్థమనవాప్య వరాకః

ప్రత్యవైతి సహసా పరతంత్రః || 21.21 ||

2192

నాపరాధ్యతి క ఏవ నియత్యా

పండితస్తు వినివృత్య సమింధే |

అస్తి చాద్య శరణాగతిరర్థ్యా

మత్పరస్య తవ జీవితమిచ్ఛోః || 21.22 ||

2193

ఇత్యుదీరితవతి ప్రణిధౌ తం

ప్రత్యువాచ విహసన్ ప్రభురాద్యః |

పథ్యమద్య వచనం తవ మన్యే

యద్భవీషి చిరలిప్సితమేతత్ || 21.23 ||

2194

- ఉగ్రసేనభృతకా వయమేతే
 నేశితార ఇతి విభ్రమవంతః |
 సంప్రతి త్వదుపదేశమహిమ్నా
 భావయేమహి తవేశ్వరభావం || 21.24 || 2195
- త్వయ్యనీశ్వరమతిం న చ కుర్మః
 త్వం పరోఽసి నియమేన పరస్మాత్ |
 త్వాం దిదృక్షవ ఇమే వయమాశు
 త్వత్పదం గతభియః ప్రతియామః || 21.25 || 2196
- త్వాదృశం ప్రమితిమత్తమదృష్ట్వా
 త్వయ్యనాదరవతామతిలోకే |
 యామిమాం వదసి వాచమనూచీం
 భాగధేయమివ పక్వమిదం నః || 21.26 || 2197
- ద్రక్ష్యతే శరణమేత్య విభుస్తే
 క్షేప్యతే చ న మయైవ న చక్రం |
 గచ్ఛ శీఘ్రమభిధత్స్వ తమీశం
 త్వాముపైతి కుకురధ్వజినీతి || 21.27 || 2198
- ఆత్తహేతిరపసర్పనివృత్తౌ
 చింతితాప్తమధిరుహ్య సుపర్ణం |
 ప్రాస్థిత ప్రతిబలావసథాయ
 ప్రాణీతత్రిదశభూతిరనంతః || 21.28 || 2199
- సాహసైకరసికేన తతోఽసౌ
 పౌండ్రకేణ యుయుధే యదువీరః |
 తత్సఖిత్వముపగమ్య చ పార్ణిం
 గృహ్ణతా సపది కాశిన్యపేణ || 21.29 || 2200

- తత్ర వైరిపుతనే సమకాలం
 పూర్వపశ్చిమతయా ప్రపతంత్యౌ |
 భావయన్నుభయతోముఖభావం
 ప్రత్యవిధ్యదధిసాయకధన్వా || 21.30 || 2201
- వైరిసైన్యవితతేషు సమంతాత్
 దిజ్ముఖేషు సమమేవ పృషత్కైః |
 తస్య దీప్తరుచిభిర్వినిపేతే
 మధ్యగస్య కిరణైరివ పూష్ణః || 21.31 || 2202
- విద్విషౌ యుగపదుత్థితవంతౌ
 సాగరావివ విలంఘితవేలౌ |
 రూపిణీ ఇవ రజస్తమసీ ద్వే
 సత్త్వవృత్తిరనఘః స జఘాన || 21.32 || 2203
- అస్తమేవమనయద్యదుభాస్వాన్
 తావుభౌ జగదుపద్రవహేతూ |
 పూర్వతశ్చ పరతశ్చ భవంతౌ
 దుర్గహావివ దురాసదదీప్తిః || 21.33 || 2204
- తస్య తావుభయతో నిపతంతౌ
 భగ్నబాహువిటపాయుధపుష్పౌ |
 జగ్మతుః పృథుకభావవిహార -
 క్షిప్యమాణయమలార్జునకక్ష్యాం || 21.34 || 2205
- నామచిహ్నావసనాభరణాద్వైః
 నాథసంపదనుకారనిరూఢైః |
 పౌండ్రకస్థితిమవాప్య సృగాలో -
 ఒప్యన్వభూత్ కిల గతిం చ తదీయాం || 21.35 || 2206

- విద్విషాం విహితవీరగతీనాం
 ద్వారకోపగమితైర్ద్విరదాద్వైః |
 కౌరవాధ్యుషితభాగవిభక్తేః
 ఆహితప్రతిభరా క్షితిరాసీత్ || 21.36 || 2207
- పాతితేషు విమతేష్వితి నామ
 ప్రాప్య యాదవపురం పరమేష్ఠీ |
 ప్రేయసీభిరవిభక్తరసాభిః
 వీతరాగసుభగో విజహార || 21.37 || 2208
- జీవయుక్తమితరచ్చ విచిత్రం
 ద్యూతమర్పితపణం విదధానః |
 భావిభారతమహాహవసిద్ధేః
 సూచనం వితనుతే స్మ శుభంయుః || 21.38 || 2209
- తోషితత్రినయనస్య నృశంసః
 కాశిరాజతనయస్య పురోధాః |
 కల్పితాపలతిరజీజనదుగ్రాం
 కాలవహ్నిపదవీమివ కృత్యాం || 21.39 || 2210
- సాఽభిపత్య యదువీరసకాశం
 హేతిరాజవిభవేన హతాశా |
 జన్మధామని నిజే నియమస్థం
 జంజపూకమభిసృత్య జఘాన || 21.40 || 2211
- నిర్దదాహ నగరీమథ కాశీం
 విస్ఫులింగ ఇవ మాధవదీప్తేః |
 యాదవగ్రసనకౌతుకవత్యా
 కృత్యయా సహ రథాంగకృశానుః || 21.41 || 2212

స్యందనద్విరదవాజిపదాతి -

ప్రాజ్యసౌధపరిపాటిసమృద్ధ్యా |
చక్రవహ్నివిభవేన తదాఽభూత్
చంద్రశేఖరవిలేపనభూమా || 21.42 ||

2213

క్షేత్రమేతదవిముక్తసమాఖ్యం
ముక్తియోగ్యముపసృష్టమయోగ్యైః |
ఇత్యవేక్ష్య దహనేన తదర్థాం
సంస్మియామివ చకార సుదృష్టిః || 21.43 ||

2214

అప్రశాంతరుషమద్భుతదీప్తం
దగ్ధవైరిపురమాయుధరాజం |
నిర్జరాః ప్రతినిశామయమానాః
బిభ్యతి స్మ జగదుశ్చ జయోక్తిం || 21.44 ||

2215

దైవత్తైరపి చతుర్ముఖముఖ్యైః
దత్తసత్యతిరసౌ జితకాశీ |
ఇష్టనిర్వహణనిర్వృతచిత్తం
విష్టరశ్రవసమభ్యుపపేదే || 21.45 ||

2216

ఆసురప్రకృతికేషు నిరస్తే -
ష్వేవమేభిరనుపాలితసఖ్యైః |
వానరో భుజబలేన బబాధే
దుర్మతిర్జగదిదం ద్వివిదాఖ్యైః || 21.46 ||

2217

భూధరానుదహరద్భుజశాలీ
ప్రక్షిపంశ్చ నగరాణి మమర్ద |
క్షోభయన్ జలనిధీననువేలం
ప్లావయంశ్చ వసుధాం ప్రజహర్ష || 21.47 ||

2218

- అన్యవీరరహితామివ మత్వా
 వారిరాశిరశనామవలింపన్ |
 ఆత్మనః సదృశమాద్రియతైకం
 ధేనుకప్రమథనేన నియుద్ధం || 21.48 || 2219
- ఏకదా హాలధరస్య విహారే
 సంపతన్నమితచాపలచేష్టః |
 ద్వారకోపవనపాదపభేదీ
 విశ్వతః కిలకిలాం వితతాన || 21.49 || 2220
- తాలకేతుయువతీర్విహారంతీః
 త్రాసయన్ ముఖవికారవిశేషైః |
 క్రీడనోపకరణాని విభిందన్
 క్షేడితాని విదధే విధిలూనః || 21.50 || 2221
- తం ప్రవృత్త కపికృత్యమదూరాత్
 బాధిత ప్రతిబలో బలదేవః |
 జంగమస్ఫటికభూధరకల్పో
 రుక్మశైలరుచిరం నిరురోధ || 21.51 || 2222
- వానరేణ సుహృదా దనుజానాం
 యాతుధానసమరప్రథితేన |
 ప్రేషితాం ద్రుమశిలోచ్ఛయవృష్టిం
 నిష్పిపేష ముసలేన హాలాస్త్రః || 21.52 || 2223
- ఆపతన్నపసరన్నపి భేజే
 గ్రాహ్యాతామివ చ దుర్గహతాం చ |
 అగ్రతోఽభవదలక్ష్మత పశ్చాత్
 అప్రతర్క్యరభసో హారివీరః || 21.53 || 2224

- తౌ పరస్పరగవేషితరంద్రౌ
కామపాలకపిసైనికపాలౌ |
యోజితోద్ధతకరౌ యుయుధాతే
దర్పదారుణదిశాగజసత్త్వై || 21.54 || 2225
- తం ప్రలంబదమనః ప్లవగేంద్రం
విప్లుతం పునరపి ప్లవమానం |
కాలపాశనిగృహీతమరాతిం
కల్పమానమభవాయ వివేద || 21.55 || 2226
- సవ్యదక్షిణపరిక్రమణాభ్యాం
ద్రాగలాతమయచక్రనిరీక్ష్యః |
ఆతతాన హాలపాణిమదూరాత్
అగ్నిసాలవలయస్థమివారిః || 21.56 || 2227
- తం గృహీతగరుడానిలవేగం
సర్వతో యుగపదేవ సమీక్ష్య |
లాంగలీ జలధిలంఘనదక్షం
లాఘవేన లఘయన్ విచచార || 21.57 || 2228
- అంధకారమివ తం ప్రతిరుంధన్
అర్యమేవ ముసలీ నిజదీప్త్యా |
దిఙ్ముఖాన్యకలుషాణి వితన్వన్
విశ్వదృష్టివిభవాయ బభూవ || 21.58 || 2229
- ఘూర్ణితాకులితకౌరవధామ్నా
లాంగలేన లలితోద్ధతలీలః |
యూధనాథమవరుధ్య కపీనాం
మౌలిఘాతమవధీన్ముసలేన || 21.59 || 2230

- వజ్రపాణిమహితాద్భుతభూమ్నా
 వానరేణ నిహతేన స రామః |
 వ్యాచకార వినతాభయదాతా
 పూర్వరామచరితం పునరుక్తం || 21.60 || 2231
- ధర్మమర్మభిది దైవవిపాకాత్
 ఉద్భృతే ద్వివిదనామని శల్యే |
 రేవతీరమణరేచితఖేదా
 నాకినశ్చ మునయశ్చ ననందుః || 21.61 || 2232
- త్రాసితేషు విబుధేషు తదగ్రే
 పీతవంతమమృతం బలభద్రః |
 ప్రాపయత్ ప్లవగముఖ్యమితీవ
 స్వర్ణిభిః సహ సుధాశనభావం || 21.62 || 2233
- భూతలే హాలధరాహితగుప్తౌ
 సారభూతసుభటగ్రహణేన |
 ఉంఛవృత్తిరుదరంభరిరాసీత్
 తాదృశేన తపసైవ కృతాంతః || 21.63 || 2234
- ఏవమీషదవరోపితభారాం
 భావయన్ భువమతోషయదార్యాన్ |
 పూర్వదేవజనితానభినిఘ్నన్
 పూర్వజేన సహితో యదునాథః || 21.64 || 2235
- భార్గవాదిభిరబాధితభూమ్నాం
 నిర్మమేష్వపి నికారపరాణాం |
 సౌభహంసడిభికప్రభృతీనాం
 సూదనైరలఘుయచ్ఛ ధరిత్రీం || 21.65 || 2236

ఉగ్రసేనవినివేశితరాజ్యాం ఉన్నమయ్య యదువంశవిభూతిం |
తస్య దిగ్విజయకౌతుకమాద్యః సప్తలోకతిలకో వితతాన || 21.66 ||

2237

తన్నియోగమథ శేఖరయిత్వా
స్వప్రశాసనవశంవదవిశ్వః |
యావదుక్తనియతాఖిలవృత్తీన్
యాదవానుపనినాయ సుధర్మాం || 21.67 ||

2238

ఆత్మకల్పితధృతేరథ రాజ్ఞః
సన్నిధౌ సచివపీఠనివిష్టః |
మంత్రణాయ మహతో యదుముఖ్యాన్
సమ్ముఖ్యాన్ ప్రతిననంద ముకుందః || 21.68 ||

2239

అభజత నరపాలముగ్రసేనం
బహుమనుతే స్మ యదూంస్తథాఽపి తుంగః |
క్వచిదభిలపనే విభక్తిశక్త్యా
స్వగుణవిభూతిగుణీభవన్నివైకః || 21.69 ||

2240

అధిగుణహరివంశవీరసంగాత్
అపచితవాసవసంగమాభిలాషా |
అతిశయరుచిరాం వహంత్యభిఖ్యాం
అచకమతేవ సభా తదాధిరాజ్యం || 21.70 ||

2241

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ఏకవింశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ ద్వావింశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ దేవానివాపలాతాన్నరదేవానభాషత ।

దేవదానవసామాన్యదైవతం దేవకీసుతః ॥ 22.1 ॥

2242

ఏష వః క్షౌపతిః శాస్తి విధాతేవ ప్రజాపతీన్ ।

మహేంద్ర ఇవ ధర్మేణ సుధర్మామాస్థితః స్వయం ॥ 22.2 ॥

2243

శేఖరీకృతభూభారః శేషత్వేన విభోః స్థితః ।

వేదయత్యయమార్యోఽపి మిత్రభూతానమిత్రజిత్ ॥ 22.3 ॥

2244

వయం భవంతో యే చాన్యే మహాంతః సర్వ ఏవ తే ।

విశ్వగుప్తౌ జగత్కర్తా వినియుక్తా విభూతయః ॥ 22.4 ॥

2245

తదస్మాభిరవస్థేయం ధర్మవర్తని శాశ్వతే ।

బిభ్యద్భిరనఘాదేశాద్వజ్రాదివ సముద్యతాత్ ॥ 22.5 ॥

2246

ద్విషంతః ఖ్యాతనామానో నామశేషాస్తథాఽప్యసౌ ।

సముద్రవసనా విష్వక్ తామసైరవకుంఠితా ॥ 22.6 ॥

2247

అంసకస్తూరికా భూమిర్భవతాం బాహుశాలినాం ।

అజగుప్సాపదం న స్యాదసద్వృత్తిమలీమసా ॥ 22.7 ॥

2248

శంకితప్రచయః శేషః శత్రూణాం శుష్కణామివ ।

ఆయతౌ సుఖమిచ్ఛద్భిర్న యుక్తః క్షంతుమీశ్వరైః ॥ 22.8 ॥

2249

- అతస్త్రాణాయ సాధూనాం దుష్కృతాం దమనం క్షమం |
కడంకరీయరోధో హి కలమోత్సేధకారణం || 22.9 || 2250
- పుష్యతాం పాండరం ఛత్రం పుండరీకమివ శ్రియః |
ధర్మోఽధర్మశ్చ నాన్యోఽస్తి రక్షణోపేక్షణే భువః || 22.10 || 2251
- పూర్వపూర్వనరేంద్రాణాముచ్ఛిష్టమపి మేదినీ |
సోమపీఠినయాద్ధాహ్య స్వధర్మాధ్వరమాస్థితైః || 22.11 || 2252
- అవివేకవిభావర్యాం ధర్మమార్గమపంకిలం |
ద్రష్టుం దీప ఇవ న్యస్తో నాయకేన నయాగమః || 22.12 || 2253
- అవలంబ్య జగద్ధాతుర్హస్తమాగమవిగ్రహం |
స్వయముద్ధరతాత్మానం స్వైరం పాతాలపాతినం || 22.13 || 2254
- వ్యసనాసారవేగానాం వారణం న ప్రకల్పతే |
ఉపదేశైరనార్యాణాముత్తానచ్ఛత్రసన్నిభైః || 22.14 || 2255
- పండితప్రహతేనైవ సత్పథేన సదోదితాః |
విషమేషు స్థలంతోఽపి న దుర్గతిమవాప్స్యథ || 22.15 || 2256
- భూపరిక్రమణాదన్యా భవతామతిభాస్వతాం |
తమసామివ శత్రూణాం నిరాసే కీదృశీ క్రియా || 22.16 || 2257
- జిగీషూణాం చ యుష్మాకం న జేతవ్యపదే స్థితం |
కౌరవైరనుకూలానాం విపాకైరివ కర్మణాం || 22.17 || 2258
- అవరోధ్యాః స్వయం దక్షైరక్షిపద్భిరనేహసం |
కరిణాం కర్ణడోలాభిః కంపితా ఇవ సంపదః || 22.18 || 2259
- నీతిపద్ధతిరక్షోభ్యా భవద్భిరధిగమ్యతాం |
నియతా స్వర్గసౌధస్య నిః శ్రేణీరివ శాశ్వతీ || 22.19 || 2260

- ఖలత్యాగః సుహృత్ప్రాప్తిరీతీదం కవచద్వయం ।
వహధ్వం మంత్రదేహస్య భేదం పరిజిహీర్షవః ॥ 22.20 ॥ 2261
- ధాతునామివ కోపేషు ప్రకృతీనామచేతసాం ।
పాతుమర్హథ పర్యాప్తం ప్రసాదనరసాయనం ॥ 22.21 ॥ 2262
- అనీతిమదిరాం త్వక్త్వా లోభాదివిషదూషితాం ।
అగదంకారమాదద్ధ్వం ప్రజ్ఞాఽమృతమనుత్తమం ॥ 22.22 ॥ 2263
- లులితాశేషసన్మార్గం లోకవేదవిరోధినం ।
పరిత్యజత దుర్మానం పాషండమతజీవితం ॥ 22.23 ॥ 2264
- గుణశైలగ్రమారోప్య శనైరాత్మానమాత్మనా ।
నిత్యశంకితవిభ్రంశం నిధ్యాయత శుభంయవః ॥ 22.24 ॥ 2265
- త్రివిధాని విధేయాని సంపత్సు చ విపత్సు చ ।
కరణానీవ మిత్రాణి గోపాయత గుణగ్రహాత్ ॥ 22.25 ॥ 2266
- అప్రశాంతేషు విస్తంభమతిశంకాం సుహృత్సు చ ।
నీతిసందంశినా ఋద్ధేః సముద్ధరత కంటకౌ ॥ 22.26 ॥ 2267
- సపంచాంగేన మంత్రేణ నీతిమాహాత్మ్యనిర్విషాం ।
నియచ్ఛత నిజాంగేషు భుజంగీమివ సంపదం ॥ 22.27 ॥ 2268
- అవధీరయతాధర్మ్యామర్థకామైకసాధికాం ।
న్యశంసప్రేయసీం నీతిం నారీహృదయదారుణాం ॥ 22.28 ॥ 2269
- ప్రమాదసప్తకం త్వక్త్వా ప్రబుధ్యోపాయసప్తకం ।
అంగసప్తకసంపత్త్యా జయత ద్విపసప్తకం ॥ 22.29 ॥ 2270

- అరాతిగణకూటస్థానాదౌ జయత దుర్జయాన్ |
అపదక్రోధలోభాదీనశేషార్థవిరోధినః || 22.30 || 2271
- ఆంతరేణ బలేనైవ ద్వివిధాం వహత క్షమాం |
యస్య సత్త్వేఽప్యసత్త్వేఽపి గతార్థం షడ్విధం బలం || 22.31 || 2272
- న శాపో నాభిచరణం న వహ్నిర్న విషం తథా |
నాస్త్రాణి న చ శస్త్రాణి యథా తీక్షణతమా క్షమా || 22.32 || 2273
- విపక్షజాతిభాజోఽపి క్షుద్రాననపకుర్వతః |
సుపర్ణ ఇవ భూనాగానుపేక్షధ్వం తరస్వినః || 22.33 || 2274
- కృపణాన్ క్షమమాణోఽపి మహాసత్త్వో న దైన్యభాక్ |
మృగేంద్ర ఇవ భిన్నేభః స్వదంష్ట్రాలేహినః ఖగాన్ || 22.34 || 2275
- దేవానతిశయానానాం దైత్యదానవరక్షసాం |
వినిపాతనిదానాని స్వయమన్వీక్ష్య సుఖ్యత || 22.35 || 2276
- యశఃప్రాణహరాన్ ఘోరాన్ వ్యామోహవిషపాదపాన్ |
సమీక్షాశాణఘృష్టేన ద్యత శాస్త్రేణ శస్త్రీణః || 22.36 || 2277
- శ్రుతశాలిభిరుక్తాని దురుత్సేకజ్వరాతురాః |
అప్రియాణ్యపి పథ్యాని మా జిహాసత జాతుచిత్ || 22.37 || 2278
- కలిసంధిసమాప్రాతం త్యజంతః కర్మ కర్బురం |
సదసత్ప్రేక్షణే స్యాత సర్వతో దత్తదృష్టయః || 22.38 || 2279
- పల్లవోపమకౌమారే ప్రసూనోపమయావనే |
స్థిరం ఫలముపాదద్ధ్వం జంగమే జీవితద్రుమే || 22.39 || 2280

- మిషతాం మీలతాం వాఽపి ద్రుతం ధావతి జీవితే |
అనఘం తనుత క్షేమ్యమాంతరం ధనమక్షయం || 22.40 || 2281
- అకాలనియతోఽఛ్చాయమతిసూర్యేందుపావకం |
క్షాత్రం క్షపితజాడ్యం వః క్షమం తేజః సమేధితుం || 22.41 || 2282
- అసంప్లావితసప్తాభిరత్తిలోకీతమోపహా |
అదిక్పూతసుధాలిప్తిర్యస్య కీర్తిః స కింప్రభుః || 22.42 || 2283
- సుధాం సుమనసో యస్య స్వాదయంతి యశోమయాం |
స రాజా వృద్ధిమాప్నోతి క్షీయతే న చ కాలతః || 22.43 || 2284
- త్యక్తసాంత్యేన కఠినాన్విద్రావయత తేజసా |
అయసస్తాపసేకాభ్యామవస్థా కీదృశీ భవేత్ || 22.44 || 2285
- ప్రసాధితదిశో యుష్మాన్ విముక్తాన్యమహీభృతః |
సంపదః ప్రతిపత్యంతే సరితః సాగరానివ || 22.45 || 2286
- స ఏష పురతో యాతా ప్రాజ్ఞః పరిభృశన్ పథః |
సంకల్ప ఇవ యుష్మాకం సాత్యకిః సత్యవిక్రమః || 22.46 || 2287
- పరివారేణ సంపన్నస్త్వక్తోశశ్చ కార్యతః |
నందకోఽయమనిస్త్రింశః సమ్మతో మమ శత్రుజిత్ || 22.47 || 2288
- జైత్రం ధ్వజమివోదగ్రమేనమాహితలక్షణం |
అనుయాత దిశో జేతుమస్తవేదమివాపరం || 22.48 || 2289
- వనసింహనయాధ్గుప్తిర్మానతర్కమాదపి |
పరస్పరపురస్కారాద్భవిత్రీ భవతామిహ || 22.49 || 2290

- అపి యుష్మాభిరేతావదహంకారగ్రహోఽఙ్ఘ్రితైః |
అంగీకృతమముహ్యద్భిరాతురైరివ భోజనం || 22.50 || 2291
- ఇతి సూక్తిసుధాం పీత్వా శౌరివక్త్రేందునిః సృతాం |
సహసా నరదేవాస్తే సౌమనస్యం ప్రపేదిరే || 22.51 || 2292
- తదుక్తిం శుకవత్ సర్వే సంలపంతః పరస్పరం |
ప్రహర్షమదధుస్తస్య ప్రవిష్టా నీతిపంజరం || 22.52 || 2293
- తృషితైరివ తే శ్రోత్రైః సంభూతశ్రుతిసౌరభాం |
పపుః ప్రియహితాం తస్య పరిశుద్ధాం సరస్వతీం || 22.53 || 2294
- అసందేహవిపర్యాసామసంకీర్ణహితాహితాం |
త్రయీమివ గిరం తస్య మానయంతి స్మ తే నృపాః || 22.54 || 2295
- అథ యాదవయాథేన సహితః సంయుగప్రియః |
సాత్యకిః ప్రచితోత్తంసః ప్రతస్థే భర్తురాజ్ఞయా || 22.55 || 2296
- ధర్మగుప్తికృతాదేశః స మేనే మధువైరిణా |
అపృథక్త్వమివాపన్నమన్యదాయుధపంచకం || 22.56 || 2297
- స్వకేతుకల్పనాపూర్వం నియుక్తం హరిణా స్వయం |
తమేవ తాదృశాకారం తమమన్యంత యాదవాః || 22.57 || 2298
- స వీరః శాసనం భర్తుః శిరస్త్రాణమివోద్వహన్ |
అమన్యత జితప్రాయాః సహ దిక్పతిభిర్దిశః || 22.58 || 2299
- పయోధిం తర్ణకపదం పర్వతం సికతామయం |
పాతాలం చ స్థలీపుష్టం పైక్షతామితవిక్రమః || 22.59 || 2300

- ప్రయాణపటహస్తస్య ప్రలయాంబుదడంబరః |
నూనమానర్తయామాస భువం సహ పయోధిభిః || 22.60 || 2301
- ప్రయాంతీ పృతనా సద్యః ప్రణాదైర్థ్యామపూరయత్ |
వైరివాసకసజ్జానాం గణైరప్పరసామపి || 22.61 || 2302
- అధిరుహ్య రథం జైత్రం స బభౌ తార్క్ష్యసన్నిభం |
జిగీషితదిశాచక్రశ్చక్రపాణిరివాపరః || 22.62 || 2303
- దివ్యదుందుభిఘోషేణ పుష్పవర్షేణ భూయసా |
అశరీరిజయోక్త్యా చ తేన జజ్ఞే జితం జగత్ || 22.63 || 2304
- స విష్ణురివ విక్రాంత్యా బలిధ్వంసోద్యతో బలీ |
సుషువే త్రిషు లోకేషు కీర్తిం త్రిపథగామివ || 22.64 || 2305
- తతో బుద్బుదఫేనాభైః ప్రచితాం ఛత్రచామరైః |
నినాయ పృతనాం ప్రాచీం గంగామివ భగీరథః || 22.65 || 2306
- పృతనాసాగరౌఘేన పాలయన్ సాగరాంబరాం |
వీరో వేతసవృత్తీనాం న భంగమభిసందధే || 22.66 || 2307
- మహద్భిరపి తత్సైన్యే సంపతద్భిః సుహృద్భులైః |
న వృద్ధిరభవద్దృశ్యా వర్షతోయైరివాంబుధౌ || 22.67 || 2308
- అశోభత పతాకాగ్రైరగ్రహస్తైరనీకినీ |
నిర్దిశ్య గణయంతీవ జేతవ్యవిషయాన్నిజైః || 22.68 || 2309
- తమీదివసయోస్తత్ర పృథివ్యాకాశయోరపి |
సమపద్యత తాదాత్మ్యం సైన్యరేణుసముత్థితం || 22.69 || 2310

- అసూచీముఖభేద్యం తదచంద్రార్కప్రతిక్రియం |
రురోధ ద్విషతాం దృష్టిం రజసా జనితం తమః || 22.70 || 2311
- అప్రతీపమరుత్క్షిప్తః పరాగః ప్రసరన్ పురః |
ఆసన్నవినిపాతానాం వైవర్ణ్యమదిశద్ద్విషాం || 22.71 || 2312
- ధూమకంబలసాంద్రేణ రేణునా గగనస్థలీ |
నమంతీం సైన్యభారేణ శనైరనుజగామ గాం || 22.72 || 2313
- పృథివీం వర్ధయంతీవ పృతనా ఖండయంత్యపి |
పరాగైః పూరయామాస ఖాతం సగరజన్మనాం || 22.73 || 2314
- ధ్వజపల్లవితా సేనా శస్త్రపుష్పా పరాగిణీ |
బభౌ చంచూర్యమాణేవ మృత్యోరుపవనస్థలీ || 22.74 || 2315
- సా నూనమనుకుర్వాణా సింధుపత్న్యో సితాసితే |
కుటిలప్రతికూలర్థి కూలంకషగతిర్యయౌ || 22.75 || 2316
- విశ్వతః ప్రసృతిస్తస్యా బభూవ బహుపద్ధతేః |
వాహబంధనకీలానామపర్యాప్తవనద్రుమా || 22.76 || 2317
- అవిచ్ఛిన్నగుణాంశ్చక్రే నిస్తాసాన్నిజసేనయా |
హారానివ భువః శుద్ధానగ్రహారాన్ పరార్పితాన్ || 22.77 || 2318
- అనాశ్రమపదాసన్నామభీషితకృషీవలాం |
అనైషీన్మహతీం సేనామవిరుంధాన గోపనీం || 22.78 || 2319
- స్వదేశాదవిశేషేణ స్వీకృతే శత్రుమండలే |
న యోధా జగృహుస్తత్ర కించిదస్వామిసమ్మతం || 22.79 || 2320

- విహారాస్తస్య జన్యేషు విమతానేవ నిఘ్నతః |
సమం దదృశిరే దేవైస్తత్తజ్ఞానపదైరపి || 22.80 || 2321
- అదీనసత్త్వః శత్రూణాం దీనసంరక్షణవ్రతీ |
అన్వకంపత ధాత్రీభిరుపనీతాన్ స్తనంధయాన్ || 22.81 || 2322
- అదృష్టసైన్యరజసామబాణస్పర్శవేదినాం |
పశ్యన్ క్వచిదమిత్రాణాం స జిహ్వాయ పలాయనం || 22.82 || 2323
- స మిథః శౌర్యసంఘర్షాదరాతీనభినిఘ్నతః |
పునరుద్ధీపయామాస సత్కారేణ గరీయసా || 22.83 || 2324
- క్రోధపావకదీప్తానాం హేతీనాం యదుపుంగవాః |
విదధుస్తత్ర వైరిస్త్రీబాష్పతోయేన సేచనం || 22.84 || 2325
- నిహతప్రతిమాతంగదంతత్సరుపరిష్కృతాన్ |
ద్విషతాం మౌలిశాణేషు ఖడ్గాన్ ముహురశాతయన్ || 22.85 || 2326
- శస్త్రధారాధరైస్తత్ర విక్రమారణ్యబర్హిణీం |
విపులే భుజశైలాగ్రే వీరశ్రియమనర్తయన్ || 22.86 || 2327
- నియతం హేతయస్తేషాం నిపీతే వహ్నివారిణీ |
నిదధుః శత్రునారీణాం చిత్తేషు నయనేషు చ || 22.87 || 2328
- అలభంత క్షణాత్తేషాం పురతః పరిపంథినః |
ధనుషా నమతా స్వర్గం వపుషా తు వసుంధరాం || 22.88 || 2329
- గూర్జరాన్ పారశీకాంశ్చ ప్రాగేవ భృతకీకృతాన్ |
అపశ్చాత్పదవిన్యాసానకరోదగ్రయాయినః || 22.89 || 2330

- మధ్యదేశం వశీకృత్య యోగీవ ప్రథమం మనః |
ప్రత్యంతబహిరక్షాణి త్యాజితార్థాన్యథాకరోత్ || 22.90 || 2331
- గృహీతచరమాంభోధీన్ గరుత్మానివ జగ్రసే |
ధన్వినస్తురగోపేతాన్ విముఖాన్ భుజగానివ || 22.91 || 2332
- యదవస్తత్ర నిస్తాసా యవనైః స్తనయిత్నుభిః |
శైలా ఇవ దధుర్భీమాం శరవృష్టిముదీరితాం || 22.92 || 2333
- రక్తచందనదిగ్ధాస్తే యశోభిః స్రగ్విణస్తదా |
జయశ్రీపరిరంభార్థం నైపథ్యమివ భేజిరే || 22.93 || 2334
- కపిచూషితతాలాభైః కృత్తైర్యవనమూర్ధభిః |
దదృశే కాలభృత్యానాం దత్తపిండేవ మేదినీ || 22.94 || 2335
- పీతే యవనసైన్యాభౌ తతోపబడబాగ్నినా |
శకాద్యాః శరణం జగ్ముః శంకాతంకేన సాత్యకిం || 22.95 || 2336
- ప్రవాలపల్లవాస్తీర్ణాం రత్నపుష్పౌషుకర్బురాం |
విహారపదవీం మేనే వేలామపరవారిధేః || 22.96 || 2337
- ప్రచేతసాఽపి దుష్పాపైః ప్రవాలమణిమౌక్తికైః |
తం పోతవణిజస్తత్ర ప్రభూతైః పర్యతోషయన్ || 22.97 || 2338
- నిర్ఘాతనిగమాంస్తత్ర నైగమానపరాంతజాన్ |
స వైద్య ఇవ దుర్వ్యాధీన్ దుర్జయానజయద్విభుః || 22.98 || 2339
- విహారన్ వారుణీభాజా స వీరో విజయశ్రియా |
బభూవ బర్బరస్త్రీణాం పరిదేవనదేశికః || 22.99 || 2340

- ఉదనహ్యంత వార్షేయాః కుంతలాన్ సమరశ్లథాన్ |
ప్రవాలైరపరాంభోధేరాంత్రైరివ సముద్భృతైః || 22.100 || 2341
- తతో విలులితమ్లేచ్ఛః పశ్చిమోదధివేలయా |
అనిలప్రేయసీమాశామమనుష్యపదం యయౌ || 22.101 || 2342
- హారీత హరితైః తత్ర మహార్హైర్మణిరాశిభిః |
గృహీతైరన్వగృహ్యంత తేన పోతోపజీవినః || 22.102 || 2343
- పశ్చిమాం దిశమాక్రమ్య ప్రాజ్ఞుఖం రథమాస్థితం |
విపరీతగతిం సూర్యముదీచ్యాస్తమజానత || 22.103 || 2344
- స కృష్ణవర్త్యవిహృతిర్యుగాంత ఇవ సంయుగే |
అమిత్రలోకమదహద్ధిప్తహేతిగణోల్బణః || 22.104 || 2345
- అనభ్రవిద్యుత్ప్రతిమాః సాయకాస్తస్య ధన్వినః |
అభవన్ హలాణనారీణామశ్రువర్షపురః సరాః || 22.105 || 2346
- ద్విషతో దేవదృశ్యేషు రణరంగేషు దీవ్యతః |
తాండవం గ్రాహయామాస నిపాతితశిరోధరాన్ || 22.106 || 2347
- అపరస్పరసాపేక్షానతూణీరప్రకాశకాన్ |
అశంసత్ప్రతియోధానప్యవధీరితజీవితాన్ || 22.107 || 2348
- మహాంతో మండలం చేరుర్మధ్యేప్రతిబలం ద్విపాః |
ప్రలయోదన్వదావర్తే భ్రమంత ఇవ పర్వతాః || 22.108 || 2349
- తత్ర సైన్యరజశ్చక్రే ప్రతీచీరపి వాహినీః |
అసమాహిత బుద్ధీనాం చిత్తవృత్తిరివావిలాః || 22.109 || 2350

- త్రాసముక్తం పునస్తత్ర సింధుకాంభోజయోషితాం |
అశ్రుబిందుభిరాబంధి మౌక్తికస్తనమండనం || 22.110 || 2351
- అకృష్టపచ్యముసృణామచ్ఛ్చిన్నోఘమహాపగాం |
అఘర్మగ్లపితారణ్యామనఘాం భువమన్వభూత్ || 22.111 || 2352
- అశ్వీయఖురనిష్పిష్టభూధరక్షోదభూయసా |
రాజవీధీసమాం చక్రే రజసా వాలుకాం నదీం || 22.112 || 2353
- గ్రామణేరివ తైస్తస్య సైనికైరవరోధితాః |
స్త్రీయః పురుషధర్మాణః స్త్రీత్వమేవోపలంభితాః || 22.113 || 2354
- బలేన మహతాఽఽస్కంద్య మైనాకపితరం గిరిం |
ప్రలయోదన్వదారోహమాకాలికమలంభయత్ || 22.114 || 2355
- సమాజమివ శైలానాం విశ్వరూపమివ ప్రభుం |
ఉత్తంభనమివ వ్యోమ్నః స నిదధ్యో సకౌతుకం || 22.115 || 2356
- శ్వశురం భూతనాథస్య స్కందమాతామహం గిరిం |
ప్రసూతిం సర్వరత్నానాం పృథివీధేనుతర్ణకం || 22.116 || 2357
- గృహీతాస్త్యాజితత్రాసా మేనాపతివనౌకసః |
మార్గమాదిదిశుస్తస్య వహ్నేరివ సమీరణాః || 22.117 || 2358
- తమారుహ్య నిరైక్షంత జిఘృక్షంత ఇవాంధకాః |
వికల్పితరవీంద్వగ్నీన్ మేరుకైలాసమందరాన్ || 22.118 || 2359
- దదర్శ గగనం తత్ర దివాఽపి వ్యక్తతారకం |
గౌరీహారమణిప్రఖ్యైర్గంగానిర్ఘరశీకరైః || 22.119 || 2360

- సుభగాం కిన్నరీణాం చ స్వగుణామోదమేదురాం ।
గీతిం నిశామయామాస గజశార్దూలకర్షణీం ॥ 22.120 ॥ 2361
- గుహాసు యమినాం మేనే సైన్యఘోషమశృణ్వతాం ।
శృణ్వతామపి సింహానాం సమం సామినిమీలనం ॥ 22.121 ॥ 2362
- అపశ్యత్తత్ర దూరస్థమంతికస్థమివోన్ముఖః ।
క్షైలాసం కిన్నరేంద్రస్య కీర్తికందమివోత్థితం ॥ 22.122 ॥ 2363
- చమరాన్ సింహశాబాంశ్చ గంధనాభిమ్మగానపి ।
జగృహుస్తత్ర వార్ష్యయాః ప్రియాసంప్రీణనార్థినః ॥ 22.123 ॥ 2364
- గుంజాహారభృతః శ్యామా బర్హోల్లాసితకుంతలాః ।
ప్రవాలవసనాః ప్రేక్ష్య జహాసుః శబరాంగనాః ॥ 22.124 ॥ 2365
- శిఖరాంసపరిష్కారైః సైన్యద్విపమదైర్బభౌ ।
కల్కితః క్షాభృతాం నాథః కస్తూరీస్థాసక్తైరివ ॥ 22.125 ॥ 2366
- శ్రుత్వా గిరిగుహానూక్తం తత్యైన్యగజగర్జితం ।
అపి సింహాః పలాయంత వన్యద్విరదభేదినః ॥ 22.126 ॥ 2367
- ప్రదీప్తరత్నశిరసం ప్రాలేయపరిపాండురం ।
ప్రదక్షిణం వ్యతీయాయ శేషయిత్వా మహీధరం ॥ 22.127 ॥ 2368
- అథ కస్తూరికామోదైరధివాసితభూధరాన్ ।
యశసాఽఽవాస్య నేపాలాన్ యదువీరః స్వదేశయత్ ॥ 22.128 ॥ 2369
- పర్వతేంద్రప్రతినిధీన్ ప్రాగుత్తరమహీధరాన్ ।
సుప్రతీకవిషాణాగ్రైరవైక్షత గవాక్షితాన్ ॥ 22.129 ॥ 2370

- ద్వీపపర్వతదుర్గేషు ద్విపసింహనిభాన్ ద్విషః |
సంగ్రామమృగయాస్థాయీ జగ్రాహ చ జఘాన చ || 22.130 || 2371
- ప్రభంజన ఇవాంభోదాన్ పక్షీంద్ర ఇవ పన్నగాన్ |
ప్రాచ్యాన్ ప్రచ్యావయామాస పంచవక్త ఇవ ద్విపాన్ || 22.131 || 2372
- శోషితప్రాచ్యజలధిః శౌర్యబాడబవహ్నినా |
ససర్జ తద్వధూచిత్తేష్వశోష్యం శోకవారిధిం || 22.132 || 2373
- యదూనాం హేతయస్తత్ర శత్రుశోణితపాటలాః |
ప్రతాపజ్వలనజ్వాలాసంపదం ప్రతిపేదిరే || 22.133 || 2374
- కృపాణికాభిః కుకురాః కంపితాభిరకంపయన్ |
ద్విషతాం తద్వధూనాం చ చిత్తదక్షిణలోచనే || 22.134 || 2375
- విజవ్రులర్యాదవాస్తత్ర విబుధస్త్రీవరప్రదాః |
శరాణాం లక్షదాతారః శత్రుసమ్మతవిక్రమాః || 22.135 || 2376
- యాదవాస్తత్ర శత్రూణాం కృత్తేషుం నూనమప్రతీన్ |
ఆశాతధన్వా దృశ్యేషు శిరోజాలేషు సాయకాన్ || 22.136 || 2377
- విక్రమప్రభవే తేషాం విజయశ్రీస్వయంవరే |
వందికృత్యం ద్విషశ్చక్రురస్పరోభిః స్వయంవృతాః || 22.137 || 2378
- రమాపతిపదోత్పన్నాం రత్నాకరపతింవరాం |
పుణ్యాం సరితమాసీదత్పురభిన్నౌలిమాలికాం || 22.138 || 2379
- స మేనే జాహ్నావీం యాంతీమర్థమేకమివార్ణవం |
ప్రవాహైర్బహుధా భిన్నైర్భాషాభిరివ భారతీం || 22.139 || 2380

- కృపాణధారాతీర్థేన శోధయిత్వా కృతాగసః |
త్రిదివం ప్రాపయామాస వంగాంస్త్రిపథగాంతరే || 22.140 || 2381
- విక్షిపన్ భువి నిస్త్రింశో వక్తృపుష్పాణి వైరిణాం |
రణరంగనటస్యాస్య సూత్రధార ఇవాభవత్ || 22.141 || 2382
- సైన్యదంతిమదోపేతైః శత్రుస్త్రీబాష్పకజ్జలైః |
గంగాం రవిసుతాం చక్రే యశసా తాం చ తన్మయాం || 22.142 || 2383
- ఆత్తసారా ద్విషస్తత్ర ముక్తాస్తేన మహీయసా |
అదృశ్యంత యథాపూర్వం దంతిభుక్తకపిత్థవత్ || 22.143 || 2384
- పుథువీచిగణాం తీర్త్వా పృథివీసహజాం నదీం |
బాధితాశేషగౌడేన బలేనార్ణవమాద్రవత్ || 22.144 || 2385
- అలభంత మహీపాలాః పురతస్తస్య నిర్భయాః |
నతేన ధనుషా నాకం వపుషా చ వసుంధరాం || 22.145 || 2386
- విశంతో వాహినీం తస్య త్రిస్తోతసమివాపరాం |
త్రిదివం ప్రత్యపద్యంత ప్రతియోధా నిరాగసః || 22.146 || 2387
- కుటిలాన్ ప్రగుణీకృత్య స్వనామాక్షరభూషితాన్ |
జంగమాన్ దర్శయామాస జయస్తంభాన్ మహీతలే || 22.147 || 2388
- శాలీనివ సతస్త్రాతుం తత్ర తత్ర ప్రరోహతః |
యవసౌఘనిభాన్యాప్యానుజ్ఞహార యదూద్వహాః || 22.148 || 2389
- ప్రతాపాగ్నిం పురస్కృత్య భూయః సాగరవాససః |
వేలావలయసంపన్నం కరం జగ్రాహ తత్ర సః || 22.149 || 2390

- పురందరసమః పూర్వం జిత్యా పౌరందరీం దిశం ।
దీక్షితః సత్పురిత్రాణే దక్షిణాభిముఖోఽభవత్ ॥ 22.150 ॥ 2391
- ఉపదీకృత్య సర్వస్వముపసన్నయదూద్వహాః ।
ప్రాచీమవికలామృద్ధిముత్యలాః ప్రతిపేదిరే ॥ 22.151 ॥ 2392
- ప్రహితానథ కాలింగైః పంథానముపరుంధతః ।
రురోధ సింహనాదేన యదుసింహాః స సింధురాన్ ॥ 22.152 ॥ 2393
- స తాన్ గైరికరక్తాంగాన్ సప్తథా స్రుతనిర్లరాన్ ।
జంగమానివ వింధ్యాదీన్ జగృహే గంధహస్తినః ॥ 22.153 ॥ 2394
- ప్రతియుధ్య పరిశ్రాంతాన్ గృహీత్వా గజయోధినః ।
చక్రలింగధరాంశ్చక్రే కాలింగాన్ కింకరీకృతాన్ ॥ 22.154 ॥ 2395
- స తేషామపి సామంతానాపలాతాన్వింధ్యదుర్గతః ।
దక్షాన్ ద్విరదశిక్షాయాం చక్రే నిజనిషాదిసాత్ ॥ 22.155 ॥ 2396
- వైరివారణమూర్ధన్యైర్మౌక్తికైర్లాజతాం గతైః ।
రణాగ్నిర్దర్శయామాస వ్యూథాం తేన జయశ్రియం ॥ 22.156 ॥ 2397
- దారితద్విరదాంస్తత్ర సింహానివ మహాజవాన్ ।
ననంద స్వభటాన్ దృష్ట్వా నఖరశ్రితమౌక్తికాన్ ॥ 22.157 ॥ 2398
- విపక్షాన్ భూభృతస్తత్ర కుర్వతా నిర్విచేష్టితాన్ ।
దేవో హరిహయస్తేన ద్విరూపత్వమివాన్వభూత్ ॥ 22.158 ॥ 2399
- అపర్యుషితపానీయామనఘస్రోతసం శుభాం ।
గంగామివ విభక్తాంగీం ప్రాప గోదావరీం తతః ॥ 22.159 ॥ 2400

- అశాలీనమనస్త్వేఽపి స్వాశ్రితత్రాణమిచ్ఛతాం |
ఆంధ్రాణామాత్మదాత్రాణాం దదావభయదక్షిణాం || 22.160 || 2401
- పతిరక్షణతుష్టానాం స్వగుణగ్రథితాక్షరైః |
ఆంధ్రేశ్వరపురంధ్రీణాం సంగీతైః ప్రత్యనందత || 22.161 || 2402
- ఆద్యం ద్రమిడదేశానాం తుండీరమథ మండలం |
వివేశ భూషితం యూపైర్వేధసో వాజిమేధికైః || 22.162 || 2403
- క్షిప్తదోషః స తం దేశం క్షీరసింధుగుణాధికం |
శుద్ధధర్మపరిష్కారం శ్వేతద్వీపమమన్యత || 22.163 || 2404
- పరిత్యక్తపథాంస్తత్ర స కాంచీకటకత్యజః |
ఆహలాయ స్థాపయామాస ధర్మాన్ ధర్మధురంధరః || 22.164 || 2405
- ప్రలోభయంతీం లలితైస్తతః ప్రథమలక్షితైః |
దర్శనీయేషు చోలేషు దిదృక్షామన్వవర్తత || 22.165 || 2406
- అథ కన్యాం కవేరస్య దదర్శ కనకాశ్రితాం |
అపదిష్టనదీరూపామమృతస్యేవ దేవతాం || 22.166 || 2407
- ఉదారలహరీలాస్యాం లలితావర్తరాసికాం |
రసికః ప్రైక్షత నదీం రంగపర్యంతనర్తకీం || 22.167 || 2408
- రథసేతునిరుద్ధా సా రత్నాకరమనోరథాత్ |
అవరుహ్య జగామేవ సహ్యాస్య పితురంతికం || 22.168 || 2409
- దక్షిణాపథగంగాయాః స తస్యా దివ్యసంపదః |
దదౌ రవిసుతాశ్లేషం దానవర్షేణ దంతినాం || 22.169 || 2410

- జననీమివ తాం లక్ష్మ్యాః పాథోనిధిపతివ్రతాం |
నియమైరుచితైర్భేజే నిగమఖ్యాతవైభవాం || 22.170 || 2411
- యశోభిః సహ చోలానామిక్షునిష్యందసంనిభం |
పయః సహ్యాపయస్విన్యాః పపుర్యాదవయూథపాః || 22.171 || 2412
- జహసుర్జాగరూకాస్తే జంఘాలగుణశాలినాం |
దృష్ట్వా ద్రమిడయోధానామవస్కందమనోరథం || 22.172 || 2413
- త్రివిష్టపనిభాంస్తత్ర దృష్ట్వా జనపదాన్ బహలాన్ |
అచమత్కారమన్యేషు భూమిభాగేష్వధత్త సః || 22.173 || 2414
- తత్ర దర్పమమిత్రాణాం మిత్రాణామపి సాధ్వసం |
అఖండయదపర్యాయాదత్యాఖండలవిక్రమః || 22.174 || 2415
- రంగమాత్మభువస్తత్ర రమ్యనిర్మాణమాతృకాం |
అనంతపీఠికారూఢమభ్యర్చ్య ముదితో యయౌ || 22.175 || 2416
- దివాఽపి దీపసాపేక్షం గహనం సంశ్రితాన్ గజైః |
స చోరాంశ్చార్ణయామాస చోలపాండ్యోపఘాతినః || 22.176 || 2417
- రమ్యపత్తనసంబాధాం రత్నసైకతశోభినీం |
వ్యలోకయత సంప్రీతో వేలావిపినపద్ధతిం || 22.177 || 2418
- మైనాకమహసా దీప్తం సేతుసీమంతితోదకం |
దమితం రఘువీరేణ దదర్శాభిం స దక్షిణం || 22.178 || 2419
- పరిఖాం ప్రేక్ష్య లంకాయాః పయోధిం ప్రజహర్ష సః |
తారాభూషితదేహస్య త్రిదివస్యేవ దర్పణం || 22.179 || 2420

- సహసోత్పతతాం తత్ర ధన్వినో లఘువిక్రమాః |
ఉదధిం దంతినక్రాణాం కుంభరత్నైరపూరయన్ || 22.180 || 2421
- గగనం చ నిరాలంబమగాధం చ మహోదధిం |
వీక్ష్వ తే బహ్వామన్యంత హనూమంతం గతాగతం || 22.181 || 2422
- స భేజే సరితాం పత్యుః పులినం వృష్టిపుంగవః |
ఆసీదవిధవా గంగా ప్రసన్నే యత్ర రాఘవే || 22.182 || 2423
- వ్యలోకత చ విస్మేరో లంకాగోపురముత్తరం |
రఘువీరశరవ్రాతపరికల్పితజాలకం || 22.183 || 2424
- పరిభూతరవస్తస్య సైన్యఘోషేణ సాగరః |
అధికం క్షోభమాపన్నస్తాసభిన్న ఇవాభవత్ || 22.184 || 2425
- తమాలాన్ ప్రతిమాతంగత్రాసాదాలానమండలాన్ |
మమృదుర్నూనమావార్య మదాంధా గంధసింధురాః || 22.185 || 2426
- నలసేతుం తతో నీత్వా దృష్టముక్తానదీముఖః |
వీరో విశ్రమయామాస దుర్నివారాం వరూథినీం || 22.186 || 2427
- కృతవ్యావర్తనాస్తత్ర కేతకీరేణురూషితాః |
ద్విషః స్కంధాంశ్చ దుధువుర్లయాస్తుములహేషితాః || 22.187 || 2428
- ధనుషా శార్ఙ్గభీమేన సామివిష్ఫారితేన సః |
లఙ్ఘితోదధిఘోషేణ లంకాద్వీపమకంపయత్ || 22.188 || 2429
- ప్రతాపదూతవశగాః ప్రాజ్యరత్నోపహారిణః |
అజీవన్ యదుసింహస్య పాదమాశ్రిత్య సింహలాః || 22.189 || 2430

- మహతీముపదాం తేషాం ద్విపరత్నాదిశాలినీం |
స సంగృహ్య పునశ్చక్రే న మనః సేతుబంధనే || 22.190 || 2431
- ద్విరదాన్ సింహలేంద్రస్య ద్విచతుర్దంతశోభినః |
పోతభూతాంస్త్రికూటస్య పోతానీతానమన్యత || 22.191 || 2432
- యశోరత్నాకరస్తస్య బభౌ పాండ్యసమర్పితైః |
సైన్యకంచుకపర్యాప్తైర్ముక్తాపులినమండలైః || 22.192 || 2433
- సోమవంశభువాం తత్ర భూభృతాం యదుపుంగవః |
సయూథ్యభావముద్భావ్య శంకాజ్వరమపానుదత్ || 22.193 || 2434
- స మారుతి పదన్యాసాదంచితాగ్రామధిత్యకాం |
ప్రభుః ప్రదక్షిణీచక్రే మహేంద్రస్య మహీభృతః || 22.194 || 2435
- ఉపభుక్తా బభౌ తేన మలయస్య వనస్థలీ |
సైన్యసమ్మర్దసంభూతైరేలాచందనసౌరభైః || 22.195 || 2436
- పతగేంద్రధ్వజత్రాసాద్భ్రష్టకుండలితాత్మనాం |
జగృహుర్యాదవాస్తత్ర ఫణారత్నాని భోగినాం || 22.196 || 2437
- పుతనాం తస్య సంప్రేక్ష్య పృషద్భావితసాగరాం |
మానమాత్మని తత్యాజ మలయాశ్రమతాపసః || 22.197 || 2438
- మరుతస్తత్ర నాగానాం మృదితైలాసుగంధయః |
చందనద్రుమసక్తానాం ప్రీతికోపకృతోఽభవన్ || 22.198 || 2439
- పటీరస్కంధవిషయాస్తత్ర తేషాం భుజంగమాః |
అభజంత ఫణారత్నైరవాతక్షోభదీపతాం || 22.199 || 2440

- ముక్తాభరణభూయిష్ఠా రత్నచందనరంజితా |
చకాశే యాదవీ సేనా సతారేవ పితృప్రసూః || 22.200 || 2441
- నిదాఘమివ పర్జన్యో నిరాసే సాత్యకిః పరం |
ప్రయుక్తైరగ్రతో నాగైః ప్రావృషేణ్యైరివాంబుదైః || 22.201 || 2442
- యుగపత్ప్రత్యవిధ్యంత యుద్ధే తస్య శరైర్ద్విషః |
అపాంగైశ్చ సురస్త్రీణామసితోత్పలమేచకైః || 22.202 || 2443
- శస్త్రకేలిం పరిత్యజ్య స్వకాంతాకేశ భంగురాం |
జగృహుః కేరలాస్తత్ర జైత్రమస్తమివాంజలిం || 22.203 || 2444
- అదూరావస్థితో రామస్తత్ర వృష్ణివరూఢినీం |
శశంకే విస్మయావిధ్ధః సప్తార్ణవసమాహృతిం || 22.204 || 2445
- భుగ్నభాగస్తతః సహ్యస్తదాక్రమణయంత్రితః |
ప్రణీనంసురివాబోధి పర్యస్తశకటోపమః || 22.205 || 2446
- అగ్రస్కంధేన గోకర్ణం మహేంద్రమపి మూలతః |
అవస్కంద్య యదుశ్రేష్ఠః స్కంధావారం న్యవీవిశత్ || 22.206 || 2447
- జిత్వా సహ్యశ్రితం వీరో జామదగ్న్య ఇవాపరః |
దూరముత్సారయామాస ద్విషదృబ్బలమహార్ణవం || 22.207 || 2448
- చారుచందనసంపన్నాం శైలస్తనమనోహరాం |
బుభుజే దక్షిణామాశాం మౌక్తికాకరమేఖలాం || 22.208 || 2449
- తత్ర వేలానిలోద్ధాతరాజతాలరవాన్వితం |
స్వర్గీతం స్వాదు శుశ్రావ భుజంగస్త్రీముఖోదితం || 22.209 || 2450

- చోలకేరలపాండ్యానాం పశ్యన్ననుగతిం ప్రభుః |
చకార పునరాధానం ధర్మ్యం హుతభుజామివ || 22.210 || 2451
- కాలదృష్టికరాలాభిరుల్యాభిరివ హేతిభిః |
దుర్మదద్విరదోదగ్రాన్ త్రాసయామాస తౌలువాన్ || 22.211 || 2452
- ఖేటకర్పరగూఢాంగాన్ కీలయిత్వా శరైర్ద్విషః |
స్థలకూర్మైరివాకీర్ణం చకార రణభూతలం || 22.212 || 2453
- శరైరభ్యర్చితాస్తేన కోంకణాః సమరాంగణే |
పుష్పవృష్టిభిరానర్చుస్తమేవ త్రిదశీకృతాః || 22.213 || 2454
- కుపితాః కోంకణస్త్రీణాం గండూషమధుగర్భితాన్ |
బభంజరమితామోదాన్ వకులాన్ వృష్టికుంజరాః || 22.214 || 2455
- ప్రమాదానివ తాన్ సప్త దేశానతిపతన్ ప్రభుః |
స మమర్ద మహారాష్ట్రం సైన్యదక్షిణభాగతః || 22.215 || 2456
- అపశ్యదృశ్యమూకాంతే శేషమౌలిమణిప్రభాం |
రామసాయకరంధ్రేణ నిః సరంతీం నభః స్పృశం || 22.216 || 2457
- కామక్రోధావివాస్కంద్య సహ్యావింధ్యౌ సమాహితః |
విజిగ్యే విషమాంస్తత్ర విషయాన్ సత్త్వమాస్థితః || 22.217 || 2458
- చాపఘోషేణ నిర్భిన్నచక్రవాలాద్రిసంధినా |
కుంజలీనాన్ ద్విషస్తత్ర దివాభీతానభేషయత్ || 22.218 || 2459
- అవంధ్యతపసా వింధ్యః స్తంభితః కుంభజన్మనా |
యదుపుంగవమాతంగైర్వర్ణమాన ఇవాభవత్ || 22.219 || 2460

- సూర్యరోధితరుచ్ఛన్నామసూర్యంపశ్యవీచికాం ।
సోమవంశ్యాః సుధాం తత్ర పప్రుః సోమసముద్భవాం ॥ 22.220 ॥ 2461
- తేషాం విహారతాం తత్ర శింజినీబద్ధరావణాం ।
కార్తవీర్యజలక్రీడాం కథయంతి స్మ తాపసాః ॥ 22.221 ॥ 2462
- నగరీం హేహాయేంద్రస్య కారార్పితదశాననాం ।
నలాదీనాం చ శిథిలాం సనిర్వేదమదర్శయన్ ॥ 22.222 ॥ 2463
- రథవాజిపదక్షుణ్ణవింధ్యమస్తకరేణుభిః ।
రేవామాచామయామాస రిపుస్త్రీబాష్పవర్ధితాం ॥ 22.223 ॥ 2464
- వవృధే సమరస్తత్ర సుభగస్వర్గసంక్రమః ।
సిద్ధగంధర్వయూథానాం చిత్తతాండవదేశికః ॥ 22.224 ॥ 2465
- స్ఫులింగైః ఖడ్గనిష్పిష్టదంతదంభోలిసంభవైః ।
ఆసీద్ద్విరదమేఘానామచిరద్యుతికల్పనా ॥ 22.225 ॥ 2466
- సవ్యాలమృగసంకీర్ణా రమ్యతుంగరథద్రుమా ।
విససర్ప చమూస్తత్ర వింధ్యవన్యేవ జంగమా ॥ 22.226 ॥ 2467
- తాలద్వయసజంఘాగ్ర్యాః కుంభైరుత్తంభితాంబరాః ।
గర్జితైస్త్రాసయామాసుర్గజా వనమతంగజాన్ ॥ 22.227 ॥ 2468
- బలయంత్రణయా తత్ర గృహీతైర్విపినద్విషైః ।
వ్యవర్థయత తాం సేనాం వింధ్యపాదైరివోన్నతైః ॥ 22.228 ॥ 2469
- యాధైర్ద్విరదశైలానాం కనత్కదలికావనైః ।
అంతరం పూరయామాస వింధ్యనీహారభూభృతోః ॥ 22.229 ॥ 2470

- అరాతివనితానేత్తైరశ్రుధారాధరైరిమాం ।
వీరో వసుమతీమిత్రం విదధే దేవమాతృకాం ॥ 22.230 ॥ 2471
- ధర్మయాపనిభైస్తస్య జయస్తంభైః సమంతతః ।
ప్రూఢాద్భుతరోమాంచా ప్రత్యభాసత మేదినీ ॥ 22.231 ॥ 2472
- జితాశేష విపక్షస్య బద్ధముక్తావభాసినీ ।
అభవత్కుభాం తస్య కీర్తిః శ్రవణభూషణం ॥ 22.232 ॥ 2473
- ఇతి గ్రాహ్యకరాశ్చక్రే హరితో హరితోషకృత్ ।
వీరః సురభిణా స్వేన యశసాఽఽవాసితాంబరాః ॥ 22.233 ॥ 2474
- హృతసర్వస్వదీనానాం వ్రీడామపనుదన్నివ ।
అదిశత్ క్షౌమమాశానాం యశోభిర్హంసలక్షణైః ॥ 22.234 ॥ 2475
- స చక్రవత్ పరిక్రమ్య క్షమాచక్రమరిందమః ।
క్షపయిత్వా రిపూన్ సర్వాన్ శౌరిపార్శ్వం పునర్యయౌ ॥ 22.235 ॥ 2476
- సైన్యసింధుపథస్తస్య స్థలీశేషితకంటకః ।
విదధే విస్మయోన్నిద్రప్రీతికంటకీతాం భువం ॥ 22.236 ॥ 2477
- తమేవమఖిలామాశాం పరిక్రమ్యోదయస్థితం ।
ప్రద్యోతనసమం పౌరాః ప్రహృష్టాః ప్రత్యుపాసత ॥ 22.237 ॥ 2478
- సైన్యఘోషసమాహలాతౌ తతో హరిహాలాయుధౌ ।
తమభ్యాజగ్మతుర్ధూరాదుగ్రసేనపురోగమౌ ॥ 22.238 ॥ 2479
- దదృశే సాత్యకిస్తత్ర రామముఖ్యైః సరాజకః ।
అన్యైః సహ దిశాపాలైరాఖండల ఇవాపరః ॥ 22.239 ॥ 2480

- అభివంద్య స తాన్ వంద్యానభివ్యక్తపరాక్రమః |
తదనుప్లవభావేన ప్రావిశద్ద్వారకాం పురీం || 22.240 || 2481
- ప్రస్థితౌ పరిమేయాని పశ్చాదుపచితాని సా |
జగ్రసే యదుసైన్యాని జగంతీవ హరేస్తనుః || 22.241 || 2482
- అష్టాసు దిక్షు విభవైరుపసంగృహీతైః
యక్షాస్పదప్రహసనీ యదురాజధానీ |
సత్యానుభావవసుదేవసుతప్రసత్త్యై
సంభూతదిక్పతివిభూతిరివాబభాసే || 22.242 || 2483
- అభ్యర్చ్య పూర్వవిభవాదధికైః ప్రదిష్టైః
నాకాధిపానివ నవోపహృతాన్నరేంద్రాన్ |
ధర్మానుపాలననియోగనిరూఢచిత్తాన్
ప్రాస్థాపయత్ ప్రతిదిశం ప్రథమో యదూనాం || 22.243 || 2484
- మణిమకుటసహస్త్వైర్వాసుదేవస్య భూపాః
పదసవిధనిషణ్ణాం పాదుకామర్చయిత్వా |
ప్రతియయురుపలభ్యైః పారిజాతప్రసూనైః
సురభయితుముపేత్య స్వావరోధాన్ ప్రసాద్యాన్ || 22.244 || 2485

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే ద్వావింశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ త్రయోవింశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథాధికారచ్యవనాద్య ఇంద్రాః పంచాభవన్ పాండుసుతాః పృథివ్యాం ।

జయార్థినస్తే జగదేకనాథం ప్రపేదిరే సత్త్వధనాః సదారాః ॥ 23.1 ॥

2486

తమోపహైస్తత్త్వవిదామృషీణాం వాక్యైస్త్రివేదీమనుసంజిహానైః ।

కృష్ణం యథావత్ కృతినో విదంతః తస్యాభవన్ ప్రాణసమాః సఖాయః ॥ 23.2 ॥

2487

తదాశ్రయాస్తత్ప్రణిధేయకృత్యాః

తేనైవ నాథేన సదా సనాథాః ।

అపారయన్ యోగిభిరప్యజయ్యాన్

బాహ్యంతరాన్ జేతుమరాతివర్గాన్ ॥ 23.3 ॥

2488

ప్రతిక్రియాః ప్రాగ్భవదుష్కృతానాం

ప్రాణోపరోధేఽపి నిరుద్ధపాపాః ।

ధీరాస్త్రిలోకీసుహృదః ప్రసాదాత్

విపాకరమ్యా విపదః ప్రసేహుః ॥ 23.4 ॥

2489

అలంఘయన్ విశ్వపతేః ప్రసాదాత్

వృత్తిం పరాచీమివ వీతరాగాః ।

అరాతిభిశ్చదృవిధిప్రవీణైః

ఆపాదితామగ్నిజలాదిపీడాం ॥ 23.5 ॥

2490

కలింగనీతిం కలహైకతానాం

కర్ణం చ పార్థేన నిబద్ధవైరం ।

ఆస్థాయ దుశ్శాసనపూర్వజన్మా

ధర్మోత్తరాన్ జేతుమియేష పార్థాన్ ॥ 23.6 ॥

2491

స రాజసూయక్రతుధర్మపత్నీం

భీమేన గాండీవభృతా చ మాన్యాం ।

ద్యూతచ్ఛలాత్ప్రాపితదాసభావాం

సాధ్వీం ముధా పర్యభవత్ సభాయాం ॥ 23.7 ॥

2492

అనన్యనాథాం స్థితిమాప్పువంత్యా

నాథః స్వసంబోధననామగర్భం ।

శుశ్రావ దూరాంతరితోఽపి శౌరిః

ప్రాక్రోశనం పార్థపతివ్రతాయాః ॥ 23.8 ॥

2493

మిథ్యావిచారాన్మిషతాం గురూణాం

ప్రభుః సతాం పాండవధర్మపత్నీం ।

దుశ్శాసనవ్యాకులితోత్తరీయాం

అక్షయ్యకౌశేయవతీమకార్షీత్ ॥ 23.9 ॥

2494

అవాప్తుకామాః ప్రబలైరమిత్రైః

అక్షచ్ఛలేనాపహృతం స్వరాజ్యం ।

నిక్షిప్తకర్తవ్యభరా బభూవుః

సత్త్వాధికాః సాత్వతయూథనాథే ॥ 23.10 ॥

2495

స్వాతంత్ర్యగంధద్విరదాంకుశేన

స్వేనైవ శీలేన వినీయమానః ।

అనన్యలభ్యం ప్రతిలంభితోఽభూత్

ప్రభుః స్వయం పాండవదూతభావం ॥ 23.11 ॥

2496

- స తాదృశీమాద్రియత త్రిధామా
 ప్రేష్యక్రియాం ప్రేషితదేవబృందః |
 నను ప్రభూణాం నిరపేక్షభూమ్నాం
 ప్రసాధనం భక్తజనే గుణత్వం || 23.12 || 2497
- అపి ప్రభూతానుగుణక్రియాభ్యః
 శ్లాఘాపదం తత్త్వవిదాం బభూవ |
 అనన్యతంత్రస్య విభోస్తదేతత్
 నాథోచితం నంతృషు పారతంత్ర్యం || 23.13 || 2498
- తపస్యతః పుత్రసముద్భవార్థం
 మార్గాగతం మోచయతః పిశాచం |
 అజన్మనో జన్మభృతశ్చ శౌరేః
 స్వామిత్వసంవాది బభూవ దూత్యం || 23.14 || 2499
- సరోషసీరాయుధహేతిశక్త్యా
 సాచీకృతాం కౌరవరాజధానీం |
 అద్యాపి గంగాసలిలప్రవాహే
 ప్రక్రాంతపాతామివ సంప్రపేదే || 23.15 || 2500
- ఖద్యోతవద్ధర్మితఖంజదీప్తీన్
 ప్రజ్ఞాదృశో భూమిభృతః సభాయాం |
 ప్రాప్తోదయో భానురివ త్రిధామా
 ప్రచ్ఛాదయామాస కురూన్ స్వధామ్నా || 23.16 || 2501
- తదాగమేన ప్రతిపన్నహర్షాః
 తద్ధర్మనేనాహితపారవశ్యాః |
 అతర్కితప్రస్మృతవైరబంధాః
 వృత్తిం ద్విషంతో విదధుర్యథార్థం || 23.17 || 2502

- ఉలూఖలే భక్తగుణే చ బద్ధం
 గుణోత్తరే గోపవధూస్తనే చ |
 ఇయేష బంధుం జగదేకబంధుం
 దుర్యోధనో దుస్త్యజమృత్యుపాశః || 23.18 || 2503
- ప్రకాశయన్ కించిదివాప్రమేయః
 ప్రభావమాత్మేయమనన్యవేద్యం |
 ముపలః ప్రతీపాచరణోత్సుకానాం
 మోఘాశతాం మూఢధియామకార్షీత్ || 23.19 || 2504
- స్వవేదితం సంసది ధార్తరాష్ట్రే
 సంధిత్యతో ధర్మసుతస్య వాక్యం |
 అనాదదానే మురభిన్నివృత్తః
 సానుగ్రహో విగ్రహమన్వమంస్త || 23.20 || 2505
- నరాంశజుష్టేన ధనంజయేన
 రథీ భవన్ సారథిరాత్మనా చ |
 ధనుర్భృతా తోత్రభృతా చ భేజే
 పృథక్త్వమైక్యం చ యథాప్రమాణం || 23.21 || 2506
- రథాధిరూఢం చ రథం చ రక్షన్
 యథార్థతో దర్మయతి స్మ యంతా |
 త్రయ్యంతచింతానిరపేక్షమీశః
 తత్తాదృశం తత్త్వవిభాగమాద్యం || 23.22 || 2507
- పురఃస్థితే గోప్తరి విశ్వహేతౌ
 పశ్చాదవస్థాయని తత్ప్రవర్త్యే |
 అనన్యయోగాత్ స రథో బభార
 ప్రాధీతవేద్యాం ప్రణవప్రవృత్తిం || 23.23 || 2508

ప్రభుర్భౌ ప్రగ్రహతోత్రపాణిః

కాలాత్మనా భావితపాశదండః |

యదా తదా దేవగణేన మేనే

శాంతం బలం శాంతనవప్రధానం || 23.24 ||

2509

ధురంధరః స్వర్గనికేతనానాం

ధుర్యోత్థితైర్ధూసరితో రజోభిః |

రరాజ మధ్యే రథయాథపానాం

గోష్ఠే పశూనామివ గోపవేషః || 23.25 ||

2510

సముద్రసంఘాతనిభే నృపాణాం

సైన్యద్వయే సంయతి సంప్రవృత్తే |

అస్థానకారుణ్యవశాన్నివృత్తం

ధనంజయం వీతశుచం వితేనే || 23.26 ||

2511

ఫలాదపి స్వాదుతమప్రరోహం

ప్రోత్సాహనే సఖ్యురివోద్యతః సః |

జగద్ధితార్థాయ జగౌ దయావాన్

అన్యైరవిజ్ఞేయమనన్యధర్మం || 23.27 ||

2512

చిరంతనస్నేహాదయాదిమూలం

చింతార్ణవం నిస్తరతో దురంతం |

కిరీటినః కేశవసూక్తిరాసీత్

కాలోచితా కాచన పోతపాత్రీ || 23.28 ||

2513

అభంగురైర్థౌతఫలానుషంగాత్

విద్యాశరైర్విశ్వగురోరుపాత్తైః |

వివేకధన్వా విషమానజైషీత్

అంతః స్థితాన్ జిష్ణురరాతిసంఘాన్ || 23.29 ||

2514

- ఉపఘ్నుభూతాం శ్రుతివల్లరీణాం
 ఉపాస్త తుష్యన్నుపదేశముద్రాం |
 నఖాంశుభిః క్షిప్తతమఃకలంకాం
 నాథస్య పార్థో నతపూర్వభాగః || 23.30 || 2515
- విభక్తసామాన్యవిశేషధర్మా
 ప్రాదుర్బభూవోపనిషత్ ప్రభోర్యా |
 స ఏవ తాం వ్యాసమునిః సమీచీం
 పర్యగ్రహీద్భారతవేదవక్తా || 23.31 || 2516
- అభంజనీయాం పరధర్మసత్తాం
 అనశ్వరీం భారతసూర్యదీప్తిం |
 విదుశ్చ తీనామనఘాం వయస్యాం
 గీతామసమ్మూఢజనావిగీతాం || 23.32 || 2517
- కపిధ్వజస్తస్య విభోరపశ్యత్
 తదర్పితం చక్షురవాప్య దివ్యం |
 విరించిపూర్వైరపి దుర్నిరీక్షం
 విశ్వాశ్రయం రూపమశేషమూర్తేః || 23.33 || 2518
- తస్మిన్నభివ్యాప్తసమస్తలోకే
 స తత్స్వరూపేణ వికల్పమానే |
 విడంబితాన్ గోపురధారిబింబైః
 దేవాన్ విభోరైక్షత దివ్యదేహే || 23.34 || 2519
- ప్రఖ్యాతదీక్షం ప్రణతార్తిభంగే
 పార్థస్తదా దైత్యరిపుం ప్రపన్నః |
 వినాశయామాస బలం రిపూణాం
 విపత్ప్రతీకారపరేణ సఖ్యా || 23.35 || 2520

- స్వహస్తపద్మాంచితతోత్రపాశః
 స్వచ్ఛందలీలాసహధర్మచారీ |
 గతాగతైరప్రతిమైః స చక్రే
 జయశ్రియో జైత్రరథేన డోలాం || 23.36 || 2521
- సవిస్మయః సంయతి సవ్యసాచీ
 తత్తాదృశా సారథినా సమేతః |
 మనోజవానాం నిజసాయకానాం
 అగ్రేసరం స్యందనమన్వపశ్యత్ || 23.37 || 2522
- యథా నియచ్ఛత్యయమింద్రియాశ్వాన్
 జీవాశ్రయే దేహారథే నిబధ్ధాన్ |
 తథాఽర్జునస్యందనధుర్యనేతా
 బభూవ నాన్యేన నిదర్శనీయః || 23.38 || 2523
- యదేకదేశే నిఖిలం తదన్యత్
 తద్దేహభాగేషు చ సంవిభక్తం |
 రథైకదేశే తమవేక్ష్య పార్థః
 ప్రాబుద్ధ తం సారథిమప్రతర్క్యం || 23.39 || 2524
- నివర్తితం వైరిజనోపమర్దాత్
 న్యస్తం రథే చక్రముపాదదానః |
 నతప్రతిజ్ఞానుపరోధహేతోః
 ఆత్మప్రతిజ్ఞామజహాత్ స్వతంత్రః || 23.40 || 2525
- ద్విషత్ప్రయుక్తం దురపోహమస్తం
 భుజాంతరాలేన విభుః ప్రతీచ్ఛన్ |
 విధాయ వైకల్పికవైజయంతీం
 ప్రచ్ఛాదితం ప్రాణయతి స్మ పార్థం || 23.41 || 2526

- నివేశితాం తస్య పదే చ పూజాం
 నిశామ్య గంగామివ చంద్రమౌలౌ |
 అనన్యసామాన్యమమంస్త సఖ్యుః
 సంకోచవైదేశికమీశ్వరత్వం || 23.42 || 2527
- దివాకరేఽనస్తమితేఽతిగాఢం
 తమః సృజంస్తామసమోహనార్థం |
 ప్రపన్నరక్షాప్రతిపన్నదీక్షః
 సత్యాభిసంధం విదధే సఖాయం || 23.43 || 2528
- సురైరశేషైరపి జాతరోషైః
 స దుర్జయాన్ భీష్మముఖాన్ జిగాయ |
 సహాయశక్త్యా యుధి సవ్యసాచీ
 కిం దుష్కరం కేశవమాశ్రితానాం || 23.44 || 2529
- స్వప్నః కిమాసీదథవేంద్రజాలం
 బభూవ గంధర్వపురీ కిమేషా |
 ఇతీవ శంకాం విదధే ప్రలీనా
 పతాకినీ కౌరవపాండవానాం || 23.45 || 2530
- ఆకృష్టదేవాసురసాంపరాయైః
 ఓజస్వినాం శస్త్రభృతాముదంతైః |
 ప్రాయస్తదా ప్రత్యవహారలీలం
 ఆకాలికిం విశ్వభుగన్వభుంక్త || 23.46 || 2531
- జిఘాంసురష్టాదశ సంపతంతీః
 అక్షౌహిణీరద్భుతభీమరూపాః |
 స్వతంత్రయామాస మిథఃప్రతిపాన్
 సూత్రావసక్తానివ దారుమర్త్యాన్ || 23.47 || 2532

- కృషీవలః స్థావరజంగమానాం
క్షేత్రే కురూణాం సమకాలపాకాన్ |
అనీకశాలీన్ భుజశాలివర్జైః
ఫలోపపన్నాన్ ప్రభురిత్యలావీత్ || 23.48 || 2533
- నిస్తీర్య సంగ్రామమహాసముద్రం
సంసారపోతేన పరేణ సఖ్యా |
ధనంజయస్తత్పదమేవ భేజే
నిర్ఘాతనీహారదివాకరాభః || 23.49 || 2534
- ద్రోణిస్తదా సౌప్తికమాదధానః
కృషేణ సార్థం కృతవర్మణా చ |
హతాహితైః పాండుసుతైరవాప్తం
సైన్యావశేషం శమయాంబభూవ || 23.50 || 2535
- ఇత్థం దశాష్టౌ చ నిపాత్య భూమౌ
అక్షౌహిణీరద్భుతభీమరూపాః |
సతాం పతిః సత్త్వ సమృద్ధిరోగాత్
ఉల్లాఘితామాతనుతేవ పృథ్విం || 23.51 || 2536
- విభుః స్వసంకల్పహతాన్ వినిఘ్నన్
ధర్మైకతానేన ధనంజయేన |
ప్రతోదసందంశికయోదహార్షీత్
పాంచాలకన్యాపరిభూతిశల్యం || 23.52 || 2537
- పరాస్త్రవిస్త్రంసితముత్తరాయాః
పద్మాసనాద్వైరపి పూజితేన |
గంగాధరణ్యోః ప్రభవేన గర్భం
పస్పర్శ పాదేన పరావరేశః || 23.53 || 2538

- విప్రోషితం ద్రోణిశరేణ బాలం
 సంజీవయన్ పాదరజఃప్రభావాత్ |
 వధూకృతక్షుద్రశిలావిశేషం
 రామానుజో రామమివాన్వకార్షీత్ || 23.54 || 2539
- తస్య శ్రుతిశ్రేణిశిరోధృతానాం
 స్పర్శః ప్రజేశాదిభిరీప్సితోఽభూత్ |
 పరీక్షిదుత్థానపరీక్షితానాం
 అఘచ్ఛిదామంఘ్రిరజఃకణానాం || 23.55 || 2540
- అజాతదీనాం ద్రుపదోద్భవాయాః
 కాలస్య దీప్తామివ ఖడ్గరేఖాం |
 విపక్షసంహారమహాభుజంగీం
 వేణీం ప్రియైః సంశమయాంబభూవ || 23.56 || 2541
- పితామహాయ ప్రతతాన పార్థః
 శరప్రయుక్తం శయనం యదగ్ర్యం |
 యోగాసనం యోజితచిత్తధైర్యం
 తదేవ పర్యాప్తగుణం తదాఽఽసీత్ || 23.57 || 2542
- విన్యస్య ధర్మతనయే విజయాధికారం
 సఖ్యాఽర్జునేన యశసేవ ధనుర్ధరాణాం |
 దధ్మౌ స దైత్యమథనో యుధి పాంచజన్యం
 వృష్ణ్యంధకాదిపరిశేషితభూమిభారః || 23.58 || 2543
- ప్రత్యానినాయ రథమాత్తజయః స జన్యాత్
 ధన్యావలోకనధనంజయదర్శనీయః |
 సారథ్యసంవిదవధీరితహేతిజష్టః
 సేనాపరాగపరిధూసరకుంతలశ్రీః || 23.59 || 2544

ఆలింగ్య గాఢమవగాఢరసం రణాభౌ
వీరవ్రణైః కృతవిభూషణమింద్రసూనుం ।

అన్యావతారపరికల్పనకేలిలోభాత్
ఐక్యం నినాయ నిజమంశమివాన్యనిష్ఠం ॥ 23.60 ॥

2545

రణభువి శరతల్పే లీలయా శాయితేన
స్వపదసముదితాయాః సూనునా సిద్ధసింధోః ।

అనతిచిరవిలంబాదాప్తుకామం ధరిత్రీం
కలిమివ శమయిష్యన్ ఖ్యాపయామాస ధర్మాన్ ॥ 23.61 ॥

2546

అప్రత్యూహితసార్వభౌమవిభవైరభ్యర్చితః పాండవైః
ప్రత్యావృత్తమహోత్సవేన ముదితాం ప్రాప్తః పురీం ద్వారకాం ।

ప్రత్యక్షం ప్రథయాంబభూవ విహరన్ ప్రీతః ప్రియాభిః సమం
శుద్ధః సామపదాగమైరధిగతాం స్వాధీనతాం శ్రీపతిః ॥ 23.62 ॥

2547

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే త్రయోవింశః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్వింశః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ నిజవిభవాదజాతశత్రౌ ప్రశమితశత్రుబలే నివేశ్య భూమిం ।

పరిచరణఫలం ప్రభుః ప్రయచ్ఛన్ అమితగుణాభిరరంస్త వల్లభాభిః ॥ 24.1 ॥

2548

క్రతువిధినియతోఽప్యకర్మవశ్యః

పరిచితకామరసోఽపి వీతరాగః ।

నగరవసతిరప్యశేషవాసః

కథమివ కేన విభుః స వర్ణనీయః ॥ 24.2 ॥

2549

అనుగమితమిదం స్వదారరక్షాం

అనఘమనోభవతంత్ర మాననీయం ।

నిరుపధికరసస్య నేతురాసీత్

న్యపతిమహర్షిభిరంచితం చరిత్రం ॥ 24.3 ॥

2550

శ్రుతిశతమహితే పదే పరస్మిన్

సితజలధౌ రవిమండలే చ సిద్ధాం ।

బహుమతిమతిశయ్య సా బభాసే

నరకరిపోరవరోధభూమిరగ్ర్యా ॥ 24.4 ॥

2551

నిధిగణముఖవాంతనిష్కరాశిః

ప్రచితగుణా మణిభిః స్యమంతకాద్యైః ।

ప్రముదితమహిషీగణేన చక్రే

యదునగరీ విభునా నివాసభూమిః ॥ 24.5 ॥

2552

- అవికలవిభవస్య విశ్వమూర్తేః
 అధివసనం యదువీరరాజధాన్యాం |
 అనుదినమనపాయినీం ప్రతిష్ఠాం
 అభిలషతామనుచింతనీయమాసీత్ || 24.6 || 2553
- సహ మునిభిరుపాస్త ధర్మమాద్యం
 వ్యవహరణాని దదర్శ వేదవిద్భిః |
 అరమత చ వధూజనైర్యథార్హం
 బహుతనురక్రమతో విచిత్రశక్తిః || 24.7 || 2554
- అపి యుగపదవాప్తనైకదేహైః
 ఉపనతయోగబలైః స్వకర్మనిష్ఠైః |
 ధృతబహువపుషా జగద్విధాత్రా
 జితకరణేన తు భుజ్యతే తదర్థః || 24.8 || 2555
- యదుపతిరధిరూఢచంద్రశాలః
 సహ దయితాభిరనన్యమానసాభిః |
 జలనిధిమభితః ప్రదర్శయంతాః
 నిజమివ ధామ నివేదయాంబభూవ || 24.9 || 2556
- నిజపదమనపాయమాశ్రితానాం
 ప్రభురపవర్గదశామివ ప్రయచ్ఛన్ |
 అమితబహుగుణామనన్యలభ్యాం
 అతనుత కామపి సంపదం ప్రీయాణాం || 24.10 || 2557
- స్వయముదవసితే స్వవాసధన్యే
 త్రిషు భువనేషు సమామివాద్భుతానాం |
 అతనుత సమవాయమాత్మయోగాత్
 అతిశయినీమథవా విభుః సమృద్ధిం || 24.11 || 2558

- విధిసదనముఖేష్వదృష్టపూర్వాం
 ప్రథితపరస్పరసమ్మతిం సమ్మద్ధిం |
 యదుపతిదయితాగృహేషు పశ్యన్
 ముదమభజద్భువి నారదో మునీంద్రః || 24.12 || 2559
- లలితరుచిషు కల్పవృక్షపోతైః
 ఉపవనరాజిషు తస్య సంచరిష్టోః |
 అదధురవయవైర్ముదం మురారేః
 అనుకృతపుష్పఫలాదికైస్తరుణ్యః || 24.13 || 2560
- అధిగతకుసుమాపచాయలీలః
 ప్రమదవనాని విభూషయన్ స్వధామ్నా |
 ప్రజనితమదనో మనస్వినీభిః
 గుణసురభిః సురభిః స్వయం స మేనే || 24.14 || 2561
- పరిపణమివ మన్మథోత్సవనాం
 ప్రథమవికస్వరపద్మదర్శనీయం |
 అనుదితబహువిభ్రమం వధూనాం
 అభినవయౌవనమన్వభుంక్త నాథః || 24.15 || 2562
- అమృతమయపయః పరిప్లతానాం
 విషమగుణేషు విహారవాపికానాం |
 కమలకువలయాదిషు ప్రీయాణాం
 ముఖనయనస్మితకాంతిమభ్యనందత్ || 24.16 || 2563
- అవితథమహిమా నిజప్రసాదాత్
 అనఘమనోరథతోషితాసు తాసు |
 స్వప్రరిజనతయా సురైర్నియుక్తాః
 నిరదిశదస్పరసో నిదేశభాజః || 24.17 || 2564

- బహిరుపనగరం బలాని దృష్ట్వా
 సహ యదుభిః సమయే నివర్తమానం |
 దదృశురధిగవాక్షమేకచిత్తాః
 రథతురగాదిషు రామపశ్చిమం తం || 24.18 || 2565
- విధివదనువిధాయ దేవయాత్రాం
 ప్రతిపురవీధిపరిక్రమేణ దృశ్యం |
 పతిమనుదదృశుస్తమేవ దూరాత్
 అచరమదేవమనన్యదేవతాస్తాః || 24.19 || 2566
- బహువిధముపహారజాతమగ్ర్యం
 సురపతిభిః స్వయమాహృతం ముకుందః |
 అపి గగనచరైరదృష్టపూర్వం
 సమమవరోధజనస్య సంవిభేజే || 24.20 || 2567
- ఉపచితశిఖరే వదాన్యరత్నైః
 ఉచితగుహశ్రితహంసతూలతల్పే |
 బహురివ స బభౌ విహారశైలే
 ప్రతిమణిభిత్తివిభక్తచారుబింబః || 24.21 || 2568
- యుగపదఖిలమాదరేణ సాక్షాత్
 యువతిజనస్య నిదర్శయన్ ముకుందః |
 అసకృదుపగమయ్య చిత్రశాలాః
 అనఘసమాధిదశామివాతతాన || 24.22 || 2569
- అనితరమనసాం స్వవల్లభానాం
 నరకజితా నిరపాయవైభవేన |
 భవభయవినివారిణీ స్వభక్తిః
 లలితవిహారముఖేన లంభితాఽభూత్ || 24.23 || 2570

ప్రముదితవిబుధాహృతప్రక్షప్తైః

కనకసరోజవనైరలంకృతానాం ।

అతిశయమవరోధదీర్ఘికాణాం

అధిసురసింధు సమీక్షితం నిదధ్యౌ ॥ 24.24 ॥

2571

విహారతి వనితాజనే తదీయైః

అపలపితామవలోకనప్రభావైః ।

పునరపి హరినీలరత్నభాసా

దధురసితోత్పలసంపదం సరస్యః ॥ 24.25 ॥

2572

స్థిరధృతిమధిరోప్య రత్నడోలాం

గుణఘటితామివ మాధవః స్వమాయాం ।

అగమయత గతాగతాన్యభీక్షం

సుకృతజుషః స్వయమంగనాః స్వతంత్రః ॥ 24.26 ॥

2573

రుచిరకనకశృంగవక్త్రవాంతైః

ప్రతితను కుంకుమవారిభిః ప్రసించన్ ।

అజనయదనురాగయోగమంతః

బహిరపి తోయవిహారతో వధూనాం ॥ 24.27 ॥

2574

నవమణిపరికల్పితేషు నాథః

కమలవనాంతరకేలిమందిరేషు ।

శ్రియ ఇవ సుదృశో గృహీతపద్మాః

హృది నిదధే పురుషోత్తమః ప్రతీతః ॥ 24.28 ॥

2575

దిశి దిశి మకరందవర్షదిగ్ధాం

వివిధపరాగవిభక్తచూర్ణచిత్రాం ।

భువమభజత సాకమంగనాభిః

పులకితదృష్టిషు పుష్పమండపేషు ॥ 24.29 ॥

2576

- అనువిహితమహోత్సవో యథార్హం
 వితరణతోషితవందిబంధువర్గః |
 పరిణయనవిధిం లతావధూనాం
 అతనుత చూతవరైః ప్రీయార్పితానాం || 24.30 || 2577
- సుతబహుమతభాగినాం శుకానాం
 ఉపహృతదివ్యరసోపభోగభాజాం |
 శ్రుతిమధురగిరాం స్వశిక్షితానాం
 అతిశయసిద్ధిమదర్శయత్ ప్రీయాభ్యః || 24.31 || 2578
- అనుకృతనిజశక్తిభిః ప్రీయాభిః
 సహ గుణబంధవిభక్తసన్నివేశైః |
 ముహురిహ నిపతద్భిరుత్పతద్భిః
 కరణవశైరివ కందుకైరదీవ్యత్ || 24.32 || 2579
- నిజయువతిషు యద్యపి త్రిధామా
 నయనపిధానవిహారమాజహార |
 న తదనుచరితం తథాఽపి తాభిః
 త్రిభువనదృష్టినిరోధశంకినీభిః || 24.33 || 2580
- శ్రుతివిహితమవంధ్యయన్ స్వధర్మం
 ప్రతిదినమన్యపరో యదా బభూవ |
 తదుపచరణతస్తదాఽపి తాసాం
 సమజనయత్ ప్రీయభోగమేవ కాలః || 24.34 || 2581
- మణిపరువకమంజులస్తనీభిః
 మధుసమయాపగమే వరాంగనాభిః |
 సితమణివిహితాన్ స యంత్రధారా -
 వ్యతికరశీతలితానభుంక్త సౌధాన్ || 24.35 || 2582

- స్ఫటికసదనదీప్తిదత్తహస్తాం
 మురభిదసేవత సాదరం సదారః |
 అపజలదనిశోదితస్య శోభాం
 హాలధరకాంతిభృతస్తుషారభాసః || 24.36 || 2583
- అగురుభిరసితైరనూరుగౌరైః
 నవఘ్నుస్యజైరపి నిర్వివేశ నాథః |
 హిమఋతుమవరోధసుందరీణాం
 స్తనపరిరంభసమర్పితైర్విలిప్తః || 24.37 || 2584
- అనలశకటికాభిరప్యజయ్యం
 శిశిరసమీరణమంజసా జిగాయ |
 అవిరలపరిరంభలంభనీయైః
 స్తనకలశోఽమ్మభిరాత్మవల్లభానాం || 24.38 || 2585
- ఉపనిషదుపదేశసాభిలాషైః
 ఉపచరితో మునిభిః సనందనాద్యైః |
 రతిపతిసమయస్థితో వధూనాం
 లలితకలాగమదేశికో బభూవ || 24.39 || 2586
- కలమధురగిరాం కలాప్రసంగాత్
 అతిమదనోపనిషత్ పరం రహస్యం |
 ప్రీయహితరుచిరాక్షరం ప్రీయాణాం
 శ్రుతిషు చకార శిఖామణిః శ్రుతీనాం || 24.40 || 2587
- నిరుపథికనిజప్రభావగర్భం
 పరిషది విశ్వపతిః ప్రీయాసహాయః |
 కిమపి నిశమయాంబభూవ గీతం
 ప్రముదితకిన్నరదంపతిప్రయుక్తం || 24.41 || 2588

- మృదుకరతలలీలయా మృదంగాన్
 అసమయనర్తితనీలకంఠయాథాన్ |
 ధ్వనయతి దయితే విడూరభూమేః
 శ్రియమివ తాః పులకోద్ధమైరపుష్యన్ || 24.42 || 2589
- కరకమలపరిగ్రహేణ ధన్యం
 వరతనుసంసది వాదయన్ విపంచీం |
 అవిదితగమనాయ గాయకైః స్వైః
 ఉపరతగీతిభిరున్ముఖైః సిషేవే || 24.43 || 2590
- శ్రుతిమధుసుభగైరదీనహృద్వైః
 శ్రుతఘననాదశిఖండినీగణశ్రీః |
 మధురిపువనితాజనః సమాజే
 ధ్వనిభిరమాద్యత దివ్యదుందుభీనాం || 24.44 || 2591
- సలలితకరణాంగహారహృద్యం
 సహ దయితాభిరుదారదివ్యనాట్యం |
 అనుదినమనిమేషదర్శనీయం
 జితమధురస్పరసాం దదర్శ నృత్యం || 24.45 || 2592
- అభినయమభినంద్య నర్తకీనాం
 స్వయముపదిష్టమలంఘితోపదేశం |
 పునరపి ముదితస్తమేవ యుంజన్
 అవిదితపూర్వమివాదరాదపశ్యత్ || 24.46 || 2593
- ప్రతియువతిగృహీతనైకరూపః
 ప్రణయవతీభిరనన్య ఇత్యుపేతః |
 అపహృతమణిపాదుకః కయాచిత్
 పదమపి గంతుమశక్నువన్నివాసీత్ || 24.47 || 2594

అనవహితతయా సఖీసమక్షం

ద్రుతముపహలాయ సమాఖ్యయేతరస్యాః |

ముషితమనసమద్భుతైర్విలాసైః

ఇదమపి నామ తవేత్యువాచ ముగ్ధాం || 24.48 ||

2595

సముచితదినలంఘనం సపత్న్యాః

పరిపణితం స్వయమభ్యుపేత్య నాథః |

స్మితమధురముఖో జితః కయాచిత్

వివశ ఇవాక్షవిహారతో బభూవ || 24.49 ||

2596

అనుగతనిజబింబమేనమన్యా

మణిముకురస్థమవేక్ష్య మందహాసం |

న ఖలు తదవలోకనాయ పశ్చాత్

వ్యతనుత సాచివిధిం తదేకతృప్తా || 24.50 ||

2597

పులకిని కుచకుట్రలే పరస్యాః

కథమపి సాధ్వసకంపితాగ్రహస్తః |

స్థిరచరజగదేకదివ్యశిల్పీ

విషమతమం విలిలేఖ పత్రభంగం || 24.51 ||

2598

మృదుసురభిసుజాతబంధురాభిః

ప్రణీదధదగ్రనిబద్ధపంకజాభిః |

ముహురసితదృశాం స్వకంఠయోగ్యాం

భుజలతికామమిమీత మాలికాభిః || 24.52 ||

2599

అభజత స చ తాశ్చ దూతకానాం

అమృతపరిప్లుతభేషజాయమానైః |

ప్రతిదినమిదమాదిమం ప్రమోదం

ప్రణయవిరోధసితాసితైర్వచోభిః || 24.53 ||

2600

నిజపదపరిచార కాంక్షిణీభిః

కతిషు భవేషు సమర్చితాంఘ్రిపద్యః |
ప్రతివిధిమభజత్ ప్రసాధికావత్
ప్రియపరికర్మవిధానతః స తాసాం || 24.54 ||

2601

నిజసముదయసంభవైర్నిశాయాం

ప్రణయపయోనిధివీచికావిసర్పైః |
ప్రణతిభిరివ విభ్రమైః ప్రియాణాం
బహుమతిభేదమవాప యాదవేందుః || 24.55 ||

2602

శరదుపగమశోధితా ఇవాపః

తుహినకరోదయనిర్మలా ఇవాశాః |
మురభిదుపగమప్రశాంతఖేదాః
ప్రతియయురున్మనసస్తమాయతాక్ష్యః || 24.56 ||

2603

అమృతమయమివోదధిం తముచ్చైః

అనుసఖి లోచనశుక్తిభిః పిబంత్యః |
అవశనియతచిత్తవృత్తిమేకాం
అదధురదృష్టపరస్పరామవస్థాం || 24.57 ||

2604

స్మరజనకతనుః స్వదర్శినీనాం

నను విరహాః సుదృశాం నిమేష ఏవ |
ఇతి కిల విగణయ్య విశ్వకర్తా
నియతమకల్పయదప్పరస్త్వమాసాం || 24.58 ||

2605

అనుచరబహుమానమాప్తుకామైః

అవసరవిద్భిరనుస్మృతాత్మరక్షైః |
అనుదినముపనీతమాదితేయైః
అమృతమపాయయత ప్రియాః ప్రతీతః || 24.59 ||

2606

ప్రియవచనశతైరుదారవాదీ

రహసి మనః శ్రుతిరంజకైర్విచిత్రైః |
ముఖకమలమధూపమైః ప్రకామం
మదముదితా ఇవ మానినీరకార్షీత్ || 24.60 ||

2607

అతిశయితగుణైః ప్రియోపభోగాత్

వసనవిభూషణమాలికాదిభిస్తాః |
ముదమధికతమాం దధుస్తరుణ్యః
ప్రణయరసో హి రసప్రకర్షహేతుః || 24.61 ||

2608

అభిలపనమనస్మియాతిపాతి -

న్యనుబుభుజే యదుపుంగవేన తాసాం |
అతిశయమితరేతరం ప్రయచ్ఛ -
ంత్యభినవయౌవనసంపదప్రకంప్యా || 24.62 ||

2609

అజనిషత కుతో ను భాగధేయాత్

త్రిభువనమంగలదీపికాః శుభాంగ్యః |
యదుపతిసహధర్మచారిణీభిః
సుఖమనఘం భువి యాభిరన్వభావి || 24.63 ||

2610

అధిభుజగపతి శ్రియోపభుక్తం

యుగపరిపాకవిహారిణం యువానం |
నరపతిబహుమానతో నతాంగ్యః
సులభమివాన్వభవన్ స్వతల్పభాజం || 24.64 ||

2611

శకయువతికపోలపాండరాభైః

శశిశకలైరివ నాగవల్లిపత్తైః |
స్మరసుభటయశోనిభైరనందత్
యువతి జనోపహృతైస్తదర్పితైస్తాః || 24.65 ||

2612

జగదుపజననాదిజాతభూమ్నః

క ఇవ వధూజనమోహనో విహారః |

కథమివ స కుతశ్చ కీర్తనీయః

ప్రథితమనోభవతంత్రపారదృశ్వా || 24.66 ||

2613

యతిభీరనుబుభూషితః స తాభిః

యదుపతిరద్భృతరూపవేషశీలః |

నిరుపధికరసామృతౌఘసింధుః

సతతమపూర్వమపూర్వమన్వభావి || 24.67 ||

2614

హరిపరిచరణేన తోషితానాం

హరిణదృశాం విభవం విభావయంతః |

అపజహసురవాప్తసంయమాః స్వాన్

అపరిమితానణిమాదిసిద్ధిభేదాన్ || 24.68 ||

2615

సరిత ఇవ మృగీదృశస్తమేకం

మహితగుణౌఘమహోదధిం భజంత్యః |

అబిభరురనపాయమైకరస్యం

మునిగణితశ్చ స ఏవ ముక్తభోగః || 24.69 ||

2616

అనుభవరసతో జగత్ప్రసూతేః

అపచితసుప్తిసుషుప్తిసంభవాస్తాః |

వితమసి విషయే స్థితా ఇవాసన్

విరతివిహీనవిహారజాగరేణ || 24.70 ||

2617

ప్రతిదినమితరేతరానుగుణ్యాత్

ప్రచితమయోగవియోగసంప్రయోగైః |

రసమధికమవాపురాయతాక్ష్యః

ప్రణయిని శార్ఙ్గణి భాగధేయభూమ్నా || 24.71 ||

2618

రవిరుచిరమణిప్రదీపకేషు

స్ఫురదసితాగురుధూమధూపితేషు |

సహ యువతిగణైః క్షణోపమేయాం

అనయత వాసగృహేషు వాసతేయాం || 24.72 ||

2619

పులకితవపుషాం సవేపథూనాం

ఘనరసభావితఘర్మబిందుభాజాం |

శ్లథమివ సుదృశామముష్టిమేయం

చికురమగుంభయదద్భుతం చిరేణ || 24.73 ||

2620

స్వవధూరవధూతభౌమభావాః

స్వదమానాః స్వయమాత్మనైవ తృప్తః |

అనుభూయ న తృప్యతి స్మ నాథః

తమపి ప్రేమవిలీనచేతసస్తాః || 24.74 ||

2621

చపలప్రతికూలతీక్షరూక్షాః

స్త్రీయ ఇత్యాగమిక్నేర్నిదర్శితార్థః |

ప్రథితో యదువీరవల్లభాభిః

పరివాదోఽయమపాకృతః పృథివ్యాం || 24.75 ||

2622

శరణాగతసర్వపాపమోక్షే

కృతసంకల్పమిహానుభూయ కృష్ణం |

పరితోఽపి తథావిధానుభూతిః

స్మరలభ్యా ప్రతిలంభితా ప్రీయాభిః || 24.76 ||

2623

అనఘామనపాయభక్తిరూపాం

అనుభూతిం యదువీరవల్లభానాం |

అనుకర్తుమపి ప్రవర్తమానైః

అవశైరేవ సమాహితైరభావి || 24.77 ||

2624

- ఉదధౌ బహవో రమా బభూవుః
 యది వైకైవ గృహీతనైకరూపా |
 ఇతి నామ విమర్శమాదధానాః
 దయితాః ప్రేక్ష్య ననంద దేవవంద్యః || 24.78 || 2625
- అజితస్య విశాలతుంగభూమ్నా
 భుజమధ్యేన పయోధరైశ్చ తాసాం |
 ఇతరేతరసంవృతత్వమాసీత్
 పరిరంభే పరితో మిథః సమత్వం || 24.79 || 2626
- పరిహాసకుతూహలీ ప్రీయాణాం
 విహితద్యూతవిహారకౌతుకానాం |
 ఉభయత్ర జయం జగాద పృష్ఠః
 కితవస్థేయపదే నివేశితః సన్ || 24.80 || 2627
- స్వయమాదికవిః ప్రకల్పితాభిః
 ప్రణయోల్లంఘనరౌక్ష్యముత్తితీర్షుః |
 ప్రహసన్ బహుశః ప్రహేలికాభిః
 మతిమౌఢ్యం విదధే మనస్వినీనాం || 24.81 || 2628
- ఏకీభవద్భిరయుతైరపి మన్మథానాం
 యత్కాంతిబిందు పృషతాఽనుకృతిర్న శక్యా |
 సంప్రేక్ష్య తం యదుపతిం యమినోఽపి నూనం
 స్త్రీభావమేవ మనసా బిభరాంబభూవుః || 24.82 || 2629
- కృష్ణానుభూతివిభవేన కృతార్థభావాః
 తద్వల్లభాస్త్రీదశమాతృతయా చకాసుః |
 యత్పాదపంకజపరాగజషాం శశంసుః
 జన్మాద్భృతం జగతి గుల్మలతాదికానాం || 24.83 || 2630

- శ్యామో బభూవ కిమసౌ సుదృశాం కటాక్షైః
 శ్యామాస్తదన్వయవశాదథవా తరుణ్యః |
 తాభిః కిమస్య వవృధే మహిమా మహీయాన్
 తాసామనేన యది వేతి బుధైః శశంకే || 24.84 || 2631
- అగ్రామ్యమేవ పరిహాసరసం వితేనే
 నాశ్లేలమాహ న మృషా న చ మర్మభేదీ |
 ధర్మావిరుద్ధవిభవోచితకామకామః
 స్త్రీణాం వరేణ బుభుజే వరదో వరస్త్రీః || 24.85 || 2632
- తారాభిరిందురివ భానురివ ప్రభాభిః
 యుక్తో వశాభిరివ వారణయాథనాథః |
 విద్యాభిరాత్మవిదివాభ్యధికం విరేజే
 యోగేశ్వరో యువతిభిః సహ మోదమానః || 24.86 || 2633
- పాయం పాయం ప్రేయసః కాంతిమాధ్వం
 మాద్యంతీభిర్మంజులాలాపినీభిః |
 ప్రత్యేకోక్తిశ్లాఘనప్రీణితాభిః
 ప్రాయో భోగాః పర్యవాహ్యాంత తాభిః || 24.87 || 2634
- కరణవ్యపాయసమయే పునర్భవం
 వినివర్త్య శాశ్వతసుఖం ప్రదాస్యతా |
 స్వపదానుభూతిరుదపాది తాదృశే
 సుదృశాం స్వసమ్మతిభృతాం గదాభృతా || 24.88 || 2635
- తద్గతేన మనసా వివశానాం
 తన్మయాకృతధియామివ తాసాం |
 అప్రలుప్తరహసామభజేతాం
 స్వప్నజాగరదశే న విశేషం || 24.89 || 2636

- శ్రియమనపాయినీం వసుమతీమివ దత్తకరాం
 సహ మహిషీగణేన విభురేక ఇవానుభవన్ |
 యదుభిరనంతతార్క్యప్యతనేశనిభైః సహితో
 నిజపదమస్మరన్నిహ నివాసమరోచయత || 24.90 || 2637
- ఉపచితచిత్రధర్మముపశాంతవిపక్షభయం
 ముదితవధూజనః స ముఖరం నిగమధ్వనిభిః |
 బహువిధరత్నశాలి బహుమాన్యసమగ్రగుణం
 వలయసమం భుజస్య వసుధావలయం బుభుజే || 24.91 || 2638
- అనితరజనలభ్యాం ప్రీతిమాసేదుషీభిః
 సుచిరమనుబభూవే స్వర్గమోక్షాతిశాయా |
 నిరుపధికరసాభిం నిర్విశంతేభిరాద్యః
 కులయువతిభిరిత్థం కోఽపి శృంగారభూమా || 24.92 || 2639
- సహజబలసమేతః శక్రపూర్వైరజయ్యః
 సముదితవిషమాస్త్రస్తాదృశానందహేతుః |
 అవిదితరచనేన స్వేన పార్థాయ గీతః
 స్వయమజని స కామః కోఽపి ధర్మావిరుద్ధః || 24.93 || 2640
- స్వపదనలీనభాజాం స్వర్గమోక్షౌ యథార్థం
 కరణవిగమకాలే కల్పయిష్యన్ క్రమేణ |
 మధురిపురిహ నూనం మందపుణ్యైరలభ్యౌ
 సమతనుత విహరైస్తావుభౌ సంప్రయుక్తౌ || 24.94 || 2641
- నారీదృష్ట్యా నియమితథియో నాకనాథేశ్వరత్వం
 సంభోగే చ ప్రవణమనసః శాశ్వతం బ్రహ్మచర్యం |
 అత్రైకస్యాం పురి నివసతః సర్వలోకాధికత్వం
 నిధ్యాయంతస్త్వరితమతరన్ దుస్తరాం తస్య మాయాం || 24.95 || 2642

ఆసీదేవం పరిణతమధిద్వారకం ద్వాపరాంతే
 వ్యాసప్రఖ్యావిభజనభవద్వేదశాఖోపమానాం |
 చింతాతీతం యదుపతిమనఃప్రీతిచింతామణీనాం
 ఏకం తాసాం భవరసభుజాం భాగ్యమేకాతపత్రం || 24.96 ||

2643

గురుభిరనఘచిత్తైరాహితోదారభూమా
 సురభితరసమేతత్సాన్యతం వేంకటేశః |
 వ్యతనుత యదువీరప్రీతిమిచ్ఛన్ ప్రభూతాం
 కవికథకమృగేంద్రః క్షేమదం కావ్యరత్నం || 24.97 ||

2644

|| ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే చతుర్వింశః సర్గః ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||